

KIRIKKALE ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
YENİÇAĞ ANA BİLİM DALI

MEHTAP MAÇAL

**OSMANLI KLASİK DÖNEMİNDE ÜÇ VALİDE SULTAN
VAKFİYESİ MUKAYESESİ**

Yüksek Lisans Tezi

TEZ YÖNETİCİSİ:
Prof. Dr. Ahmet Nezihi TURAN

KIRIKKALE – 2011

TC.
KIRIKKALE ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜ'NE

Mehtap MAÇAL tarafından hazırlanan“Osmanlı Klasik Döneminde Üç Valide Sultan Vakfiyesi Mukayesesi” başlıklı tez jürimiz tarafından Tarih Anabilim Dalında yüksek lisans tezi olarak OYBİRLİĞİ/OYÇOKLUĞU ile kabul edilmiştir.

Prof. Dr. Ahmet Nezihi TURAN
Jüri Başkanı
(Danışman)

Doç. Dr. Muhammet HEKİMOĞLU
Üye

Doç. Dr. Hüseyin ÇINAR
Üye

ÖZET

“Osmanlı Klasik Döneminde Üç Valide Sultan Vakfiyesi Mukayesesi” adlı yüksek lisans tezimiz valide vakıflarını birbiriyle karşılaştırarak farklı dönemlerdeki vakıf özelliklerini ortaya koymayı amaçlamaktadır. Üç ayrı valideyi ve onların vakfiyelerini seçmemizdeki amaç ise farklı vakfiyelerdeki ortak ve farklı yönleri daha net görebilmemizi sağlamaktadır. Tezde 16. ve 17. yy.larda faaliyet gösteren valide sultan vakıfları ve vakfiyeleri vakıf defterlerindeki bilgiler ışığında ele alınmaktadır. Tezde farklı kişilerin yaptırmış olduğu vakıf ve vakfiyeleri karşılaştırmalı olarak incelediğimiz için vakıf araştırmalarına farklı bir bakış açısı kazandırdığımız kanaatindeyiz.

Tezimiz giriş, dört bölüm ve sonuçtan oluşmaktadır. Girişte diğer bölümlere hazırlık olması açısından haseki sultan, valide sultan, vakıf ve vakfiye konularında genel bilgiler verilmiştir. Birinci bölümde Hafsa Sultan’ın hayatı, eserleri ve 576 numaralı defterdeki vakfiyesi incelenmiştir. İkinci bölümde Hatice Turhan Sultan’ın hayatı, eserleri ve 744 numaralı defterdeki vakfiyesi incelenirken, üçüncü bölümde de Gülnûş Sultan’ın hayatı, eserleri ve 1640 numaralı defterdeki vakfiye incelemesi yer almaktadır. Dördüncü bölümde ise ilk üç bölümdeki bilgiler ışığında vakfiyelerin karşılaştırması yapılmıştır.

Osmanlı İmparatorluğu altı asrı aşan tarih sahnesindeki varlığıyla, dünya tarihi içinde önemli bir yer tutmaktadır. Bu imparatorluğu güçlendiren en önemli kurumlardan birisi de vakıf müessesesidir. Vakıflar, Osmanlı Devleti’nin gücünü gösteren kurumlar içinde en önemlilerden birisidir. Altı asır boyunca padişahlar, şehzadeler, padişahın eşleri ve padişah anneleri çeşitli şeyler vakfederek Osmanlı Devleti’nin sosyal gücünü ortaya koymaya yardım etmişlerdir.

Osmanlı toplumuna ve İslam dinine sonradan katılan valide sultanların vakıf kurma konusundaki hassasiyeti takdir edilecek bir davranıştır. Onların bu konudaki hassasiyetleri Osmanlı kültürüne zenginlik katmış ve bir anlamda Osmanlı kadınının gücünü göstermiştir.

Anahtar Kelimeler: Osmanlı, Vakıf, Valide Sultan, Vakfiye

ABSTRACT

Our postgraduate thesis named “Comparison of Endowments of three sultanas in the Ottoman Classical Era” aims at putting forward the characteristics of the endowments in different periods by comparing the endowments with each other. Our aim for choosing three different sultanas and their endowments is to make you realize the common and different features of different endowments. In the thesis, sultana foundations and endowments that operated during the 16th and 17th centuries are being discussed in light with the information written in the endowment books. As we examine the foundations and endowments that were formed by different people, through making comparison among them, we think that we develop a different point of view for the studies on foundations.

Our thesis consists of an introduction part, four parts and a conclusion part. In order to present a background, general information on the matters of woman in the harem much favored by the Sultan, Sultana, foundation and endowment are provided in the introduction part. In the first part, life of Hafsa Sultana, her works and her endowment written in the book numbered 576 are examined. While the life of Hatice Turhan Sultana, her works and her endowment written in the book numbered 744 are being examined in the second part, the life of Gülnuş Sultana, her works and her endowment written in the book numbered 1640 are being examined in the third part. In the fourth part, comparison is being made on endowments in light of the information provided in the first three parts.

Ottoman Empire has an important place in the history of world by its presence on the history stage for over six centuries. One of the most important institutions that strengthen this empire is the foundation institution. Foundations are one of the most crucial institutions among other institution that reflect the power of the Ottoman Empire. For six centuries sultans, sons of sultans, wives of sultans and mothers of sultans helped to present the social power of the Ottoman Empire by endowing different things.

The sensitivity of sultanas who joined the Ottoman society and accepted the Islam region afterwards, on the matter of founding foundations is a behavior that should be appreciated. Their sensitivity towards this matter enriched the Ottoman culture and it showed the power of the Ottoman women in a sense.

Key Words: Ottoman, Foundation, Sultana, Endowment

Yüksek Lisans tezi olarak hazırladığım “Osmanlı Klasik Döneminde Üç Valide Sultan Vakfiyesi Mukayesesi” adlı çalışmamı, ilmi ahlak ve geleneklere aykırı düşecek bir yardıma başvurmaksızın yazdığımı ve faydalandığım eserlerin bibliyografyada gösterdiklerimden ibaret olduğunu, bunlara atıf yaparak yararlanmış olduğumu belirtir ve bunu şeref ve haysiyetimle doğrularım.”

Tarih:10.01.2011

Ad- Soyadı: Mehtap Maçal

İmza

ÖNSÖZ

Osmanlı İmparatorluğu, Türk tarihinin en uzun soluklu siyasî teşekkülüdür. Altı asır gibi bir zaman diliminde Osmanlı Devleti, dünya siyasetine, medeniyetine ve kültürüne yön vermiştir. Biz de bu büyük imparatorluğun önemli kurumlarından olan vakıf müessesini incelemeye karar verdik. Vakıflar, Osmanlı Devleti'nin gücünü gösteren kurumlar içinde en önemlilerden birisidir. Altı asır boyunca padişahlar, şehzadeler, padişahın eşleri ve padişah anneleri çeşitli şeyler vakfederek Osmanlı Devleti'nin sosyal gücünü ortaya koymaya yardım etmişlerdir.

Tez çalışmamızda, XVI. ve XVII. yüzyıllarda Osmanlı validelerinden Hafsa Sultan, Gülnûş Sultan ve Hatice Turhan Sultan'ın kurmuş olduğu vakıfları ve onlar için hazırlanmış vakfiyeleri inceledik. Bunu yaparken vakıf kurumu üzerine bugüne dek yayımlanmış eserlerden mümkün mertebe yararlanmaya çalıştık. Vakıflar Genel Müdürlüğü arşivinde bulunan vakfiyelere ise bilgisayar ortamında ulaşma imkânı bulduk. Vakfiye defterlerinin bilgisayar ortamına aktarılması işimizi epey kolaylaştırıldı. Vakfiyelerin orjinalleri de Vakıflar Genel Müdürlüğü arşivinde bulunmaktadır.

Çalışmamız sırasında, neden bir valide vakfiyesi değil de üç valide vakfiyesi incelediğimize gelince, mukayeseli bir vakfiye çalışmasının bulunmayışıdır. Bu anlamda bir çalışma yapıp küçük de olsa katkı sağlamaya çalıştık. Diğer bir neden ise vakfiyeleri karşılaştırdığımızda onları daha iyi anlayıp, ortak ve farklı yönlerini daha iyi görebileceğimiz inancıdır.

Tez dört ayrı bölümden oluşmaktadır. İlk üç bölümde Valide Sultanların hayatları, eserleri ve vakfiyelerini incelemeye çalıştım. Dördüncü bölüm ise bu üç Valide Sultan vakfiyelerinin mukayesesine ayrılmıştır.

TEŞEKKÜR

“Osmanlı Klasik Döneminde Üç Valide Sultan Vakfiyesi Mukayesesi” adlı tez çalışmam sırasında birçok kişinin katkı ve desteğini gördüm. Çalışmamın her aşamasında bana destek veren tıkanığında yoluma ışık tutan ve engin bilgilerini benden esirgemeyen tez danışmanım değerli hocam Prof. Dr. Ahmet Nezih Turan’a sonsuz teşekkürlerimi sunuyorum.

Akademik çalışma yapmam konusunda beni yönlendiren sıkıştığım her an yanımda olan değerli hocam Prof. Dr. Abdullah Gündoğdu’ya Kırıkkale Üniversitesi’nde bu çalışmaya başlamam ve tüm zorluklara rağmen devam etmem konusunda sürekli destek olan değerli bilgilerinden sürekli beslendiğim hocalarım Doç. Dr. Hüseyin Çınar ve Yrd. Doç. Dr. Sıddık Çalık’a bugüne kadar beni sürekli destekleyen değerli hocalarım Prof. Dr. Özer Ergenç Prof. Dr. Yılmaz Kurt ve Prof. Dr. Neşe Özden’e sonsuz şükranlarımı arz ediyorum.

Öğrenim hayatım boyunca bin bir fedakârlıkla sürekli beni destekleyen ve hiç yalnız bırakmayan canım aileme minnettarım.

Yüksek lisans programına katılmamı destekleyen, kitaplar konusunda bilgilerinden yararlandığım ve yetişemediğim her işte yardımına koşan Yalçın Göktaş’a ne kadar teşekkür etsem azdır. Osmanlıca metinlerde yardımını esirgemeyen Fatih Çil’e, imla ve yazım hatalarını gözden geçiren arkadaşım Eda Büyükkavas’a müteşekkirim. İşlerimi kolaylaştırıp yardımcı oldukları için Vakıflar Genel Müdürlüğü çalışanlarına teşekkürü bir borç bilirim.

Tüm bu yardımlara içtenlikle teşekkür etmemle beraber tezdeki hata ve yanlışların sorumluluğu tamamen bana aittir.

İÇİNDEKİLER

ÖZET.....	II
ABSTRACT.....	III
KİŞİSEL KABUL.....	IV
ÖNSÖZ.....	V
TEŞEKKÜR.....	VI
İÇİNDEKİLER.....	VII
TABLO LİSTESİ.....	IX
KISALTMALAR.....	X

GİRİŞ	1
1. OSMANLI DEVLETİ'NDE HASEKİ SULTAN VE VÂLİDE SULTAN.....	1
a) Haseki Sultan.....	1
b) Valide Sultan.....	2
2. VAKIF MÜESSESESİ VE VAKFİYE.....	3
a) Vakıf Müessesesi.....	3
b) Vakfiye.....	8

İ.BÖLÜM	11
1. HAFSA SULTAN.....	11
a) Hayatı.....	11
b) Eserleri.....	12

2.	HAFSA SULTAN VAKFİYESİ.....	12
	a) Akarları.....	13
	b) Vazifeliler.....	14
	c) İmaretin İhtiyaçları ve Şartları.....	18
II. BÖLÜM		21
1.	HATİCE TURHAN SULTAN.....	21
	a) Hayatı.....	21
	b) Eserleri.....	22
2.	HATİCE TURHAN SULTAN VAKFİYESİ.....	24
	a) Akarları.....	24
	b) Vazifeliler.....	26
III. BÖLÜM		34
1.	GÜLNUŞ SULTAN.....	34
	a) Hayatı.....	34
	b) Eserleri.....	35
2.	GÜLNUŞ SULTAN VAKFİYESİ.....	36
	a) Akarları.....	37
	Vazifeliler.....	40
IV. BÖLÜM		44
1.	VAKFİYELERİN MUKAYESESİ.....	44
	a) Üç Valide Sultanın Hayır Eserleri Açısından Karşılaştırılması.....	45
	b) Vakfiyelerde Geçen Gelir Kaynaklarının Karşılaştırılması.....	47
	c) Vakfiyelerde Geçen Vazifelilerin ve Vazifelilerde Aranan Özelliklerin Karşılaştırılması.....	49
SONUÇ		57
KAYNAKÇA		59
EKLER		63
ÖZGEÇMİŞ		132

TABLÖLAR LİSTESİ

- Tablo-1** Hafsa Sultan Vakfının Akarları Çizelgesi
Tablo-2 Hafsa Sultan Vakfı Vazifeliler Çizelgesi
Tablo-3 Turhan Sultan Vakfı Akarları Çizelgesi
Tablo-4 Yeni Cami Vazifeliler Çizelgesi
Tablo-5 Yeni Cami Mektep Vazifelileri Çizelgesi
Tablo-6 Yeni Cami Türbe Vazifelileri Çizelgesi
Tablo-7 Ayasofya Cami Vazifelileri Çizelgesi
Tablo-8 Kala-i Sultaniye Cami Vazifeliler Çizelgesi
Tablo-9 Seddülbahir Cami Vazifeliler Çizelgesi
Tablo-10 Haremeyn Vakfı Vazifeliler Çizelgesi
Tablo-11 Gülnüş Sultan Vakfı Üsküdar Adalar Nahiyesi Soğanlı Karyesi Çalık Ahmet Ağa Çiftliğindeki Akarâtların Çizelgesi
Tablo-12 Gülnüş Sultan Vakfı Üsküdar Adalar Nahiyesi Salih Karyesi Çalık Ahmet Ağa Çiftliğindeki Akarat Çizelgesi
Tablo-13 Gülnüş Sultan Vakfı Semendre Karyesi Çalık Ahmet Ağa Çiftliğindeki Akarâtı Çizelgesi
Tablo-14 Gülnüş Sultan Vakfı Edirne Ahır Köyü Çiftliğindeki Akârâtı Çizelgesi
Tablo-15 Gülnüş Sultan Vakfı Sakız'da Bulunan Akârâtı Çizelgesi
Tablo-16 Gülnüş Sultan'ın Galata'da Bulunan Camisi İçin Vazifeliler Çizelgesi
Tablo-17 Gülnüş Cezire-i Sakız'da Bulunan Camisi İçin Vazifeliler Çizelgesi
Tablo-18 Gülnüş Sultan'ın Edirne'de Bulunan Çeşmesi İçin Vazifeliler Çizelgesi
Tablo-19 Üç Valide'nin Vakfiyelerinde Geçen Eserlerinin Karşılaştırıldığı Çizelge
Tablo-20 Üç Valide'nin Vakfiyelerinde Geçen Vazifelilerinin Karşılaştırıldığı Çizelge

KISALTMALAR

a.g.e.	: Adı Geçen Eser
a.g.m.	: Adı Geçen Makale
Bkn.	: Bakınız
Çev.	: Çeviren
DİA	: Türkiye Diyanet İslam Ansiklopedisi
Ed.	: Editör
Gös. yer.	: Gösterilen Yer
H.	: Hicrî
Haz.	: Hazırlayan
İA	: Milli Eğitim Bakanlığı İslam Ansiklopedisi
M.	: Miladî
MEB	: Milli Eğitim Bakanlığı
s.	: Sayfa
T.T.K.	: Türk Tarih Kurumu
VD	: Vakıflar Dergisi
VGM	: Vakıflar Genel Müdürlüğü

GİRİŞ

1. OSMANLI DEVLETİ'NDE HASEKİ SULTAN VE VÂLİDE SULTAN

Haremde padişaha yakınlık sebebiyle ön plana çıkan iki zümre vardır. Bunlardan birisi hasekiler, diğeri ise valide sultanlardır. Tezin asıl konusunu oluşturması sebebiyle bu iki kavramı açıklamaya çalışacağız.

a) Haseki Sultan

Haseki, kelime olarak yakın arkadaş, husûsi sohbet arkadaşı manasındadır.¹ Terim anlamı ise padişahın hizmetlerini görenlerin umumi adıdır.² Osmanlı devletinde bu sıfatla anılan üç grup vardır. Bunlar: 1.Padişahların eşleri 2.Padişahın çok yakın hizmetini gören bostancılar 3.Yeniçeri ocağının hasekileri

Osmanlı terminolojisinde bu sınıfların hepsi için kullanılan haseki tabiri, günümüzde daha çok padişahın zevcesi olan cariyelerin genel ifadesi olan hünkâr hasekisi olarak bilinmektedir. Bu cariyeler çocuk doğururlarsa “Haseki Sultan” ünvanını alırlardı ve doğan çocuk erkek olursa da başlarına taç giydirelerdi.³ Hasekiler içinde en üstün olanları ise kadın efendi ünvanını alırlardı.

Osmanlı sultanları ve hanedan mensubu erkeklerin tamamı küçük yaşta saraya alınan ve zamanla Türk-İslam örf ve adetlerine göre yetiştirilen kızlarla evlendirilmişlerdir. Birden çok evlenme âdeti ve erkek çocukların tamamının Osmanlı

¹ Abdülkadir Özcan, “Haseki”, *DIA*, XVI, İstanbul 1997, s.368.

² İsmail Hakkı Uzunçarşılı, “Haseki” *İA*, V-I, İstanbul 1986, s.339.

³ Abdülkadir Özcan, *a.g.e.*, s.368.

tahtına aday olarak kabul edilmeleri nedeniyle zaman zaman hasekiler arasında üstünlük mücadelesi yaşanmıştır. Sultan I. Ahmet devrine kadar çeşitli meselelerdeki tesirleri görülen hasekiler, sancağa çıkma usulünün kaldırılması ve hanedanın tüm mensuplarının sarayda yaşamaya başlaması ile eski önemlerini kaybetmişlerdir. Bununla birlikte aldıkları tahsisâtlarda azalmıştır.⁴

b) Valide Sultan

Valide Sultan, oğullarının padişahlığı zamanında hayatta olan annelerin taşıdığı ünvanıdır. Osmanlı tarihinde, Sultan adı ile anılan ilk kadın Yavuz'un karısı, Kanuni'nin annesi Hafsa Sultandır.⁵Hafsa Sultandan sonra yalnız padişah annelerine Sultan denilmiştir.

III. Murat zamanına kadar valide sultanlara Mehd-i Ulya denilmiştir. III. Murat saygı ile valide sultan demiş ve bundan sonra da hep öyle denilmiştir.⁶ Osmanlı haremının en yüksek makamı valide sultanlıktır. Bundan dolayı onlara da padişahlarınkine benzer teşrifatlar yapılmıştır.⁷

Osmanlı Saltanat sisteminde bir padişah vefat veya başka sebeplerle tahttan ayrılıp yerine başka bir padişah geçtiğinde yeni padişahın eğer hayatta ise annesi bir süre sonra eski saraydan alınır ve “ Valide Alayı” denen büyük bir merasimle Topkapı Sarayı'na getirilirdi. Yeni valide sultan, saraya gelmeden evvel, tahttan ayrılan padişahın annesi, eğer çocuk sahibi iseler cariyeleri ve diğer hizmetkârları da ya eski saraya gönderilir ya da evlendirilerek saraydan çıkarılırdı.⁸

Valide sultanlık XVI. asrın sonlarından itibaren ön plana çıkmıştır. Almış oldukları tahsisat ve kendilerine yapılan temliklerle büyük zenginliklere sahip olan valide ve hasekiler bu zenginliklerini hayır işlerine ayırmışlardır. Böylece Osmanlı

⁴ Mustafa Güler, *Gülnûş Valide Sultanın Hayatı ve Hayrâtı-I*, İstanbul 2009, s.14.

⁵ Çağatay Uluçay, *Harem II*, Ankara 2001 s.61.

⁶ Aynı yer.

⁷ J. Deny, *Valide Sultan, İA*, XIII, İstanbul 1986, s.179.

⁸ Abdülkadir Özcan, *a.g.e.*, s.368.

mülkünün büyük şehirleri başta olmak üzere ihtiyaç olunan birçok yerde muhteşem hayır eserleri meydana getirmişlerdir.

Oğullarının ve eşlerinin kendilerine yaptırdıkları ve kendilerinin tasarrufu ile meydana getirdikleri eserler onların siyasete tesirleri ile ölçülmeyecek kadar çok olmasına rağmen hayır işleri fazla ön plana çıkarılmaz. Bizim çalışmamızın gayelerinden bir tanesi de bu hayır eserlerini birkaç valide sultanla ön plana çıkarmaktır. Onların hayırları ve bu hayırlar konusundaki titizlik ve incelikleri takdire şayandır.

Çalışmanın konusu olan Hafsa Sultan, Hatice Turhan Sultan ve Gülnuş Sultan örneklerini işlerken Osmanlı hanımları ve annelerinin bir şehre yaptıkları katkılarını, önemli hizmetlerini, büyük hayırlarını ve inanılmaz inceliklerini gözler önüne sermeye çalışacağız.

2. VAKIF MÜESSESESİ VE VAKFIYE

a) Vakıf Müessesesi

Türkçede “vakıf” olarak söylediğimiz “vakf” kelimesini etimolojik olarak incelediğimizde Arapça bir isim olduğunu görürüz. Arapça asıllı bir kelime olan vakf “durdurmak”, “alıkoymak” manalarına gelirken, İslam toplumunda yardım kurumu kavramının karşılığıdır. Teknik olarak vakıf, yardım alacak belli bir kişiyi (mevkuf-ün aleyh) desteklemek için gelir elde etmek üzere vakfedilmiş (mevkuf) mal ya da eşyayı kapsar. Vakıf kuran kimse (vâkıf) ancak tümüyle ve doğrudan sahibi olduğu mülkünü vakfedebilir.⁹

Akli dengesi sağlam, hür, buluğa ermiş olmak ve borçları yönünden malını kullanmaktan alıkonulmamış bulunmak şartlarına haiz herkes vakıf kurma hakkına sahiptir. Ayrıca kurulan vakfın sürekliliğinin olması, kişinin kendi rızasıyla vakfetmiş

⁹Amy Singer, *Osmanlı'da Hayırseverlik Kudüs'te Bir Haseki Sultan İmareti*, Çev. Dilek Şendil, İstanbul 2004, s.21.

olması, tüzel kişiliğinin olması yani borçlu durumda olmaması¹⁰ ve mallarının satılmaması¹¹ vakfın kuruluşunun gereklerindedir. Tüm bu şartlara sahip vakıflar sahih olarak kabul edilir. Sahih hüviyetine sahip olan vakfın büyük ya da küçük olması hiç fark etmez. Herkes kendi gücünün yettiği ya da içinden geldiği büyüklükte vakıf ya da vakıflar kurabilir.

Vakfedilecek gayrimenkul yelpazesi çok çeşitli ve geniş kapsamlıdır. Bir binanın tamamı, geniş bir arazi, bir oda, meyve bahçesi, tek bir ağaç gibi şeyler olabileceği gibi; değirmen, dokuma tezgahı, hamam gibi ticari işletmeler de olabilir. Kur'an-ı Kerim, halı, cami ve türbe eşyası gibi menkuller ve savaşta kullanılan savaş aletleri de vakfedilebilir.¹²

Vakıf yardımı alan kurumlar cami, mescit, medrese, mektep, tasavvuf tekkeleri, yemek kuruluşları, hastane ya da çeşmelerdir. Köprüler, yollar, hisarlar ve su yolları gibi yapılar da vakıf hizmeti kapsamına girebilir. Vakıftan yardım alacak kişiler ise tek tek bireyler de olabilir. Vakıf kurulurken amacına uygun hizmet edip etmediğini ve kurucu tarafından belirlenmiş koşullara uyulup uymadığını denetlesin diye bir de yönetici (mütevelli) atanacağını taahhüt edilmesi gerekir. Mütevelli, vakıf mallarının üretiminin devamını, iyi kullanıp onarılmalarını, tahrip olan ya da verimi düşenlerin daha iyileri ile değiştirilmesini sağlamakla yükümlüdür.

Vakıf, hukuki bir akiddir. Bu akidde kişi normal olarak Allah'a yakın olma gayesiyle, menkul veya gayr-ı menkul bir veya daha çok mülkünü, dini, hayrî ve sosyal bir gayeye müebbeten tahsis eder. Bu gayenin derhal ve mutlak bir tarzda gerçekleşmesi zarurî değildir. Bu sebeple vakfı üç kısma ayırmak gerekir¹³:

1. Gelirin tamamının mutlak bir tarzda doğrudan doğruya nihaî gayeye gittiği vakf-ı hayrî

¹⁰ Ahmet Akgündüz, *a.g.e.*, s.180.

¹¹ Tahsin Özcan, *Osmanlı Para Vakıfları -Kanuni Dönemi Üsküdar Örneği-*, Ankara 2003, s.1

¹² Amy Singer, *a.g.e.*, s.22.

¹³ Bahaeddin Yediyıldız, *XVIII. Yüzyılda Türkiye'de Vakıf Müessesesi Bir Sosyal Tarih İncelemesi*, 2003, s.9.

2. Bütün gelirin asıl gayeye ulaşmadan önce, vakıf tarafından tayin edilen ve umumiyetle vâkıfın ailesine mensup kişilerin elinde kaldığı vakf-ı ehlî

3. Gelirlerin değişik tarzlarda vâkıf ve ailesiyle dinî, hayrî, içtimaî müesseseler arasında paylaşıldığı yarı-ailevî vakıf

Son iki halde yararlanma hakkına sahip kişilerin nesli sona erdikten sonra, vakf-ı ehlî ve yarı ailevî vakıf hayrî vakıf şekline dönüşmektedir.

Yapıları gereği vakıflar dinsel inanışların, cennete ulaşma arzusunun ve yardım etme isteğinin bir sonucu olarak ortaya çıkan dini eylemlerdir. Ancak hayata geçirilmeleri bakımından ekonomik ve mali kısıtlamaların biçimlendirdiği yasal varlıklardır.¹⁴ Farklı kültürel ortamlarda siyasal ve toplumsal hedeflere ulaşmak için meşruiyet kazanma ve mevki elde etmenin yanı sıra parasal hırsların aracı olarak da kullanılmıştır. Vakıf kurmak zamanla popülerlik kazanarak özellikle hükümdarlar, ileri gelenler ve mütevazı kişiler arasında yaygınlaşmıştır. Vakıflar, Allah'a yakın olma ve cemaate hizmet etme yollarından birisidir. Bir hanedanın mensupları ve servet sahibi kişiler açısından ise vakıflar, Allah'a yakın olma ve halka hizmetin dışında, nüfuzlarını genişletmek, halk üzerinde kurdukları egemenliği güçlendirmek ve bunu haklı çıkarmak için kullandıkları, birbirlerini himaye altına almak içinde bir araçtır aynı zamanda.

Vakıflar tarih boyunca, çeşitli alanlarda insanların ihtiyaç duydukları şeyleri ve hizmetleri yerine getirmeye çalışmıştır. Bu amaçla vakıf müesseseleri, yoksullara yardım etmek, açları doyurmak, esirleri satın alarak özgürlüklerine kavuşturmak, fakir kızlara çeyiz temin etmek, yetimleri ve kimsesizleri fakirleri korunmak ve giydirmek, insanların hayvanlarını otlatabilecekleri meralar bağışlamak, cadde ve sokakları temizlemek ve orduya asker yetiştirmek gibi hizmetler vakıflar tarafından karşılanmıştır. Ayrıca yangın, sel, fakirlik, hastalık ve borçluluk gibi toplumu ve bireyleri zor duruma düşüren felaketler de vakıflar tarafından kısmen ya da tamamen ortadan kaldırılmaya çalışılmıştır. Savaşlarda ölen askerlerimizin aile ve çocuklarının güven içinde kalabilecekleri yerlerin temini de vakıflar tarafından yerine getirilmiştir.¹⁵ Hastaların tedavi edilmesi ve ilaçlarının temini gibi sağlık faaliyetleri de vakıflar

¹⁴ Amy Singer, *a.g.e*, s.32.

¹⁵ Nazif Öztürk, "Aile Vakıfları", *Türk Aile Ansiklopedisi*, c. III, Ankara 1991, s.1032-1042.

tarafından üstlenilmiştir.¹⁶ Ayrıca çeşitli dini hayrat kurumlarının ayakta tutulması için ve kentlerdeki çeşitli ticari faaliyetlerin canlandırılması için çarşılar, dükkânlar, hamamlar, bedestenler ve değirmenler gibi yapılar vakıflar tarafından inşa edilmiştir¹⁷.

Vakıflar aynı zamanda Müslümanların rahatlıkla ibadet edebilmeleri için, gerekli imkânları sunarak, insanların ibadet etme özgürlüğünü de garanti altına almış oluyordu. Cemaatle namaz kılması için camiler, abdest alınması için çeşme ve şadırvanlar, temizlik için hamamların inşa edilerek hizmete sunulması vakıfların dini ve sosyal yönlerini göstermektedir. Ayrıca hac ve diğer ibadet mekânlarına ulaşımında yolların güvenliğini ve kalitesi için yollar, köprüler, kaldırımlar, hanlar, zaviyeler vs. gibi hizmetler; daha çok vakıflar tarafından yürütülmüştür.¹⁸ Eğitimli ve gerekli donanımlı Müslümanların yetişmesi için camiler ile birlikte gerekli olan mektepler ve medreseler de, yine vakıflar tarafından inşa edilerek halkın istifadesine sunulmuştur.

Vakıflar tarih boyunca çeşitli alanlarda ve farklı statülerde hizmetler vermişlerdir. Bu nedenle vakıfları kendi içinde mahiyetleri, mülkiyetleri, idareleri ve kullanım şekilleri bakımından dört grupta inceleyebiliriz.

Mahiyetleri açısından vakıfları iki gruba ayırabiliriz. Böyle bir ayırıma gidilmesini nedeni de zürri vakıflar olarak adlandırılan vakıfların, hukuki statülerinin hukukçularca tartışmalı kabul ediliyor olmasıdır.¹⁹ Hayrî vakıfların özelliği toplumun ve insanlığın yararına olan malların ve mülklerin insanların istifadesine sunulmasıdır. Bu tarz vakıflardaki amaç Allah'ın rızasını kazanmaktır.²⁰ Bu vakıflardan ihtiyacı olanlar yararlandığı gibi, kurucunun yakınları da vakıftan faydalanırlar. Uzun süre hizmet veren vakıflar olmasından dolayı da, sadakadan daha üstün kabul edilmişlerdir.²¹ Cami ve mescit gibi ibadet mahalleri, mektepler, medreseler, kütüphaneler, hastaneler, imaretler, köprüler, yollar, kuyular, kabristanlar, misafirhaneler, bentler, zaviyeler, hamamlar vs. gibi yapılar bu vakıflar tarafından inşa edilerek insanlığın hizmetine

¹⁶ Halil İnalçık, "Vakıf Medeniyeti", 2006 *Vakıflar Dergisi Özel Sayısı*, Ankara 2006, s.6-7.

¹⁷ Halil İnalçık, *Osmanlı İmparatorluğu'nun Ekonomik ve Sosyal Tarihi 1300-1600*, I, çev. Halil Berktaş, İstanbul 2000, s.120.

¹⁸ Ziya Kazıcı, *Osmanlı Vakıf Medeniyeti*, İstanbul 2003, s.151.

¹⁹ Ahmet Akgündüz, *a.g.e.*, s.270.

²⁰ Şakir Bekri, "Vakfın Lüzumu, Faydaları ve Vakıfları Teşvik" *Vakıflar Dergisi*, V, Ankara 1962, s.20.

²¹ Ahmet Akgündüz, *a.g.e.*, s.270.

sunulmuştur.²² Amaçları bölgenin ihtiyaç duyduğu hizmetleri karşılamaktır. Bu da dönemine ve içinde yaşanan zamanın düşünce yapısına ve imkânlarına uygun olarak yapılır. Zürri Vakıflarda ise gelirler, asıl gayelerine harcanmadan önce, kuranın ve yakınlarının ihtiyaçlarının karşıladığı vakıflardır. Daha çok kendilerini ve servetlerini koruma amacı taşımalarına rağmen, toplumsal birçok ihtiyacın karşılanmasında da faydalı olmuşlardır.²³ Bu vakıfların kurulmasında en etkili faktör insanların servetlerinin garantisi olmamasıdır. Karşı karşıya kalınacak bir müsadere ile tüm servetlerini kaybetme korkusu, insanları arayışlara itmiştir. Bu arayışlar neticesinde hem servetlerini koruyacakları hem de hayır işleri yaparak sevap kazanacakları zürri vakıfları kurmuşlardır.²⁴

Mülkiyetleri bakımından vakıflar ise iki gruba ayrılır. Bu ayrımın sebebi vakfin üzerinde kurulduğu topraklar vâkıfa mı yoksa devlete mi ait olduğudur. Tüm mal varlıklarının vakfa ait olduğu vakıflara sahih vakıflar denir. Bu vakıflar kurucuların belirlediği şartlara uygun olarak mütevellililer tarafından yönetilmektedir. Tüm mal varlıkları kendisine ait olduğu için de, devlet tarafından çıkarılan arazi kanunları bu vakıflara uygulanmaz. Bu tarz vakıflar sayesinde canlandırılan ölü topraklar da bu vakıflara aittir.²⁵ Kuruluşları padişah tarafından veya onun izniyle, devlete ait toprakların kendilerine tahsis edilmesiyle kurulan vakıflara sahih olmayan vakıflar denir. Üzerinde kuruldukları toprakların asıl sahibi devlettir. Yalnız kullanım hakları bu çeşit vakıflara bırakılmıştır. Bu tarz vakıflara “irsadi vakıf” ve “tahsisat kabilinden vakıflar” da denmektedir.²⁶ Toprakları devlete ait olsa da, kullanım hakları vakıflara ait olduğu için çıkan arazi kanunları bu vakıflara uygulanır. Gayri sahih vakıflar dense de, aslında sahih vakıflar olarak kabul edilir.²⁷

İdareleri bakımından vakıflar ayrımı ise, Evkaf-ı Hümayun Nezaretinin kurulmasıyla ortaya çıkan bir sınıflandırmadır. Evkaf-ı Hümayun Nezareti kurulmadan önce, tüm vakıf İslam fıkıh kuralları çerçevesinde yönetilmekteydi. Ancak Evkaf-ı Hümayun Nezareti kurulduktan sonra vakıfların çok büyük bir bölümü buraya

²² Ahmet Akgündüz, *a.g.e.*, s.280.

²³ Ahmet Akgündüz, *a.g.e.*, s.271; İlber Ortaylı, *Türkiye Teşkilat ve İdare Tarihi*, Ankara 2007, s.34.

²⁴ İlhan Akbulut, “Vakıf Kurumu, Mahiyeti ve Tarihi Gelişimi”, *Vakıflar Dergisi*, XXX, s.70.

²⁵ Ahmet Akgündüz, *a.g.e.*, s.192-193.

²⁶ Ahmet Akgündüz, *a.g.e.*, s.524.

²⁷ Ahmet Akgündüz, *a.g.e.*, s.553.

bağlanmıştır. Gelirleri de burada toplanmıştır. Ancak vakıflardan nezarete bağlı olmayanların da olması, burada da ikili bir yapı ortaya çıkarmıştır.²⁸ Bunlardan ilki mazbut vakıflardır. Bu gruptaki vakıflar, padişah ve ailelerinin vakıflarının tek elden yönetilmesi işleminin, tüm vakıflara uygulanmasıyla meydana gelmiştir. Başlangıçta müstakil olarak mütevellileri tarafından yönetilen bu vakıflar, nezarete bağlandıktan sonra nezaretçe atanan görevliler tarafından yönetilmiştir.²⁹ İkinci grubu da müstesna vakıflar oluşturmaktadır. Bu vakıflara “gayri mazbut vakıflar” ve “mülhak vakıflar” da denilmektedir. Bu vakıflar ne Evkaf-ı Hümayun Nezaretine ne de başka bir kuruma bağlı değildirler. Müstesna vakıflar, vakfiyelerindeki şartlara uygun olarak mütevellileri tarafından yönetilmektedir.

Kullanım şekilleri bakımından vakıflar ise, vakıfların kiralanma şekilleri ve kiracının tasarruf haklarına göre sınıflandırmayı ifade etmektedir. Bu sınıflandırmadaki vakıflar da iki grupta incelenmektedir. Bunlardan ilki icare-i vahideli vakıflardır. Bu şekilde kiraya verilen vakıfların, kira bedelleri ve süresi mutlaka belirlenmiştir. Sadece kullanım hakları kiracıya bırakılan vakıfların, kiralama süresi bittiğinde ya da kira bedelleri ödenmediğinde tekrar geri alınır. Süreç bittikten sonra da kira sözleşmesi yenilebileceği gibi başkasına da kiralanabilir.³⁰ İkincisinde icare-i vahide-i kademeli vakıflardır. Bu vakıfların mülklerini kiralayanlar, kira bedellerini düzenli olarak ödediği sürece kira sözleşmesi devam eder. Bu mülkler üzerinde istedikleri gibi tasarrufta bulunabilirler. Kiracı vefat ettikten sonra da bu hakları mirasçılara geçer ve aynı şartlarla devam eder.

b) Vakfiye

Vakıf, bir kimsenin, Allah yakın olmak gayesi ile menkul ve gayr-i menkul mal ve mülkünü dini ve sosyal bir gaye için tahsis etmesidir.³¹ Vakfiye ise vakf edilen şeyin

²⁸ İlhan Akbulut, *a.g.m.*, s.70.

²⁹ Aynı yer.

³⁰ Halil Cin, “Osmanlı Devletinde Vakıf Hukuku”, *Cumhuriyetin 80.Yılında Uluslararası Vakıf Sempozyumu Kitabı*, Ankara 2004, s.65.

³¹ Bahaeddin Yediyıldız, “Vakıf”, İA, XIII, İstanbul 1986, s.153-154.

vasıfları ve vakfetme şartlarını ihtiva eden ve kadı tarafından tasdik edilen bir belgedir.³²

Yukarıda da belirtildiği gibi vakfetme şartını taşıyan yani hür, akli başında ve ergin olan herkes vakıf tesis etme hakkına sahiptir. Vakf edilen şeyde de, gelirinin devamlı olması, vakfın tam mülkiyeti altında olması gibi bazı şartlar aranırdı. Tüm bu şartların bulunması halinde ise vakıf sahibi, vakfettiği şeyleri ve şartlarını tüm detaylarıyla belirttiği bir vakfiye hazırlattırırdı. İşte bu hazırlanan vakfiyelerde vakfa gelir sağlayacak akarlar (arsa, bağ, bahçe, dükkan...vs), vakıfta görev alacak hizmetliler, hangi şartlarla görev aldıkları hizmetleri karşısında alacakları maaş, vakfa alınıp verilecek herşey belirtilirdi. Bu konuda çalışmamızdaki Hafsa Sultan'ın vakfiyesinden bir örnek verecek olursak: "...mezbûr imâreti şerîfede günde bir def'a sabahtan sonra ve bir def'a da ikindiden sonra fıkaraya ve mezbûr medresenin talebesine ve ahâlî-i ilmin müte'allimleri bulunan sohta nâm ile ma'rûf tâifeye ve merkûm hanikâhda bulunan cemâ'atı safiyeye ve sâdat ve ulema ve suleha ve sâir her hangi kimselerden mezbûr imâreti şerîfe ve gelüp giden misâfirlere Allah Rızası için yemek pişirilmesini ve zikr olunan kimselerden hiç birisinin ister sigaradan olsun ister kibardan olsun mezbûr zâviyeye gelmekten men' olunmamasını ve lâkin sipahiye taifesinin ve senâyi erbâbının ve kesb ve ticâret ve sermaye ashabının kabûl olunmamasını şart kıldı." vakfiyede bulunan şartlardan bir tanesidir. Bunun haricinde her detay titizlikle vakfiyede yer alır.

Vakfiyelerin başında bir veya birden fazla kadıasker veya kadıların tasdikleri yer alır. Name-i hümayun ve ahidname-i hümayunlarda olduğu gibi vakfiyelerde de Allah'a hamd u senâda bulunulan bir davet rüknü vardır. Allah'a hamd u senâdan sonra vakfiyelerde sahabelere de dua edildiği olur.

Davet rüknünden sonra bazı kalıplaşmış ifadelerle vakfiye metnine geçiş yapılır. Bu girişten sonra vakfeden kişinin yaşadığı yer, kasaba ve adı zikr edilir.³³ Vakfeden kişinin bahsinden sonra ise vakfi yönetecek olan mütevelliden bahsedilir. Vakfın akarları ve görevliler ücretleri, şartları belirtilir. Vakfi bozacaklar için beddua yazıldıktan sonra tarih atılıp, şahitlerin sıralanması ile vakfiye sona ermiş olur.

³² Mübahat Kütükoğlu, *Osmanlı Belgelerinin Dili*, İstanbul 1998, s.359-360.

³³ Mübahat Kütükoğlu, *a.g.e.*, s.365.

Şekil özelliklerine bakacak olursak, vakfiyelerin hacmi vakfedilen şeyin fazlalığı ve vakfın şartları ile orantılı olarak büyür ve dolayısıyla çoğu tek yaprağa sığmaz. Bunun içinde vakfiye yazılırken ya kâğıtlar birbirine eklenir ya da defter şeklinde olup ciltlidir. Vakfiyelerde sayfaların kenarına iliştirilen notlar da bulunur.³⁴Vakfiye yazılan kâğıdın cinsi de vakfın önemi ile doğru orantılıdır. Vakfiyelerde kullanılan yazılar ise zaman içinde değişiklik gösterdiği gibi, vakfiyenin mahiyeti ile ilgili olarak da değişmiştir.³⁵

Vakıf ve vakfiye kavramları tezimizin ana konusunu teşkil ettiği için önemli iki kavramdır. Bu kavramlar hakkında genel bilgiler vermeye çalıştık. Valide Sultanların vakfiyelerini incelerken bu iki kavram biraz daha netleşecektir.

³⁴ Hatice Turhan sultana ait 744 numaralı vakıf defterinin sayfa kenarlarına iliştirilmiş notlar buna örnektir.

³⁵ Mübahat Kütükoğlu, *a.g.e.* ,s.368.

I.BÖLÜM

1. HAFSA SULTAN

a) Hayatı

Yavuz Sultan Selim'in güzelliği ile meşhur olan başkadınıdır.³⁶ Kanunî Sultan Süleyman, Fatma Sultan ve Hatice Sultan'ın anneleridir. Vakfiyesinde adı Hafsa bint Abdülmüîn şeklinde geçtiği için onun da saraya cariye olarak geldiği anlaşılıyor. Ancak bazı kaynaklar onun Kırım hanedanından olduğunu söylemektedir.

Hafsa Sultan gençlik yıllarını kocası Yavuz Sultan Selim'in sancakbeyi olduğu Trabzon'da geçirdi ve Şehzade Süleyman'ı 1494 yılında burada dünyaya getirdi.³⁷ Bir erkek çocuk dünyaya getirmekle güç kazanmış oldu. Hafsa Sultan Şehzade Süleyman'ın II. Bayezid tarafından Kefe Valiliği'ne sonra da Yavuz tahta geçince Saruhan sancak beyliğine tayin edilmesi üzerine oğlu ile önce Kırım'a, ardından da Manisa'ya gitti ve buraya yerleşti. Yavuz'un kardeşleri ile uğraşması; İran ve Memlûkler üzerine sefer yapması nedeniyle, ömrünün büyük bir kısmını Şehzade Süleyman'ın yanında Manisa'da geçirdi. Hayır eserlerinin çoğunun Manisa ve çevresinde olması da bunun bir göstergesidir. Şehzade Süleyman'ın tahta geçmesi ile valide sultan da İstanbul'a aldırıldı. Valide Sultan olarak on üç yıl beş ay yirmi yedi gün³⁸ yaşayan Hafsa Sultan, 4 Ramazan 940 (19 Mart 1534) tarihinde vefat etti. Yavuz Sultan Selim Türbesi yanına gömüldü.³⁹

³⁶ Çağatay Uluçay, *Padişahın Kadınları ve Kızları*, Ankara 2001, s.29.

³⁷ Ali Haydar Bayat, "Hafsa Sultan" *DİA*, XV, İstanbul 1997, s.124.

³⁸ Aynı yer.

³⁹ Çağatay Uluçay, *a.g.e.*, s.30.

b) Eserleri

Hakkında çok fazla bilgi bulunmayan valide sultanın en belirgin özelliği hayırsever kişiliği ve iyi kalpliliğidir. Hayır yapma söz konusu olunca ismi anılmaya değer valide sultanlardan birisi de Hafsa Sultan'dır. Hayır eserleri genellikle ömrünün de çoğunu geçirdiği Manisa'da bulunmaktadır. Hafsa Sultan'ın eserlerini ana hatları ile sıralayacak olursak;

1. Hafsa Sultan Edirne'ye yakın bir kasabayı ihya edip oraya adını verdi (Bugünkü Havsa kasabası) ve burada bir külliye yaptırdı.⁴⁰
2. Trabzon'da imaret, medrese
3. Aydın'da çeşitli hayır eserleri
4. Niş yakınlarında Perakan kasabasında câmî
5. Marmaris'te cami, hamam, han
6. Manisa'da külliye (Bimarhane, cami, hamam, imâret, mektep, hangah, fırın, kiler, mutfak, ahır vs.)

Eserleri içinde en meşhur olan ve tezimize konu olan Manisa'daki külliyesidir.

2. HAFSA SULTAN VAKFIYESİ

Kanunî'nin annesi Hafsa Sultan'ın vakfiyesi Ankara'da Vakıflar Genel Müdürlüğü arşivinde 576 numaralı defterin 31. sahife 15. sırasında kayıtlıdır. Hayırseverliğin, sosyal yardımın tipik örneklerinden biri olan bu vakfiye Şaban 929 (Haziran-Temmuz 1523) yılı ortalarında tanzim edilmiştir.

Hafsa Sultan Manisa beldesinde bir imaret ile imarete tabhane namıyla dinlenme odalarını, matbahı (mutfak), zahire mahzenini, ahırını ve kenefi vakfetmiştir.

⁴⁰ Yılmaz Öztuna, *Devletler ve Hanedanlar Türkiye (1074-1990)*, II, Ankara 2005, s.157.

Ayrıca imaretin bitişğinde bir cami, imaretin civarında on hücre ve bir dershaneyi içeren medrese, imaretin yakınında hangah ve beldede bir sıbyan mektebi vakfetmiştir.

İmaretin tevliyetini⁴¹ Hacı Tacüddin İbrahim isminde birine vermiştir. Sağ oldukça vakfa bu mütevellinin bakması, öldüğünde ise padişahın yerine yeni bir müteveli tayin edilmesi şartını koymuştur.

a) Akarları

Vâkıfe tarafından, vakfın her türlü ihtiyacının temini maksadıyla bağışlanan araziler ve vergilerin dağılışı şu şekildedir:

Tablo-1: Hafsa Sultan Vakfı Akarları Çizelgesi

CİNSİ	MİKTARI
1. Oğlu Sultan'ının kendisine verdiği karyelerden Anadolu Vilayetinde İzmir Kazası Aydın livasında bulunan:	Karye Pazarı, Samanlı, Gazi Deresi, Kuzgunlu, Kızılca, Sungurlu, Dünderli, Yavaşlı, Ortaçlı, Kamanlu, Hasan Fakih, Elvan Fakih, Taysanlı, Özbek Karyelerinin tamamı
2. Kefere diye meşhur dört cemaatten alınan vergi	Tamamı
3. Kapan tabir olunan tartılan şeylerin mevzunatın ⁴² vergisinden alınan meblağ	Tamamı
4. İzmir Urla Karyesinde bina olunan dükkânların	Tamamı
5. Menteşe Livasından Mazon Kazasında Söbice Kasabasındaki dükkânların	Tamamı
6. Saruhan Vilayetinde Bakır Köy karyesinde Yörük taifesinden alınan vergi	Tamamı
7. Bakırköy'ün yanındaki Kuru denilen toprağın	Tamamı
8. Anadolu Vilayetlerinden Hüdavendigâr Livasında bulunan Tarhala Kazasına bağlı Kırkağaç Karyesinin	Tamamı
9. Kırkağaç, Kayadibi, Çerçi Karyesinde hamam ve dükkânlar, Kırmızı karyesi ile birlikte	Tamamı
10. Manisa beldesinde Kanuni Sultan Süleyman'ın kasrı yakınındaki hamam	Tamamı
11. Manisa'nın Görele Kasabasındaki Değirmen	Tamamı

⁴¹ **Tevliyet:** Vakıf işlerine bakma işi mütevellilik. Ferit Devellioğlu, *Osmanlıca-Türkçe Ansiklopedik Lügat*, Ankara 2003, s.1103.

⁴² **Mevzunat:** tartılmış tartılan şeyler, Ferit Devellioğlu, *a.g.e.*, s.637.

12. Çatal Kenise Köyü altındaki döşeme yolunun şark tarafında koru	Tamamı
13. Urla ihtisab ve ihzar resimleri	Tamamı
14. Her sene Gelibolu derbentinden geçen 5000 koyundan alınan resim	

13 ve 14 numara ile tabloda belirtilen gelirlerle vakfın katiplerinin, tahsildarlarının, noktacısının, mimarının, ahırcısının, bevvabının ve başka vazifelilerinin de maaşları verilecektir. Eğer bunlar maaşları ödemeye yetmezse diğer gelirlerden tamamlanacaktır.

b) Vazifeliler:

Hafsa Sultan tarafından yaptırılan vakıfta vazife yapanlar ve aldıkları tahsisat şöyle belirlenmiştir:

Tablo-2: Hafsa Sultan Vakfı Vazifeliler Çizelgesi

Vazifeli	Adet	Ücret	Görevi ve Şartı
Mütevelli	1	Her gün 40 dirhem (Gümüş para)	Tevliyet ciheti için
Nazır	1	Her gün 10 dirhem	Feraset ve zekâ sahibi nezaret hizmetini bilen
Katip	1	Her gün 6 dirhem	Vakfın umumî kâtibi. (Vakfın masraflarını yazacak.)
2. Katip	1	Her gün 5 dirhem	Mukataalardan ve başka yerlerden gelen evkafın paralarını yazacaktır.
3. Katip	1	Her gün 2 dirhem	Urla'daki evkafın kâtipliğini yapacak. Vakıf namına kimseden para almayacaktır.
Tahsildar	2	Günlük 5 dirhem	Adı geçen vakıf köylerde bulunacaklar. Bunların semtleri mütevelli tarafından tayin edilecek ve bu tahsildarlar her şahıstan aldıkları hububatın ve paraların ve vergilerin hepsini mutasarrıf kâtibine yazmaları şartıyla.
İmam	2	Günlük 5 dirhem	Kendini ibadete vermiş dindar olacak
Hatip	1	Günlük 8 dirhem	Salih ve Kuran-ı usulüce yani tecvidli okuyan bir kimse olacak. Cuma ve bayramlarda hitabetle dinin gereklerini anlatacak.
Müezzin	4	Günlük 4 dirhem	5 vakitte minarede vazifelerini yapacak mübarek gecelerde ve seherlerde tehlil ve temcid okuyacak. İmam namazda iken ikamet edecekler ve bunlardan ikisi her gündüz ve gecede

			nöbetleşe durmaları ve Cuma günü namaz vaktinde ve hutbe ezanında hepsi mevcut bulunacak
Muvakkit	1	Gündeliği 4 dirhem	Müezzinlere ezan vakitlerini kusursuz bildirecek.
Hafız	10	Mütevelli bunlara her hafta 200 dirhem yiyecek ve içecek parası verecektir. Ayrıca ikişer dirhem de gündelik alacaklardır. Reislerinin yevmiyesi 3 dirhemdir.	Bunların âlimi Ser Mahfil olacaktır. Kur'an okumaya evvelâ o başlayacak, son okuyan da o olacaktır. Kur'anı yüksek sesle ve tecvidli olarak cuma günlerinde sair cami-i şerifde tek tek birer aşrı şerif okumasını ve Kur'an hatim edildiğinde duası yapılmasını şart kıldı.
Na'than	1	Günlük 3 dirhem	Bu, güzel sesli bir hafız olacak, Hazret-i Peygamberi metheden kasideler, naatlar okuyacak, güzel sesiyle cemaati vecd ve istiğrak haline getirecektir
Muarrif	1	Günlük 3 dirhem	Bu iyi konuşan, fasîh, tatlı dilli, istiareleri, nükteleri bilecek, her namazdan evvel ve sonra dilin bütün fesahat ve belâgatiyle (tarif) okuyacak, vakfeden Hafsa Hatun'a, bütün müminlere dualarının ve ibadetlerinin kabûlü için hayır dualar edecektir, dua yüksek sesle ve tam bir huzur ve huşu içinde yapılacaktır.
Kur'an ehli	30	Günlük 2 dirhem	Öğle namazı akabinde hepsi camide bulunacak her biri Kur'andan birer cüz okuyacak sevabını vâkıfenin ruhuna hediye etmek şartıyla
Tesbihçi	10	Günlük 1,5 dirhem	Öğle namazı akabinde camide hazır olacak Cenab-ı Hakka tespih edecek ve tespihlerin sevabını vâkıfenin ruhuna hediye etmek şartıyla
Kayyım	2	Günlük 3 dirhem	Caminin ibadet vakitlerinde kapısının açılıp kapatılması gibi hizmetlere bakacak.
Kandilci	1	Günlük 2 dirhem	Caminin çırağ ve kandillerini vakitlerinde yakıp söndürecek ve kandilcilere ait diğer görevleri yapacak
Müderris	1	Günlük 40 dirhem	Bu müderris tatil günlerinden başka her gün medrese dershanesinde ders verecektir. Bu nakil (Kur'an ve hadîs gibi) ve akıl ilimlerini, aslî ve fer'î bilgileri çok iyi bilecek, her müşkili çözmeye ve şüpheleri gidermeye kudretli olacaktır.
Talebe	10	Günlük 2 dirhem	Medresenin on hüccesinde sakin ve feyiz etmeye layık, çalışkan on talebe
Medrese Bevvabı	1	Günlük 2 dirhem	(Medresenin kapısını zamanında açıp kapatacak.)
On Müridli İrşâd Edici Şeyh		Şeyh için günlük	Hankah-i Sufiyye denilen zaviyede 10 müridli bir irşâd edici şeyh bulunacaktır. Dervişler hankahın on odasında oturacaklar,

	1	10 Müridler günlük 1er dirhem	bunlar ehli sünnet ve cemaatten olacaklardır. Heva ve bid'at ehlinden olmayacaklardır. Şeyh her gün irşâd seccadesine oturacak, yanındakileri doğru yola yöneltecektir. Bunlar ibadetle, taatla meşgul olacaklar, zikredecekler. Şeyh'e her gün on, müridlere ikişer dirhem verilecektir.
Kayyım	1	Günlük 1 dirhem	Zaviyenin her türlü hizmetini yapacak.
Muallim	1	Günlük 5 dirhem	Kuran âlimi olacak ve Kuran-ı azim-i çocuklara okutacak.
Mektep Halifesi	1	Günlük 3 dirhem	Bu mektepte fakir, yetim çocuklar okuyacaktır. Eğer yetim ve fakir çocuklar bulunmaz ise beldede bulunan Müslüman çocukları olacak. Yetim çocuklar için vakıftan her gün ikişer dirhem ayrılacak, her sene bu paralar toplanarak ramazan bayramlarında kendilerine elbise alınarak dağıtılacaktır.
Noktacı	1	Günlük 1 dirhem	Çok emniyetli ve iyi bir noktacı olacaktır. Bu, tatil günlerinde başka bütün hizmetlilerin ve vazifelilerin şer'i bir özürleri bulunmadan vazifelerine gelip gelmediklerini tespit edecek, gelmeyenlerin günlüklerinin kesilmesini mütevelliyeye bildirecektir.
Mimar	1	Her gün 3 dirhem	Mimarî ilmine vâkıf bir mimar bulunacak. Medresede, imarete ve zaviyede tamire muhtaç yerleri onaracak. Bu imarete akan suyollarını tamir edecektir
Mimar Emini	2	Her birinin ücreti günlük 1 dirhem	Bunlar hamamın ve Kırkağaç köyündeki çeşmenin suyollarını tamir edeceklerdir.
Kilerci	1	Günlük 3 dirhem	Verdiği yemekleri ve her şeyi iğneden ipliğe kadar mufassal kâtibin defterine kaydedecek
Nakıp	2	Günlük 3 dirhem	Yiyecek olanlara yemekleri taksim edecekler ve kendilerine verilen diğer hizmetleri de yapacaklar.
İmaret Şeyhi	1	Günlük 10 dirhem	Çok emniyetli, nazik ve terbiyeli olacak. Bu yemeklerin listesini hazırlayacak, muayyen zamanlarda yemeklerin tevziinde bulunacak, dağıtım işlerini geleneğe uygun bir şekilde yaptıracak, imarete gelen ve incek misafirleri güler yüzle karşılayacak, onlara derecelerine göre ikramda bulunacak, hiç geciktirmeden muayyen vakitlerde onlara yemeklerini verdirecektir. Bu misafirlere onunun her gün binek ve yük hayvanlarının arpaları temin edilecektir. Üç gün sonra bu misafirlere imareten ayrılmaları için izin verilecektir. Şeyh misafirleri yine tatlı dille, güler yüzle uğurlayacak, kat'iyyen asık çehreli ve sert olmayacaktır. Bu şeyh etleri, sair gıda maddelerini pişmeden evvel inceleyecektir. Yemekler pişince tuzuna bakacak, mutlaka lezzetli olmasını temin edecektir. Hademe ve müstahdemlerin hizmetlerinde kusur edenleri değiştirilmek üzere mütevelliyeye bildirecektir. İcap edenleri terbiye edecek ve edeplendirecektir. İmarete vazifeli

			olanlar bu şeyhin emirlerini dikkatle yerlerine getireceklerdir. Bunun günlüğü on dirhemdir.
İmaret Ferraş	2	Günlük 2 dirhem	Yaygıları serip kaldırmak ve ferraşın yapması gereken işleri yapacak
Ferraş	1	Günlük 3 dirhem	Bu ferraş abdesthane temizleyicisi ve bakıcısı olacak. Bu adam tuvaleti temizleyecek, abdest ibrikleriyle abdesthane ibriklerini ayrı ayrı muhafaza edecektir
Aşçı	2	Günlük 5 dirhem	Yemeği güzel ve lezzetli pişirecek.
Aşçı Yamağı	2	Günlük 2 dirhem	(Aşçı yardımcısı görevi)
Vekilharç	1	Günlük 4 dirhem	Gözü açık olacak. Yağ, bal, pirinç, un buğday gibi lazım olan şeyleri çarşıdan kim en iyisini satıyorsa o kişiden alacak. Belirli bir kişiden alışveriş yapmayacak.
Ekmekçi	2	Günlük 4 dirhem	Ekmekçilik sanatını iyi bilen iki kişi olacak. Ekmekleri güzel pişirecek.
Ambar Memuru	1	Günlük 2 dirhem	Ambarda bulunan malzemeler ona emanet edilecek.
Bevvap	1	Günlük 3 dirhem	(Kapıyı vaktinde açıp kapatacak)
Gendum Kûp	1	Günlük 2 dirhem	Bu yemeklere konacak buğdayı adamakıllı dövecektir.
Ahurcu	1	Günlük 2 dirhem	Âhûra hizmet edecek.
Buğday Öğütücü	1	Günlük 4 dirhem	Ekmeklik unu güzelce öğütecek.
2 Kişi	2	Günlük 2 dirhem	Günlük iki cüz camide sabah namazından sonra okunacak ve iki hatim yapıldığı zaman, Hz. Havva Hz. Meryem, Hz. Zahide Rabia, Hz. Fatıma'nın Şerifelerine hediye olunacak ve onlara dua edilecek. Cüzlerden birini mütevellî Mevlana Tacüddin'e şart kıldı. Ve o öldükten sonra cariyesi çocukları ve çocuklarının çocuklarına şart kıldı.

Hafsa Sultan iyi hizmet etmeyenlerin vazifelerini iyi yapmayanların azilleri için de vakfiyesine şartlar koymuştur. Bu hizmetlilerin önemli bir özrü olmadıkça hizmetlerinde naib ve yerine vekil koymayacaklardır. Onlardan herhangi biri hizmetini yerine getirmezse nasihat edilmesini, verilen hizmeti iki defa yerine getirmezse tekrar etmemesi söylenecek eğer üç defa işini yapmazsa azl edilecek ve hizmete layık birisi yerine tayin edilecek. Bevvab, ferraş, mimar, kilerci gibi küçük memurların tayinleri mütevellî isteği ile yapılacak ancak imam ve hatip gibi görevlilerin tayinini kadı yapacak şartı koşuldu.

c) İmaretin İhtiyaçları ve Şartları

Hafsa Sultan, imarete sabahtan ve ikindiden sonra iki defa yemek pişirilmesini ve dağıtılmasını şart koşmuştur. Bu yemekler fakirlere medrese talebelerine, halka bilgi verene, hangahtaki misafirlere, ulema, suleha ve sair kimselerden imarete gelen ve giden misafirlere Allah rızası için yemek pişirilmesini ve zikir olunan kimselerden hiç birisinin ister küçük ister büyüklerden olsun zaviyeye gelmekten men olunmamasını şart eylemiştir. Ancak sipahi taifesinin ve sanayi erbabının, ticaret ve sermaye sahiplerinin katiyen imarete kabul olunmamasını da vakfiyesinde belirtmiştir.

Vakfiyede misafirlere yemek ve tatlı yapmak için lazım olan her şeyin ayrı ayrı miktarları ve değerleri de gösterilmiştir.

Saruhan Vilayetinde mamul olunan okkadan 20 okka koyun eti (Bu okka dirhem-i şer'i ile 800 dirhemden ibarettir.) 20 okkadan 10 okkası sabah ve 10 okkası da ikindiden sonra pişirilecek. Koyun eti lezzetli olduğu için koyun eti kullanma şartı getirilmiştir.

Vâkıfe, imarete misafirler için pişirilen fodla⁴³ ismi ile anılan ekmek için 600 litre yani bu vilayette 100 dirhemden un olmasını ve her fodlanın piştikten sonra 100 dirhem ile tartılmasını vakfiyede belirtmiştir.

Her üç günde imarete Saruhan kilesi ile bir kile piriñç pişirilecek ve her gün dövülmüş buğdaydan yarım Saruhan kilesi buğday pişirilecek.

Tuz parası için yevmi 2 dirhem,

Nohut ve soğan parası için yevmi 3 dirhem,

Biber, kimyon, maydanoz, kabak, koruk, havuç, ıspanak ve mevsimine göre diğer levazımat için yevmi 3 dirhem,

Mutfakta ve fırında harcanan odun parası için yevmi 2 dirhem ayrılmıştır.

⁴³ **Fodla:** Osmanlıda imaretlerde verilen özel bir ekmek türüdür. Kepekli undan yassı pide şeklinde yapılır. İsmail Parlatur, *Osmanlı Türkçesi Sözlüğü*, Ankara 2006, s.473.

Cuma gecelerinde, misafirlere dane, zerde ve zirebaç denilen aş verilecektir. Vâkıfe, cuma gecelerinde pirincin Saruhan Vilayeti kilesi ile bir buçuk kile olmasını ve mezbur yemeklerin yağının Saruhan okkası ile 8 okka olmasını ve zerde, zirebac için kullanılacak balın da Saruhan okkası ile 15 okka olmasını tayin etti.

Cuma gecelerinde ve diğer mübarek gecelerde pişirilecek zerde ve zirebaç için vaktinde harcanmayan buğday parasından bunların yapılacağı günlerde zağferan, nişasta, incir, erik ve diğer ihtiyaçların alınmasını ve bu lezzetlerin iki bayram gecelerinde, Regaip, Berat gecelerinde ve Mevlid-i Nebi gecesinde usulüne göre pişirilmesi vakfiyede belirtilmiştir.

Ramazan-ı Şerifin her gecesinde yalnız dane ve zerde pişirilecek.

Ramazan-ı Şerifin Cuma ve Kadir Gecelerinde bu iki lezzetle birlikte zirebaç da pişirilecek.

Yine bu mübarek gecelerde koyun eti Saruhan okkası ile 16 okka olacak.

İmarete gelen misafirler için her gün altı sofraya hazırlanacak, her sofrada beş kişiden fazla kimse olmayacak, beş kişiden az kimse olmasında ise bir sakınca görülmemiştir.

Her bir sofraya için 250 dirhem pirinç 100 dirhem sadeyağ ayrılması gerektiğini de vâkıfe belirtmiştir.

İmarete gelen her misafire 40 dirhem bal ile yarım ekmek ikram olunacak ve her sofrada misafirlere sabah vaktinde paça verilecek ve misafirler için her gün sabah vaktinde pişirilen pirinç çorbası, ikindi vaktinde pişirilen buğday çorbası ile beraber her gün dane verilecektir.

Misafir için ayrılan üç günün birinde zerde ile beraber dane verilecek.

Belirlenen günlerin her birinde misafirin hayvanlarından on adet hayvana Saruhan kilesi ile bir kile arpa verilemesini; hayvanların ondan az olduğu günlerde ise arpadan artan belirlenip diğer günlerde ondan fazla olan hayvanlara verilmesi yine vakfiyede belirtilmiştir.

Hafsa Sultan'ın Urla'da yaptırdığı mescitte mübarek gecelerde kandillerde 600 dirhem zeytinyağı sarf olunması şart kılındı ve mum yağı parası içinde yevmi 2 dirhem tayin edildi. Ramazan-ı Şeriften evvelki gece mihrabın iki yanına konan kâfurlu mum içinde gerekli olan miktar ayrılacak.

İmaretin kapları üç ayda bir en iyi cins kalay ile kalaylanacaktır.

Yaz ve kış gelecek misafirlerin azlığına ve çokluğuna göre imarette pişirilecek yemek miktarı ayarlanacaktır.

Pirinç ile pişen yemek sabahleyin gün doğduktan sonra, buğday ile pişen yemek ise ikindiden sonra dağıtılacak ve her vakitte pişen yemekten sonra sohta nam ile maruf taifeye iki kişi için bir kap verilecek ve her birine birer ekmek verilecek, fasit amel edenlere ise ne yemek ne de ekmek verilecektir.

Piştirilen yemekler sabah ve ikindi vaktinde talebelere ve çeşitli görevlilere bakraçla et ve ekmek ile bir hisse verilmesi Hafsa Sultan'ın vakfiyesinde yer alan şartlardandır.

II. BÖLÜM

1. HATİCE TURHAN SULTAN

a) Hayatı

Hatice Turhan Sultan, Sultan İbrahim'in baş hasekisi, IV. Mehmet ve Beyhan Sultan'ın da anneleridir. Turhan Sultan 1627 yılında Rusya'da doğmuştur.⁴⁴ Uzun boylu, narin yapılı, mavi gözlü, gayet beyaz tenli saçları altın sarısı⁴⁵ olan Sultan 12 yaşında iken Rusya içlerine Kırımli Tatarların yaptığı akın sırasında esir düştü. Esir tüccarları tarafından İstanbul'a getirilerek satılmıştır. Onu tüccarlardan alan Kör Süleyman Paşa 14 yaşındayken Kösem Sultan'a hediye etmiştir.⁴⁶ Kösem kendisine takdim edilen Rus kızını saray geleneklerine göre kısa zamanda yetiştirdi. Ona Hatice Turhan adını verip Sultan İbrahim'e takdim etti.

Bu birliktelikten 1642 yılında IV. Mehmet doğdu.⁴⁷ Turhan Sultan oğlunu doğurduğunda henüz 15 yaşında idi. Turhan Sultan'ın namı, devlet idaresindeki önemli rolü, kocası Sultan İbrahim'in ölümü ve 7 yaşındaki oğlunun padişah olması ile başlar. Çünkü oğlu tahta geçince Turhan Sultan da valide sultanlık makamına yükselmiş olur. Valide Sultan makamına yükselen Turhan Sultan tecrübesiz, saf, hile ve entrikadan uzak bir kişidir. Onun bu özelliklerinden yararlanan Kösem Sultan eski saraya gitmemiş, Valide-i Muazzama olarak sarayda kalmaya devam etmiştir. Kösem Sultan'ın devlet idaresini elinde tutması, işlerinde de zorbalıkla tanınan ocak ağalarını kullanması ve bu ağaların her işe karışması üzerine Turhan Valide ile aralarında bir rekabet başlamıştır. Turhan Validenin de taraftarlarının artması üzerine içağalarına Kösem Valideyi

⁴⁴ Çağatay Uluçay, *a.g.e.*, s.56.

⁴⁵ Yılmaz Öztuna, *a.g.e.*, s.199.

⁴⁶ Reşat Genç, "Turhan Sultan, Hatice" *Türk Ansiklopedisi*, XXXII, İstanbul 1989, s.20.

⁴⁷ Çağatay Uluçay, *a.g.e.*, s.57.

öldürmüştür. Kösem'in öldürülmesi üzerine Turhan Sultan harem ve sarayın başı olmuştur.

Turhan Sultan iyi kalpli, temiz bir kadındır. Devlet işlerinin düzgün yürütülmesini istemektedir. Kethüdası Mimar Kasım Ağa'nın tavsiyesi üzerine vezir-i azamlığa Köprülü Mehmet Paşa'yı getirdi. Köprülü'nün bu görevi üstlenmek için istediği şartları da kabul ederek mührünü ona teslim etti. Çünkü Turhan Sultan kayınvalidesi gibi hırslı bir kadın değildi. Zaten Köprülü Paşa'yı göreve getirdikten sonra kendisi sakin bir yaşam sürmüş, ibadetle uğraşmış ve zaman zaman oğlu ile beraber Bursa ve Edirne seyahatlerine katılmıştır. Turhan Sultan, Osmanlı tarihinde ismi öne çıkan valide sultanlardan birisidir. O'nun yaptığı en kayda değer iş ise 1656 yılında naibelikten çekilip kadınlar saltanatı denen döneme son vermiş olmasıdır. Çünkü ondan sonra devlet işlerine karışan saray kadını olmadı.⁴⁸ Turhan Sultan 1683 yılında vefat etmiş, İstanbul Yeni Camide yaptırmış olduğu türbesine gömülmüştür.

Turhan Sultan merhametli, iyi niyetli, hayırsever bir kadındır. Uzun yıllar valide sultanlık yapmış, hayırseverlik anlamında da önemli katkıları olmuştur. Bunları açıkça görebileceğimiz eserlerini ayrı bir başlık altında özetleyeceğiz.

b) Eserleri

Hatice Turhan Sultan'ın çeşitli eserlerinin isimlerini aşağıda vermeye çalıştık. Bu eserlere onun hayırsever yönünü kolaylıkla görmemizi sağlar.

1. İstanbul Yeni Cami Külliyesi (Yeni Valide Cami)⁴⁹
2. İstanbul'daki külliye içinde kütüphane, han, hamam, sebîl, çeşme, tekke, hastane, kasr, darülhadis, bu külliye vakıf olarak da Mısır Çarşısı denilen kapalı çarşığı yaptırmıştır.
3. Çanakkale boğazının Akdeniz girişinde karşılıklı iki müdafa kalesi Anadolu yakasında Kumkale ve karşısına Rumeli sahiline Seddü'l-bahir kaleleri⁵⁰

⁴⁸ Yılmaz Öztuna, *a.g.e.*, s.199.

⁴⁹ Bu caminin temeli III. Murat'ın karısı III. Mehmet'in annesi Safiye Sultan tarafından 1597 yılında atılmış ise de III. Mehmet'in ölümü ile yarıda kalmıştır. İşte Hatice Turhan Valide Sultan, yarıda kalan cami, darülhadis, mektep, çarşı, sebîl ve türbeyi tamamlatarak adını tarihe mal etmiştir. Bkn. Çağatay Uluçay, *a.g.e.*, s.59.

4. Seddü'l-bahir Cami
5. Kala-i Sultaniye Cami
6. Anadolu Kavağı'nda Valide Cami
7. Rûmeli Kavağı'nda Valide Cami
8. Şam- Medine yolunun yeniden yapımı
9. Hayber yakınında Şakku'l-Acûz menziline kuyular
10. Medine yakınında Bîr-i Cedîd denen kuyu
11. Bîr-i Zümürüd'de su te'sîsâtı
12. Azak'ta (Rostov) Kal'a-i Sultâniye
13. Ezdin'de (Attika) Vakıfları
14. Uyvar ve Nitra'da kiliseden çevirme birer cami⁵¹
15. Mekke'de hastane
16. Kahire'de hayrat
17. Girit Resmo'da Cami
18. Kandiye'de cami ve mektep
19. Zaranta'da medrese (Girit)
20. Edirne Sarayı'nda Şikar ve Gülhane kasırları

⁵⁰ Turhan Sultan Çanakkale Boğazı'nın Akdeniz girişine karşılıklı iki kale yapmayı düşünmüştü. Çünkü vatanın korunması konusuna çok önem veriyordu. Daha sonra Köprülü Mehmet Paşa'nın da ısrarı üzerine 300'er arşın kare üzerine bu iki kale yaptırıldı. Bkn. Reşat Genç, *a.g.m.*, s.20.

⁵¹ Yılmaz Öztuna, *a.g.e.*, s.199.

2. HATİCE TURHAN SULTAN VAKFIYESİ

Sultan İbrahim'in baş hasekisi, IV. Mehmet ve Beyhan Sultan'ın anneleri olan Hatice Turhan Sultan hayır yapma ve vakıf kurma konusunda ismi anılmaya değer valide sultanlarımızdandır. Turhan Sultan'ın vakfettiği mülkler için hazırladığı, çalışmamızın da konusu olan vakfiyesi Vakıflar Genel Müdürlüğü arşivinde 744 numaralı defterin 112.sayfa 29.sirasında kayıtlı bulunmaktadır. Vakfiye 27 Receb 1073 (7 Mart 1663) tarihlidir. 32 sayfadan oluşan vakfiyenin yazısı net ve okunaklıdır.

Hatice Turhan Sultan'ın bu vakfiyesi genelde Yeni Cami ile alakalı olup, diğer vakıfları ile alakalı kayıtlar da bulunmaktadır. 744 numaralı defterin 112. Sayfasında bulunan vakfiyeye göre Haremeyn Vakıfları, Seddü'l-bahir'de Cami, Kale-i Sultaniye'de Cami, Ayasofya'da Cami, Yeni Cami'de türbe, mektep vakfedilmiştir. Vakfiyede bunların akarat ve vazifelilerine de ayrıntılı olarak yer verilmiştir. Hayırları ile de anılan Hatice Sultan'ın daha sonra sadece isimlerini vereceğimiz eserleri de bulunmasına rağmen vakfiyede geçen vakıflar ve akarlarını ayrıntılı açıklamakla yetineceğiz.

a) Akarları

Hatice Turhan Sultan tarafından, vakfın her türlü ihtiyacının temini maksadıyla bağışlanan araziler ve vergilerin dağılışı şu şekildedir:

Tablo-3 Turhan Sultan Vakfı Akarları Çizelgesi

CİNSİ	MİKTARI	YERİ
Börekçi Fırını	1 bab	Balıkpazarı
Dükkan	4 bab	Balıkpazarı
Tahmis kahve fırını	2 bab	Balıkpazarı
Kahve	1 bab	Balıkpazarı
Arsa	162 zira	Balıkpazarı
Arsa (diğer)	162 zira	Balıkpazarı
Arsa (diğer)	473 zira	Balıkpazarı
Arsa (diğer)	162 zira	Mahmud Paşa Mahallesi

Menzil Arsası	1 adet	Saçlı Mehmed Dede nezdinde
Ezdin Kazası tevabiinden		Rumeli
Ehnus köyü	Tümü	Rumeli
Gardik ma'a Manâstır köyü	Tümü	Rumeli
Yadluyani köyü	Tümü	Rumeli
Efrancı köyü	Tümü	Rumeli
Mahsûl-i iskele-i Ezdin	Tümü	Rumeli
Memluha ve Çeltik ve Duştani	Tümü	Rumeli
Yenişehir Kazası tevabiinden		Rumeli
Kokarde köyü	Tümü	Rumeli
Saricalâr köyü	Tümü	Rumeli
Menteşeli köyü	Tümü	Rumeli
Sarîhânî köyü	Tümü	Rumeli
Şeyh Aliler köyü	Tümü	Rumeli
Köleler köyü	Tümü	Rumeli
Cullar köyü	Tümü	Rumeli
Sarı Evhadlar köyü	Tümü	Rumeli
Abdallar köyü	Tümü	Rumeli
Adadepe köyü	Tümü	Rumeli
Borizanlar köyü	Tümü	Rumeli
Vintokiremid köyü	Tümü	Rumeli
Manâstır köyü	Tümü	Rumeli
Ihlambur ve Haslar nahiyesinde		Rumeli
Dışkad köyü	Tümü	Rumeli
Velesin Kazası tabii Tırhala		Rumeli
El-Hac Musa köyü	Tümü	Rumeli
İnehânî köyü	Tümü	Rumeli
Çelenkçi köyü	Tümü	Rumeli
Koyunovası köyü	Tümü	Rumeli
Koyuneri köyü	Tümü	Rumeli
Çiftlik-i Denik	Tümü	Rumeli
Çiftlik-ı Sarıgöl	Tümü	Rumeli
Nefs-i Kasaba-i Alasonya		Rumeli
Alâsonya tabi-i Manastır-Serfiçe	Tümü	Rumeli
Kiliselü nam-ı diğer Cergani köyü	Tümü	Rumeli
Mirahurlu köyü	Tümü	Rumeli
Pazarlu Fakih Obası köyü	Tümü	Rumeli
El-hac Baraklu köyü	Tümü	Rumeli
Kara Hüseyin köyü	Tümü	Rumeli
Tuvişler köyü	Tümü	Rumeli
Kerbiler köyü	Tümü	Rumeli

Davud Beyli nam-ı diger Ta'allukat-ı Uzun Yusuf köyü	Tümü	Rumeli
Levâdı köyü	Tümü	Rumeli
Şatabüzürk köyü	Tümü	Rumeli
Konyacı köyü	Tümü	Rumeli
Lufidi köyü	Tümü	Rumeli
Burutor köyü	Tümü	Rumeli
Cinsi	Yeri	Miktarı
Çiftlik	Bergama	1
Hamam	Soma	1
Çiftlik (diğer)	Soma	1
Kahvehane	Soma	1 bab
Dükkan	Soma	79 bab
Bina	Soma	1 bab
Değirmen	Soma	1 göz
Bahçe	Soma	1

Turhan Valide'nin yukarıda da belirttiğimiz gibi vakfiyesinde Yeni Cami ile birlikte, Ayasofya Cami, Kala-i Sultani'de Cami ve Seddü'l-bahir'de de yaptırdığı bir camiden bahsedilmektedir. Bu vakıf eserlerinin vazifelileri, şartları da ayrıntılı bir biçimde büyük bir incelikte ele alınmıştır.

b) Vazifeliler

İncelikli Osmanlı kadınlarından biri olan Turhan Valide de vakıfları için görevliler atamayı ve onlar için bir de özel şartlar istemeyi, bunları vakfiyesinde itinayla belirtmeyi ihmal etmemiştir. Vakfiyesinde adı geçen vazifeliler ve şartlarına bakacak olursak;

Tablo-4 Yeni Cami Vazifeliler Çizelgesi

Vazifeli	Adet	Ücret	Görevi-Şartı
Nazır	1	50 akçe	Dârus-sa'ade Ağası olmak ve vakfın her türlü işine nezaret etmek
Mütevelli	1	120 akçe	Vakfı doğruluk ve sadakatla ve vakfın şartlarına uygun olarak idare etmek, görevlileri tayin ve azletmek.
Katip	1	30 akçe	Emin, dindar olmak, yazıda ve defter tutma usulünde, matematikte ve muhasebeye muktedir olmak ve vakfın gelirlerini eksiksiz ve tam olarak kaydetmek ve vakfın menfaatini korumak

Ruznamçe Katibi	1	20 akçe	Yazı yazmaya ve yazı ve rakamlar üzerine ehil olmak ve katip olmaya istidadı olmak
Hatip	1	40 akçe	Âlim, Kuran-ı Kerim-i usulüne uygun okumak, takva sahibi olmak, her işinde temkinli tedbirli olmak, vakar sahibi olmak
Vaiz ve Müzekkir	1	50 akçe	Vaaz ve sohbetle maharetli ve hadis ilminde yetkin olmak.
Şeyhu'l-Kurrâ	1	30 akçe	Arabi ilimlere, edebiyata, Kuran'a, tefsire, kırâat imamlarının usullerine hakim olmak ve bunların hepsinde maharetli olmak.
Hafız	10	3 akçe	Kuran okumaya müdâvim ve buna muktedir olmak
Müderris	1	80 akçe	Fazıl, kamil, ilmi ile amil olmak ve ilim tedrisinde mahir olmak.
İmam	2	30 akçe	Âlim, güzel ahlaklı, dindar, Kuran-ı Kerim'in tecvidine ve kırâatına hakim olmak, namazın şartlarına hakim olmak, vazifeyi nöbetleşe olarak ifa etmek. Cemaate imamlık etmek. Mıhrapta sabah namazından sonra Sûre-i Yasin, öğle namazından sonra bir aşr-ı şerif, ikinci namazından sonra Sûre-i Nebe, yatsı namazından sonra Sûre-i Mülk ve Amenerrasülü okumak
Müezzin	12	10 akçe	Temiz, doğru, dindar olmak. İlm-i Makamatta mahir, güzel sesli olmak ve beş vakitte hoş sada ile ezan okumak. Vazifeyi nöbetleşe yapmak, cuma salasını hep beraber okumak. Sabah namazından sonra minarelerden yüksek ve güzel sesle Allah'tı takdis, tehlil, temcid, tahmid ve tevhid etmek sûretiyle münacatta bulunmak
Muksir-i Harem	4	5 akçe	Dört kişi müezzinlere dahil olup cami içinde ezan ve kamet okumak. İki kişi sabah ikisi akşamcı olarak nöbetleşe vazife yapacaklardır
Hafız-ı Kelam-ı Kadim	10	8 akçe	Hafız-ı Kuran olmak. Cuma günlerinde devirhanlarla beraber Camin mahfilinde toplanıp birer aşr-ı şerif okumak.
Ser Mahfil	1	10 akçe	İlm-i Kırâatta, tecvidde, tertilde en iyi en faziletli ve en muktedir olmak.
Saatçi	1	15 akçe	Emin, salih, dindar olmak. Saat ve zamana vakıf olup, Vakitleri tayin ve tefrik ve teşhiste muktedir olmak. Beş vakit namazın zamanını hatasız olarak tespit edip müezzinlere bildirmek. Vakitleri yanlış olarak belirlemekten şiddetle kaçınmak
Na'than	1	10 akçe	Güzel sesli ve hoş sadalı olmak. Musikiye ve ilm-i makamata, siyere hakim olmak. Her Cuma gününde Camin mahfilinde güzel ve yüksek sesle peygamberimizi öven naatlar okumak.
Muarrif	1	10 akçe	Cuma namazından önce ve sonra yüksek ve güzel bir sesle peygamberimizi öven onun meziyetlerini anlatan naatları okumak ve cemaate talim etmek. Sonrasında da peygamberimiz ve bütün müslümanların ruhları için dua etmek.
Kayyım	7	8 akçe	Bedenen ve ruhen vazifesini yapmaya muktedir olmak. Temiz, dindar ve emin olmak. Sabah namazı öncesinden yatsı namazı

			sonrasına kadar camide hazır olup caminin kapılarını açmak ve kapamak. Gerektiğinde caminin halı ve hasırlarını temizlemek. Asla tembellik etmeyerek vazifelerini nöbetleşe yapmak.
Ferraş	9	8 akçe	Bedenen ve ruhen vazifesini yapmaya muktedir olmak, camiye silip süpürmek, temizlemek.
Çeraği	8	8 akçe	Caminin içinde ve dışında olan kandilleri vaktinde yakmak ve söndürmek. Her ay iki kere kandilleri temizlemek.
Çeraği-i Kubbe	1	5 akçe	Caminin içinde ve dışında olan kandilleri vaktinde yakmak ve söndürmek. Her ay iki kere kandilleri temizlemek.
Cüzhan	90	3 akçe	Temiz, dindar ve Kuran-ı Kerimi okumaya muktedir olmak. Her gün Caminin mihrabı önünde toplanıp birer cüz okumak. Bunlar üç grup olacak. Birinci grup sabah namazından sonra. İkinci grup öğle namazından sonra. Üçüncü grup ikindi namazından sonra; hatim okuyacaklardır.
Tevhid-han	20	5 akçe	Her gün kuşluk vaktinde camide toplanmak. Her gün her biri üç bin yüz kere kelime-i tevhid okuyacaktır.
Cüzhan-ı Diğer	60	2 akçe	Her gün muayyen bir zamanda camide toplanıp birer cüz okumak. Bunlar iki guruba ayrılacaktır. Birinci grup okuduğu hatimin sevabını Ayasofya yakınında medfun Sultan Mustafa ve Hazreti Fatıma Sultan ibnete Sultan İbrahim Hanın ruhlarına hediye edeceklerdir. İkinci grup okuduğu hatmin sevabını Darussaade Ağası Esbak Merhum Mehmed Ağa ibni Abdülmümin'in ruhuna hediye edeceklerdir.
Noktacı	1	10 akçe	Doğru sözlü, güvenilir, vazifesine sadık olmak. Vakfın görevlilerini kontrol etmek. Vazifesini yapmayanları ve vazifeye gelmeyenleri vakfın mütevellisine bildirmek ve haksız yere ücret alınmasına mani olmak. Garaz ehli olmadan işine sadakatle devam etmek.
Buhûri	1	10 akçe	Emin, dindar, temiz olmak. Buhur yakma işinde mahir olmak. Adet olduğu üzere üç vakitte hatim okunduğu esnada ve Cuma günlerinde devr-i şerif okunurken mahfilde ve esna-ı vaazda kürsü ve mihrap önünde buhur yakmak.
Nazır-ı Kütüb	2	8 akçe	Güvenilir, anlayış sahibi olmak. Camide bulunan Mushaf-ı Şerifleri ve sair kitapları muhafaza etmek. Beş vakit namazda camide hazır olmak. Mushaf-ı Şeriflere gereken saygının gösterilmesini sağlamak.
Hafız-ı Kütüb	1	10 akçe	Camide bulunan kitapların emanete verilip alınmasını takip etmek. Kitapları korumak ve yıpranmasına mani olmaya çalışmak.
Katib-i Kütüb	1	10 akçe	Dindar, dürüst ve kitap hususunda bilgi sahibi olmak. Emanete verilen kitapların isimlerini ve alanları deftere kaydetmek.

Mücellit	1	10 akçe	Cilt yapmakta mahir ve usta olmak. Gerektiğinde camide bulunan Mushaf-ı Şeriflerin ve diğer kitapların tamirini yapmak.
Mâni' u'n-Nufûs	1	6 akçe	Vakfa ait binaların duvar ve bahçesini muhafaza etmek. Hariçten uğursuzların girmesine mani olmak. Hayrata zarar verilmesine mani olmak.
Cabi	11	10 akçe	Vakfın gelirlerinin tahsilini gerçekleştirmek. Hakkıyla tahsil edip tek kuruluş zarara sebep olmamak. Hizmette tembellik ve dikkatsizlik etmemek.
Cibayet Katibi	1	10 akçe	Yazı yazmaya muktedir olmak.
Sarrâf	1	10 akçe	Vakfa gelen akçeleri inceleyip eksik, kusurlu ve sahte olanları tespit edip vakfı zarardan muhafaza etmek.
Vekilharç	1	20 akçe	Caminin ihtiyaçlarını zamanında ihmal etmeksizin gidermek. Gereken her şeyi zamanında satın almak, temin etmek. Vakfa hıyanetten ve tembellikten kaçınmak.
Ambarcı	1	10 akçe	Salih, emin, temiz, dindar olmak. Kendisine teslim olunan eşyayı muhafaza etmek. Vakti geldiğinde ihtiyaç oranında kullanmak.
Katib-i Ambar	1	10 akçe	Güvenilir, doğru ve vazifesini hakkıyla yapacak kudrette olmak.
Meremmetçi	3	6 akçe	Tamir ve tadilat işlerinde usta olmak.
Meremmetçi Katibi	1	10 akçe	Tamir ve tadilat işlerine harc ve sarf olunan şeyleri hakkıyla kaydetmek. Vazifesini dikkatle yapmak.
Perdeci	4	6 akçe	Cami ve türbede olan perdelerin yenilenme ve tamir işlerini yapmak. Bunlardan biri kurşuncu olup tamiri lazım gelen kurşunla kaplı yerleri tamir etmek. Biri camcı olup cami mektep ve türbe ve sebilhane camlarının bakım ve tamirini yapmak. Biri de taşçı olup tamiri lazım olan yerleri onarmak.
Su Yolcu	2	8 akçe	İmarete giden su yollarını sürekli olarak kontrol etmek ve tamire muhtaç olan yerleri tamir etmek.
Su Yolcu Şakirdi	2	2 akçe	İşi öğrenmeye yeteneği olmak ve işlerinde Su Yolculara yardım etmek ve mesleği öğrenmek.
Kapıcı	2	8 akçe	Cami kapılarını açıp kapamak.
Çarşı Kapıcısı	2	8 akçe	Nöbetleşe olarak çarşı kapılarını sabah açıp akşam kapatmak. Çarşının güvenliğini sağlamak.
Kale Kapıcısı	1	10 akçe	Kale kapılarını açmak kapamak ve burayı muhafaza etmek.
Ferraş-ı diğer	6	8 akçe	İkisi çarşı temizlikçisi, dördü de tuvalet temizlikçileri olup vazifelerini eksiksiz olarak yapıp tembellik etmemek.
Mezbele-keş	1	10 akçe	Bedenen bu işi yapacak kadar kuvvetli ve dayanıklı olmak. Toz toprak ve döküntüleri ve çöpleri gereği gibi toplayıp uygun yerlere dökmek.
Kaymakam-ı Mütevelli	2	20 akçe	Vakfın Kale-i Sultaniye ve Seddülbahir Kalelerindeki işleriyle ilgilenmek vakfın mütevellisine vekalet etmek.

Tablo-5 Yeni Cami Mektep Vazifelileri Çizelgesi

Vazifeli	Adet	Ücreti	Görevi-Şartı
Muallim	1	15 akçe	Doğru, dindar, namus ve vakar ehli olmak. Kuranı Kerimi tecvidi ve usulüne uygun olarak okumak ve çocuk eğitimine kudreti olmak ve Müslüman çocuklarına Kuran, tecvid, adap, erkan, farz, sünnet, hat ve lügat öğretmeye kudreti olmak.
Halife	1	10 akçe	Çocukların derslerinin tekrarına ve müzakeresine yardımcı olmak
Kayım	1	6 akçe	Her sabah mektep kapısını açmak ve temizliğini yapmak ve ikinci sonu kapamak

Yeni Cami Mektebi için başka şartlar da vakfiyede belirtilmiştir. Mektepte okuyan öğrenciler için konulan şartlar şunlardır;

Yaz mevsiminde öğrenciler için 3000 akçe, kış mevsiminde de mektebin pencerelerine muşamba, kömür ve odun için 3000 akçe sarf edilecektir.

Her sene Ramazan ayında mektepte okuyan öğrencilere ve hocalarına birer kapama, don, gömlek, takke, kuşak, mest, pabuç verilecek ve bunun için 25000 akçe sarf edilecektir.

Tablo-6 Yeni Cami Türbe Vazifelileri Çizelgesi

Vazifeli	Adet	Ücreti	Görevi-Şartı
Türbedar	1	10 akçe	Temiz, doğru, emin, iyi hal sahibi ve görevine sadık ve devamlı olmak
Türbe Bekçisi	30	3 akçe	Temiz, doğru, emin, ibadetinde taatinde olup, bunlardan on beşi geceleri ve diğer on beşi ise gündüzleri görev yapacaklar ve bu görev esnasında da sürekli olarak zikir ve dua etmek, her beş günde nöbetleşe her gruptan üçer kişi sabah gün doğumundan akşama kadar ve akşam gün batımından sabaha kadar türbede medfun olan vâkıfın rahmet ve affi için dua ve niyazda bulunacaklardır.
Cüzhan	90	3 akçe	Kuran-ı Kerim'i tecvide ve usulüne uygun olarak okumak. Her gün türbede toplanıp Kuran'dan acele etmeden tecvide ve usule uygun olarak birer cüz okumak, hatim esnasında kesinlikle dünya kelamı konuşmamak. Bu doksan kişi otuzar kişilik üç guruba ayrılacak. Birinci grup sabah namazından sonra bir hatim okuyup sevabını Peygamber Efendimizin ruhuna hediye edecekler. İkinci grup öğle

			namazından sonra bir hatim okuyup bütün geçmiş peygamberlerin ruhlarına hediye edecekler. Üçüncü grup ise ikindi namazından sonra bir hatim okuyup sevabını dört halifenin, sahabelerin, mezhep imamlarının ruhlarına hediye edecekler. Her gurubun reisi olacak kişi başlangıcı yapacak ve sonunda da duasını yapacak.
Dua-han	20	3 akçe	Her gün kuşluk vaktinde türbede toplanacaklar. Tesbih, tahmid, tehlil ve tevhid ile meşgul olacaklar. Her biri de her gün üç bin beş yüz kere kelime-i tevhid okuyacak
Noktacı	1	8 akçe	Özürsüz olarak hizmetini yapmayanları tespit edip her ay başında vakıf mütevellisine bildirip görevlerini yapmadıkları günlerin ücretinin verilmemesi için gereken takibi yapmak
Buhurî	1	12 akçe	Türbede Kuran hatimi esnasında ve mübarek gecelerde buhur yakmak
Hafız-ı Mushaf	1	5 akçe	Türbede mevcut olan Mushafları ve Cüzleri muhafaza etmek
Yasin-han ve Nebe-han Mülk-han ve İhlas-han ve Fetih-han	4	5 akçe	Güzel sesli olmak ve tecvit ve kırâatta ehil ve yeterli olmak şartıyla her gün türbede yüksek ve güzel sesle sabah namazından sonra bir Sûre-i Yasin, öğle namazında sonra bir Sûre-i Mülk, ikindi namazından sonra bir Sûre-i Nebe ve Sûre-i Yasin ve Sûre-i Fetih okuyacaklar ve sevabını vâkifinin ruhuna hediye edeceklerdir.
Kayyım-i Türbe	2	10 akçe	Görevini yapmaya ruhen ve bedenen her açıdan yeterli olmak
Ferraş-ı Kenif	2	10 akçe	Görevini yapmaya ruhen ve bedenen her açıdan yeterli olmak
Sebilci	4	10 akçe	Görevini yapmaya ruhen ve bedenen her açıdan yeterli olmak
Müteveli	1	20000 akçe	Yaz mevsiminde üç ay için vakıf mütevellisi eliyle sebilhaneye 20000 akçe verilecektir.
Şerbetçi	6	50 akçe	Ramazan ayında akşamları caminin üç kapısında cemaata şerbet ikramı için her sene 3000 vukiyye Atina balı alınacak ve yapılan şerbetle cemaatin susuzluğu giderilecektir.

Tablo-7 Ayasofya Cami Vazifelileri Çizelgesi

Vazifeli	Adet	Ücreti	Görevi-Şartı
Cüzhan	30	2 akçe	Sabah namazından sonra birer cüz okumak
Duacı	1	2 akçe	(Dua ederler)
Noktacı	1	2 akçe	(Personelin görevlerine gelip gelmediğini, gelenlerin de üzerlerine düşen hizmetleri yapıp yapmadıklarını takip edip mütevelliyeye bildirmekle görevli olan kişilerdir.)
Buhurî	1	2 akçe	(Camilerde, tütsü yakma işiyle görevli olan.)
Hafız-ı Ecza-i	1	2 akçe	(Kur'an'dan belirli süreleri okuyan kişilerdir)

Şerif			
Mütevelli	1	8 akçe	(Uygun olarak idare etmek, görevlileri tayin ve azletmek görevi.)
Yasin-han	1	72 akçe	Sabah namazından sonra bir Süre-i Yasin okumak
Cüzhan-ı diğer	1	72 akçe	İkinci namazından sonra hatim okumak

Tablo-8 Kala-i Sultaniye Cami Vazifeliler Çizelgesi

Vazifeli	Adet	Ücreti	Görevi-Şartı
Vaiz	1	20 akçe	Cemaate fihki ve ameli hususlarda vaaz ve nasihatta bulunmak
Muarrif	1	6 akçe	(Hayır sahiplerinin adını sayıp dua etmek görevidir.)
Ser Mahfil	1	1 akçe	(Camideki mahfil denilen kısım ile ilgilenecek.)
Devir-han	4	3 akçe	(Cuma veya haftanın belirli günlerinde sadece bir süre okurlar)
Yasin-han	2	4 akçe	Peygamber Efendimiz için ve devâm-ı ömr-i devlet ve pâdişâh-ı islâm için her gün câmide yüksek sesle Süre-i Yâsîn-i Şerîf okumak
Kayım	1	6 akçe	(Temizlik işleriyle ilgilenir)
Muallim-i Mektep	1	10 akçe	Salih, güvenilir ve dindar olmak ve öğretmeye istidadı olmak.
Ferraş-ı Kenif	1	10 akçe	Güçlü ve metin olmak ve tuvaletleri temizlemek ve temiz tutmak.

Tablo-9 Seddülbahir Cami Vazifeliler Çizelgesi

Vazifeli	Adet	Ücreti	Görevi-Şartı
Vaiz	1	20 akçe	Kemal ve hal sahibi olmak
Muarrif	1	6 akçe	(Hayır, sahiplerinin adını sayıp dua etmek görevidir.)
Devir-han	4	4 akçe	(Cuma veya haftanın belirli günlerinde sadece bir süre okurlar)
Yasin-han	2	4 akçe	Peygamber Efendimiz için ve devâm-ı ömr-i devlet ve pâdişâh-ı islâm için her gün câmide yüksek sesle Süre-i Yâsîn-i Şerîf okumak
Ser Mahfil	1	4 akçe	(Mahfili temizlemek görevidir.)
Muallim-i Mektep	1	15 akçe	Takva sahibi ve dindar olmak.
Ferraş-ı Kenif	1	10 akçe	(Tuvaleti temizlemek görevidir.)

Tablo-10 Haremeyn Vakfı Vazifeliler Çizelgesi

Vazifeli	Adet	Ücreti	Görevi-Şartı
Sakabaşı	1	300 guruş	Hac yolculuğu esnasında hüccaca su ikramı hizmetini ifa etmek
Enam-han	40	5 hasene ⁵²	Her gün sabah namazından sonra haremde toplanıp Sûre-i Enam okumak ve bu esnada dünya kelamı konuşmamak, akabinde de bütün şartları yerine getirip dua ve münacatta bulunmak. Ruh-i Pâk-i Rasulullah ve Sahabeler ve cümle ehl-i iman için dua etmek.
Sanduki	1	2 hasene	Enam-ı Şerifi muhafaza etmek.
Muarrif	1	2 hasene	(Hayır, sahiplerinin adını sayıp dua etmek görevidir.)
Ecza-han	90	5 hasene	Her gün haremde toplanıp birer cüz okumak sûretiyle hatim yapmak bunlar da üç guruba ayrılacaktır. Birinci grup sabah namazından sonra hatim okuyup sevabını Resul-i Ekrem Efendimizin aziz mücella ruhlarına hediye edecekler. İkinci grup ise öğle namazından sonra hatim okuyup sevabını Hulefa-i Raşidin ruhlarına hediye edeceklerdir. Üçüncü grup ise ikindi namazından sonra hatim okuyup sevabını vâkifinin ruhuna hediye edecekler.
Şeyhu'l-Harem	1	14 hasene	Eczahanlara nezaret etmek ve onları denetlemek

⁵² **Hasene:** Altın para Bkn. Ferit Devellioğlu, *Osmanlıca-Türkçe Ansiklopedik Lugat*, Ankara 2003, s.335.

III. BÖLÜM

1. GÜLNÛŞ SULTAN

a) Hayatı

Gülnûş Sultan, Sultan Dördüncü Mehmed Hanın hanımı, Sultan ikinci Mustafa ve Sultan Üçüncü Ahmed'in anneleridir. Resmo Kalesinin fethi sırasında Girit Serdarı Deli Hüseyin Paşa tarafından esir edilmiş ve İstanbul'a götürülmüştür. Gülnûş Sultan, Venedikli Verzizzi ailesindedir.⁵³ 1640'lı yıllarda Girit'te doğduğu tahmin edilmektedir.⁵⁴

Usullere göre saraya alınan cariyelerin isimleri değiştirilir, çeşitli eğitimlerden geçirilir, Türk örf adetleri öğretilir ve İslam dini üzerine yetiştirilirdi. Gülnûş Sultan'a da çeşitli özelliklerinden dolayı birkaç isim verildi. Yüz güzelliğinden dolayı ona "Gülnûş", Müslüman olması sebebiyle "Emetullah (Ümmetullah)" ve Girit'ten getirilen on cariyenin dördüncüsü olduğu için de "Rabia" isimleri verilmiştir.⁵⁵ Yeni ismini alan sultan eğitime devam etmiştir. İslam dinini, Kur'an-ı Kerimi, Türk örf adetlerini de büyük bir maharetle öğrenmiştir. Mahareti ve güzelliği ile Turhan Sultan'ın dikkatini çeken Gülnûş Sultan, Turhan Sultan tarafından oğlu IV. Mehmet'e baş haseki olarak hazırlanmıştır.

Gülnûş Sultan, IV. Mehmet'in başkadını olmayı başararak, 1664'te Şehzade Mustafa'yı, 1673'te Şehzade Ahmet'i dünyaya getirmiştir.⁵⁶ İki erkek çocuk dünyaya getirmesi Gülnûş Sultan'ın saraydaki konumunu güçlendirmiştir. IV. Mehmet, sağlığına

⁵³ Mehmet İpşirli, "Gülnûş Emetullah Sultan", *DİA*, XIV, İstanbul 1996, s.248.

⁵⁴ Aynı yer.

⁵⁵ Mustafa Güler, *a.g.e.*, s.9.

⁵⁶ Mehmet İpşirli, *a.g.m.*, s.248.

daha elverişli olmasından dolayı saltanatının çoğunu Edirne’de geçirmiştir. Bundan dolayı Gülnûş Sultan, validesi Turhan Sultan ve yakınları da Edirne’de ikamet etmişlerdir.⁵⁷

Gülnûş Sultan, hasekiliği döneminde eşiyle, kayınvalidesi Turhan Sultanla ve diğer saray erkânı ile iyi ilişkiler kurmuş ve güçlü bir konumu olmasına rağmen her türlü çekişmeden uzak durmuştur. 1683’te kayınvalidesinin ölümü üzerine harem tek hâkimi olmayı başarmıştır. IV. Mehmet’in tahttan indirilmesi ile mevki sarsılan Gülnûş Sultan, Topkapı sarayından alınıp usul gereği Eski saraya gönderilmiştir.

Eşinin tahttan indirilmesiyle hasekiliği sona eren Gülnûş Sultan II. Süleyman Han ve II. Ahmet devirlerinde Eski sarayda ikamet etmiştir. II. Ahmet’in vefatı üzerine oğlu II. Mustafa’nın tahtta geçmesi ile nüfuzu artan Gülnûş Sultan bu sefer valide sultanlık makamına yükselmiş ve oğlunun yanına Edirne’ye taşınmıştır. III. Ahmet döneminde de devam eden valide sultanlığı ölümüne kadar devam etmiştir. 9 Zilkade 1227(6 Kasım 1715) günü vefat etmiştir. Naaşı, vasiyeti üzerine Üsküdar’da yaptırdığı Yeni Valide Cami önündeki türbesine defnedilmiştir.⁵⁸

b) Eserleri

Osmanlı hanımlarının en önemli özelliklerinden bir tanesi hayır için pek çok yer yaptırmış olmalarıdır. Güzelliği ile dikkat çeken Gülnûş Sultan’ın en önemli özelliklerinden bir tanesi de hayır konusundaki inceliğidir. Hayır ve vakıf denince akla gelen en önemli simalardan birisidir Gülnûş Sultan. Mal varlığının çoğunu bu yola harcamıştır. Çok sayıda suyolları, camiler, çeşme, imaret gibi eserleri mevcuttur. Bu eserleri ayrıntıya girmeden isimleri ile bu bölümde bahsedeceğiz.

1. Galata Yeni Valide Cami ve İmareti

⁵⁷ Mustafa Güler, *a.g.e.*, s.21.

⁵⁸ Mehmet İpşirli, *a.g.m.*, s.248.

2. Üsküdar Yeni Cami ve Külliyesi (Mescid, hamam, imâret, sebîl, çeşme, mektep, han, su yolları, lağımlar)⁵⁹

3. Sakız Adası Cami

4. Sultan Suyu (İstanbul)

5. Simkeşhane'de mescid, çeşme, sebil, mektep,

6. Bayezid'de Direkli Mescid-i Cami

7. Hasköy'de Mescid

8. Edirne'de Çeşme

9. Mekke'de İmaret, darüşşifa, çeşme

10. Cidde'de kervansaray ve su tesisatı

11. Tunusbağı Sıbyan Mektebi⁶⁰

Yukarda ismi geçen hayır eserleri de Valide Sultan'ın insanlığa büyük katkı sağladığını göstermektedir. Gerek hac yolunda gerekse İstanbul ve çeşitli yerlerde yaptırdığı suyolları, çeşmeler diğer hayır eserleri içinde büyük önem arz etmektedir.

2. GÜLNÜŞ SULTAN VAKFIYESİ

Sultan IV. Mehmet'in başhasekisi ve Sultan II. Mustafa ile Sultan III. Ahmet'in anneleri Gülnüş Sultan sosyal yardım ve vakıflar konusunda ismi Osmanlı hanımları arasında en başta yer alır. Gülnüş Sultan'ın vakıfları için hazırladığı ve çalışmamıza konu olan vakfiyesi Vakıflar Genel Müdürlüğü arşivinde 1640 numaralı kasa defterinde kayıtlıdır. Vakfiye 29 Şevval 1110 (30 Nisan 1699) tarihlidir. 30 sayfadan oluşmaktadır, yazısı okunaklı ve sadedir.

⁵⁹ Yılmaz Öztuna, *a.g.e.*, s.207.

⁶⁰ Mustafa Güler, *a.g.e.*, s.36

Gülnûş Sultan Galata'da bir cami ve mabed-i latif, Sakız'da bir cami ve mabed-i münif, Edirne'de de bir çeşme vakfetmiştir. Gülnûş Sultan'ın bunlardan başka çeşitli hayırları olmasına karşın sadece vakfiyemize konu olan kısmı ile ilgileneceğiz.

a) Akarları

Gülnûş Sultan tarafından, vakfın her türlü ihtiyacının temini maksadıyla bağışlanan araziler ve vergilerin dağılışı şu şekildedir:

İstanbul'daki akârat

Tablo-11 Gülnûş Sultan Vakfı Üsküdar Adalar Nahiyesi Soğanlı Karyesi Çalık Ahmet Ağa Çiftliğindeki Akarâtların Çizelgesi

CİNSİ	MİKTARI
Mülk Bostan	1 adet
Harman Yeri	1 adet
Yel Değirmeni	1 adet
Bağ	2 Kıt'a
Bağ (diğer)	2 Kıt'a
Bağ (diğer)	1 Kıt'a
Bağ (diğer)	1 Kıt'a
Bağ (diğer)	1 Kıt'a
Bostan	1 Kıt'a
Tarla	12 keyl tohum istiab eder 1 adet
Tarla (diğer)	25 keyl tohum istiab eder 4 Kıt'a
Çayır	1 Kıt'a
Tarla	Beş keyl tohum istiab edecek,1 Kıt'a,
Tarla (diğer)	4 keyl tohum istiab edecek 1 Kıt'a,
Tarla (diğer)	15 keyl tohum istiab eder 2 Kıt'a
Tarla (diğer)	18 keyl tohum istiab eder 1 Kıt'a
Tarla (diğer)	2 keyl tohum istiab eder 1 Kıt'a
Tarla (diğer)	4 keyl tohum istiab eder 1 adet
Tarla (diğer)	20 keyl tohum istiab eder 2 Kıt'a
Tarla (diğer)	2 keyl tohum istiab eder 1 Kıt'a
Tarla (diğer)	15 keyl tohum istiab eder 1 Kıt'a
Tarla (diğer)	20 keyl tohum istiab eder 2 Kıt'a
Tarla (diğer)	25 keyl tohum istiab eder 1 kıt'a
Tarla (diğer)	60 keyl tohum istiab eder 4 kıt'a
Tarla (diğer)	8 keyl tohum istiab eder 1 kıt'a

Tarla (diğer)	3 keyl tohum istiab eder 1 kıt'a
Tarla (diğer)	20 keyl tohum istiab eder 1 kıt'a
Tarla (diğer)	4 keyl tohum istiab eder 1 kıt'a
Tarla (diğer)	5 keyl tohum istiab eder 1 kıt'a
Kara İncir tarlası demekle maruf Tarla	1 Kıt'a
Tarla (diğer)	5 keyl tohum istiab eder 1 Kıt'a
Tarla (diğer)	8 keyl tohum istiab eder 1 kıt'a
Tarla (diğer)	2 keyl tohum istiab eder 1 kıt'a
Tarlalar	40 keyl tohum istiab eder

Tablo-12 Gülnûş Sultan Vakfı Üsküdar Adalar Nahiyesi Salih Karyesi Çalık Ahmet Ağa Çiftliğindeki Akarat Çizelgesi

CİNSİ	MİKTARI
İbrahim Paşa çiftliği	1 adet
Tarla	600 keyl tohum istiab eder
Su değirmeni	1 adet

Tablo-13 Gülnûş Sultan Vakfı Semendre Karyesi Çalık Ahmet Ağa Çiftliğindeki Akararı Çizelgesi

CİNSİ	MİKTARI
Çayır (Kanlı çayır demekle maruf)	1 kıt'a
Çayır	1 kıt'a
Çayır (diğer)	1 kıt'a
Harabe değirmen yeri	1 adet
Tarla	20 keyl tohum istiab eder 1 kıt'a
Tarla (diğer)	10 keyl tohum istiab eder 1 kıt'a
Tarla (diğer)	30 keyl tohum istiab eder 1 kıt'a
Tarla (diğer)	60 keyl tohum istiab eder birbirine muttasıl 3 kıt'a
Tarla (diğer)	40 keyl tohum istiab eder 1 kıt'a
Tarla (diğer)	50 keyl tohum istiab eder birbirine muttasıl 2 kıt'a
Tarla (diğer)	6 keyl tohum istiab eder 1 adet
Tarla (diğer)	20 keyl tohum istiab eder 1 adet
Tarla (diğer)	1 kıt'a
Tarla (diğer)	20 keyl tohum istiab eder 1 kıt'a
Tarla (diğer)	8 keyl tohum istiab eder 1 adet
Tarla (diğer)	2 keyl tohum istiab eder 1 kıt'a
Tarla (diğer)	2 keyl tohum istiab eder 1 adet
Tarla (diğer)	6 keyl tohum istiab eder

Koyun	800 re's
Kara Sığır	45 re's
İnek	
Abd ve Cariye	2'şer adet

Edirne'deki akâratı;

Tablo-14 Gülnûş Sultan Vakfı Edirne Ahr Köyü Çiftliğindeki Akâratı Çizelgesi

CİNSİ	MİKTARI
Arazi	70 dönüm
Tarla(Cevizli Tarla)	200 dönüm 1 kıt'a
Tarla	6 dönüm 1 kıt'a
Tarla (Diğer)	25 dönüm 1 kıt'a
Tarla (Diğer)	Birbirine muttasıl 25 dönüm 3 kıt'a
Tarla (Diğer)	Birbirine muttasıl 15 dönüm 2 kıt'a
Tarla(Diğer)	5 dönüm 1 kıt'a
Tarla(Diğer)	8 dönüm 1 kıt'a
Tarla (Diğer)	8 dönüm 1 kıt'a
Tarla (Diğer)	5 dönüm 1 kıt'a
Tarla (Diğer)	5 dönüm 1 kıt'a
Tarla (Diğer)	3 dönüm 1 kıt'a
Koyun merası	1000 dönüm
Koyun merası (Hırvat yurdu demekle maruf)	600 dönüm
Çayır (Güğümlük çayırı demekle maruf)	2000 dönüm 1 kıt'a
Koyun Yaylak ve Kışlağı	

Sakız'daki akâratı;

Tablo-15 Gülnûş Sultan Vakfı Sakız'da Bulunan Akâratı Çizelgesi

CİNSİ	MİKTARI
Gümrükhane	CİNSİ
Kahvehane	1 bab
Arsa-i haliye	682,5 zira
Mülk tarihi	42 zira 7 parmak kenise yerine mahsus
Mülk Menzil	5 bab
Menzil	
Mülk bahçe	
Mülk Kule	
Mülk bahçe (Diğer)	

b) Vazifeliler

Gülnûş Sultan tarafından yaptırılan bu vakıflarda vazife yapanlar ve aldıkları tahsisatı şöyle belirlenmiştir.

Tablo-16 Gülnûş Sultan'ın Galata'da Bulunan Camisi İçin Vazifeliler Çizelgesi

Vazifeli	Adet	Ücret	Görevi ve Şartı
Vaiz	1	Günlük 25 akçe	İlim sahibi ve dindar olacak.
1 kişi	1	Günlük 25 akçe	İlim sahibi olacak. Cami-i şerifte pazartesi günleri vaaz ve nasihat edecek.
Ders-i âm	1	Günlük 15 akçe	Çeşitli fenlerde bilgili olacak bu kişi pazartesi ve perşembe günlerinde cami-i şerifte ders verecek.
Ders-i âm	1	Günlük 25 akçe	Bu kişi cumartesi ve çarşamba günlerinde cami-i şerifte ders verecek.
Şeyhu'l-Kurrâ	1	Günlük 20 akçe	Kur'anı okumada becerikli olacak.
Dar'ul- Kurra	1	Günlük 5 akçe	Kabiliyetli olacak.
Ders-i âm	1	Günlük 5 akçe	Kur'an okuma ilmini ihtisas derecesinde öğretecek.
Hatip	1	Günlük 25 akçe	İlim sahibi olacak. Camide vaaz vermek ve hutbe okumak görevidir.
İmam	1	Günlük 15 akçe	Alim, salih ve dindar bir kişi olacak.
İmam-ı sâni	1	Günlük 15 akçe	İlim sahibi ve haramdan kaçınan bir kişi olacak. Sabah namazından sonra Yasin ve sonra Asr, Amme ve sonra İsa ve Tebareke surelerini okumak ikinci imamlara şart kılındı. Ve bu okudukları sureler içinde günlük 2 akçe alacakları da şart konuldu.
Sermahfil	1	Günlük 8 akçe	Ehil bir kişi olacak.
Devirhan	4	Günlük 5'er akçe	Ehl-i Kırâat olacak.
Müezzin-i Salâ	1	Günlük 6 akçe	(Cuma namazına ve cenaze namazına çağırarak sorumludur.)
Müezzin-i Evvel	1	Günlük 8 akçe	Müezzinlerin başı olacak.
2., 3., 4. Müezzin	1'er	Günlük 6 akçe	(Ezan okumak ve namaz aralarında dua okumakla sorumludur.)
Muvakkit	1	Günlük 5 akçe	(Namaz saatlerini ayarlayacak.)
Na't-han	1	Günlük 6 akçe	Peygamberimizin övüldüğü manzûm ve mensûr eserler okumak görevidir. Bunda ehil birisi olacak.
Muarrif	1	Günlük 5 akçe	(Hayır sahiplerinin adına dua etmek görevidir.)
Muhammediye- hân	1	Günlük 5 akçe	Ehil bir kişi olacak. Perşembe günleri Muhammediye okuyacak
Mütevelli	1	Günlük 35 akçe	Namuslu bir kişi olacak ve mütevellinin

			yapması gereken işleri yapabilecek özellikte olacak.
Katib-i Vakıf	1	Günlük 8 akçe	Hesap konularında bilgili olacak bir kişi vakfın muhasebe defterlerini kontrol edecek.
Rûznâmçeci	1	Günlük 5 akçe	(Günlük hâdiselerin yazıldığı defteri tutmakla sorumludur.)
Câbî	1	Günlük 5 akçe	(Vakfın gelirlerini toplamakla görevlidir.)
Kilârî	1	Günlük 5 akçe	(Kendisine güvenilen bir kişi olacak. Malzemelerin günlük kullanımını düzenlemek görevidir.)
Mutemed-i Vakıf	1	Günlük 6 akçe	Düzgün, namuslu bir kişi olacak.
Buhûri	1	Günlük 8 akçe	Dindar bir kişi olacak.
Mustahfiz-ı Mahfil-i hümayun	1	Günlük 8 akçe	(Camilerde müezzinlere ayrılmış olan kısmı gözetecek.)
Ferraş-ı Mahfil-i hümayun	1	Günlük 7 akçe	(Mahfil-i temizleyecek.)
Ser kayyım	1	Günlük 10 akçe	Salih bir kişi olacak.(Baş Hademe)
Kayyım-ı sani	1	Günlük 7 akçe	(Camiden sorumlu ikinci hademe.)
Ferraş	1	Günlük 8 akçe	(Camiyi temizlemekten sorumlu.)
Ferraş-ı harem	1	Günlük 7 akçe	(Camide bulunan harem bölümünü temizleyecek.)
Ferraş-ı harem-i sani	1	Günlük 6 akçe	(Camide bulunan harem bölümünü ikinci görevli olarak temizleyecek.)
Serrâc	2	Günlük 7'şer akçe	(Bu kişinin görevi binek hayvanlarına koşum ve eğer takımı yapacaktır.)
Bevvâb	1	Günlük 7 akçe	(Camide kapıcı olarak görev yapacak.)
Ferraş-ı musluk	1	Günlük 6 akçe	(Camideki musluğun temizliğinden sorumlu olacak.)
Ferraş-ı Kenif	1	Günlük 7 akçe	(Camideki tuvaletin temizliğini yapacak.)
Râh-abi-i evvel	1	Günlük 8 akçe	(Camideki suyollarının, çeşmelerin bakım ve onarımını yapacak, su miktarını düzenleyecek.)
Râh-abi-i sani	1	Günlük 5 akçe	(Camideki suyollarının, çeşmelerin bakım ve onarımını yapacak, su miktarını düzenleyecek)
Meremmet	1	Günlük 6 akçe	(Caminin onarım ve tamiratından sorumlu olacak.)
Ferraş-ı minber	1	Günlük 4 akçe	(Minberin temizliğinden sorumludur.)
Kurşuncu	1	Günlük 4 akçe	(Caminin üstünün kurşunlarını değiştirme ve tamir etme kurşuncunun görevidir.)
Sarrafi Vakıf	1	Günlük 5 akçe	Namuslu bir kişi olacak.
Mezbelekeş	1	Günlük 5 akçe	(Temizlik görevlisi.)
Lağımçı	1	Günlük 4 akçe	(Lağımaları açıp temizlemek görevidir.)

Gülnûş Sultan, Galata'da yaptırdığı cami-i şerifin görevlileri ve şartları belirlendikten sonra cami-i şerif için birkaç şart daha koşmuştur. Bu şartlara da bakacak olursak; camide bulunan mihrabın iki yanına koymak için her sene yüz vukiyye (okka)

balmumu alınacak ve her gün yakmak için de her sene yirmi altı okka balmumu satın alınacak. Cami-i şerifin minaresini aydınlatmak için 500 okka zeytinyağı alınacak. Keza ihtiyaçları için kandil, fitil, şamandıra, sünger ve hasır alınması şart konulmuştur.

Cezire-i Sakız'da yaptırdığı Cami-i Şerifte bulunan vazifelileri ve şartları da aşağıdaki tabloda göreceğiz.

Tablo-17 Gülnûş Sultan'ın Cezire-i Sakız'da Bulunan Camisi İçin Vazifeliler Çizelgesi

Vazifeli	Adet	Ücret	Görevi ve Şartı
İmam	1	Günlük 15 akçe	Alim ve Allah'tan korkan birisi imamlık görevini yapacak. İmam olanlara Sabah namazından sonra Yasin ve sonra Asr, Amme ve sonra İsa ve Tebareke surelerini okumak şart kılındı. Bu görevleri içinde ayrıca 2 akçe alacaklardır.
Ser-mahfil	1	Günlük 4 akçe	(Camideki mahfil denilen kısım ile ilgilenecek.)
Devirhan	2	Günlük 5er akçe	Ehl-i Kur'an kişiler olacak.
Müezzin-i Evvel	1	Günlük 10 akçe	(Ezan okumak ve namaz aralarında dua okumakla sorumludur.)
Hatip	1	Günlük 20 akçe	Dinin emrettiği şeylere sınıksız bağlı olan bir kişi olacak. Ehl-i İlim olacak.
Vaiz	1	Günlük 15 akçe	Alim ve Salih bir kimse olacak bu kişi ve Cuma namazında vaaz ve nasihat edecek.
2. ve 3. Müezzinler	1	Günlük 8 akçe	(Ezan okumak ve namaz aralarında dua okumakla sorumludur.)
Müezzin-i sala	1	Günlük 4 akçe	(Cuma namazına ve cenaze namazına çağırarakla sorumludur.)
Muarraf	1	Günlük 5 akçe	(Camide hayır sahiplerinin adını sayıp dua etmek görevidir.)
Na'athan	1	Günlük 4 akçe	Ehil bir kişi olacak.
Muvakkit	1	Günlük 4 akçe	(Namaz saatlerini ayarlayacak)
Mütevelli-i kayımmakam	1	Günlük 20 akçe	Dindar bir kişi olacak
Katip	1	Günlük 7 akçe	Yazı yazma konusunda bilgili namuslu bir kişi katip görevini yapacak.
Cabi	1	Günlük 5 akçe	Namuslu bir kişi olacak.
Muhammediye han	1	Günlük 5 akçe	Perşembe günleri bir ehil kişi Muhammediye okuyacak.
Mütevelli	1	Günlük 35 akçe	Dindar, namusu tevliyet işinden anlayan

			bir kişi vakfın müteveli görevini yürütecek.
Kayımbaşı	1	Günlük 10 akçe	Salih bir kişi camideki olacak.
Ferraş-ı cami-i şerif	1	Günlük 8 akçe	(Caminin temizliğinden sorumlu olacak.)
Serrâc-ı cami-i şerif	1	Günlük 8 akçe	(Bu kişinin görevi binek hayvanlarına koşum ve eğer takımı yapacaktır.)
Ferraş-ı Kenif	1	Günlük 7 akçe	(Cami tuvaletlerini temizleyecek.)
Rah-abi	1	Günlük 6 akçe	(Camideki suyollarının, çeşmelerin bakım ve onarımını yapacak, su miktarını düzenleyecek.)
Meremmetci	1	Günlük 5 akçe	(Caminin onarım ve tamiratından sorumlu olacak.)

Galata'da bulunan bu cami-i şerifteki mihrapta yakılmak için altmış okka balmumu alınması vakfiyedeki şartlar arasındadır. Yine camide günlük yakılmak her sene on sekiz okka balmumu alınacak. Camide, minarede ve taşrada yakılmak için de her sene 260 okka zeytinyağı alınacak. Bir önceki vakfiyede olduğu gibi ayrıca her sene kandil, fitil, şamandıra, süpürge, sünger ve hasır alınması da şartlar arasındadır.

Edirne'de yer alan çeşmenin şartları ise şu şekildedir;

Hadika-ı Hassa kurbundaki arazinin geliri çeşmenin onarımına sarf olunacak.

Tablo-18 Gülnüş Sultan'ın Edirne'de Bulunan Çeşmesi İçin Vazifeliler Çizelgesi

Vazifeli	Adet	Ücret	Görevi ve Şartı
Râh-abî	1	Günlük 5 akçe	(Suyollarının, çeşmenin bakım ve onarımını yapacak, su miktarını düzenleyecek.)

Vakıflar için diğer şartları ise şu şekilde sıralayabiliriz;

Gülnüş Sultan vakıfların gelirinden artan olurda müteveli elinde toplanıp, ihtiyaç oldukça camilerin onarım ve talimatına kullanılmasını istemiştir.

Darü'saadetü'ş-şerife ağası olanların nazır olması ve günlük 20 akçe almaları vakfiyedeki şartlar arasında belirtilmiştir.

Evkaflara müteveli tayin edilen kişilerin tayinleri de yine bu darü'saadetü'ş-şerife ağasının elinde olacak.

IV. BÖLÜM

1. VAKFİYELERİN MUKAYESESİ

Hafsa Sultan, Hatice Turhan Sultan ve Gülnûş Emetullah Sultan'ın vakfiyelerini ve hayatlarını diğer bölümlerde ele almıştık. Bu bölümde hakkında bilgi verdiğimiz kıymetli valide sultanların vakfiyelerini aynı ve farklı özellikleri açısından karşılaştırmaya çalışacağız. Karşılaştırmada validelerin vakıfları ve vakfiyelerinin özelliklerine yer vereceğiz.

Valide sultanların ortak olduğu noktalar hayırsever olmaları ve vakfederek konumlarını güçlendirmeye çalışmalarıdır. Üçü de birbiriyle yarışarcasına insanlığa çeşitli şekillerde hizmet etmişlerdir. Farklı dönemlerde yaşayan valide sultanlar bize hayırsever ve insancıl Osmanlı kadını temsil etmişler, ellerindeki serveti hayır işlerine harcayıp ahiret hayatında da mükâfatını alacaklarını düşünmüşlerdir. Bununla birlikte valideler vakfederek kendi konumlarını güçlendirip saygınlıklarını artırmayı hedeflemişlerdir.

Hafsa Valide, Turhan Valide ve Gülnûş Valide farklı dönemlerde yaşamışlardır. Yavuz'un eşi Kanûni'nin annesi olan Hafsa Sultan 16. yüzyılda, Sultan İbrahim'in baş hasekisi IV. Mehmet'in annesi olan Hatice Turhan Sultan 17. yüzyıl da yaşamını sürdürmüştür. Diğer validelerimizden Sultan Dördüncü Mehmed Hanın eşi, Sultan II. Mustafa ve Sultan III. Ahmed'in anneleri olan Gülnûş Sultan da Turhan Valide gibi 17. yüzyıl da yaşamıştır.

Çalışmamıza konu olan vakfiyelerin üçü de Vakıflar Genel Müdürlüğü'nün arşivinde temiz bir şekilde, itina ile saklanmaktadır. Üç vakfiyenin de yazısı okunaklı ve sadedir. Üç vakfiyeye de hamd ü senâlar ile başlanmış ve vakfedilen şeyler, özellikleri,

akarları, vakıflarda görev yapan hizmetliler ücretlileri ve şartları belirtilerek devam edilmiş sonunda ise şahitlerin de onayı ile vakfiyelere son verilmiştir.

a) Üç Valide'nin Hayır Eserleri Açısından Karşılaştırılmaları

Hatice Turhan Sultan, Hafsa Sultan ve Gülnûş Sultan çeşitli eserlerle insanlığa katkıda bulunmuşlardır. Çoğu eserleri aynı olmakla birlikte farklı olan eserleri de vardır. Onları vakfetmeye yönlendiren unsurlardan en önemlisi dini inançlarıdır. Konu ile alakalı birçok hadis-i şerif onların vakfetme konusuna eğilmelerini sağlamıştır. “İnsan ölünce amel defteri kapanır. Ancak şu üçü bundan müstesnadır: Sadaka-i cariye, faydalı ilim ve kendisine dua eden salih evlat bırakan”⁶¹ hadis-i şerifi onlardan bir tanesidir. Onların eserlerini yapmalarındaki amaçlarından biri ölümden sonraki hayatlarında kendilerine amel etsin düşüncesidir. Diğeri ise kendi güçlerini muhafaza edip arttırmaktır. Tüm eserlerini (birbirlerinden aynı veya farklı olsun) bu düşünceler etrafında gerçekleştirmişlerdir. Yaptıkları eserlerin hangileri ortak hangileri değil elimizdeki bilgiler ışığında (çalışmamız olan vakfiyelerde geçenleri) aşağıdaki tabloda vermeye çalışacağız.

Tablo-19 Üç Valide'nin Vakfiyelerinde Geçen Eserlerinin Karşılaştırıldığı Çizelge

ESERLER	HAFSA SULTAN	TURHAN SULTAN	GÜLNÜŞ SULTAN
CAMİ	1 tane	4 tane	2 tane
KÜLLİYE	1 tane ⁶²	1 tane ⁶³	-
İMARET	1 tane	-	-
ÇEŞME	1 tane	1 tane	1 tane
KÜTÜPHANE	-	1 tane	-

⁶¹ Müslim, Vasiyyet 14; Ebu Dâvût, Vasâyâ 14; Tirmizî, Ahkâm 36.

⁶² Hafsa Sultan külliyesinin imaret ve hangah kısmı bugün mevcut olmayıp harap haldeki diğer kısımları, Vakıflar Genel Müdürlüğü tarafından 1969'da tamamlanan restorasyon çalışmaları ile eski durumuna uygun bir hale getirilmiştir. Bkn. Doğan Yavaş, “Hafsa Sultan Külliyesi”, *DİA*, XV, İstanbul 1997, s.124.

⁶³ Külliye, İstanbul Eminönü'ndedir. Safiye Sultan tarafından inşasına başlanan külliye daha cami kısmı yapılırken I. Ahmet'in tahta geçmesi ile yarım kalmıştır. Fakat ondan yıllar sonra Turhan Valide Camiyi ve onunla birlikte türbe, darülkurra, sıbyan mektebi, sebil ve çeşmeler yaptırmış ve Mısır Çarşısını da inşa ettirmiştir. 19. yy'da Yeni cami dış duvarı yıkılmıştır. Cami'nin darülkurrası bugün İş Bankası'nın bulunduğu yerde idi. Sıbyan Mektebi de buradaki kapının üzerinde bulunuyordu. Fakat külliyenin sebili ve çeşmesi çeşitli kazalar geçirip tahrip olmasına rağmen Osman Hamdi Bey tarafından restore edilip korunmuştur. Bkn. Turhan BAYTOP, *Dünden Bugüne İstanbul Ansiklopedisi*, V, İstanbul 1994, s.449.

MEDRESE	1 tane	1 tane	-
HANGAH	1 tane	-	-
MEKTEP	1 tane	1 tane	-
HAMAM	1 tane ⁶⁴	1 tane	-
TEKKE	-	1 tane	-
DARÜLHADİS	-	1 tane	-
ÇARŞI	-	1 tane ⁶⁵	-
HAN	-	1 tane	-
TÜRBE	-	1 tane	-

Valide Sultanlar ellerindeki imkânları kullanarak çeşitli hayırlar yapmışlardır. Tabloya baktığımızda üçünün de yaptırdığı ortak ve farklı yönleri görebiliyoruz. Validelerin bu başka pek çok eseri olmasına karşın vakfiyelerde geçen eserleri incelemekle yetiniyoruz. Yaptırdıkları ortak eserlere bakacak olursak, üçü de cami ve çeşme yaptırmışlardır. Üçünün de cami yaptırmış olması dini inanç gereğidir ve yanlarına da genelde çeşme yaptırmışlardır. Çeşme, abdest alınması için cami yanına yaptırılmış olmalıdır. Turhan Valide diğerlerinden farklı olarak külliye gelir getirsin diye hemen yanına Mısır Çarşısı denilen çarşmayı inşa ettirmiştir. Hafsa ve Turhan Validelerin ortak olan eserleri mektep yaptırmış olmalarıdır. Mekteplerde insanlar yetiştirilir ve yetiştirilen insanların da topluma hizmet etmesi beklenir. Bunun için mektep yapımı önemlidir. Daha öncede bahsettiğim gibi yapılan eserler insanlığa hizmet, dini inançlar ve dönemin özellikleri temel alınarak yapılmıştır. İnsanların temel ihtiyaçlarından birisi olan yeme ihtiyacı için de eserlere yer verilmiştir. Fakir, fukaranın, talebenin ve ihtiyaç sahiplerinin faydalanması için valideler imaret inşa ettirmişlerdir. Hafsa Sultan Manisa'da imaret inşa ettirirken, diğer valideler böyle bir eser bırakmamıştır.

⁶⁴ Hafsa Sultan'ın Manisa'da yaptırdığı bu külliye hamam ve darüşşifa Hafsa Sultan'ın vefatından sonra Kanûni Sultan Süleyman tarafından külliye ilave edilmiştir. Bkn. Doğan Yavaş, *a.g.e.*, s.124.

⁶⁵ Hatice Turhan'ın Yeni Cami külliyesinde bulunan Mısır çarşısı denilen çarşı 1691 yılında çıkan bir yangınla hasar görmüş, ardından 1940 yılında çıkan başka bir yangınla eski görünümünü tamamen yitirmiştir. Çarşı 1940-1943 yıllarında İstanbul Belediyesi'nce yapılan restorasyonla bugünkü halini almıştır. Son restorasyon sırasında Yeni Cami ile çarşayı birbirinden ayırmıştır. Bkn. Turhan BAYTOP, *a.g.e.*, s.449.

Vakfiyelere konu olan eserlerin bugünkü durumlarına da bakacak olursak; Hafsa Sultan'ın Manisa'da yaptırdığı külliyesinin imaret ve hangah kısmı bugün mevcut olmayıp harap haldeki diğer kısımları, Vakıflar Genel müdürlüğü tarafından 1969'da tamamlanan restorasyon çalışmaları ile eski durumuna uygun bir hale getirilmiştir.

Turhan Valide'nin eserlerinden birisi olan Yeni Cami Külliyesi de bir kısmı harap olmuş olmakla birlikte günümüze ulaşmıştır ve İstanbul Eminönü'nde bulunmaktadır. Mektep, darülkurra gibi kısımlar ise günümüze ulaşamamıştır. Bu külliye için yaptırılan çarşıda bugün hala hizmet vermektedir. Yalnız çarşı eski görünümünü koruyamamış birkaç kez onarımdan geçmiştir. Ayrıca yapılan yol çalışmaları ile çarşı ve cami birbirinden ayrı düşmüştür.

Gülnûş Sultan'ın vakfiyesinde geçen Galata'da yaptırmış olduğu cami maalesef günümüze ulaşamamıştır. 1940 yılında harabe halinde dururken birkaç yıl içinde yıktırılmış ve 1958-1959 yıllarında avlunun içi parsellenip hırdavatçı dükkânlarına tahsis edilmiştir.

b) Vakfiyeleri Gelir Kaynakları Ve Gelirleri Açısından Karşılaştırma

Vakfiyelerimizi incelerken de bahsettiğim üzere yapılan vakıflara gelir sağlayacak kaynaklar da ya yeniden inşa ettirilmiştir ya da ellerinde bulunan dükkân, arsa, arazi gibi mallar vakfın ihtiyaçlarının karşılanmasına ayrılmıştır. Valide sultanlar da yaptırdıkları eserler için bazı gelir kaynakları ayırmışlardır, bunların kimisi aynı tür gelir kaynağı iken kimisi de farklı tür gelir kaynağıdır.

Hafsa Sultan, H. 929 tarihli vakfiyesinde vakfettiği şeylere gelir olarak köyler, bazı vergiler, dükkânlar, arazi, hamam, değirmen, koruyu vakfettiğini belirtmiştir. Hafsa Sultan'ın akâratı bölge olarak genelde Ege Bölgesinde Manisa ve civarında yer alır bunda Hafsa Sultan'ın hayatının büyük bir kısmını o bölgede geçirmesinin katkısı vardır.

Hatice Turhan Sultan ise Receb 1073 tarihli vakfiyesinde geçen vakıfları için Hafsa Sultan gibi çok sayıda köyü, arsayı, hamamı, değirmeni, bahçeyi, çiftliği, dükkânı, kahvehaneyi ve fırını gelir olsun diye vakfetmiştir. Ayrıca Hatice Turhan

Valide, Yeni cami için de bir çarşı yaptırmıştır. Hatice Sultan'ın vakfiyesinde geçen akarâtı İstanbul, Rumeli ve birkaçı da Ege bölgesinde toplanmıştır.

Gülnûş Sultan'ın H. 1110 tarihli vakfiyesine baktığımızda onun vakıfları için daha çok tarla vakfetmesinin yanında çok sayıda bağ, bahçe, çayır, değirmen ve bazı hayvanlarla birlikte mera, menzil, kahvehane, gümrük hane, bazı araziler ve 2'şer abd ve cariyeye vakfetmiştir. Vakfiyesinde geçen akarâtı genel olarak vakıflarında bulunduğu yerlerde toplanmıştır. Akarlar, İstanbul'un çeşitli yerlerinde, Edirne'de ve Sakızda yoğunluk gösterir. Vakıfları da zaten bu bölgededir.

Sonuçta üç valide de vakfın gelirini karşılansın diye çeşitli araziler, dükkanlar ve değirmenler vakfetmişlerdir. Bunlar ortak olarak üçünde bulunmasına rağmen üç vakfiyede ortak olmayan gelirler de yer alır. Mesela, Turhan Sultan ve Hafsa Sultan'ın gelirlerinde köyler varken, Gülnûş Sultan herhangi bir köyü gelir olarak bırakmamış, daha çok bağ ve tarlayı vakfa gelir olarak bırakmıştır. Genel itibari ile Gülnûş sultan'ın akarları diğer ikisinden farklıdır. Mesela Gülnûş Valide'nin vakfiyesinde gelir olarak bulunan gümrükhane menzil, çayır, mera, bazı hayvanlar, abd ve cariyeye diğer iki vakfiyede bulunmamaktadır. Diğer taraftan Hatice Sultan vakfiyesinde bulunan fırın, çiftlik de diğer iki vakfiyede yer almaz. Hafsa Sultan vakfiyesinin diğerlerinden ayrılan yönü ise koru vakfetmiş olmasıdır. Gelirler arasında bulunan hamam ise sadece Hafsa ve Turhan validelerde vardır. Diğerlerinden ayrı olan başka durum da Turhan Valide'nin Yeni Cami'ye gelir getirsin diye yaptırdığı çarşıdır. Böyle bir gelir kaynağı diğer iki vakfiyede bulunmamaktadır. Vakıfların gelir kaynakları açısından ortak noktaları da vardır. Mesela, Turhan ve Gülnûş validelerin akarâtlarının bir kısmı İstanbul'da yer alırken Hafsa Sultan'ın İstanbul'da akarâtı yoktur. Ege bölgesindeki akarâtları açısından da Turhan ve Hafsa valideler ortak özellik gösterir. Edirne ve Sakız'da akarâtı olan tek valide Gülnûş validedir. Vakfiyelere göre Rumeli'de akarâtı olan ise Turhan Valide'dir. Gelir kaynakları ve yerleri farklı da olsa amaç vakfın işlemlerini sağlamak ve vazifelileri tatmin edecek ücretler ödemektir.

c) Vakfiyelerde Geçen Vazifeliler ve Vazifelilerde Aranılan Özellikler Açısından Karşılaştırma

Vakfedilen yapıların denetimini, güvenliğini ve vakfedilme amacını gerçekleştirme adına vakıf yapan kişiler vakıflarına bir de görevli tayini yapmışlardır. Bu görevlilerden -bugünde olduğu gibi- bazı özellikleri taşımaları istenmiştir. İstenen bu şartlar vakfiyelerde ayrıntılı bir şekilde belirtilmiştir. Vazifeliler daha çok vakfedilen şeyin yapısına göre şekil alırlar. Mesela vakfedilen şey cami ise vazifeliler arasında mutlaka bir imam yer alacaktır. Yapılan eser ne ise oraya gerekli olan görevliler atanmış ve belli ücretler karşılığında görevlendirilmişlerdir. Vakıflarda görev alan kişilerin çokluğu, ücretlerinin fazla olması gibi şeyler de vakfın büyüklüğü ile doğru orantılıdır. Validelerin yaptıkları eserler birbirinden farklı olduğunda vazifeliler de birbirinden farklı olur. Fakat eserler aynı olduğunda vazifelilerinde aynı olduğu görülür. Üçünde de ortak olan vazifeliler vakfın büyük küçüklüğüne göre farklı ücret alırlar.

Vakfiyelerde geçen toplam görevlileri ve onlar için harcanan toplam ücreti, üç validede bulunan ortak görevlileri tablo halinde aşağıda görebiliriz. Tabloda en az iki validenin ortak olduğu görevlilere yer vermeye çalıştım. Sadece tek bir validede olan görevlileri ise daha önceki bölümlerde gösterdiğimiz için burada gösterme gereği duymadım. Çünkü asıl olan tablodan yola çıkarak aynı vakıf için kim kaç görevli atamış ve ne kadar ücret vermiş diye açık bir şekilde görebilmemizdir. Böylece vakıfların bazı özelliklerini de karşılaştırmamız kolay olacaktır.

Tablo-20 Üç Valide'nin Vakfiyelerinde Geçen Vazifelilerinin Karşılaştırıldığı Çizelge

Görevliler	HAFSA SULTAN	TURHAN SULTAN	GÜLNÜŞ SULTAN
ŞARTLARI VE GÖREVLERİ			
İmam	Kendini ibadete vermiş dindar olacak	Âlim, güzel ahlaklı, dindar, Kuran-ı Kerim'in tecvidine ve kırâatına hâkim olmak, namazın şartlarına hâkim olmak, vazifeyi nöbetleşe olarak ifa etmek. Cemaate imamlık etmek. Mihrapta sabah namazından sonra Sure-i Yasin, öğle namazından sonra bir aşr-ı şerif, ikinci namazından sonra Sure-i Nebe, yatsı namazından sonra Sure-i Mülk ve Amenerrastülü okumak	Alim ve Allah'tan korkan birisi imamlık görevini yapacak. İmam olanlara Sabah namazından sonra Yasin ve sonra Asr, Amme ve sonra İsa ve Tebareke surelerini okumak şart kılındı.
Sayı/ Ücret	(2 kişi Günlük 5 dirhem)	(2 Kişi Günlük 30 Akçe)	(3 Kişi Günlük 45 akçe)
Mütevelli	Tevliyet ciheti için	Vakfi doğruluk ve sadakatla ve vakfın şartlarına uygun olarak idare etmek, görevlileri tayin ve azletmek.	Dindar, namusu tevliyet işinden anlayan bir kişi vakfın mütevelli görevini yürütecek.
Sayı/ Ücret	(1 Kişi 40 dirhem)	(4 Kişi 148 akçe)	(1 Kişi Günlük 35 akçe)
Müezzin	5 vakitte minarede vazifelerini yapacak mübarek gecelerde ve seherlerde tehli ve temcid okuyacak. İmam namazda iken ikamet edecekler ve bunların ikişeri her gündüz ve gecede nöbetleşe durmaları ve Cuma günü namaz vaktinde ve hutbe ezanında hepsi mevcut bulunacak.	Temiz, doğru, dindar olmak. İlm-i Makamatta mahir, güzel sesli olmak ve beş vakitte hoş sada ile ezan okumak. Vazifeyi nöbetleşe yapmak, cuma salasını hep beraber okumak. Sabah namazından sonra minarelerden yüksek ve güzel sesle Allah'ı takdis, tehli ve temcid, tahmid ve tevhid etmek suretiyle münacatta bulunmak.	Cuma namazına ve cenaze namazına çağırma la sorumludur
Sayı/ Ücret	(4 Kişi 4 dirhem)	(12 Kişi 120 akçe)	(9 Kişi 42 akçe)
Muarrif	Bu iyi konuşan, fasih, tatlı dilli, istiareleri, nükteleri bilecek, her namazdan evvel ve sonra dilin bütün fesahat ve belâgatiyle (tarif) okuyacak,	Cuma namazından önce ve sonra yüksek ve güzel bir sesle peygamberimizi öven onun meziyetlerini anlatan naatları okumak ve cemaate talim	-

	vakfeden Hafsa Hatun'a, bütün müminlere dualarının ve ibadetlerinin kabûlü için hayır dualar edecektir, dua yüksek sesle ve tam bir huzur ve huşu içinde yapılacaktır.	etmek. Sonrasında da peygamberimiz ve bütün müslümanların ruhları için dua etmek.	
Sayı/ Ücret	(1 Kişi Günlük 3 dirhem)	(4 Kişi 24 akçe)	(2 Kişi 10 akçe)
Muvakkit	Müezzinlere ezan vakitlerini kusursuz bildirecek	Emin, salih, dindar olmak. Saat ve zamana vakıf olup, Vakitleri tayin ve tefrik ve teşhiste muktedir olmak. Beş vakit namazın zamanını hatasız olarak tespit edip müezzinlere bildirmek. Vakitleri yanlış olarak belirlemekten şiddetle kaçınmak	-
Sayı/ Ücret	(1 Kişi 4 dirhem günlük)	(1 kişi 15 akçe)	(2 kişi 9 akçe günlük)
Hafız	Bunların âlimi Ser Mahfil olacaktır. Kur'an okumaya evvelâ o başlayacak, son okuyan da o olacaktır. Kuranı yüksek sesle ve tecvidli olarak cuma günlerinde sair cami-i şerifde tek tek birer aşrı şerif okumasını ve Kuran hatim edildiğinde duası yapılmasını şart kıldı.	Kuran okumaya müdavim ve buna muktedir olmak.	-
Sayı/ Ücret	Mütevelli bunlara her hafta 200 dirhem yiyecek ve içecek parası verecektir. Ayrıca ikişer dirhem de gündelik alacaklardır. Reislerinin yevmiyesi 3 dirhemdir.	(23 Kişi 38 akçe)	-
Vaiz ve müzekkir	-	Cemaate fiki ve ameli hususlarda vaaz ve nasihatta bulunmak	Alim ve Salih bir kimse olacak bu kişi ve Cuma namazında vaaz ve nasihat edecek.
Sayı/ Ücret	-	(3 Kişi 90 akçe)	(2 kişi 40 akçe)
Bevvab	-	Kapıları açmak kapamak ve burayı muhafaza etmek.	-
Sayı/ Ücret	(1 kişi günlük 2 dirhem)	(5 kişi 14 akçe)	(1Kişi günlük 7 akçe)
Noktacı	Çok emniyetli ve iyi bir	Doğru sözlü, güvenilir,	-

	noktacı olacaktır. Bu, tatil günlerinde başka bütün hizmetlilerin ve vazifelilerin şer'i bir özürleri bulunmadan vazifelerine gelip gelmediklerini tespit edecek, gelmeyenlerin günlüklerinin kesilmesini mütevelliyeye bildirecektir.	vazifesine sadık olmak. Vakfın görevlilerini kontrol etmek. Vazifesini yapmayanları ve vazifeye gelmeyenleri vakfın mütevellisine bildirmek ve haksız yere ücret alınmasına mani olmak. Garaz ehli olmadan işine sadakatla devam etmek.	
Sayı/ Ücret	(1 Kişi günlük 1 dirhem)	(3 kişi günlük 20 akçe)	-
Buhûri	-	Emin, dindar, temiz olmak. Buhur yakma işinde mahir olmak. Adet olduğu üzere üç vakitte hatim okunduğu esnada ve Cuma günlerinde devr-i şerif okunurken mahfilde ve esna-ı vaazda kürsü ve mihrap önünde buhur yakmak.	Dindar bir kişi olacak.
Sayı/ Ücret	-	(1 kişi 10 akçe)	(1 kişi 8 akçe)
Na'than	Bu, güzel sesli bir hafız olacak, Hazret-i Peygamberi metheden kasideler, naatlar okuyacak, güzel sesiyle cemaati vecd ve istiğrak haline getirecektir	Güzel sesli ve hoş sadalı olmak. Musikiye ve ilm-i makamata, siyere hakim olmak. Her Cuma gününde Camin mahfilinde güzel ve yüksek sesle peygamberimizi öven naatlar okumak.	Ehil birisi olacak.
Sayı/ Ücret	(1 kişi 3 dirhem)	(1 kişi 10 akçe)	Günlük 6 akçe
Katip	Mukataalardan ve başka yerlerden gelen evkafın paralarını yazacaktır.	Emin, dindar olmak, yazıda ve defter tutma usulünde, matematikte ve muhasebede muktedir olmak ve vakfın gelirlerini eksiksiz ve tam olarak kaydetmek ve vakfın menfaatini korumak	Yazı yazma konusunda bilgili namuslu bir kişi katip görevini yapacak.
Sayı/ Ücret	(3 kişi 13 dirhem)	(1 kişi 30 akçe)	(1 kişi 7 akçe)
Ferraş	Bu ferraş abdesthane temizleyicisi ve bakıcısı olacak. Bu adam tuvaleti temizleyecek, abdest ibrikleriyle abdesthane ibriklerini ayrı ayrı muhafaza edecektir. İmaret ferraşı işe	Bedenen ve ruhen vazifesini yapmaya muktedir olmak, camiye silip süpürmek, temizlemek. Ferraş-ı Kenif olanlar tuvaleti tezmilemekle görevlidir.	-

	imaretin temizliği ile ilgilenecek.		
Sayı/ Ücret	(3 kişi 7 dirhem)	(19 kişi 46 akçe)	(8 kişi 54 akçe)
Sermahfil	-	İlm-i Kırâatta, tecvidde, tertilde en iyi en faziletli ve en muktedir olmak.	Ehil bir kişi olacak.
Sayı/ Ücret	-	(3 kişi 15 akçe)	(2 kişi 12 akçe)
Muallim/Ders-i âm	Kuran âlimi olacak ve Kuran-ı azim-i çocuklara okutacak.	Doğru, dindar, namus ve vakar ehli olmak. Kuran-ı Kerimi tecvidi ve usulüne uygun olarak okumak ve çocuk eğitimine kudreti olmak ve Müslüman çocuklarına Kuran, tecvid, adap, erkan, farz, sünnet, hat ve lügat öğretmeye kudreti olmak.	Çeşitli fenlerde bilgili olacak. Kur'ân okuma ilmini ihtisas derecesinde öğretecek.
Sayı/ Ücret	(1 kişi 5 dirhem)	(3 kişi 40 akçe)	(3 kişi 45 akçe)
Devirhan	-	-	Ehl-i Kur'an bir kişiler olacak.
Sayı/ Ücret	-	(8 kişi 7 akçe)	(6 kişi 30 akçe)
Kayyim	Caminin ibadet vakitlerinde kapısının açılıp kapatılması gibi hizmetlere bakacak.	Her sabah mektep kapısını açmak ve temizliğini yapmak ve ikinci sonu kapamak	Salih bir kişi olacak.
Sayı/ Ücret	(2 kişi 3'er dirhem)	(11 kişi 30 akçe)	(3 kişi 27 akçe)
Hatip	Salih ve Kuran-ı usulüce yani tecvidli okuyan bir kimse olacak. Cuma ve bayramlarda hitabetle dinin gereklerini anlatacak	Âlim, Kuran-ı Kerim-i usulüne uygun okumak, takva sahibi olmak, her işinde temkinli tedbirli olmak, vakar sahibi olmak	Dinin emrettiği şeylere sımsıkı bağlı olan bir kişi olacak. Ehl-i İlim olacak.
Sayı/ Ücret	(1 kişi günlük 8 dirhem)	(1 kişi 40 akçe)	(2 kişi 45 akçe)
Mezbeleke	-	Bedenen bu işi yapacak kadar kuvvetli ve dayanıklı olmak. Toz toprak ve döküntüleri ve çöpleri gereği gibi toplayıp uygun yerlere dökmek.	
Sayı/ Ücret	-	(1 kişi 10 akçe)	(1 kişi Günlük 5 akçe)
Kılarî	Verdiği yemekleri ve her şeyi iğneden ipliğe kadar mufassal kâtibin defterine kaydedecek	-	-
Sayı/ Ücret	(1kişi Günlük 3 dirhem)	-	(1 kişi 5 akçe)
Nazır/ Nazır-ı	Feraset ve zekâ sahibi nezaret hizmetini bilen bir kişi olacak.	Güvenilir, anlayış sahibi olmak. Camide bulunan	-

kütüb		Mushaf-ı Şerifleri ve sair kitapları muhafaza etmek. Beş vakit namazda camide hazır olmak.	
Sayı/ Ücret	(1 kişi 10 dirhem)	(3 kişi 58 akçe)	-
Ambarcı/ Ambar Memuru	Ambarda bulunan malzemeler ona emanet edilecek.	-	Salih, emin, temiz, dindar olmak. Kendisine teslim olunan eşyayı muhafaza etmek. Vakti geldiğinde ihtiyaç oranında kullanmak.
Sayı/ Ücret	(1 kişi Günlük 2 dirhem)	-	(1 kişi 10 akçe)
Meremmet ci	-	Tamir ve tadilat işlerinde usta olmak.	-
Sayı/ Ücret	-	(3 kişi 6 akçe)	(2 kişi 11 akçe)
Kandilci/ Çerağ	Caminin çırağ ve kandillerini vakitlerinde yakıp söndürecek ve kandilcilere ait diğer görevleri yapacak	Caminin içinde ve dışında olan kandilleri vaktinde yakmak ve söndürmek. Her ay iki kere kandilleri temizlemek.	-
Sayı/ Ücret	(1 kişi 2 dirhem)	(9 kişi 13 akçe)	-

Tablolarda gördüğümüz gibi validelerin vakıfları için atadıkları vazifelilerin çoğu ortak, sayı ve ücretleri ise farklıdır. Vazifelilerin ortaklığının başlıca sebebi yapılan eserlerin ortak olmasıdır. Örneğin, valideler en az bir cami yaptırmış ve cami için gerekli olan imamı görevlendirmişlerdir. Eserler ortak olduğunda gerekli ana görevliler de yerini almıştır. Ana görevliler vakfedilen şey için asıl işi yapacak kişilerdir. Bu örnekte de olduğu gibi aynı yapılan eserlerde ana görevliler aynı gerekli diğer görevliler ise farklıdır. Bu farklılık o vakıf için onun gerekli olup olmamasının yanında bir de vakfın büyüklük ve zenginliği ile alakalıdır. Vakfiyelerde geçtiği halde tabloda yer vermediğim bazı görevliler de var bunlar sadece bir kişinin görevlendirdiği vazifelilerdir. Sadece bir vakfiyede bulunan vazifeliler yapılan vakıf eserinin farklılığından kaynaklanır. Örneğin, Hafsa Sultan vakfiyesinde geçen aşçı, aşçı yamağı, gendüm kûp, ekmekçi, buğday öğütücüsü gibi görevliler diğer validelerin vakıflarında yer almamaktadır. Sebebi ise diğer iki validenin çalışmamızdaki vakfiyelerinde imaret yaptırmamış olmalarıdır. Turhan Valide vakfiyesinde geçen görevlilerin çoğu da diğer validelerin vakfiyesinde yoktur. Böyle olmasının sebebi Turhan Valide'nin de farklı yapılar yaptırmış olmasıdır ve bir diğer nedeni de vakfın diğerlerine nazaran büyük ve

kapsamlı olmasıdır. Gülnûş Sultan vakfiyesinde geçen görevlilerin diğerlerinde olmasının nedeni de yine yapıların ve ihtiyaçların farklılığıdır.

Tabloya baktığımızda görevlilere ayrılan sayı ve ücretin en fazla Turhan Valide sütununda olduğunu görüyoruz. Bu daha önce de belirttiğim gibi vakfın büyüklüğü ile alakalı bir durumdur. Mesela Hafsa Sultan ve Gülnûş Sultan vakfiyelerde geçen tüm vakıfları için birer müteveli tayin etmişken Turhan Valide dört tane müteveli tayin etmiştir. Turhan Valide ve Hafsa Sultan iki imam görevlendirirken Gülnûş Sultan üç imam görevlendirmiştir. Fakat Turhan Valide yine görevlendirdiği imamlara diğerlerinden daha çok meblağ ayırmıştır. Bu örnekler gibi daha birçok örneği tabloda görebiliyoruz.

Vakıflardaki görevliler farklı olduğu gibi görevlilerde aranan özellikler de vakfiyeden vakfiyeye farklılaşmıştır. Birkaç örnekle bu hususu örneklendirelim. Örneğin, Hafsa Sultan vakfiyesinde kâtip için, “Mukataalardan ve başka yerlerden gelen evkafın paralarını yazacaktır” şartı yer alırken, Turhan Valide “Emin, dindar olmak, yazıda ve defter tutma usulünde, matematikte ve muhasebede muktedir olmak ve vakfın gelirlerini eksiksiz ve tam olarak kaydetmek ve vakfın menfaatini korumak” şartına yer vermiştir. Gülnûş Sultan ise kâtip için “Yazı yazma konusunda bilgili namuslu bir kişi katip görevini yapacak” şartına vakfiyesinde yer vermiştir. Hatip için aranan şartlara baktığımızda Hafsa Sultan, “Salih ve Kuran-ı usulüce yani tecvidli okuyan bir kimse olacak. Cuma ve bayramlarda hitabetle dinin gereklerini anlatacak” şartını; Turhan Valide, “Âlim, Kuran-ı Kerim-i usulüne uygun okumak, takva sahibi olmak, her işinde temkinli tedbirli olmak, vakar sahibi olmak” şartını ve Gülnûş Sultan da, “Dînin emrettiği şeylere sınıksız bağlı olan bir kişi olacak. Ehl-i İlim olacak” şartını koymuştur. Bu örneklerdeki şartlara genel olarak baktığımızda şartların ana temasının aynı olduğunu kimisinde biraz daha ayrıntılı şartlar konulduğunu görürüz. Tablodaki ve tabloda yer almayan ancak birinci, ikinci, ve üçüncü bölümlerdeki tablolardaki vazifelilerde genel olarak aranan birkaç özellik dikkatimizi çeker. Bu özelliklerden en önemlisi, dindar olmasıdır. Dini amaçlarla yapılan vakıflara da dindar yani Allah korkusu olan vakfı kötüye kullanmayacak kimseler görevli olarak seçilmiş ve vakfı sürdüğü sürece de böyle devam etmesi gerektiği belirtilmiştir. Vazifeliler için aranan ortak şartlardan birisi de ehil o işi bilen birisi olması şart koşulmuştur. Validelerimiz

işini en iyi yapacak kişilerin vakıflarında görev almasını istemişlerdir. Namuslu, emin, doğru kişi şartı yine vakfiyelerin görevliler için genel şartıdır. Görevliler için farklı şartlar genelde duaların kime bağışlanacağı hangi saatte veya hangi günde kimin hangi duayı okuyacağı gibi noktalarda ufak farklılıklar söz konusudur. Onun haricinde örneğin bir ferraştan beklenen ise temizlik konusunu iyi yapması olmuştur.

Genel olarak vakfiyelere baktığımızda ise ortak noktalarının fazla olduğunu görürüz. Farklı kişilerin, farklı zamanlarda hazırlattığı vakfiyelerdeki ortak noktalar zaman geçse de vakıf kurmada ki amacın değişmediğini gösterir. Zaman, koşullar ve maddi imkânlar vakıfların büyük küçüklük gibi özelliklerini etkilemiştir. Karşılaştığımız vakfiyeler sayesinde Osmanlı kadınının hayırsever yüzünü ve konumunu sağlamlaştırma gayreti görmüş oluyoruz. Bu karşılaştırma ise bize farklı bir bakış açısı kazandırdığı kanaatindeyim.

SONUÇ

Çalışmamız sırasında vakıf kurumunu, validelerin vakıflarını, vakfiyelerini, atadıkları görevlileri gibi noktalar üzerinde inceleme yaptık. Tüm bunların neticesinde çeşitli sonuçlara vardık.

Osmanlı İmparatorluğunda seçkin bir yere sahip olan valide sultanların, önemli konumları ile birlikte, kurdukları vakıflarla da dikkat çektikleri görülmektedir. Padişah anneleri değerli sultanlar kurdukları bu müesseselerle itibarlarını artırmayı hedefledikleri gibi, adlarının sonsuza kadar yaşaması ve hayırla yâd edilmesini de istedikleri görülmektedir. Ayrıca kurdukları vakıflarla ölümlerinden sonra amel defterlerinin kapanmayarak, onlara kıyamete kadar sevap kazandırmasını umdukları da görülmektedir.

Vakıflar, Osmanlı sosyal gücünü ortaya koyan önemli müesseselerden birisidir. Valide Sultanlar da vakıflar aracılığı ile Osmanlı sosyal gücüne katkı sağlayan önemli kişiler arasında yer alırlar. Valide sultanların yaptırmış olduğu vakıflar Osmanlı kadınının hassasiyetinin de göstergesidir.

Valide sultanlar vakıf yaptıkları şehirlerin gelişimini etkilemiş, kültürel ve ekonomik anlamda kalkınmasını sağlamışlardır. Aynı zamanda yaptırdıkları eserler şehirlerin görünümünü de güzelleştirmiştir. Valide vakıflarında bulunan medrese, mektep gibi yapılar kültür seviyesini yükseltmeye yardımcı olurken, aş evi yani imaret gibi yapılar da fakir fukaranın veya talebenin yiyecek ihtiyacını karşılamışlardır.

Ayrıca vakıflar bünyesinde inşa edilen cami, han, hamam, çarşı, kervansaray, imaret, dükkân ve sair kurumlar buldukları yerlerin gelişmesine katkıda buldukları, kişilerin çeşitli ihtiyaçlarını karşıladıkları gibi, bu kurumlarda istihdam edilen çok sayıda kişiye de iş olanağı sunmuştur.

Valide Sultanlar vakıf gibi önemli kurumlara katkı sağlayan kişi veya zümrelerden sadece bir koldur. Bizim yapabildiğimiz sadece bu kolu elimizden

geldiğince aydınlatmak olmuştur. Tüm kaynaklar üzerine yapılan çalışmalarda olduğu gibi tezimizde yeni belgelerle daha geniş bir çerçeve içinde ele alınabilir. Ancak bu tezin konuya farklı bir bakış açısı kazandırdığı kanaatindeyiz.

KAYNAKÇA

Vakıf Defterleri

VGM 576

VGM 744

VGM 1640

Kitaplar

AKGÜNDÜZ, Ahmet, İslam Hukukunda Kölelik- Cariyelik Müessesesi ve Osmanlı'da Harem, OSAV, İstanbul 2000.

AKGÜNDÜZ, Ahmet, İslam Hukukunda ve Osmanlı Tatbikatında Vakıf Müessesesi, OSAV, İstanbul 1996.

ALTINAY, Ahmet Refik, Kadınlar Saltanatı, Tarih Vakfı Yurt Yayınları, İstanbul 2000.

ALTINAY, Ahmet Refik, Tarihte Kadın Sımaları, İstanbul 1931.

DAVIS, Fanny, Osmanlı Kadını, Çev. Bahadır Tırnakçı, Yapı Kredi Yayınları, İstanbul 2009.

DEVELLİOĞLU, Ferit, Osmanlıca-Türkçe Ansiklopedik Lûgat, Ankara 2003.

DURAN, Tülay (Editör), Tarihimizde Vakıf Kuran Kadınlar-Hanım Sultan Vakfiyeleri, Tarihi Araştırmaları ve Dokümantasyon Merkezleri Kurma ve Geliştirme Vakfı Yayınları, İstanbul 1990.

GÜLER, Mustafa, Gülnûş Valide Sultanın Hayatı ve Hayrâtı-1, Çamlıca Basım Yayın, İstanbul 2009.

İNALCIK, Halil, Osmanlı İmparatorluğu'nun Ekonomik ve Sosyal Tarihi 1300-1600, çev. Halil Berktaş, Eren Yayınları, İstanbul 2000.

KAZICI, Ziya, Osmanlı Vakıf Medeniyeti, Bilge Yayınları, İstanbul 2003.

KETEN, İsmet - Mehmet Nuri ŞAHİN, Vakfiye Tuğraları, Vakıflar Genel Müdürlüğü Yayınları, Ankara 2004.

KÖPRÜLÜ, Fuad, İslam ve Türk Hukuku Araştırmaları ve Vakıf Müessesesi, Akçağ Yayınları, Ankara 2005.

- KÜTÜKOĞLU, Mübahat S., Osmanlı Belgelerinin Dili (Diplomatik), Kubbealtı Neşriyatı, İstanbul 1998.
- ÖZBİLGİN, Erol, Bütün Yönleriyle Osmanlı -Adab-ı Osmaniye-, İz Yayınları, İstanbul 1995.
- ÖZCAN, Tahsin, Osmanlı Para Vakıfları -Kanuni Dönemi Üsküdar Örneği-, TTK Yayınları, Ankara 2003.
- ÖZTUNA, Yılmaz, Devletler ve Hanedanlar, Kültür ve Turizm Bakanlığı Yayınları, Ankara 2005.
- ÖZTUNA, Yılmaz, Osmanlı Devleti Tarihi II -Medeniyet Tarihi-, Ötüken Neşriyat, İstanbul 2006.
- ÖZTUNA, Yılmaz, Osmanlı Haremünde Üç Haseki Sultan, Ötüken Neşriyat, İstanbul 2000.
- ÖZTÜRK, Nazif, Elmalılı M. Hamdi Yazır Gözüyle Vakıflar (Ahkami'l-Evkaf), Ankara 2006.
- ÖZTÜRK, Nazif, Türk Yenileşme Tarihi Çerçevesinde Vakıf Müessesesi, TDV Yayınları, Ankara 1995.
- PAKALIN, M. Zeki, Osmanlı Tarihi Deyimleri ve Terimleri Sözlüğü (3 cilt), MEB Yayınları, İstanbul 1993.
- PARLATIR, İsmail, Osmanlı Türkçesi Sözlüğü, Yargı Yayınevi, Ankara 2006.
- PAZAN, İbrahim, Padişah Anneleri Eserleriyle Valide Sultanlar, Babıâli Kültür Yayıncılık, İstanbul 2007.
- PEIRCE, Leslie P., Harem-i Hümayun Osmanlı İmparatorluğu'nda Hükümranlık ve Kadınlar, Çev. Ayşe Berktaş, Tarih Vakfı Yurt Yayınları, İstanbul 2002.
- SANCAR, Aslı, Osmanlı Kadını Efsane ve Gerçek, Kaynak Yayınları, İzmir 2009.
- SEZEN, Tahir, Osmanlı Yer Adları, Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü Yayınları, Ankara 2006.
- SINGER, Amy, Osmanlı'da Hayırseverlik Kudüs'te Bir Haseki Sultan İmareti, Çev. Dilek Şendil, Tarih Vakfı Yurt Yayınları, İstanbul 2004.
- ŞENOCAK, Lucienne Thys, Hadice Turhan Sultan -Osmanlı İmparatorluğu'nda Kadın Baniler-, Çev. Ayla Ortaç, Kitap Yayınevi, İstanbul 2009.
- ULUÇAY, Çağatay, Harem II, TTK Yayınları, Ankara 2001.
- ULUÇAY, Çağatay, Padişahın Kadınları ve Kızları, TTK Yayınları, Ankara 2001.

YEDİYILDIZ, Bahaeddin, XVIII. Yüzyılda Türkiye’de Vakıf Müessesesi Bir Sosyal Tarih İncelemesi, TTK Yayınları, 2003.

Makaleler

AKYÜZ, Vecdi, “Kutsal Metinlerde Vakıf Referansları”, Vakıflar Dergisi -Vakıf Medeniyeti Yılı 2006 Özel Sayısı-, Ankara 2006.

BAYAT, Ali Haydar, “Hafsa Sultan” DİA, XV, İstanbul 1997,s.122.

BAYTOP, Turhan, “Mısır Çarşısı”, Dünden Bugüne İstanbul Ansiklopedisi, V, Tarih Vakfı Yurt Yayınları, İstanbul, 1994, s.449-450.

BERKİ, Şakir, “Vakfın Lüzumu, Faydaları ve Vakıfları Teşvik” Vakıflar Dergisi, V, Ankara 1962, s. 19-21.

CİN, Halil, “Osmanlı Devletinde Vakıf Hukuku”, Cumhuriyetin 80.Yılında Uluslararası Vakıf Sempozyumu Kitabı, Ankara 2004.

ÇAĞRICI, Mustafa, “Hayır” DİA, XVII, İstanbul 1998, s.43-46.

DENY, J., “Valide Sultan”, İA, XIII, İstanbul 1986, s.178-187.

EMECEN, Feridun, “Manisa” DİA, XXVII, Ankara 2003, s.577-583.

EYİCE, Semavi, “Galata” DİA, XIII, İstanbul, 1996, s.310-313.

GENÇ, Reşat, “Turhan Sultan, Hatice”, Türk Ansiklopedisi, XXXII, MEB, İstanbul 1989, s.20-21.

İNALCIK, Halil “Vakıf Medeniyeti”, Vakıflar Dergisi -Vakıf Medeniyeti Yılı 2006 Özel Sayısı-, Ankara 2006.

İPŞİRLİ, Mehmet, “Gülnûş Emetullah Sultan”, DİA, XIV, İstanbul 1996.

KARAKAYA, Enis, “Manisa Mimarî ” DİA, XXVII, Ankara 2003, s.583-588.

KUBAN, Doğan, “Yeni Cami Külliyesi”, Dünden Bugüne İstanbul Ansiklopedisi, VII, İstanbul, 1994, s.464-467.

ÖZCAN, Abdülkadir, “Haseki”,DİA, XVI, İstanbul 1997,s.368-369.

ÖZTÜRK, Nazif, “Aile Vakıfları”, Türk Aile Ansiklopedisi, III, Başbakanlık Aile Araştırma Kurumu Yayınları, Ankara 1991.

ÖZTÜRK, Nazif, “Osmanlıdan Cumhuriyete Sosyal Yardımlaşma Kurumları, Temel Dinamikler Üzerine”, Vakıf Medeniyeti Sempozyumu Kitabı, V.G.M. Yayınları, Ankara 2003.

UZUNÇARŞILI, İsmail Hakkı, “Haseki” İA, V-I, İstanbul 1986, s.337-339.

YAVAŞ, Doğan, “Hafsa Sultan Külliyesi”, DÍA, XV, İstanbul 1997, s.123-124.

YEDİYILDIZ, Bahaeddin, “Vakıf”, İA, XIII, İstanbul 1986, s.153-172.

YEDİYILDIZ, Bahaeddin, “Eserden Müessesesine: Türk Hayrat Siteleri ve Fikri Arka Planı”, Vakıf Medeniyeti Sempozyumu Kitabı, V.G.M. Yayınları, Ankara 2003.

EKLER

HAFSA SULTAN VAKFİYESİ TRANSKRİPSİYONU

576 numaralı defterin 31 sahife 15 sırasında yazılı Hafsa Hatun vakfına âit 929 târihli Arapça vakfiyenin ayet ve hadis ve dúa fıkraları hâric tercümesidir.

Hamd u senâ mu'ti'n-nâfi' ve müte'âl sıfatları ile muttasıf ve her hâle vâkıf bulunan ve türlü hayrât ve ihsân kapularını açan ve hayrâtı hasene yollarına hidâyet ve erbâb-ı ihsânı cennet ve cemâli ile taltîf ve anları murâdlarına muvaffak ve has kullarını mescitler ve ma'bedler inşâ ve binâsına sarf-ı emvâl ile müşerref ve anlara letâif-i meberrât ve nefâis-i mehâmidîn cem'ine yardım ve bire on misli ile mükâfat ve amellerini kapatup açılmakla eskimeyen deftere tesbît buyuran Allaha mahsûstur ve salât ve selâm sıdk kaynağı şerîf lisânından nebe'an ve hak nûru lâtif parmaklarından lemeân eden ve mücerimlerin perçemlerinden ve ayaklarından der-dest edildikleri günde bütün erbâb-ı isyâna şefî' ve şefâ'ati makbûl olan ve mehere-i fusahâyı bedi' ve belîğ makal ile ya'nî Kur'ân ile I'eaz buyuran ve belâgat ve risâlet meydân-ı mukabakasında ihrâzı sebk eden Resûli Hazreti Muhammedîn ve âli kirâm ve ashâbı i'zâmının üzerine kıyâmetin kıyâmı ânına kadar feyezân etsin şu vecîbeden sonra maksada gelince dünya-yı deniyye dârı selâmet ve mahall-i sürûr ve ikâmet değıldir sükkânı lâzimü'l-fena cirân-ı vacîbü'l-âna mevcûdu adem hükmünde sıhhati sakame ma'rûz lâbisi soyulmuş azîz ve kavis-i mağlûb nîmetleri sebâtsiz ve zâil olup âhîret hayırlı ve bakîdir âkıl ol kimsedir ki dünyanın sürûrlarından kasrı ve kâşenlerinden vaz' geçmiştir dünya insana lisânı hâl ve en doğru makal ile ey yolda uyuyan yolcu kalk hareket zamânı geldi ey seyl ve helâke ma'rûz mahale binâ Kur'ân gâfil ömrün hitâma ermekte hüsn-ü amele koş ben mihnet eviyim bana muhabbeti bırak ey yolcu ey misâfir nâciz ve kâlil olan şeylere gönül bağlama mâlik olduğun şey fâni ve Cenâb-ı Hakk'ın indindeki bâkîdir senin için hasret ve nedâmetten başka bir şey yoktur diye nidâ ediyor ve fevz ve necât ol kimsenindir ki dünyayı mahall-i ticâret 'ad etmüyüp bâtıl olduğunu bâtılın ise zevâle mahkûm bulunduğunu ve Cenâb-ı nebînin vakfiyede yazılı kavli şerîfi vechile dünya âhîretin mezraası olup hayrât ve hasenâtı fâhire ile Cenâbı hakka tekarrüb

anında tahsîl olunduğunu bilmiş ve idrâk etmiştir ve ne mutlu ol kimseye ki tanrının evliyâsına ihzâr buyurduğu devamlı nîmeti talep ve a'dasına hâzırladığı azâbı elimden kaçınmak için selâmet zamânında hulûs-i niyyetle tasadduk ve hâl-i sıhhatinde sâfi akîde ile hayrâta sa'y ve erbâbından hakîkât hâle itilâ-ı tahsîl ve emlâk ve emvâlini vakf ve tasadduk ve ashâbına tefvîz etmiştir zikir olunan kimseler zümresinden olup kendisini Cenâb-ı Hakk'ın işâret olunan ameller ile mümtâz kıldığı melikelerin melikesi muhasatın ulusu ahlâkı sâfi ulviyet ve saâdetlerin sâhibesi ata ve ihsân binâlarının bânîsi ve lûtf ve kerem rükûnlerini Kur'ân bir çok hasenât ve âlem şumul bir çok meberrâtın inşa gerdesi bulunan hatunların büyük sultanı âlemde büyük kadınların burhanı islâm ve müslimîne rahmet dünya ve dînin mâbih ilsafası gökler ve yerler emr ü ferman ve irâdesi ile duran mevlânın inâyeti karşısında bulunan hatun ki sultan-ı ecel ve a'zam ve hakâni a'del ve efhâm emn ü eman kanlarını tanzîm ve inne'llâhe ya'mirü biladli vel ihsân kavli şerîfinin meslekine sülûk eden şerefli atebesinin a'yânı ve vilâyeti ma'mûresinin sükkânı ferahnâk olacakları keyfiyetle bulunan ve lahavfün aleyhim velâhüm yahzenun kavli şerîfindeki zamirlerin mürci' bulunan saâdet devlet gibi hizmetine mülâzim ve nusret izzet gibi Cenâbı zâtının levâzımından olan ve sünnet ve farzı ikâmede müstakil ve inna cealnake halifeten filarz kavli şerîfinin bahş ettiği şerefle müşerref ve minberler âli isminin şerefi ile mübâhi ve müftehir ve düşmanların kalpleri keskin kılıcının heybet ile lerzan Haremeyn-i Muhteremeynin hâdim ve hâmisî ve cihân memleketlerinin mâliki Tanrının kelime-i ülyasını izhâr ve meliki ilâh olan Cenâb-ı Hakk'ın te'yidâtı ile müeyyed bulunan sultan Süleyman şahın vâlidesi Hafsa Hatun kendisine Tanrının nîmet ve büyük lütûflarının tekâsür ve tevâli itmekte olduğunu müşâhede etmesi ve vakfiyede yazılı ayet-i kerîmenin mazmûnuna bakâarak nefsi için takdîm ettiği amelin kendisini sırrattan geçireceğini yakinen bilmesi ve vakfiyede yazılı hadîs-i şerîfin mazmûni vechile vakfın sadakât içerisinde fâ'idesi eamm ve cümle hasenât içerisinde ticâret yönünden ahsen ve hayırlı bir komşu ve câri bir sadaka ve kabirde yoldaş ve suâl zamânında güzel bir hesene ve yevm-i nüşurda nefâisi a'malden olduğunu fehim ve idrâk etmesiyle şu vakfın kendisinden sudûru zamânına kadar kendisinin hakkı ve yedinde tahtı tasarrufunda milki ve hâlis mâl ve mahzı menâlından bulunan şeyleri bütün tasarrufâtı fiiliye ve kavliyesinin sıhhati ve nukûdu şer'iyeye ve meliyyesinin cevâzı hâlinde kişinin sadakasının gölgesi altında gölgelendiği günde Cenâbı Hakkın rızasını talep ve ukubatından halâs niyyeti hâlise-i kâfiye ve taviyyeti

sâdika-i sâfiyesi ile vakf ve habs ve tesbîl ve tasadduk ve tahlîd etti o vakf ettiği şeylerde ber vechi âtidir

1. Mûmâ-ileyhâ Hafsa Hatun'un mâlike olduğu ve oğlu sultan müşârun-ileyhin kendisine i'ta ettiği karyelerin Anadolu Vilâyetinde İzmir Kazâsı nevâhisinden Aydın Livâsında kâin Urla nâm ile ma'rûf Karye Pazarı ve Samanlı ve Gazi Deresi ve Kuzgulu ve Kızılca ve Sungurlu ve Dünderlu ve Yavaşlı ve Ortaclu ve Kamanlı ve Hasan fakih ve Elvan Fakih ve Taylasanlı ve Özbek nâmındaki karyelerin tamamı

2. Kefere nâm ile ma'rûf cemâ'atı erba'ânın rusûmundan hâsıl olan meblâğın tamamı

3. Kapan tâbir olunan mevzunatın rusûmundan hâsıl olan meblâğın tamamı

4. Mezbûr Urla İzmir Karyesi'nde binâ olunan dükkânların tamamı

5. Menteşe livâsından Mazon Kazâsı'nda Subice Kasabası'nda çarşu ehâlisi için binâ olunan dükkânların tamamı

6. Saruhan Vilâyetinde kâ'in Bakır Karyesi nâm ile ma'rûf karyenin yörük tâifesinin rusûmundan hâsıl olan meblâğ ile birlikte tamamı

7. Mezbûr karyenin kurbunda vâki' Kuru nâm ile ma'rûf arzın tamamı

8. Anadolu Vilâyetlerinden Hüdavendiğâr livâsında vâki' Tırhâlâ Kazâsı'nın muamelesine tabi' Kırkağaç nâmındaki karyenin tamamı

9. Mezbûr karyede ve Kayadibi Karyesinde ve Çerçi Karyesinde binâ edilen hamam ve dükkânların Kaşkoy nâm ile ma'rûf Kırmızı Karyesi ile birlikte tamamı

10. Mûmâ-ileyh vâkifeye oğlu sultan müşârun-ileyhin temlîk ettiği hamamındaki Manisa beldesinde saray nâm ile ma'rûf kasa kurbunda vâki' hamamın tamamı

11. Manisa Kazâsında Görle Kasabasında kâni değirmenin tamamı

12. Manisa beldesi civârında Çatal kenise nâm ile ma'rûf karyenin altındaki döşeme yolun şark tarafında vâki' Kuru nâmıyla ma'rûf arzın tamamı

Şu vakfiye-i şer'iyede zikr olunan mevkûfâtın cümlesi mekân ve mahallerinde mûmâ-ileyhâ vâkifeye nisbetle meşhûr olduklarından tahdît ve ta'yîn ve tavsîf ve tebyînden müstağnilerdir mûmâ-ileyhâ vâkife zikr olunan mevkûfâtın cümlesini cümle hudût ve hukuk ve tevâbi ve levâhik ve levâzım ve merâfıkı ve cedvelleri ve tepeleri ve dereleri ve dağları ve kuyuları ve nehirleri ve taşları ve ağaçları gibi cümle muzâfat ve mülhakâtı ve kendilerinde dâhil ve hâric ve kendilerine mensûb ve anlardan ma'dur

muttasıl ve münfasıl ve vakfa sâlih ve vücûh ve esbâbın tenâhisine kadar bütün hakları ile birlikte mesâcid ve zevâyâ ve şevâri ve mekâbir ve sâire ki başkalarının müsebbelâtı gibi şer'an müstesna olanlar hâric olarak mezbûr Manisa beldesinde binâ ettiği imâreti şerîfenin mesâlihine vakf etti künhü sıfatını ukulün idrâk edemiyeceği mehâsini zâtında cem eden bu imâreti şerîfe taphâne nâmile ma'uf odaları ve matbah ve me'el ve galle mahzeni ve mahtâb ve âhûr ve kenîfi hâvî ve mağfiret ve rıdvan nurlar ile müzeyyen ve negama'ât ve elhan-ı hoş ve lâtif kurrâ' bülbülleri ile müşerref ve erkânı takva üzerine müesses ve farz olan vakitlere salâtın ve saltanat ve hilâfetin inanı yed-i iktidârında bulunan zâtın izni ile cum'a ve bayramların ikâmesine mahsûs ve ellezi barekna havlehû kavli şerîfinin mazmûnu sıfatı kâşifesi ve vemen dehalehûkane amina kavli şerîfinin mefhûmu hassa-i lâzimesi bulunan ve meliki kayyumun kelâmı şerîfine rağbet ve innemâ ya'mirû mesâcida'llahi ilâh kavli şerîfine nazaran ve men benali'llâhi mesciden ilâh hadîs-i şerîfine iltica ve ittiba'dan ibâret olan câmi'-i şerîf ve mâbedi münîfi müştemildir ve kezâlik mezbûr beldede zikr olunan imâretin civârında binâ edilen on hücre ve bir dershâneyi hâvî medresesi lâtifenin ve yine imâreti mezbûrenin kurbunde binâ edilen hanikâhı sofiiyenin ve yine mezkûr belde de talîmi sıbyân için binâ edilen beyt-i ta'lîmin mesâlihine vakf etti bundan sonra müşârun-ileyhâ vâkıfa zikr olunan evkâfının gecelerin ve gündüzlerin devâmı ile dâim ve ayların ve senelerin bekâsı ile bâki olmasını murâd idüp câmi'-i şerîf ve imâret ve medrese ve hangâh-ı sofiiye ve beyti talîmin tevliyet ve nezâret ve kitâbet ve cibâyet ve hitâbet ve imâmet ve muarrîflik ve medh ve ezân ve huffaz ve Kur'ân'ın kurrâ'sı ve kayyım ve kennas ve serrac cihetleri vesâir mürtezika ve mübaşirin ve hademe cihetleri gibi mesâlih ve mühimmât ve levâzımı için kâmil ve sahîh bir ihtimâmla tedârikde bulundu ve mûmâ-ileyhâ vâkıfa azel ve nasb ve evkâfın usûl ve şerâitinde tebdîl ve tağyîr ve tezyîd ve tenkîs ve şer'an câiz olan envâi tasarrufâtan dilediği vech üzere tasarrufu hayatta oldukça nefis-i nefisine şart kıldı ve bu evkâfın tevliyetini emsâli olan ümenânın kıdvesi ve fudalânın umdesi ve Cenâbı hakkın mezîd-i inâyet ile mümtâz Hacı Tacüddîn İbrahim'e şart kıldı ve bu tevliyetin hayatta oldukça ânın yedinden alınmamasını ve Cenâbı Hakkın irâdesiyle âhirete intikâlinden sonra emri tevliyet saltanat ve hilâfet makamında oturan zâtın âli re'yine mufavvaz' olup ânın tevliyete lâyük olan bir kimseyi nasb etmesini şart ve tevliyet ciheti için gümüş ve geçer akçe olarak yevmi kırk dirhem ta'yîn etti mûmâ-ileyhâ vâkıfa sâlih emin muhasip ferâset ve zekâ sahibi ve nezâret hizmetini faya kâdir

bir kimse nâzır olup nezâret cihetinin yevmi on dirhem olmasını ve emin ve sâlih ve hesâba ve cümle-i evkâfın vâridât ve mesârifini yazmağa ve hesap vermeğe kâdir bir kimse zikr olunan evkâfın umûmunun defteri üzerine kâtip olup ciheti kitâbetinin yevmi altı dirhem olmasını ve diğeri bir kimsede ikinci kâtip olup mukâtâ'at ve ummâl ve sâir evkâf cânibinden vârid olan emvâli yazmasını ve ciheti kitâbetinde yevmi beş dirhem olmasını ve diğeri bir kimsede mezbûr Urla Karyesindeki ummâl üzerine üçüncü kâtip olup ciheti kitâbetinin yevmi iki dirhem olmasını ve mütevellî ma'rifet ile hizmeti cibâyete lâyük ve evkâfın hukuk şer'iyeye ve rusûmu örfiye gibi emvâlini vakti mu'ayyeninde tahsîle kemâl ile çalışkan ve müsâhele ve ihmâl ve tekâsül ve imhâlden muhterîz ve reâ'yâ ve sâir kimselerin zimmetinde emvâli evkâftan bir habbe bırakmaz ve hile ve telbis ve te'âddi ve tedlis tarîkı ile şer'î mutahhar ve kanûn-ı mukarrere ve deftere mûhâlif olarak hiç bir kimseden vâkıf nâmına bir habbe ve bir para almaz ve emvâl-i vâkıftan tahsîl ettiklerini nâzır mâ'rifet ile mütevellîye teslîm eder ve anı defterde müfredât ile ve târih ile mufassalan kâtibe yazar iki câbînin bulunmasını ve bu iki câbîden her birinin ücretinin yevmi beşer dirhem olmasını ve mütevellî mâ'rifet ile zikr olunan vâkıf karyelerde mukîm üç câbi bulunup bunların semtlerinin mütevellî yed ile ta'yîn edilmesini ve bunların her şahıstan ahz ve zapt ettikleri hubûbat ve nukûd ve sâir hukuku şer'iyeye ve rusûmu örfiyenin cümlesinin mücmelen değil mufassalan mikdâr ve târih ile ummâl kâtibine yazmalarını ve bunların her birinin ücretinin yevmi ikişer dirhem olmasını ve sâlih ve müttakî ve ehl-i tecvîd ve ulûmu şer'iyeden ve bilhassa salât ve imâmete taalluk eden mesaîlden hazzı va'afir sâhibi ve envâ'i zühd ve diyânetle muttasıf iki kimse imâm olup bunların beş vakitte ve regâib ve berât ve terâvîh ve kâdir nâmazlarında cemâ'atı hâzıraya münâvebe sûret ile imâm olmalarını ve her birinin ücretinin yevmi beşer dirhem olmasını ve sâlih ve ehl-i tecvîd ve müttakî ve ulûmu şer'iyeden hazzı kâmil sâhibi bir kimse hatip olup cum'a ve bayramlarda hitâbet ve imâmeti şer'-i şerîf ve dîni hânifin muktezi bulunduğu vech üzre îfâ etmesini ve ücretinin yevmi sekiz dirhem olmasını ve vakit ve saatlere vâkıf dört kimse müezzin olup beş vakitte minârede ifâyı vazîfe etmelerini ve mübârek gecelerde ve seherlerde tehlîl ve temcîd okumalarını ve imâm nâmazda şuru' ettikde ikâmet etmelerini ve bunlardan iki şerînin her gündüz ve gece de münâvebe sûret ile ve yevmi cumada nâmaz vaktinde ve hutbe ezânında hepsinin mevcûd bulunmasını ve bunların hepsinin ücretinin yevmi dörder dirhem olmasını ve sâlih ve vakit ilmîne vâkıf bir kimse muvakkıt olup

müezzinlere ezân vakitlerini te'hîr ve taksirsiz bildirmesini ve bunun ücretinin yevmi dört dirhem olmasını ve mezbûr câmi'-i şerîfde sâlih ve ehl-i tecvîd ve kırâatlere ve makamlara vâkıf on hâfız bulunup bunların en âliminin reîs ya'nî ser-mahfil olmasını ve kırâatin evvelinde ve ahırında bu ser mahfilin okumasını ve bunlar cum'a günleri ictimâ' idüp her birinin Kur'ân-ı Azîm ve Furkân-ı Kerîmden yüksek sesle tecvîd ve tertîl ve ta'zîm ve tebcîl üzere cum'a günlerinde sâir câmi'-i şerîflerdeki mu'tâd vechile tek tek birer aşrı şerîf okumasını ve Kur'ân-ı Kerîmi hatm ve itmâm ettiklerinde ve mu'tâd vechile dûasını yapmalarını ve Kur'ân-ı Kerîmin her hatmi ve itmâmında mütevellînin anlara reisleri mâ'rifet ile ziyâfet ve tâ'am harcı olarak iki yüz dirhem vermesini ve bunlardan her neferin ücretinin yevmi iki ve reislerinin yevmi üç dirhem olmasını ve fâsîh ve makamları bilir bir kimse naathan olup Cenâbı peygamberin nuûtu kerîmesinden yüksek sesle kırâ'at ve cemâ'atin ânî dînlemekle intifâ' etmesini ve bunun ücretinin yevmi üç dirhem olmasını ve fâsîh ve belîğ ve ibâdetleri ve dûaları bilir bir kimse mu'arrîf olup âdeti ma'lûme üzere kemâl-i fesâhat ve belâgat ile ve vakitlerinin münâsebetine riâyet iderek ta'rif okumasını ve salâ-tı cumanın evvelinde ve âhirinde müşârun-ileyh sultana ve mûmâ-ileyhâ vâkıfaya ve cemî' ehl-i iymâne ve kadıl hacat indinde dûaların ibâdetlerin kabulü için yüksek sesle ve kemâli huzû' ve huşû'la ve hayr ile du'â etmesini ve ücretinin yevmi üç dirhem olmasını ve cümlesi câmi'-i mezbûrda öğle nâmazının akabinde her gün toplanıp her biri sûrat ve tâcil ile olmayup tecdîd ve tertîl ile Kur'ân-ı Azîmden birer cüz okuyup tilâvetlerinin sevâb ve kırâ'atlerinin semerâtını mûmâ-ileyhâ vâkıfânen rûhuna hediye temek şart ile otuz nefer ehl-i Kur'ân'ın bulunmasını ve bunlardan her birinin ücretinin yevmi ikişer dirhem olmasını ve cümlesi cam'i mezbûrda öğle nâmazı akabinde hâzır olup Cenâbı Hakka tesbîh ve tesbîhlerinin sevâbını mûmâ-ileyhâ vâkıfenin rûhuna hediye etmek şart ile on âdet sâlih ve müttakî ve müsebbîh kimse bulunmasını ve bunların ücretlerinin yevmi birer buçuk dirhem olmasını ve emin ve müstakîm iki kayyım bulunup mezbûr câmi'in ve hariminin tanzîf ve tathîri ve ibâdet vaktinde kapusunun açılması ve sonra kapatması gibi hizmetlere bakmasını ve bunların ücretinin yevmi üçer dirhem olmasını ve emin ve müstakîm bir kandilci bulunup mezbûr câmi'in çırağ ve kandillerini vakitlerinde yakup söndürmesini ve kandilcilere âit sâir hizmetleri îfâ etmesini ve bunun ücretinin yevmi iki dirhem olmasını şart kıldı ve yine mûmâ-ileyhâ vâkıfe mezbûr medresede makûl ve menkûl-i âlim ve fûrû' ve usûli hâvî ve müşküllerin halli ve şüphelerin defîne kâdir bir

müderriş bulunup mezbûr medresede mu'tâd günlerde tedrîs idüp müteâ'ref olan ta'tîl günlerinden başka günlerde kav ibir özü şer'î bulunmadıkça dersi tatil etmemesini işaret ve ana ciheti tedrîs olarak yevmi kırk dirhem ta'yîn ve mezbûr medresenin on hücrelerinde sâkin ve istifâdeye istifâzaya lâyük on talebeden her birine yevmi ikişer dirhem ta'yîn ve mezbûr medresenin bavvabına yevmi iki dirhem ta'yîn etti ve kezâlik vâkıfa-i müşârun-ileyhâ hânikâhı sofıye tâbir olunan mezbûr zâviyenin on hücrelerinde sâkin on nefer ashâb ve müürîd ve ahhâbı ile berâber bir şeyh müürşid bulunup bunların ehl-i havâyic bid'adden olmayup ehl-i sünnet ve cemâ'attan olmasını ve bu şeyh irşâd seccâdesine oturup nezdinde bulunan zuhhadı irşâd etmesini ve cümlesinin zâviyede bütün zamânlarda evrâd ve ezkâr ile berâber taât ve ibâdet ile iştiğal etmesini şart ve mezbûr şeyhe yevmi on dirhem ve zâviyenin on hücrelerinde sâkin olan on nefer sofiden her birine yevmi birer dirhem ta'yîn etti ve kezâlik mûmâ-ileyhâ vâkıfa mezbûr zâviyede bir kayyım bulunup zâviyenin tanzîf ve tathîri ve sâir hıdemâtı lâzimesi gibi vezâifin ifâsını ve buna yevmi bir dirhem ta'yîn ve mezbûr beyti talîmde Kur'ânı Azîmi çocuklara okutma'a kâdir ve Kur'ânı âlim bir kimsenin bulunmasını şart ve mezkûr mu'allime yevmi beş dirhem ve hâlifesine yevmi üç dirhem ta'yîn ve mezbûr beyti talîmde okuyan çocukların bulunur ise yetim ve fukarâ olmalarını ve eğer yetim ve fâkir bulunmaz ise mezbûr beldede mevcût sıbyânı müslimînden olmasını şart ve yetimlerin kisyesi için yevmi iki dirhem ta'yîn ve her sene bir meblâğ cem' edilüp mümkün olduğu mikdâr kisve alınıp belde-i mezbûrede müstehik olan yetimlere i'ta edilmesini ve bu keyfiyetin her sene fitir bayramında icrâ edilmesini şart kıldı ve kezâlik müşârun-ileyhâ vâkıfa emin bir noktacı bulunup müderrişini ve sâir erbâbı vezâifi ve hademenin hizmet-i lâzimelerini eyyâmı tahsîlde özü şer'-i bulunmadıkça terk etmemelerini ve terk ettikleri günün vazîfesini mütevellînin vermemesini ve bu noktacının cihetinin yevmi bir dirhem olmasını ve sanat-ı mi'mâriyeye kâdir bir şahıs mi'mâr olup mezbûr imâret ve medrese ve zâviyede termîme muhtac olan mevzîleri termîm ve mezbûr imârete akan su yolunu ıslah ve termîm etmesini ve bunun ücretinin yevmi üç dirhem olmasını ve kezâlik termîm hizmetine kâdir iki şahıs mi'mâr emini ya'nî su yolcusu bulunup hama'a ve mezbûr Kırkağaç Karyesinde kâ'in çeşmeye akan suyun yolunu ta'mîr etmelerini ve bunlardan her birinin ücretinin yevmi birer dirhem olmasını ve meremmât ve termîmi sukûbât işinin sâir masârif ve ihracât üzerine takdîm edilmesini ve ihtilâl ve tağyîre sebep olmamak için meremmet ve ta'mîr işinin te'hîr edilmemesini ve her hangi bir

zamânda her hangi bir hâdise sebebiyle rekabet ve meremmât gâllenin fazlası rakabe ve meremmete kâfi gelebilecek derecede çoğaldığında rakabe ve meremmet işinin sâir masârif üzerine takdîm edilmesini şart kıldı ve kendisine itimâd edilir emin bir şahıs şeyh (İ'mâret Müdürü) olup ta'am'ın tahi'e ve tertip ve ıslah ve tehzîbi ile meşgul olmasını ve malûm olan ta'amın tevzi'inde hâzır olmasını ve tavâifi meşrûtadan her birinin ta'amının verilmesini ceryan eden tertip ve âdeti mukarrere üzre tanzîm etmesini ve imârete gelen misâfirleri güler yüzle karşılamasını ve anlara derece ve tabakalarına göre ikrâm ve tevkir etmesini ve anları vechi meşrût üzre hâzır olan ta'am ile konuklamasını ve andan sonra anlara vakitlerinde pişen yemekten te'hîr ve taksîr etmeden i'ta etmesini ve misâfirlerden on nefreйн hayvanlarının arpalarını vermesini ve üç gün sonra anlara mülâyimet ve hüsnü tâbir ve lûtf ile izin ve gitmelerine işâret etmesini ve imâretin hademelerinden birinin hizmetinde tebdîli lâzım gelecek bir halde kusuruna muttâli' olur ise mütevellîye tenbîh etmesini ve ete ve sâir havâyice pişmezden evvel bakmasının ve pişdikden sonra ta'amın tuzuna bakmasının ve tadını ve lezzetini bilmesinin lâbid ve lâzım olmasını ve havâyicde ve ta'amda sevilmez bir şey'e muttâli' olur ise hizmetcilere tenbîh etmesini ve i'tâb ve te'dibe muhtâc ise anlara i'tâb ve te'dibde bulunmasını ve imâretin hizmetcilerinin anın emir ve nehyine itâ'at etmesini ve serkeşlik idüp âna mûhalefet etmemesini ve anın şeyhlik cihetinin yevmi on dirhem olmasını şart kıldı ve sâlih ve kendine güvenilir ve emin bir şahıs kilerdâr olup te'hîr olunan havâyic ta'amı hıfz ve verdiği havâyic ta'amı iğneden ipliğe kadar tamamen ve mufassalan kâtibin defterine tahrîr etmesini ve mevzunatı vezn ve mekilâtı keyl ile vermesini ve bunun cihetinin yevmi üç dirhem olmasını ve sâlih iki şahıs nakıp olup yiyecek olânlara ta'amı taksîm ve tevzi' ve üzerlerine lâzım ve kendilerine ta'yîn olunan bütün hizmetleri îfâ etmelerini ve bunların ücretlerinin yevmi üçer dirhem olmasını ve emin iki şahıs ferrâş olup yaygıları sürüp kaldırmak ve ferrâşlara lâzım olan sâir hizmetleri îfâ etmelerini ve bunların ücretlerinin yevmi iki şer dirhem olmasını ve diğeri bir şahıs ferrâşı hala olup halayı vaktinde tanzîf ve tahâret ve abdeste mahsûs ibrikleri muhafaza etmesini ve bunun ücretinin yevmi üç dirhem olmasını ve aşçılık sanatında mâhir ve hizmetine müdâvim iki şahıs aşçı olup ta'amı kemâli lezzetle ve güzelce pişirmesini ve bunların ücretinin yevmi beşer dirhem olmasını ve kabîliyetli iki kimse bu aşçılara yamak olup ücretlerinin yevmi ikişer dirhem olmasını ve emin ve kendine güvenilir bir şahıs vekîl harç olup ta'amın havâyicini ihzâr etmesini ve ehl-i basîretten

ya'nî gözü açık olmasını ve yağ bal pirinç un buğday vesâir havâyici ve levâzımı çarşıdan iştirâ etmesini ve mümkün oldukça havâyicin alâsını bulunan herhangi şahıstan alup çarşı ehâlisinden bakkaldan kasaptan ve sâireden mu'ayyen ve mahsûs bir şahısimdan alış veriş yapmamasını ve iştirâ ettiği havâyic-i (...) cümlesini aşçının mâ'rifet ile iştirâ etmesinin lâbid ve lâzım olmasını ve bunun ücretinin yevmi dört dirhem olmasını ve ekmekçilik san'âtında mâhir ve kâdir iki şahıs ekmekçi olup güzel ekmek pişirmesini ve bunlardan birinin ücretinin yevmi dörder dirhem ve diğerinin üç dirhem olmasını ve emin bir şahıs anbarcı olup gallâtı ve meremmât alâtını ve esbâbını kemâli emânet ve tamamı istikâmetle hıf etmesini ve ücretinin yevmi iki dirhem olmasını ve emin bir şahıs bevvâb olup kapuyu muhafaza ve vaktinde kapayup açmasında ve ücretinin yevmi üç dirhem olmasını ve emin bir şahıs âhûrcu olup âhûra hizmet etmesini ve ücretinin yevmi iki dirhem olmasını ve bir şahıs kendüm küp olup ta'ama mahsûs olan buğdayı güzelce dövmesini ve ücretinin yevmi iki dirhem olmasını ve değirmende güzel un öğüden bir şahıs bulunup ekmeklik unu güzelce öğütmesini ve ücretinin yevmi dört dirhem olmasını şart kıldı ve kezâlik mûmâ-ileyhâ vâkıfa, umûm hademe ve kâffe-i mürtezikadan hiç birisinin üzerine lâzım olan hizmeti îfâ ettikçe azl olunmamasını ve her birinin üzerine lâzım olan hizmeti itmâm ve îfâ etmelerinin lâbid ve lâzım olmasını ve mühim ve akvi bir özü şer'î bulunmadıkça hizmetlerinde nâib ve yerlerine vekîl koymamalarını ve anlardan biri üzerine lâzım olan hizmeti bir def'a terk eder veya azlini mûcib bir cürmü zuhûr eder ise âna nasîhat olunmasını ve eğer iki def'a terk eder ve iki def'a cürmü zâhir olur ise tekdir ve tekerrür etmemesinin ta'kîd-i tâmm ile te'kîd edilmesini ve üç def'a terk eder ve azlini mûcib cürmü üç def'a zuhûr eder ise azl olunup o hizmete ahîr müstehik ve lâyıq bir şahsın nasb olunmasını ve câbîlerin azl ve nasbının ve kezâlik mi'mâr ve bevvâb ve ferrâş ve kilerci ve anbarcı ve âhûrcu ve emsâli sâir hademinin azl ve nasblarının ancak mütevellînin yedinde olmasını ve bunların menşurlarının mütevellîye arz ile verilmesini ve lâkin kadının mâ'rifetinin ve ana arz edilmenin mütevellîye inzimâmının evlâ ve ahsen olmasını ve imâm ve hatip ve hüffâzın azl ve nasblarının ve kezâlik müezzin ve muvakkıt ve mu'arrîf ve na'at-hân ve şeyh ve nâzır ve kâtip ve emsâli sâir mürtezikanın azl ve nasblarının yine mütevellînin yedinde olmasını velâkin kadı mâ'rifet ile olup menşurlarının münferiden verilmeyüp ancak kadı ve mütevellîye arz ile verilmesini şart kıldı ve müşârun-ileyhâ vâkıfa her ayda kelâmı kadîm ve furkânî hâkimden sür'ât ve ta'cîl ile olmayup kemâl-i te'ennî ve

tertîl ile iki hatim okunmasını şöyle ki bu iki hatimden yevmi iki cüz okunacak ve bu iki cüz'ü günde iki şahıs câmi'-i mezbûrda sabah nâmazından sonra okuyacak ve mezbûr iki hatim yapıldığı zamân mesubât ve semerâtı ümmü'l-beşer hazreti Havva'nın ve hazreti Meryem'in ve bint Resulullâh Hazreti Fatma'nın ve veliye-i Zâhîde Rabia'nın ervâhı şerîfelerine hediye olunacak ve yine müşârun-ileyh vâkıfeye hayrî cemile ile du'â ve suâl gününde melik-i celîl olan Cenâbı Hakkın indinde mişârün-ileyh vâkıfe için anların şefa'atlerinden istimâd olunacak ve mezbûr iki şahıstan her birinin ücreti yevmi iki dirhem olacaktır mûmâ-ileyhâ vâkıfe mezbûr iki cüz'den birinin kırâ'atini mezbûr mütevellî Mevlâna Tacüddin'e şart kıldı ve anın tâirî rûhu beden kafesinden uçtuktan sonra mezbûr cüz'ün kırâ'ati müşârun-ileyhâ vâkıfenin câriyesi ve Tacüddin'in menkûhası ve zevcesinden doğan veledine inkırâzlarına kadar elveledü felveled usûlü üzere ya'nî veletten veledde meşrût olacak ve bunların inkırâzından sonra mezkûr cüz'i ehl-i tecvîd kurrâ'dan ehil ve müstehik olana meşrût olacaktır mûmâ-ileyhâ vâkıfe yine şunu şart kıldı ki mezbûr otuz cüzden ve kezâlik iki cüzden inhilâl vuku' gelir ise mezbûr beyti taimde okuyan müte'allimlerin yetimlerinden kabîl ve lâıyk ve ehl-i tecvîd olanına verilecek ve eğer anlardan işbu evsâfı hâizi bulunmaz ise mezbûr beldede âher kurrâ'dan müstehik ve ehl-i tecvîd olana verilecektir müşârun-ileyhâ vâkıfe mezbûr evkâfın cümle-i emvâlinden bülbül nâmındaki câriyesine kaydı hayat ile yevmî iki dirhem ta'yîn etti bunun vefâtından sonra mezbûr iki dirhem asl-ı vakfa râci' olacaktır bundan sonra mûmâ-ileyhâ vâkıfe mezbûr imâreti şerîfede günde bir def'a sabahtan sonra ve bir def'a da ikindiden sonra fukaraya ve mezbûr medresenin talebesine ve ahâlî-i ilmin müte'allimleri bulunan suhte nâm ile ma'rûf tâifeye ve merkûm hanikâhda bulunan cemâ'atı safiyeye ve sâdat ve ulema ve suleha ve sâir her hangi kimselerden mezbûr imâret-i şerîfe ve gelüp giden misâfirlere Allah Rızası için yemek pişirilmesini ve zikr olunan kimselerden hiç birisinin ister sigaradan olsun ister kibardan olsun mezbûr zâviyeye gelmekten men' olunmamasını ve lâkin sıpahiye tâifesinin ve senâyi erbâbının ve kesb ve ticâret ve sermaye ashâbının kabûl olunmamasını şart kıldı ve müşârun-ileyhâ vâkıfe mezbûr imârette misâfirler ve sâirler için tabhı ta'am mesâlihine günde nîmetleri nîmetlerin en güzeli olmak için mezbûr Saruhan vilâyetinde ma'mûl okkadan yirmi okka koyun eti ta'yîn etti bu okka dirhem-i şer'î ile sekiz yüz dirhemden ibâret olup mezbûr yirmi okkadan on okkası sabah vaktinden ve on okkası ikindiden sonra pişirilecektir ve mûmâ-ileyhâ vâkıfe-i mezbûr imârette misâfirin ve sâirin için

pişirilen fodla nâm ile ma'rûf ekmek maslahâtı için altı yüz lidre ile mukadder ya'nî mezbûr vilâyette yüz dirhem-i şer'iden ibâret un olmasını ve mezbûr ekmekten her kıt'anın piştikten sonra yüz dirhem ile tartılmasını ve ekmek kıtasının mecmû'unun sekiz yüz adet olmasını şart ve her üç günde mezbûr vilâyet kilesi ile bir kile pirinç pişirilmesini ve her gün döğölmüş buğdaydan sekiz ayar ziyâde ile yarım Saruhan kilesi buğday pişirilmesini ta'yîn etti ve tuz parası için yevmi iki dirhem ve nuhut ve soğan parası için yevmi üç dirhem ve biber ve kimyon ve maydanus ve kabak ve koruk ve havuç ve ıspanak ve mevsimlerde ta'ama hacet mikdârı münâsip olan sâir levâzım için yevmi üç dirhem ta'yîn etti işbu havâyic münâsip vakitlerinde muvâfık tahmin ile sarf olacaktır ve matbahda ve fırında sarf olunan odun parası için yevmi yirmi dirhem ta'yîn etti mûmâ-ileyh vâkıfe cum'a gecelerinde dâne ve zerde ve zirebac denilen aşların pişirilmesini şart ve her cum'a gecesinin pirincinin mezbûr vilâyetin kilesi ile bir buçuk kile olmasını ve mezkûr yemeklerin yağının mezbûr vilâyetin okka ile sekiz okka olmasını ve zerde ve zirebac denilen ta'ama mahsûs balın mezbûr vilâyetin okkas ile on beş okka olmasını ta'yîn etti ve kezâlik mûmâ-ileyhâ cum'a gecelerinde ve sâir leyalî-i mübârekede pişirilen mezbûr zerde ve zirebac nâmındaki ta'amlar için leyalî-i mukarrerede vakti asırda sarf olunmayan buğday parasından günlerinde pişmek üzere zağferan ve nişasta ve incir ve erik ve sâir havâyic lâzimenin alınmasını ve mezbûr ta'amların iki bayram gecelerinde ve regâib ve berât gecelerinde ve mevlid-i nebî gecesinde takrîr ve beyân olunan tertip ve uslûb üzere pişirilmesini ve mevlidü'n-nebiyy gecesinde mezbûr câmi'-i şerîfde yatsu nâmazından sonra cemâ'atı hâzıra arasında kürsü üzerinde yüksek ve güzel sâdâ ile bir kimsenin mevlidü'n-nebî okumasını şart ve bu okuyan kimseye iki yüz dirhem ta'yîn etti ve ramazan-ı şerîf'in her gecesinde ve yalnız dâne zerde denilen iki ta'amın pişirilmesini ve Ramazan-ı Şerîf'in cum'a ve kâdir gecelerinde mezbûr iki ta'ama berâber zirebac ta'amının dahi pişirilmesini ve mezbûr leyâlî-i şerîfede koyun etinin mezbûr vilâyetin okkası ile on altı okka olmasını ve mezbûr imârete nâzil olan misâfirler için her sofrada gerek beş nefer hâzır olsun ve gerek beşten noksan olsun yevmi altı sofraya verilmesini ve lâkin her sofrada beş neferden ziyâde olmamasını ve her sofraya için vechi mezbûri mukarrer üzere iki yüz elli dirhem pirinç ve yüz dirhem sâde yağ taktîr olunmasını ve eğer misâfirin bulunması şartı mezbûre muvâfık olmaz ise misâfir için meşrûr olan ta'amın hüsn-ü tahmin ile kadr-i kifâye olmasını ve misâfire ikrâm ve riâyet sünnetinin edâ ve îfâ edilmesini ve

misâfirlerden her nefer için vakti nüzûlde her ki nefer için bir ekmek ile kırk dirhem bal verilmesini ve kezâlik misâfirler için bir günde her sofrada sabah vaktinde paça verilmesini ve misâfirler için her gün sabah vaktinde pişirilen pirinç çorbası ve ikindi vaktinde pişirilen buğday çorbası ile berâber her gün dâne nâmındaki ta'amın verilmesini ve misâfir için ta'yîn edilen mezbûr üç günün bir gününde zerde ile berâber dâne verilmesini ve sadet kısmına mezkûr üç günün her birinde ayırmaksızın dâne ve zerde verilmesini ve mezkûr günlerin her gününde misâfirlerin hayvanlarından on adet hayvana mezbûr vilâyetin kilesi ile bir kile arpa verilmesini ve hayvanın ondan aşağı olduğu günlerde arpadan artan hıfz olunup diğer günlerde ondan zâit olan hayvânlara verilmesini ve mübârek gecelerde ve kezâlik sâir gecelerde kandillerde her gecede altı yüz dirhem zeytin yağı sarf olunmasını şart ve mûm yağı parası için yevmi iki dirhem ta'yîn etti müşârun-ileyh vâkife her sene ramazan-ı şerîfin evvel ki gecesinde mihrâbın iki tarafına konan kâfûrî iki şem'anın kemâl-i sâi ve kifâye ile iştirâsı mümkün olan mikdârın iştirâ olunmasını şart ve câmi'-i şerîf ve tabhâne ve medrese ve hangâh ve beyti talîmin hasırî için yevmi üç dirhem ve kalaycı ücreti için yevmi bir dirhem ta'yîn etti ve bakır kapların her üç ayda bir kere kalaylanmasını ve kalaycı ve sâ'ir levâzımı için lâzım gelen paranın mezkûr evkâfın cümle-i emvâlinden sarf olunmasını şart ve mûmâ-ileyh vâkifenin Urla Kasabası'nda binâ ettiği mescid-i câmi'in mumu için yevmi bir dirhem ta'yîn ve pirinç ile pişen ta'amın sabahleyin gün doğduktan sonra ve buğday ile pişen ta'amın ikindiden sonra tevzi'olunmasını ve her vakitte pişen ta'amdan sohta nâm ile ma'rûf tâifeye iki nefer için bir kap verilmesini ve ekmeğe gelince her birine birer ekmek verilmesini ve bu tâifeden münker ve şenî' fi'ilde ve fâsid-i amelde bulunanlara ne ta'am ve ne ekmek verilmemesini şart kıldı yine mûmâ-ileyhâ vâkife mezbûr imârette tâife-i mezbûreden ve sâir fıkara ve misâfirinden mevcût olanlar için ta'amın kadr-i kifâye pişirilmesini şart kıldı meselâ tâife-i mezbûre ve sâir tâife yaz günlerinde az olur ise mevcût olanlar için tahmini muvafıkla kifâyet mikdârı pişirilmesini ve mevsimlerde ziyâde ve noksanın mütevellînin ve belde-i mezbûre kadısının mâ'rifetler ile olmasını ve vakitlere münâsebetle pişirilen ta'amdan her gün sabah ve ikindi vakitlerinde mezbûr medresenin on hücrelerinde sâkin olan talebe-i ilimden yine on nefere ve yine medresenin bevvâbına ve câmi'-i mezbûrun iki imâmına ve dört müezzinin her birine ve iki kayyımın her birine ve kandilciye ve zâviye şeyhine ve zâviyenin on hücrelerinde sâkin olan tâife-i sofiyyenin her neferine ve eytâm-ı

müte'allimîn için beyti talîme ve imâretin ve mezbûr belde de ki su yolunun mi'mâr ve meremmete ve mezbûr imâretin şeyhine ve iki aşcının her birine ve iki nakîbin her birine ve iki ferrâşın her birine ve kilârcıya ve ve kîlarca ve anbarcıya ve âhûrcuya ve iki ekmekcinin her birine ve imâretin bevvâbına ve buğday döğene ve beyti hâla hizmetcisine sâir imâretlerdeki adedi câriye-i müstemîre üzere bakraçla eti ve ekmeği ile bir hisse verilmesini şart kıldı ve kezâlik vâkıfe mütevellî ve kâtip ve şeyh ve nâzır ve câbîler bir hizmet ve bir maslahât'a mebnî imâreti mezbûrede ictimâ' ettiklerinde anlara sabahta ve ikinci vaktinde pişirilen yemeklerden misâfirlerin âdeti üzere bir sofraya verilmesini ve zikr olunan tevzi'ât ve şerâitin dehirler ve seneler ve aylar ve günler tekerrür ettikçe mer'î ve makbûl ve dâim olmasını şart kıldı ve kezâlik vâkıfa Gelibolu iskelesinde kâin geçitten geçtiğinde beş bin koyunun âdeti câriye üzere rusûmundan hâsıl cümle meblâğın ve mezbûr Urla Karyesi'nin ihtisâb rusûmundan hâsıl olan cümle meblâğın ve yine mezbûr karyenin ihzâr rusûmundan hâsıl olan cümle meblâğın zapt olunmasını ve bu mebalîği mecmu'ânın kâtiplerin ve câbîlerin ve noktacının ve mi'mârın ve anbarcının ve âhûrcunun ve bevvâbın vezâif-i mu'ayyene-i mukarrerlerine ve sâir asıl vezâif-i münasibelerine sarf olunmasını ve bunların cihâtının mezbûr emvâl-i örfiyeden olmasını ve bu emvâl-i örfiye vezâif-i mu'ayyenelerine kâfi gelmez ise vezâif-i mahsûsa-i meşrûtalarının evkâf-ı mezbûrenin şerî'atından hâsıl ve mazbût olan emvâlden i'ta ve itmâm olunmasını ol haysiyetteki şu vakfiye-i şer'iyyede zikr olunan asıl vezâif-i mezkûreden hiç birisinin müşârun-ileyhâ vâkıfenin şartı ile ta'yîn ve takdîr olunan ücretten mahrûm edilmemesini şart kıldı yine mûmâ-ileyhâ vâkıfe zikr olunan evkâfın hizmetinin nevbetinde mütevellî olan her hangi mütevellînin yed ile istiğlâlin en fâ'ideli ve en kâmil bir şekli ile istiğlâl ve isti'mâl olunmasını ve Cenâb-ı Hakk'ın ihsân buyurduğu galle ve vâridât ve ücurâtın evvelâ rakabatın umrânına ve usûlü mevkûfâtın meremmâtına sarf olunmasını sonra bunlardan artan meblâğın imâret ve medrese ve hangâh ve beyt-i talîm gibi mevkûfün ileyhânın masraflarına sarf olunmasını ve mahsûlat cümle masâriften zâid olur ise işbuzâidîn vakti ihtiyaçta rakabe için hıfz olunmasını şart kıldı ve kezâlik mûmâ-ileyhâ vâkıfe zevâidden on dirhemnin müşârun-ileyhâ vâkıfenin murâd ettiği mu'ayyen bir kimseye veya iki veya üç veya ziyâde kimselere vazîfe ta'yînine hâiz olmasını fakat zevâidden bu on dirhemden mâ'adâsından nev'i'insandan hiç bir kimseye vazîfe tarik ile bir dirhem bile verilmemesini ve eğer verilir ise veren kimsenin inda'llah mücrîm ve âsim ve alan kimseye haram olmasını şart

kıldı ve eğer tanrının irâdesi ile hâsılat mezbûr tevzîât ve masârifî mesfûreye kâfi gelmez ise keyfiyet zamânın sultânına arz olunup isâbetli re'y ile kâffe-i erbâbı vezâif ve âmme-i havâyic ve masârif husûsunda kısmet-i âdile ile âher bir taksîm tedbir olunmasını şart kıldı ve kezâlik mezbûr evkâfın cümle-i emvâlinden iki yüz bin dirhem meblâğın kasada mahzûn ve mütevellî ve kâtibin mühürleri ile müddehar ve mahfûz olunmasını ve bu meblâğ-ı zevâidden ad olunmayup masârifden bir şey'e ihtiyaç vukû'unda ol mebalağdan istikrâz ve sarf olunup sonra mütevellî andan sarf olunanı evkâf-ı mezbûrenin cümle-i mahsulâtından te'diye etmesini şart kıldı ve kezâlik müşârun-ileyhâ vâkıfe defterin mütevellî ve kâtibin mühürleri ile kılar nâm ile ma'rûf mahzende temiz ve nazîf bir mahalde hıfz olmasını ol haysiyetteki mütevellî ve kâtipten birinin vefâtı vukû'unda defterin ketmi ve tahvîli ve tağyîri ve tebdîli lâzım gelmemek için mütevellî ve kâtipten birinin defterin zaptında müstakil olmamasını şart kıldı ve kezâlik müşârun-ileyhâ vâkıfe mezbûr evkâfın cümle vâridât ve masârifinin muhasebesi her sene divân-ı sultanide vüzerâ ve kuzât-ı asâir ve defterdar mâ'rifetler ile rü'yet ve sultana arz olunup şer'î şerîfin mücebi ve müşârun-ileyhâ vâkıfenin şartı muktezâsı ile amel olunmasını şart kıldı müşârun-ileyhamâ vâkıfe mezbûr mütevellînin tebdîl olunmamasını ve hayatta oldukça yerine başkasının nasb olunmamasını ve sehv ve gafletle azli vukû' bulur ise keyfiyet anlaşıldıktan sonra kemakân hizmeti tevliyyette sâbit bırakılmasını şart kıldı ve kezâlik mezbûr mütevellînin ve ânın vefâtından sonra mütevellî olan her hangi kimsenin ve nâzırın mezbûr evkâfın ta'mîr ve gelirlendirilmesini sâ'î belîğ ile çalışmasını ve ihtilâl ve tegayyür ve tağyîrinden kemâl ile ihtirâz edilmesini şart kıldı mûmâ-ileyhâ vâkıfe zikr olunan mevkûfâtı vakf-ı sahîhi şer'iyi sermedi ve habsi tamm-ı sarîh-i mer'iyi müebbedi ve tesbîli muteberi muhalledi ve tasadduku hâlisi mümevhadi ile şer'atı tâhirenin nehzi ve milleti hânifiyye-i Zehra'nın uslûbu üzre câri olarak vakf etti ilelebed bey' rehin ve hîbe olunamaz ve mevkûfun aleyha olan mezbûr hayrât münhedim olur ise ikinci ve üçüncü ve dördüncü ve ilâ-nihâye iâde olunacak ve mevâni ve hadisattan bir mani ve hâdis sebebi ile kat'iyen iâdesi mümkün olmaz ise evkâfı mezbûrenin hâsılat ve vâridâtı fakirlere ve miskinlere sarf olunacaktır bundan sonra müşârun-ileyhâ vâkıfe bu vakfiyede muharrer evkâfın umûrunu mezbûr tarzı şer'î ve tertibi mer'î üzre itmâm ve şerâitini ikmâl ve usûl ve furu'unu ibrâm ve zavâbıtını ihkâm ve tarafından tafsîl üzre tescîl ve tekmîl maslahâtı için vekîl nasb ettiği divân-ı sultânî kâtibi kıdvetü'l-efâdil

Haydar bin Hüseyin'e teslîm edince mezbûr vekil İmâm-ı Azâm Hazretlerinin mezhebi üzere vakfın ademi lüzûmu ile temessük iderek vakfiyyetinden rücu' idüp milkiyete reddini murâd etti bunun üzerine mezkûr mütevellî imâmeyn hazerâtının kavilleri ile ihticâc iderek münaza'a ve rücu'dan imtinâ' ile mukâbelede bulunarak balâyı vakfiyeyi tevki eden mevlelmevâli hâkimin huzûruna çıktılar binâen-aleyh hâkimi müşârun-ileyhâ vâkıf cânibîni tercih ve mezbûr vakfın husûs ve umûmunda sıhhat ve lüzûmuna ve şerâitinin sübûtuna beyne'l-u'lema câri olan hilâfî bilerek hükm etti ve mütevellînin takrîr-i vechi üzere hükümden sonra cümle-i şerâit-i ile tescîl ve kütüb-ü fûru'da tahrîr olunulduğu üzere kâffe-i zevâbıtı ile tekmiletti binâen-aleyh zikr olunan evkâf muktezâyı şer üzere lâzım müseccel ve sıhhat ve lüzûmuna kavâdihden hâli ve gizli ve açık mevâniden âri olarak hükmü kat'i ile hükm olunmuş bir vâkıf oldu bir haysiyetteki tahrîf ve ta'tîli ve tahvîl ve tebdîl-i câ'iz olmaz ve esbâbı temellükten hiç bir sebeple temellük olunamaz ve hiç bir nevi ihtimâl ile tağyîr olunamaz ve kayyum ve nâzır olan tanrıya imân eden hiç bir kimseye istikbâlde ve hâzırda bu vakfı tenkis ve nâkız veya ta'tîl veya tebdîl halâl olmaz ve femen beddelehû ba'dema semiahu ilâh.... Kavli-i şerîfini ve elâ lağnetu'llâhi ale'z-zâlimîn kavli şerîfini işden bir mü'min böyle şeylere elbette tasaddi edemez bu vakfı takrîr ve tahrîr olunduğu üzere yürütmeğe çalışan kimsenin ecri Cenâbı Hakka âittir ol zâtı ecel ve a'la erbâbı ihsânın ecrini zâyı kılmaz bu hâdise üzerine ısbat ve takrîr ve işhad ve tahrîr dokuz yüz yirmi dokuz sene-i hicriyesi Şa'bâni'l-muazzamının ortalarında vâki' oldu

HATİCE TURHAN SULTAN VAKFIYESİ TRANSKRİPSİYONU

744 Numaralı Defterin 112.sayfa 29.sirasında kayıtlı İstanbul'da "Hatice Sultân Vâkfi"na ait 27 Receb 1073 târî hli vâkfiyesinin yeni harflere çevirisidir.

Bismi'llâhirrahmânirrahîm

Mâ zubire fi-hâzihi's-sahîfeti's-şer'iyyeti ve'l-vesîkati'l-enîkati'l-mardiye mine'l-vâkfi ve şerâitihi ve kuyûdihi ve zavâbitihi zahera ledeyye ve vettedâha beyne yedeyye ve hakemtü bi sıhhatihi ve lüzûmihi fî husûsihi ve umûmihi vâkıfen alâ mevâki' fi'l-ihtilâfi fi-ma beyne'l-eimmeti'l-eslâfi ve ene'l-abdu'l-fakîr ileyhi sübhânehü Abdülkadîr bin Yusuf el Kâdî bi'l-asâkiri'l-mensûre fî vilâyeti Rum ili el ma'mureti üfiye anhümâ. Mâ tesennemet bihi suhûru sutûru haze'l-kitâb ve teveccetü nah ve kabûlihi sudûre uli'l-elbâb ehakku bi'l-kabûlı ve ehrâ A'llâhümmec'al bekâe men-enşeahu ma'a bekâ-i Hazreti Sultânâna beşerî ve enzil envâ'e berakâtîke aleyhima (..) ketebühü Yahya el-fakîr üfiye anhü.

Tâle'tü mâ havâhu ve teemmeltü fî mazmûnihi ve fehvâhü feelkaytühü müvâfıkan li-şeri'ati'l-ızzı fe-ecraytü aleyhi kâleme'l-kabûli ve'l-irtiza a'llâhümmüc'al se'yelsâhibi mebrûren ve-l amele fid-dâreyni makbûlen ve meşkûran ve ene'l-abdü'l-fakîru ila menni rabbihi'l-kadîr Abdurrahmân bin Şeyh Muhammed Kâdî bi'l-askeri'l-muzâfferi fî vilâyeti Anâdolu el ma'mure afa anhümâ rabbü'l-beriyye.

Bismi'llâhirrahmânirrahîm

"Fe-men beddelehû ba'de mâ semi'ahû feinne mâ ismuhû allellezine yubeddilûnehü inne'llâhe semî'un alîm" tâla'tü ve hakemtü bi sıhhati hâze'l-vâkfi ve şurûtihi'l-mezkûre ketebühü el-Gazi Muhammed Hân muşârun-ileyhâ hazretlerinin vâkfiyesidir.

Kayıt şod; Bâ mektûb-ı Hazreti Bilâl ağâ agay-ı Dâru's-sa'âdeti's-şerîfe en-nâzır el vâki' fî 13 Cemaziye'l-evvel 1214

Bismi'llâhirrahmânirrahîm

Her dürr-ü ebhây-i hamd ü senây-i karîni's-safâ kerâvîze-i gûşe hûri'in keemsâli'l-lü'lü'l-meknûn olmağâ sezâ ve her gevher-i pür zibây-i medh ve itrây-i girân behâ ki şâyeste-i mengûş-i urusân-i cennetü'l-me'vâ ola ol hâlik-i bi-çûn ve çirâ ve razzâk-i cümle eşyâ nazîm-i silsile-i âlem ve kâfil-i mühimmât-i benî adem olan

vâcibü'l-vücûd ve fâizu'l-hayrî ve'l-cud zü'l-celâli ve'l-kibriyâ ve'l-mecdi ve'l-behâ ileyhâ celle celâlühü ve Te'âlâ ve amme nevâlühü ve tevâlânın ihdâ-i bârigâh-i kibriyâ ve itfâh-ı pişkâh-i mukaddes ve mu'âllası kılınmak enseb ve evlâdırki ber müsted'ay-ı kudret-i kâmile ve mübteğây-ı hikmet-i şâmile mümkinât-ı mümteni'ati'l-devâmı nazm-ı acîb üzere ibda' ve kâinât-ı mülteimetil-kıvâmı uslûb-i garîb üzere ihtirâ' idüp nev'î benî ademi ahsen-i takvîm üzere inşâ itmekle ve mahlûkât-ı sâire mümtâz ve şân me'âli nişânlarını i'lâ için "ve le kad kerramna" menşûr-i celîli'l-kadrini imlâ kılmağla cemi'i mevcûdâtıdan ser-efrâz idüp nizâm ve kıvâm-ı âlem bârî ve intizâm-ı ahvâli benî adem sebebi âdî olmağı için serîr-i hilâfet nasîri saltanâta liyâkatı olan ibâdîni ictibâ ve ser-i ibtihâclarını tâc-i hilâfet ile fark-ı ferkadâne i'lâ idüp hazâne'i gayb ve ikdâr ve kısmethâne-i "ve küllü şey'in indehü bi mikdâr"den kendü yed-i iktidârlarından vedi'at kılınan emvâl-i fânîye-i müste'ari li vecihillâhi'l-bezil ve isâr ihtiyâr idenlerin zemîni hayrâta bezr itdikleri hayât-ı hasenâtı sehâb-ı cûd ve keramından tekâtur iden katarât-ı emtâr-i fedâ'il ve inâyeti ile ed'af-ı müda'afe inmâ ve inbât ideceği Kur'an-ı azîm ve furkân-ı ve kerîminde beyân ve isbât eyledi. kâle'llâhü Te'âlâ "meselüllezine yünfikûne emvâlehûm fî sebîlillâhi kemeseli habbetin enbetet seb'a senâbile fî küllî sünbületin mietü habbetin vâ'llâhu yüdâ'ifu li men yeşâu vâ'llâhü vâsi'un alîm" ve lüali-i mütelali'i şükür isgây-i bi müntehâ ki mesâmî-i müstecâb-i melekûf i'lanı pürzîb ve behâ eyleye ol ekremül-ekremîn olan pâdişâh-ı bi-hemtâ ve erhamürrahîmin olan vâhid ve yektânın dergâh-i refi'i ehâdîyyet ve bârigâh-ı meni'i samedîyyetine ihdâ olunûrki acâl ve erzâk-ı mahlûkâtı hasbe'l-îrâde takdîr ve salâh-i ma'aş ve me'ad-ı mevcûdâtı ber-vefki meşîyyet tedbîr eyleyüp tahlîs-i niyyât ve tahsîn-i e'mal ile bezl-i sadâkat ve infâkı mal-i halâl iden mü'minin ve mü'minât için i'dâd-i cennât-i âliyât ve ihdâr-ı deracât-i şâmiyât itmekle uyûn-i basîretlerin tenvîr ve reyb-i riyâdan ariye sadakât-i câriye ile fukarây-ı mü'mininin tanzîm-i umûr-i mâ'işetleri için bezl-i nakdîne-i fânîye iden muhassinin ve muhassenâtın ucûr-i cezîle-i bâkîyelerin tad'if ve teksîr ve bu mudde'ay-ı kelâm-ı kadîminde beyân ve tebşîr eyledi kâle'llâhu'l-melikü'l-kadîr "Meselüllezine yünfikûne emvâlehûmü ibtigâe merdâtil-lâhi ve teslisen min enfûsihim kemeseli habbetin birabvetin esâbehâ vâbilün feâtet ükülehâ di'feyni fein lem yüsıbha vâbilün fe tallün vâ'llâhü bimâ te'melûne basîr" ve şemâimi envâ'ı de'avât-ı nâmiyât ve nisâme-i esnâfi teslîmât-i zâkiyât ki mu'attar-ı meclis-i rûhâniyyân ve mütebbehiri mehâfili kerrubiyân ola ol cenâb-i risâlet-penâh sultân-ı serîr-i li ma'a'llâhi fâtiha-e sûre-i nübüvvet hâtîme-i

risâle-i risâlet mev'ud-i ittisâfe-i melekût-ı alâ şehsuvâr-ı meydânı "Kabe kavseyini ev edna" habîbi hudâ rasûli kibriyâ sadir-nişîn-i bârigâh-i ictibâ ve istifâ şefî'u'l-müznibîn ve hatemîn-nebiyyin Muhammedeni'l-Mustafa aleyhi mines-salavât-i asfâhâ ve minet-tehiyyâti esnâhânın gülzâri ravzâ-i bahiril-envârında mecbere efrûz ve merkad-i se'âdet-i mesnedinde itr-ı sûn olmak revâ ve sazadırki hılkat-i pâkî mebde-i icâd-i ins ve bâdevât ve cân ve mukaddime-i tertîb-i tabekât-ı eflâk ve netice-i heyvice-i levlâke levlâk olup talebe-i zât-i celîlu'l-bahâ cemîlü'l-atası matla'î risâletden lami' ve afitâb-i vucûd-ı purcûdi-yi misil ve mütemennasi ufkı nübüvvetden tâli' olmağla zill-i zalîl-i hidâyeti pertev endaz-ı şerk-ı gab-ı âlem ve şa'sa'a-i nûr-i ginâsî zulmet gedân-i kâffe-i ümem olup sükkân-ı kevn-i mekân zulmât-i küfür ve dalâletden halâs ve daru'l-emân-ı envâr-ı îmân ve hidâyeti muttasıf edinüb berakât-ı vucûd-i purcûdi ile asâba-i şeyâtîn-i inâs ve mehac-ı ebâliseti'l-ins bi-had ve kıyâs olan kenais ve savâmi'î yehûd ve nasârâ mesâcid ve me'abîd-i ashâb-ı îmân ve hüdâ ve matâf matefî ve mes'a-yı erbâb-ı zuhd ve takvâ olmağla rûy-ı basît-i hâkî rişkimele-i e'la ve gayreti âlem-i bâlâ itmişdir sallellâhü'l-aleyhi ve alâ âlihi'l-athâr ve sahâbetihi'l-ahyâr el-vâkıfine mevâki' fi'l-birri vet-tekvâ ven-nâzirîne fî vücûhi'l-hayrâti'l-mûsileti ile'l-husnâ husûsan minhüm aler-râşidine min hulefâ-i üli'l-eydi ve'l-ebşâr mine'l-muhâcirîne ve'l-ensâr ve alâ ezvâcihit-tâhirâti ez-zâkiyâti'l-kâni'tâti'l-abîdati'l-hâşî'ât ve alâ men ba'dehüm minet-tabine'l-müctehidîn ve'l-ulemâi'l-alâm min eimmetid-din rıdvânu'llâhi Te'âlâ aleyhim ecma'în; Emmâ ba'dü erbâb-ı elbâb-ı sâkîbetu'l-enzâr sâhibeti'l-efkârın zamîr-i münîr-i hakâyık sefir ve dekâyık-i müşîrlerine habî ve hafî ve sefir ve mahfi değildir ki fenâ-yı binâ-i dünyâ fenâ üzere olmağın ve bu dari'l-bevârde mümûdâr olan kerresm-i alel mâi verakkami ale'l-hevâ hebâ olmak müte'ayin olup îrâdet-i hayy-i lâ yemût ve meşiyet-i kayyûm-i lâ yefût ile âlem-i bâlây-ı lahûtdan bâhâ-i haremsârây-ı nâsûta gelince mezâhir-i vücûdde zâhir ve meşâhid-i şühûd ve bâhir olan ahvâl ve atvâr-i tekevünât ve ef'al ve asâri te'ayyunâtın her birine ber misdâki "veli küllî ümmetin ecelün " bir hadd-i mahdûd ve bir emr-i mev'ud olmağla ber fehvây-ı "ve izâ cae ecelühüm lâ yeste'hirune sâ'aten ve lâ yestekdimûn" hiç bir ferdin ne savlet-i devlet ol vâkt-i mu'ayyen-i tecâvüz-i kudreti ve ne zor-i ser-pençe-i saltanât ile mudafa'aya mikneti olmayup "Küllü nefsin zaikatül mevt" muktezâsınca gerek sultân-i zi-kudret ve gerek sûka ve ra'iyet dest-i sâki-i ecelden şerbet-i mürru'l-mezâk-ı mevti nuş etmekle mest ve medhûş olup hah ve nâ hah bu mihnetgahdan guzer ve âkibetü'l-akîbe bu meclis

gamdan sefer eyledikde mezra‘a-i ahirat olan dünyây-i bi sebâtda hasenât ve seyyiâtdan iktisâb itdüğü e‘mâlin ecir ve mükâfâtını görmek mukarrar olmağla ashâb-ı se‘âdet ve îmân ve erbâb-i hidâyet ve ikânın pişgah-ı şu‘ur ve iz‘ânlarında dünyây-ı bi bekânın lezâiz ve müştehat-ı seriatü‘z-zevâl ve bu dâr-ı pür renc ve kubârin devlet ve ikbâl-i bi sebâti manend-i hayâl saded-i zevâl ve irtihâlde olup ni‘am-i uhreviyye-i cinâniyye de dâ‘im ve ebedîyye ve ibâd-i mü‘minin ve mü‘minât için dâr-i bekâda i‘dâd olunan lezâiz-i ruhâniyye ve cismâni‘yye-i bâkîye ve ser mediyye olduğu alâ vechi‘l-itkân nice delîl ve bürhân ile nümâyân olmağın hemcivâra mebde ve me‘adlerin tefekkür ve ba‘de fenâi‘l-beden mustekar ve me‘vâlârın tezekkür idüp ibâdat ve ta‘ata sarf-ı evkât ve işa‘a-i hayrât ve müberrât bezl-i makdûrât ile tahsîl-i merdât-ı ilâhiyyeye kûşuş ve tekâmîl-i sifât-ı kemâliyyeye vürdünüş farz-ı lâzım ve emr-i mütehattim olduğuna binâen iş bu mecelle-i şer‘iyyenin sebep-i inşâ ve tahrîri ve vesîka-i mer‘iyyenin mûcib-i imlâ ve tastîri olan seyyide-i celîleti‘l-mikdâr ve melike-i cemîleti‘l-âsâr sade-i durr-i saltanât-ı uzma çirah efrûz-i dûdmân-i hilâfet-i kübrâ hâdîcetü‘z-zemân betülü‘d-deverân hulâsa-i havâfni‘l-mu‘azzamâti fi‘l-âlem nekavetü‘l-afaif ve‘l-muhaddarat fi‘l-arabî ve‘l-acem server-i burd-nişînân hacle-i kerâmet halvetgüzînât serâdîk-i hadaret-i mahmûde-i mehd-i ismet ve mestûre-i inbigi nezâhet namusi‘-s-saltanâti‘l-aliyyeti‘l-hâkâniyye emru‘l-hilâfeti‘l-behiyetü‘-s-sultâniyye Belkisü‘d-dehr fî iktisâbi‘l-ibâdat meryemu‘l-asır fî isticlabi‘l-kemâlât mazhar-i inâyet-i erhamürrahîmin masdüka-i ayet "inne‘llâhestafâki ve tahheraki vestafâki alâ nisâil-âlemîn" ğurre-i cebin-i se‘âdet ve ikbâl dürre-i iklili câh ve celâl zübdetü‘-s-sâlihât zübeydetü‘l-asri fî işa‘ati‘l-hayrâti ismetü‘l-müslimîne ve‘l-müslimâtı menbeu‘-s-seyyâdeti ves-se‘adati el-mahfüfetü bi sunûfi avâtıfi‘l-meliki‘l-mennân sâhibetü‘d-devleti ves-se‘âdeti Hatice Sultân Vâlîde-i Hazreti pâdişâh-ı A‘zam ve mader-i müşfika-i şehnişah-ı mu‘azzam beyt-i şehnişîn ki eder (...) mülk-i erzi vâkf-ı hass-ı harem-i muhteremi pâk-i rasûl taze nihâl bostân-ı fermân rani halefi bahiriş‘ş-şerefi‘ hânedân-ı Osmâni pâdişâh-ı cemcahı sâhib-i Kur‘ân sultân-ı se‘âdet-karîn-i süreyyâ mekân melaz-ı e‘âzimi‘-s-selâtni fi‘l-âfâk melce-ü efahimi‘l-havâkini bi‘l-irsi ve‘l-istihkâk ferazende-i i‘lâm haşmet ve azamet fûrüzende-i şem‘i mülk ve saltanât mah-i dirahşân-i sipehr-i giddi si‘tâni afitâb-i tâbân-ı felek-i kâmurını adâlet-penâh ve felek ve bariğah mâ sadekisi‘-s-sultânî âdil zıll-ü vâhi Husrev Süleyman cah İskender serîr-i şehnişahı cemr-i iktidâr hurşid zamîr-i neyyir-i e‘zam evc-i azamet ve fermân revâni mihr-i münîr-i burc-i nısfet ve kişver küşâyı mazher-i me‘asir-i celîleti‘-ta‘zîm

li-emri'llâhi mazhar-i merisimi cemîleti's-şefkat alâ halkı'llâhi hulâsa-i kârgah-i icâd ve tekvîn nümune-i lütüf ve rahmet-i rabbi'l-âlemîn fâris-i meydanı gaza ve cihad haris-i hudde-i salâh ve reşâd râfi'u'l-elviyyeti'l-islâm kâsir-i ruüsi'l-kefera ve'l-esnâm basît-u bisâti'l-emni ve'l-emân nâşiru sahâyıfı'l-adli ve'l-ihsân el-müeyyidü bi't-te'yidati'l-celîleti mine'llâhi'l-mennân ve'l-müveffiku bit-tevfikâti'l-aliyyeti min indî'llâhi'l-melikü'l-müste'an sıddıki'l-bezli fi'l-ataya li berâya farukun bi adlin fire'aya Osmâniyyü'l-haya fî selâtînez-zemân ulviyyu'l-ula min âl-i Osman hâkânü'l-hafikaynn sultânü'l-maşrı kayn hâdîmü'l-harameyni's-şerîfeyn vârisü's-saltanâti'l-uzmâ kabirân an kabirin haizu mefahuri's-selâtını's-sâlifeti'l-evâil ve'l-evâhir es-sultân ibni's-sultâni's-sultân ve'l-hâkân ibni'l-hâkân ve ebü'l-Fütûhi ve'l-megazi Es-Sultân Muhammed Hân el-Gazi ibni Sultân İbrahîm Hân İbni sultân Ahmed Hân eyyede'llâhü Te'âlâ saltanâtehü'z-zâhire ve hallede hilâfete'ül-bâhira ve harrasehü bi aynîhilleti lâ tenâmu ve hafizahü bi lutfîhi medel-leyâli ve'l-eyyâmi ve ce'âle siddete'ül-seniyyeti li-âmmeti'l-müslimîne hüsnen hasinen ve yesserâlehü alâ men hâlefehü nasrân azizen ve fethân mübînen ve lâ zâlet semâü saltanâtihi ve hilâfetihi bi-kevâkibi'l-mevâhibi müzeyyineten ve âyâtı azametihi ve celâletihî alâ safâhati'l-kâinâtı mubeyyineten ve mâ berihât elviyyetü'l-mülki ved-dini merfu'aten ilâ zerkis-semâi bi-me'alîm-i iclâlihi ve ebnî ve ebniyyeti'l-haşemeti ve't-teksîri müşeyyedeten ila inkirâzi'd-dünyâ bi meyâmını ikbâlihi amin amin bi hürmetin nebiyyi'l-ümmiyyi ve ashâbihi ve âlihi ol sâhibetü'l-hayrât ve râğıbetü'l-müberrât hafızahe'llâhü Te'âlâ an cemi'i'l-afâtı hazretleri hemvâre dide-i teyyakkuz ve intibâh ile safâhât-ı kâinâta nigâh eylediklerinde menşûr-i âmme-i âlem-i tevki-i "külli men aleyhâ fânîn" ile muvâkka ve muhattem ve nasiye-i kâffe-i benî Adem dağ-ı "külli şeyin hâlikün illâ vechehu" ile muvessem ve müsevven olup hayat-ı cihân-ı kamet-i pir ve civâna biçdüğü hil'at-ı hayât-ı mustearı âkibetü'l-afiye istirdâd ve nekkaş-ı zemîn ve zemân nükuş-i ins ü cânâ verdiği renk ruy-i tabdarı ahıru'l-emir izale ve berbâd eylediği mu'ayyene ve bünyân-i felek bi bünyâd kâbil-i inhidam ve ihtilâli ve tabayi-i eşhas ve ecnâs mail-i inhiraf ve i'tilâl olmağla bu dâr-ı ğurur medâr-i sür ve sürûr değil belki mahall-i fiten ve şürûr ve mevzi'i fesad ve fütûr ferah ve behcet-i müsted'i terah ve melâmet ve tehniyet ve temniyeti müstekıb-ı tağribet ve menkasât olduğu müşahede etmekle kat'an seri'uz-zevâl olan dünyây-ı bi bekânın lezâiz ve ni'am-ı gûna gûnine meyl ve rükûn ve manend-i hayâl olan cihân pürrenç ve anânın nükûş ve elvân-ı bukâlemunına beste derûn olmayup dâimâ vehhab-ı bi imtinân

cellet zâtühü anın noksan cânîbinden kendûye in‘am ve ihsân olunan celaib-i ni‘am-ı firavânî tayyîb-i hafîr ile fukarâ ve muhtacine bezl ve i‘tâ ve sunûf-i âtâyayı bi-pâyânı safây-ı bâtil ve zâhir ile aceze ve mesâkine inâm etmek ile kâffe-i en‘amı iğna eyleyüp edâyı vezâif-i şükür rabbi‘l-en‘am ve kıyâm ve âmme-i âlem mazher-ı in‘am ve ihsânları olmağla hoşhal ve şâdkâm oldular ve lâkin hazreti habîb-i ekrem salle‘llâhü Te‘âlâ aleyhi ve sellemden rivâyet olunan "iza mâte‘l-insânü inkata‘a amelühü illâ min selâsetin sadâkatin câriyetin ev ilmin yuntefe‘u bihi ev veledin sâlihîn yed‘u lehü" hadîs-i şerîfinin fetvây-ı münîfi üzere efdâl-ı sadekât ve ekmel-i hasenât ve etemm-i hayrât ve eberri müberrât kürûr-i şuhûr ve e‘vâm ile avâ‘id-i muntehiye ve mürûr-i leyâli ve eyyâm ile fevâid-i munkâdîyye olmayup bekây-ı müddet-i dünyây-ı fânîye ile bâkîye ve ilâ yevmî‘l-kıyâm mevâid ve mevârid-i câriye olan binâ-i amâir âliye ve inşâ-i mebâni-i sâniye olduğu ol melik-i zemîn ve zemân hazretlerinin pişkâh-i basîr-i basîretlerinde nümâyân olmanın münâsib olan mevâzıda amâir-i azîm bünyâdına taviyyet-i halîse ile niyyet ve mebâni-i metine-i icâdına azîmet-i muhâllesâ ile himmetleri olmağın mühimmât-ı diniyyeden olan suhûr-ı islâmiyye mesûbâtından hisseyab “ve câhidü bi emvâliküm” emrine imtisâl ile daraynde nail-i sevâb-ı bi hisâb olmağıçün sevâhili Bahr-i Sefidden Boğaz Hisârı haricinde vâki‘ eski istanbul namîle iştihar bulan mahâlde küffâr-ı hak-i sar filk-i felek-i girdârlarına lenger-i endaz-ı ikâmet olup Mısır Kahire ve memalik-i sâireye derya tarafından azîmet iden huccâc ve sevdağiranın emed ve şiddetlerine mâni‘ olmağla izrâr ve eziyyet ve gah bi gah sefâin-i ehl-i islâm-i din binây-ı nehib ve garet ve garîk-i emvâc-i kahr u hasâret idüp ahz etdikleri müslimîni esir ve mübtelay-i bend u zencîr itmek ile mazarratdan hali olmamağın ol Belkıs-i İskender temkîn ebkâha‘llâhü Te‘âlâ ilâ yevmîd-din hazretleri def-i ye‘cüc-i fiten-i müşrikin için sedd-i emîn ve me‘mâlik-i müslimîne hüsn-i hasin olmağıçün hasbeten li‘llâhi rabbi‘l-âlemîn ve taleben bi şefâ‘at-i seyyidi‘l-mürselîn zikr olunan mahâlde birbirine mukâbil iki adet kal‘ayı misil ve mu‘âdil binâsına fermânları sâdir olmağla ale‘l-fevri endaz-ı kıyâstan birûn binâ ve ummâl ve tüccâr ve amvâl ve nukûd-i bi had ve şümâr irsâli ile mühimmât ve edevât-i binâ ihdâr olunup mi‘mâran-ı kârdân ikdam-ı tâm ve ustadan-ı âdîmü‘l-akrân sa‘yi ve ihtimâm-ı male kâlem eyleyüp sinin-i kesîrede itmâmı mütesavver olmayan iki hazr-ı azîmu‘l-bünyân ve hisâr-ı metinü‘l-erkân be-menni himmet-i bi hemtâlârı ile müdded-i yesirede karîn-i encâm ve ezmine-i kasîrede hüsn ü ihtitâm bulup her birisinin temhîd-i suvâr-i ustuvâri merkezi

hake vâsıl ve kulle-i gerdün-i medâr-i feleki'l-bürûca mümâsil olup tertîb-i bünyâd-i senkin nihadında mühendis-ini mâhirin harc-i sanâyi' ve tanzîm-i bürüc-i asuman urucunda üstâdan-ı kâmil sarf-i bedâyı kılub birisi Kal'a-i Sultâniyye unvâni ile iştihar ve birisi dahî Seddü'l-Bahr ismile şöhret şiar olup her birinin dâhilinde bir câmi'-i şerîf ve bir mekteb-i latîf ve bir hamâm-ı nazif binâsından mâ'adâ mustehfifan ve kal'a-i dârân için nice büyüt ve me'vâ ve dekâkîn ve esvâk-ı bi hemtâ binâ olunup hıfz ve hirasat kal'aye müte'allika olan asiyâb ve alât ve edevât ve mühimmât kemâ yenbeği i'dâd ve ihzâr olunmakla gayret-şiken-i dar ve diyâr ve ibret-fekeni kasabât ve emsâr olup bi avnî'llâhi Te'âlâ sefâin-i küffar-i hak-i sar min ba'd ol mahalle gelmek muhâl ve hîn-i mürûr ve ubûrda ehl-i islâm firka-i hasasira dalâlet şiardan isâbet-i eziyyet ve izrar mümteni'u'l-ihimâl olduktan sonra hazret-i vâkîf-i amîmetü'l-ihsân ve aliyetü's-şân sanehe'llâhü Te'âlâ an nevâibi'l-izmân hazretlerinin niyyet-i damîr-i münîr-i feyz meâsirleri A'llâhü sübhânehü ve Te'âlânın "innemâ ye'mürü mesâcidellâhi men âmene bi'llâhi ve'l-yevmî'l-ahiri" kavî-i kerîmine masadek olan zümre-i ashâb-ı hayrâta vusûl ve azîmeti hatîr-ı hatîr ilhamâ semînerleri Hazret-i risâlet penâh aleyhi salavâtü'l-lâhın "men benâ li'llâhi mesciden bene'llâhü lehü beyten fil cenneti" hadîs-i şerîfi ile amele muvâffak olan firka-i erbâb-ı müberrâta dühûl olup velâkin bu menzîlet-i ulyâ menkibete nâil ve bu emniyet-i vâlâ mertebine vâsıl olmak evvelâ etraf ve havlûsu mekşûf bir cay-i alî tahsîline mevkûf olmağla şehir-i feridü'd-dür Mahmiyye-i Kostantiniyyede Murâd Fu'ad Hüsnü i'tiyatları üzere câmi'-i şerîf binâsına mutehammil ve ma'bed-i lâtif inşâsına kâbil mahall-i vâsi' ve mekân-ı murtefi' olmayup tâdik-i müslimîn ve tadcir-i mü'minine hûd rızalârı mümteni olmağın bu niyyet-i halîsetü'l-azîmetleri sûret-pezir olmağı için müddet-i medide te'hir olunmuştur el-haletü hazîhi ücret-i nebevîyye aleyhi efdalüt-tahiyyenin bin yetmiş sali hayr ma'ali evâhirinde îrâdet-i kâmine-i cebbâr ber fehvây-ı "inne fî zalike li-ibreten li üli'l-ebâr" izhâr-ı kuvvet ve iktidâr idüp hezâr hânâmân ve dudmân-i ihrâkı bin-nâr ve meşîyyet-i ezeliye-i fâil-i muhtâr ber-mûceb-i "yükallibü'l-lâhulleyle ven-nehâr" şeb-i târi nâr-i şerer bâr ile tabdâr ve rûz-i pür envâli dumân ve dühân-ı siyah ile mütegayyirü'l-âsâr idüp bi emri'llâhi Te'âlâ bi'l-küllîyye mahallat-i yehudâ ateş-i kahr-i ilâhi ile zîr ü zeber ve ol cemâ'at-i dalâlet intûmânın büyüt ve me'vâlârı te'sir-i sâire-i kazab-ı mevlâ ile manend-i hakişter olup yahudî hâneleri her biri bir âteş gede-i pür şerer ve e'âdî-i din-i Muhammedî olan cihân-ı ser-medinin mekân ve makârri misâl-i karı sakâr olmağla "fe

emmellezine feseke fe me'vâhum nâru" nass-ı icâz muhtasının sırrı âşikâr ve munkıranı vâ'd ve vâ'id için "veylün lil-kâfirine min azâbin şedid" tehvîl ve teşdîdi zâhir ve bedi'd olup kat'an ol mahâlde binâdan eser ve eser-i binâ itlâkına sezâ hacet ve mederden mâ'adâ nesne kalmayup buyût-i aliyyelerinin esâs-ı es-feles-safiline berâber ve ol cayegaha göre haki siyah pakize yer oldukda ol mahcube-i mehd-i ismet hazretleri bilâ imhâl ve te'hir mestüre si'tâde-i zamîrleri olan niyyet-i binâyı câmi'-i şerîfi kuvvetden fi'le getürmeğe tedbîr eyleyüp arsa-i muhterikanın ba'zısını esmâni ğaliye ile iştirâ' ve ba'zı aherine bedel-i muza'afeten mahall-i aherde arz-ı haliye tefvîziyle erbâbını irdâ itmek ile binâyı câmi'î şerîfe kâfiye-i arsa-i vâfire ve vâfiye havze-i tesarruflarına vâsıla ve taht-ı mülkiyyetlerine dâhile olundukda kadîmü'l-eyyâmndan bu zemâna gelince mahall-i ashâb-ı şer' ve fesâd ve makkarrı erbâb-ı hilâf ve inâd olan mevâzı'ı hazret-i Rabbi'l-ibâddan isti'anet ve istimdâd ile mesken-i ehl-i îmân ve salâha ve me'men-i erbâb-ı fevz ve felâh eyleyüp icrây-i şî'ar-ı islâm ve i'lay-i kelime-i tevhîd-i zü'l-celâli ve'l-ikrâm için hasbeten li'llâhi Te'âlâ ve taleben li şefâ'ati rasûlihi'l-müctebâ nâzır-ı beyt-i ma'mûre bir câmi'ü'l-kudsi lami'u'n-nûr binâsına hükm-i muta'ı hikmet medâr ve fermân-ı vâcîbü'l-ittibâ maslahat güzarları sâdir olmağla ol mevzi-i şerîf-i bülend ve mevki-i latîf-i dil-pesend üzere bir câmi'-i fahîr ve bâhirü's-senâ binâ ve inşâ oldu ki câmi'-i cemi'î muhassenât ve mecma'-i mecmû-i müzeyyenât olup kubbe ve cardıvâr ve harem ile misâl-i harîm-i beytu'llâh muhterem ve mehasını evza'ı ve esnâ-i adla'de manend-i kâbetü'llâh azîz ve mükerrem derûn ve birûn-i ki mülevven ve mevzûn mermer ve simâkı sütûnlar ile meşhûndur ğüya bir umûd-i hûb manzarı makâm-ı kıyâmda kâim ve her kemer-i gerdûn peyker-i rükû'da dâ'im ve mihrâb-ı minber-i keennehü tahıyyât nişîni bir abît ve kürsi-i safâ mazhar-ı makâm-ı teşehhüdde bir şeyh-i zahîd ve ferş-i zibâ nakşı arşı â'la müvâcehesinde sacîd-i mümasil-i mübessilat-ı eflâk hadra olan kubâb-ı münîfeleri istinâre ve istid'ârede bi kusûr ve müşaye mileyn-i ahdereyn batha olan minâre-i şerîfelerinin şerefeleri nûrun alâ nûr şadırvânı numune-i havz-ı kevser ve âb-i revânı ma'u'l-hayât ruh efzâye beraberdir ve bahâ-i sahâ-ı safâ mesahâ-i câmi'-i satiu'n-nûrda bir türbe-i refi'atü'r-rudbe ve bir kubbe-i marcuvü'l-kurbe binâ ve zikr olunan türbe-i rahmet-masîr ve künbed-i illiyyin mesîr cânîbinde ebnâ-ı sebîl-i irvâ için bir sebîl hâne-i e'la dahî inşâ ve sıbyân-ı ehl-i islâm'a zevil âbâ ve'l-eytâm ta'lîm ve ifâm-ı Kur'ân-ı Azîm vâcîbi't-tekrîmi ve ta'zim için bir mekteb-i bedi'u'l-bünyân bi bedel ve bir mekteb-i refi'ü's-şân müstehsenü'l-

amel ki neşr-i Kur'âni's-şâna âşiyane ve ğayet berced ve behâde bi bahâne ile binâ eyledi ce'âle'llâhü Te'âlâ sadâkati hel câriye bâkîyeten medâ bekâ-i hazîhi'd-dari'l-fânîye ve efâde aleyhâ sicale'l-ukûdi'l-ğufrâni bi hürmeti efdal-i efrâdi'l-insânî pes bu mecâri'î hasenâtı sâlifeti's-sifir ve mebâni-i mubarrat-ı sâbikati'z-zikrin her biri kemâ yenbeği itmâm ve kemâl-i itmâm ile ihtitâm buldukda bu kitâb-ı müskîn erkâm anberin irtisâm ismi sâmisî ile semt-i ittisam ve nâm-ı nâmîsî ile şeref-intizâm bulan baniye-i hayrât-ı hısân eni bihâ Hazreti Vâlide Sultân medde'llâhü zilale inâyetihî aleyhâ ve ce'âle uhrâha hayrân min ulâhâ hasbeten li'llâhi Te'âlâ câmi'-i mezkûri mü'minin ve mü'minat ve müslimîn ve müslimâtta kâffe-i ashâb-ı tâ'at ve âmme-i erbâb-ı ibâdata vâkf eylediki anda evkât-ı hamsede cemâ'at ile ve fîrâda namaz kılîna ve zikr ve tesbîh ve tehlîl ve teslîye-i rasûl-i rabbi'l-celîl ve bi'l-cümle her nev'î ibâdat ki mescidlerde edâ olmak ber mucîb-i ehadîs ve âyât câiz ola anda dahî gicede ve gündüzde edâ oluna ve mekteb-i sabiku'z-zikri dahî ber istikâmet ve diyânet ile mevsûf ve kırâat ve ikrâya kudret ile ma'rûf mu'allim-i sıbyân-ı müslimîn olmağın sezâvâr ve ilim ve amelden hissedâr sâlih ve didâr ve mütteki ve perhizkâr kimesne içinde ta'lîm-i sıbyân eylemek için vâkfeyledi şol hinde ki zât-i faizâtü'l-berakâtlarından sâdıra olan âmme-i tasârrufât-ı şer'iyye nâfize ve kâffe-i teberru'at-ı mer'iyye câize idi vâkfen sahîhân şer'iyyen ve habsen sarîhân mer'iyyen hâviyen ale's-şerâ'it-i vez-zavâbiti ve'l-erkâni haliyen anın-nevâkızı ve'l-medâhidi ve'l-butlâni makrûnen bi teslîm-i mâ lezime teslîmuhu ilâ men lehû't-tesellümi şer'an ve icrâ'ü mâ benâ lehû aslen ve fer'an teslîmen ve icrâ-i şer'iyyeyni mer'iyyeyni ve ani'l-kavâdîhi ve'l-mevâni'i ayyireyni ba'de zâlike ol vâkfe-i kesîrati'l-me'âsir ve bâniye-i kebîrati'l-mefâhîr ol ebniyye-i mebniyye ve mebâni-i mu'ayyenenin vezâif ve idrarati ve masârif ve ihrâcatı ve revâtub-i mürettebatı alâ vechi'l-ati inşâ'allâhü'l-kâdîru dâimen sâbit ve devâir olmagıçun bu emlâk ve akârat atiyetü't-tafsîl alâ evceh-i evcehi't-tekmîl vâkf ve tesbîl ve vâkfiyyeti tescîl olmagı için taraf-ı bahîru's-şereflerinden vekîl olup bi hasebi's-şer'i'l-enver ve alâ vefkiddini'l-ebher vekâleti bu emr-i âtîde sâbit ve zâhir ve niyyâtı bu husûs-ı caide sat-ı ve zâhir olan âli makârr-ı me'âsir ve me'âli sâhibü'l-izzî ve'l-ihtirâm sâhib-ü ezyâli'l-mecdi ve'l-ihtişami el-mevsûfi bi merâdî's-şiyemi ve mekârîmi'l-ahlakîl el-ma'rûf bi mehâsini'l-keremi fî eknâfi'l-evkâfi rukni'l-atebeti'l-aliyyeti's-sultâniyye mukarrebü'l-hazrati's-seniyyeti'l-hâkâniyyeti el-mahfûl bi sunûfi avâtıfi'l-meliki'l-müste'an bi'l-fi'il Dârûsse'âde ağâsı olan Mehmed Ağâ ibni Abdurrahmân mehhede'llâhu kavâ'ide izzihî ve ikbâlihî ve

ammera me‘ahide mecdihi ve iclâlihi meclis-i şer‘i şerîf-i dâimi'l-kıyâm ve mahfil-i dini münîf-i lâzımı'l-i‘zam vâcîbi'l-ikrâmda bi'l-fi‘il vâkıfe-i mûmâ-ileyhâ hazretlerinin kethudâlıkları hizmetinde olup vâkf-ı ati'l-beyâna li-ecli't-tescîl ve'l-mahâkim mütevellî nasb ve ta'yîn olunan umdetü'l-emâcid ve'l-ekârî m câmi‘u'l-mehâmid-i ve'l-mekârim zü'l-kadrîr-refi‘ ve'l-cahi'l-meni‘ Hasan Efendi ibni Muhammed mahzarında takrîr-i kelimât-ı fesahât-nisâr ve tensik-ı ibârât-ı belâgât-âsâr ile ikrâr-ı sahîh-i şer‘i ve i‘tirâf-ı sarîh-i mer‘i idüp itdiki müvekkilem olan vâkıfe-i aliyyeti'z-zât veffekehe'llâhü Te‘âlâ li-iddihari zehairu'l-ahirati ilâ envâi'l-hayrât hazretleri halîsen li vechi'llâhi ve taleben li şefâ‘ati rasûli'llâhi ol Beyti'l-ma‘mura şebihe olan câmi‘-i şerîf ve ol haziratü'l-kudse nâzır olan türbe-i ganiyye anit-ta‘rîf ve mektebhâne ve bâkî levâhık-ı ğaribe ani't-tavsif mevâcib ve merâsim ve masârif ve levâzımı için bu emlâk ve akârat-ı mahdüde ve ziyai ve kurâi ma‘dûde ki mûmâ-ileyhâ cânîbin bi hasebi'ş-şer‘i'ş-şerîfi'l-enver ve alâ vâkfi'd-dini'l-münîfi'l-ezher havze-i mülkiyetinde mukarrer ve vâkf olmağâ kâbil yerlerdir vâkf eyledi bi cemi‘i malihâ mine'l-hukûki sevâ‘ün te‘alleke bihâ bi'l-asale ve bi'l-luhuki min düyünüha ve haraciha ve sâir mâ ye'zenü lehü'ş-şer‘u bi ehziha ve ihrâciha vâkfen sahîhân şer‘iyyen ve habsen sarîhân mer‘iyyen ve vâkf olunan emlâk ve akârat-ı mezbûre bu mahalle-i şer‘iyyede esâmîsi ile mezkûre olup her birisinin hudûdi alâhidetin hudûd nâmede tastîr ve sınıri ferden ferden tesfir ve tefsîr olunmuştur ve ol evkâf iki kısma munkasim ve her kısmi bu kitâb-ı sâmîde mürtasım der-kısm-ı evvel Dâru's-saltanâti'l-aliyye Kostantiniyyeti'l-mahmiyyede vâki‘ olan emlâk-i mu‘ayyene ve akârat-ı mubeyyinedir ve kısm-i sâni Rum ilinde vâki‘ olan emlâki muharrere ve ziyai musâttaradır.

Kısm-ı evvel ki mahmiyye-i Kostantiniyyede vâki‘ dir bunlardırki zikr olunûr ol cümleden sabiku'z-zikr câmi‘-i şerîf haremîne muttasıl müceddeden binâ ve ta‘mîr olup hazret-i vâki‘ fe-i aliyyeti'ş-şâna imtinâ‘ ile müstegni ani't-tahdîd-i ve'l-beyân olup Ve câmi‘-i şerîf kurbunda Balıkpazarı kapusuna muttasıl bir bâb börekçi furunu ve mükabelesinde dört bâb dükkan ve zikr olunan kemerlü dükkanlar mukâbelesinde tahmis kahve için iki bâb furun ve sahalârında kahve dak olmağı için dibekler vaz‘ olup şöyle şart eyledilerki;

Taraf-ı miriden tahmîs emîni olanlar furûnlarda yanân odunu mal-i mîrî ile iştirâ eyleyüp cânîb-i miriden alâ vechi'l-mu‘ad alınan her bir vâki‘ yede üç akçe resimden mâ‘adâ dibeklere ve furunlara ta‘arruz etmeyeler ve zikr olunan furunlar ve dibekler

icâre-i mu'accele ve müeccele ile cânîb-i vâkıftan tâlibine icâr oluna ve yine kemer dükkanlar mukâbelesinde Muhammed Çelebi nâm müste'cir tasârrufunda olan ba-hesâb-ı satrancı yüz altmış iki zîra arsa-i haliye ve anâ kârî b mahâlde çamcı bâşı Muhammed Çelebi tasârruflarında olan bâ-hesâb-ı mezbûr yüz altmış iki zîra arsa ve sakabâşı Mustafa Ağâ tasârrufunda olan ba-hisâb-i mezbûr dört yüz yetmiş üç zîra arsa ve mahmiye-i merkûmede Mahmûd Paşa Mahallesinde vâki' Anâdolu kâdî askerliğinden ma'zulen vefât iden Hoca Hüseyin Efendi sarâyı denmek ile ma'lümü'l-en'am olan sarâyın arsası ve kaftanı el-Hac Recep tasârrufunda olan yüz altmış iki zîra arsa ve yine mahmiye-i mezkûrede Azablar Mahallesinde vâki' Saçlı Mehmed Dede Mektebhânesine muttasıl sâbikân gümrük emîni olan Alî Ağâ menzîlinin arsası ve bi'l-cümle Mahmiyye-i Kostantiniyyede vâki' olan cümle dekâkîn-i muharrere ve arâzî musâttere ki bu mecelle-i şer'iyede alâ vecîh'l-icma'l-mezkûr ve mevzilerinde gâyet iştihârlarından müstegni ani't-tahdîd olmağın hudûdu gayr-i mesfûrdur ol aliyetü'ş-şân meni'atü'l-mekân edâme'llâhü umrehâ ve devletaha ilâ ahiri'z-zemân hazretlerinin bi-hesab-ı şer'i'ş-şerîf ve alâ vefkî'd-dini'l-hânif havze-i mülkiyyetinde mukarrer ve vâkf ve habs olunmağâ kâbil yerlerdir sâlifü'z-zikr olan mebâni-i mu'ayyenenin vezâif ve masârifi için vâkf ve tesbîl ve vâkfiyyeti tescîl eyledi bi-cemi'î't-tevâbi'î ve'l-muzâfâti ve kâffeti'l-levâhıkı ve'l-mensûbatı ve emmâ kısım-ı sâni ki Rum ili cânîbinde vâki' olan emlâk-i mu'ayyene ve akârat-ı mübeyyinedir bu uslûb-i kinâyet-i meslûb üzere kitâbet ve tahrîr ve bu minvâl-i sarîhi'l-icmâl ile şerh ve takrîr kılınûr ol cümleden nefsi Kasaba-i Ezdin/Ezvin ve etrafında vâki' olan çiftliklerdir ki hudûd-nâmede alâ sebîli'l-istiklâl hudûd-i erba'ası bi't-tafsîl düne'l-icmâl ikmâl olunmuşdur ve kazâ-i Ezdin tevâbi'ından karye-i Ehnus ve karye-i Gardik ma'a Manâstır ve karye-i Yadluyani ve karye-i Efrancı ve mahsûl-i iskele-i Ezdin ve memliha ve çeltik ve Duştani ve kazâ-i Yeni şehir tevâbiından karye-i Kokarde ve karye-i Sarıcalâr ve karye-i Menteşalü ve karye-i Sarîhânlı ve karye-i Şeyh Aliler ve karye-i Köleler ve karye-i Cullar ve karye-i Sarı Uhudler ve karye-i Abdallar ve karye-i Adadepe ve karye-i Borizanlar ve karye-i Vintokiremid ve karye-i Manâstır İhlambur ve Haslar nahiyesinde karye-i Dişkad ve kazâ-i Velesin(tabii Tırhala) tevâbından karye-i el-Hac Musa ve karye-i İnehânlı ve karye-i Çelenkçi ve karye-i Köyün odası ve karye-i Koyuneri ve çiftlik denik ve çiftlik sarı göldür ki cümlesinin hudûdî hudûd nâmede kemâ yenbağî tahrîr ve tavsîfi hüsn-i ta'bîr ile takrîr olunmuştur ve ol. cümleden nefsi kasaba-i Alasonya'dır bunun dahî

hudûd ve sınırı hudûdnâmede tastîr olunmuştur ve kazay-ı Alâsonya(tabii Manastır-Serfiçe)ya tâbi' karye-i Kiliselü namı diğer Cergani ve karye-i Mirahurlu ve karye-i Pazarlu Fakih Obası ve karye-i El-hac Baraklu ve karye-i Kara Hüseyin ve karye-i Tuvişler ve karye-i Kerbiler ve karye-i Davud Beyli namı diğer Ta'allukat-ı Uzun Yusuf ve karye-i Levâdı ve karye-i Şatabüzürk ve karye-i Konyacı ve karye-i Lufidi ve karye-i Burutor ve her birinin hudûdu hudûd nâmede mübeyyene ve meşrûha ve sinûri mu'ayyene ve kâmilu's-şuruhdır bu cümle kura ve mezârî' vâkıfe-i muşârun-ileyhâ ve sultân-i mûmâ-ileyhâ cenâbının havza-i mülkiyyetlerinde mukarrer ve vâkf olmağâ kâbil yerler olmanın bunlar dahî zikr olunan amair-i âliyenin levâzım ve merâsım atiyeti't-tefsîl mesâlihi için vâkf ve tesbîl ve ber fehvây-ı "inne'l-hasenâti yüzhibnesseyyiât" bi hasene-i bu hasene-i seniyyeti's-sebât sebeb-i mahv-i seyyiât vesile-i necât-ı minedderekât olmağı için vâkfiyyeti tescîl eyledi şol hin deki cemi'î tasârrufât-i ümûr-i şer'iyye ve cümle-i teberru'at-ı ukûd-i diniyye zâti melekiiyyeti's-sifâtlarından sahîh ve nâfize idi vâkfen sahîhân şer'iyyen alâ memerri'l-leyâlî ve'l-eyyâm ve habsen sarîhân mer'iyyen ale'l-istimrâri ve'd-devâm bi cemi'î'l-hudûdi'l-hukûkî ve'l-levâhıkî ve't-tevâbi' mimmâ yakbelü't-temlîke ve't-temellükü ve'n-nakle ve'l-intikâle sevâün kâne bil fer'iyyeti evi'l-esâleti ve't-tebeiyyeti evi'l-istiklâli ce'âle'llâhü Te'âlâ hazihi'l-evkâf ma'mûleten ma'mureten ve sayyere e'male hazreti'l-vâki' feti bi keremihi ve fedlihi makbûleten mebrûreten ba'de zalik ol safây-ı taviyyet ile mesâlik-i hayrâta sâlike olan melekiiyyeti'l-ehlâk-ı ves-sifât edâme'llâhü eyyâmehâ bi'l-ula ve's-se'adat hazretleri şöyle şart ve ta'yîn ve takrîr ve tebyîn eyledilerki;

Evkâf-ı mezbûreye her kim ki mekîn-i südde-i seniyye-i müte'âliye ve hafiz-i Dâru's-saltanâti'l-âliye yani Ağây-ı Dârus-sa'ade ola nâzır olup vâzîfe-i yevmîyye nâzaret-i rayic-i fi'l-vâkt elli akçe ola ve sâbıku'z-zikr olan mevkûfât-ı mevsûfenin tevliyyeti ve akârat-ı mevkûfenin vücûh-i tasârrufâtı bi'l-fill kethudâlıkları hizmetinde kâim ve mekâm-i ihlâs ve ubudiiyyetlerinde dâ'im olan sâhibü'l-me'ârif ve'l-me'asir havi'l-mekârimi ve'l-mefâhir Hasan Efendi mütevellî vâkf olup kemâl-i sadâkatla vech-i şer'î kavîm ve nehc-i tarîk-i müstekîm üzere evkâf-ı mezbûreye ber vech-i istikamed mütevellî olup nasb ve azl-i erbâb-ı cihât ve sâir vücûh-i tasârrufât kendûye menuta ola ve vâzîfe-i tevliyyet yevmî yüz yirmi akçe ola ve bi kazai'llâhi Te'âlâ hükm-ü ezeli nüzül ve peyk-i eceli vusûl buldukda mevkûfât-i mestûre ve sılat-ı mesfûrenin cemi'î gallâtı ve zabt-ı müstagallâtı ba'dehü masârif-i mu'ayyenesine alâ vechi'l-âti sarf itmek

içün bir sâlih ve mütedeyyin ve emânet ve diyâneti müte‘ayyin racül-i emîn ve sâhib-i re‘y-i rezîn hisâb ve kitâba kadîr ve merâsim ve levâzîm-i tevliyyete de mahîr kimesne ma‘rifet-i nâzır ile mütevellî olup evkâf-ı mezbûreye kemâl-i istikâmet ve diyânet ve nihâyet iffet ve emânet ile hizmet eyleyüp şurût ve kuyûdunı icrâya sa‘yı dikkat ve hidemâtı lâzîme-i tevliyyeti edâ ve mura‘atda bezl-i kudret eyledikten sonra vâzîfe-i tevliyyet yevmî yüz yirmi akçeye mutasârrıf ola ve bir emânet ve diyânet ile ma‘rûf ve salâh ve siyânet ile mevsûf fenn-i kitâbda mâhir ve üslûb-ı defâtir ve ilmi hisâba kadîr katîb-i celîlü'l-me‘asir nasb olunup alâ vechi'l-istikâmeti ve's-sedâdi'l-e'la nehci's-sikame ve'l-fesat cümle mahsûl evkâfî ve îrâd ve masrafî kalil ve kesîr ve nakir ve kıtmîr yazup haric-i defter nesne komaya ve vâzîfe-i kitâbet yevmî otuz akçe ola ve ashâb-ı kâlem erbâb-ı rakamdan katîb olmağâ sezâvâr ve hizmetinde kâim ve istüver bir kimesne evkâf-ı merkûmeye rûznamece katîbi olup îrâd ve masraf-ı vâkfi her ne ise ve kimden olunır ve kime verilür ise târîf hlü târîhi ile defter idüp katîb-i evvele kitâbetde mu‘avenet ve hizmet-i lâzîmesin edâde sa‘y ve dikkat eyleye ve vâzîfe-i yevmîyyesi yirmi akçe ola ve ol vâkıfe-i mebâni hayrât lâ zalet muvâffaken li-tevfîr-i mecâmi‘u't-ta‘at şöyle şart eylediki;

Sabiku'z-zikr ve sâlifü's-sefer olan câmi‘-i şerîfte bir alîm ve mücevvid ve müttekî ve mütezehhid rütbe-i salâh ve temkîne vâsıl ve mertebe-i meskenet ve vâkâra nâil kimesne hâtîb olup minvâl-i şer‘i şerîf-i nebevî ve minhâc-ı din-i münîf-i Mustafâvî üzere eyyâm-i cümü‘at ve e‘yadda ahsen-i ibâdatle muveşşâh ve altafî isti‘adatlâ mureşşâh münâsib eyyâm ve fusûl ve muvâfık-ı tîba-i en‘am ve usûl-i hutbe okuyup salâvet-ı cümüat ve e‘yad‘da hazır olan cemâ‘at-ı mü‘minine imâmet ve vâzîfe-i imâmet-i ikâmet eyleyüp bilâ öZR-i şer‘i ve lâ bi sebeb-i kavî edâ-i hizmet-i hitâbeti bi tarîki'l-inâbe etmeye ve cihet-i yevmîyyesi kırk akçe ola ve bir zâhir-i ma‘mur ve batını pür nûr nekaiz-ı raunet ve riyâdan mütehalli ve hilve-i salâh ve sedâd ile mütehalli alîm-i rabbânî müeyyid-i mezheb-i Numâni‘ râtib-i merâtib-i fasıl ve yakîni hâvî fetvâyı "fe zekkir fe inne zikra tenfeul mü‘minin" fenn-i vâ‘z ve tezkîrde mâhir ve hadîs nakline kadîr kimesne vâ‘iz ve müzekkir olup ber vâkf-ı müedday-ı "üdü ilâ sebîli rabbike bi'l-hikmeti ve'l-mev‘izâti'l-hasenâti" eyyâm-ı cümü‘at da ba‘de salâti'l-cum‘a vâ‘iz ve tezkîr itmek ile kulûb-i nası ednâs vesâvis-i vesvâs‘dan tathîr idüp menâfi‘ ve melâhi alâ mâ verede bihi'l-emri ilâhi def‘ina azîm ve meclis-i vâ‘zında hâzırın ve müstemi‘in olan mü‘mininin kelimât-ı ünsiyye ve elfâz-ı kudsiyyesi ile dimağlarını tatir ve kalblerini

tenvîr itmek için hemvâre edây-ı hizmet-i tezkire mülâzım olup cihet-i yevmîyyesi elli akçe ola ve bir ulûm-i Arabîyyeden hisse-mend ve funûn-i edebiyeden behre-mend hâfız-ı kelâm-ı rabb-i Mecîd vefk-i kırâatta vâhid-ı kibâr-ı eimme-i kurrâdan rivâyet olunan vücûh-ı kurrânın mütevâtir ve meşhûrını fark ve temyize kadîr ve ilm-i kırâatta tasnîf olunan kütûbun mükatını ifade'de mâhir kimesne şeyhu'l-kurrâ olup eyyâm-ı mu'tâdede tâlibine ta'lîm ve i'lâm-ı kelâm-ı melik-i allam için tecdîd-i vudu' ve teşri'-i lihye ve isti'mâl-i revâyah-i tayyibe ile adâb-ı Kur'anîyyeyi ri'âyet ve kemâl-i vekâr ve salâbet ile câmi'-i şerîfte zânû nişîn-i sadr-ı kırâat olup vâzîfe-i yevmîyyesi otuz akçe ve on nefer hâfız-ı kelâmu'llâh kimesneler dahî şeyh-i mezkûrin halka ifadesine mülâzım ve vücûh-ı Kırâat istifâdeye müdâvim olup her birisinin vâzîfe-i yevmîyyesi üçer akçe ola ve bir fadıl ve kâmil ve ilmi ile amîl meleke-i ifade ma'kul ve menkûle mâlik ve meslek-i ifade-i furu ve usûle salik kimesne câmi'-i şerîfde tâlibine tadrîs-i ulûm-i diniyye ve ta'lîm-i fûnun-i yakîniyye idüp muzakere-i usûl ve furu' ve munâzara-i ma'kul ve meşrûda tarîk-i ifade ve istifâdeyi meslûk ve sebîl-i ifade ve istifâdeyi gayr-i metrûk kılâ ve eyyâm-ı ma'lûme-i ma'hûde ve eyyâm-ı utte-i ma'dudeden gayr-i eyyâmda bilâ öZR-i şer'i ve sebep-i celi tatil-i zemân ve tazyi-i evân eylemeye ve vâzîfe-i yevmîyyesi seksen akçe ola ve iki nefer ilim ve hilim ile ma'rûf ve zühd ve vera ile mevsûf vukûf ve rusûm-i kırâatta ve rivâyata vâkîf ve şurût-ı salât ve tertîl ve tecvîd-i âyât-ı beyyînâta ârif ikâmet vezâyif-i imâmete mülâzım ve ri'âyet-i adâb-ı ibâdate müdâvim kimesneler imâm olup evkât-ı hamsede alâ tarîki'l-münavebe cemâ'ata imâmet ve merâsimi imâmeti alâ tarîk-i ehl-i sünnet-i ve'l-cemâ'ati ikâmet ideler ve ba'de edâ-i salâti'l-fecri mihrâbda kalb-i Kur'an-ı mübîn olan sûre-i kerîme-i Yâsîn-i şerîfi tilâvet ve ba'de'z-zuhûr birer aşr-ı şerîf ve ba'de'l-asır sûre-i nebe ve ba'de'l-işâ atvel-i leyâlîde sûre-i mülk ve aksarında amenerrasülü kendü nefisleri tilâvet edeler ve hizmet-i imâmete kendi nefisleri ile müdavemet edüb bilâ öZR-i şer'i velâ mâni'-i kavî nâib tutmayalâr ve her birinin vâzîfe-i yevmîyyeleri otuzar akçe ola ve on iki nefer siyanet ve affaf ile mevsûf ve diyanet ve salâh ile ma'rûf fenn-i makâmâtda bi nâzır ve ilm-i mikatda basır-i nik nefis ve hub nefes kimesneler evkâf-ı hamsede müezzinler olup munavebe tarîki ile ref'i savt ile minârelerde ezân okuyup ve cum'a günlerinde müctemi'an cum'a namazı için salâ idüp ve her gice sülûs-i ahirde vâkt-i subha kârî b minârelerde savt-i e'la ile hak celle ve âlâye takdis ve temcîd ve tehlîl ve tahmîd idüp kâdîyü'l-hacata munacat eyleyeler lâkin bunlar iki fırka olup her furka altı nefer ve her

fırkadan bir takdîm-i elyâk olan kimesne reis ola ve zikr olunan müezzinlerin her birinin cihet-i yevmîyesi onâr akçe ve reislerinin on ikişer akçe ikisi riyâset ve on akçesi müezzinlik için ola ve dört nefer kimesneler dahî müezzinlere mülhâk olup ikisi muksîr-i harem ve ikisi ahşami olup her birinin vâzîfe-i yevmîyeleri beşer akçe ola o bir racul-i emîn ve sâlih ve mütedeyyin deracât ve dekayik-i evkâta vukûfi zâhir ve evkâf-ı salâta müterassîd ve nâzır kimesne sâ'atçı olup her vâkti teşhis ve ta'yinde dekika fevt etmeyüp müezzinlere tenbîh ile takdîm ve te'hîr ve tehavün ve taksîrden ihtirâ'z eyleye ve ücret-i yevmîyesi on beş akçe ola ve on nefer hâfız-ı kelâm-ı kadîm ve karı-i kur'an-ı azîm kimesneler câmi'-i mezbûrın mahfil-i şerîfnde devr-i hânlardan olup cum'a günlerinde kables-salât adet-i kadîme-i müstekirra ve kaide-i mukarrara-i müstemirra üzere tertîb ve tertîl ile kur'an-ı azîmden an zahri'l-kalb birer aşır okuyanlar ve bunlardan ilm-i kırâatde mukaddem ve müselleme ve tecvîd ve tertîlde efdal ve e'lem olan kimesne ser-mahfil olup devr-i evvel ibtidâ idüp ve yine ol itmâm ide ve cihet-i yevmîyesi on akçe ola ve bâkî huffâzın sekizer akçe ola ve birinin nefes ve hoş edâ ve hub nefes ve zenzem viran ilm-i musikide bi nâzır ve vâdî-i mekâmâtda siyer-i dilpezir kimesne câmi'-i mezbûrde naathân olup her rûz-ı cum'ada mahfil-i câmi'de huffâz-ı icâreim itmâm-ı kırâat ve ihtitâmi tilâvetleri akîbince hazret-i risâlet-penâh aleyhi salâvettü'llâhi cenâbının nüüt-i durer bar ve sıfât-ı gevher-i nisârından zebân-ı ahlâ ve savt-i e'la ile bir nat-i şehd-i emîn ve medh-i letafet-engiz okuya ve cihet-i yevmîyesi on akçe ola ve bir azbû'l-lisan ve vaz'ihul beyân inşâi envâi te'ârife kadîr ve inşâ ve esnâf-ı münşe'ata muktedir selâset-i elfât ile mevsûf ve selâmet-i ahlak ile ma'rûf kimesne mu'arrif ola evvelâ cum'a namazında mukaddem akab nat-i rasûli salle'llâhü aleyhi ve sellem de adet-i kadîme-i ma'hude ve kaide-i kavîme-i ma'rûfe üzere elfâz-i fasîhati'l-beyân ve me'ani-i bedi'atü'l-beyân ile sultân-ı huca(?) ve'l-ihimâm ve hâkân-ı Rustem Gulâm ve hatem-i kerem edâme'hü'llâhü Te'âlâ eyyâmehü ve efâda ale'l-berriyyeti birrahu ve'l-in'amehü hazretlerinin übûd-i eyyâm oluna ve hulud-i izz ve se'âdetleri du'asını hâvî bir fasl-i şerîf-i latîfu'l-fehavi okuya ve sâniyen cum'a namazından sonra fehavi-i mezbûreyi hâvî ve du'a-i güzeşdekan-ı ervâh-ı mü'minin ve mü'minâtı muhtevi du'a idüp sûre-i fâtihayı hâtîme-i du'a ile ve vâzîfe-i yevmîyesi on akçe ola ve yedi nefer sıhhat-ı beden ve kuvvet-i cismânî'yyeleri mütebeyyin ve taharet ve nezâhetleri müteyakkın kimesneler ikisi tabakalârda ve birisi mahfil-i pâdişâhide ve dört neferi câmi'-i şerîfte kayyimler olup zikr olunan dört nefer kimesneler alâ tarîki'l-münavebe

her gün ikisi tulu-ı fecirde salât-i işa edâ oluncaya değin hazır olup câmi'-i şerîfin kapularını vâkı ile açıp ve vâkı ile kapatıp ve lâzım oldukça halılarını ve hasırlarını kaldurıp ve döşeyip ve bi'l-cümle kayyimliğa müte'allıka olan hahamatde tekâsül ve tehâvün etmeyeler ve her birinin vâzîfe-i yevmîyesi sekiz akçe ola ve dokuz nefer hizmet-i mu'ayyenelerine kâim ve ikâmet vâzîfe-i lâzımelerine mülâzım kimesneler ferrâş olup dört neferi câmi'-i şerîfi ve iki neferi tabakalârı ve iki neferi câmi'i silüp süpürüp tenzîf ve tathîr itdikden sonra vâzîfe-i yevmîyyeleri sekizer akçe ola ve zikr olunan dokuz neferden birisi câmi'i şerîfte avihte olan toplara ferrâş olup vâzîfe-i yevmîyyesi altı akçe ola ve sekiz nefer hizmete kadîr ve istihdâme sâlih kimesneler çirâğı olup altı neferi câmi'-i şerîfin ve iki neferi tabakanın çirâğlarını ve kandillerini vâkı ile yakup ve vâkı ile küllendirip ve her ayda iki def'a kanâdîli indîrüp pâk ve tahîr idüp yine yerlü yerine asalâr ve her birinin ücret-i yevmîyesi sekiz akçe ola ve bir kimesne dahî minvâl-i muharrer üzere çirâğı kubbe olup vâzaife-i yevmîyyesi beş akçe ola ve doksan nefer mü'min ve muvâhhidîn ve her biri edây-ı hizmeti lâzımesine sai ve mücid sıfât-ı salâhları zâhir ve semt-i affâfları bahir kimesneler cüzhân olup her gün câmi'-i şerîf-i mesfûru't-ta'rîfin mihrâb-ı münîfi önünda cemi olup vaz'ı maiyyet ve hey'ât-i cem'iyet ve hulûs-ı niyyet ve safây-i taviyyet ile tecvîd-i cemîl ve teenni ve tertîl-i mûra'at vech-i mushaf-ı kerîmden birer cüz Kur'ân-ı azîm okuyalâr lâkin bunlar üç fırka olup her fırka otuz nefer ola fırka-i ülâ salât-i subuhdan sonra okuyup sevâbını server-i enbiyâ ve ser defter-i asfiye hazreti risâlet penâh ve cenâb-ı şefâ'at destegahın rûh-ı munevver ve mutahherine ithâf ve ihdâ eyleyeler ve fırka-i sâniye salât-i zuhûrdan sonra okuyup sevâbını sâir enbiyâ-i mürselîn salavâtü'llâhi alâ nebiyyina ve aleyhim ecma'în hazarâtının ervâh-i makrûnei'l-irtiyahlarına hediye eyleyeler ve fırka-i sâlise salât-ı asırdan sonra okuyup sevâbını zümre-i evliyâ ve fırka-i esfiyâ husûsan seyyidü'l-enbiyâ olan peygamberimizin umûmen evlâd ve ashâb-ı âli'i neseb ve husûsan çihar-i yar-ı ve'l-ehablarının ervâh-i pür-fütûhlarına hediye eyleyeler ve firkadan bir takdîm evlâ ve elyâk ve tefvika ahrâ ve ehâk olan reis olup ibtidâ-i tilâvet ve du'âi hatm-i Kıra'âte ol mubâşeret eyleye ve her firkadan bir tevzî' ve cem'i cezâyâ kâbil kimesne sandukı olup adet-i kadîme-i ma'rûfa ve kaide-i kavîmi-i melûfe üzere eczây-ı evvelâ tefrik ba'dehü cemi'i evvel eyleye ve her fırka eczây-ı şerîfe tilâvetini ba'de'l-itmâm kabûl-i tilâvet icâbet-i encâm ile devâma emr-i devlete pâdişâh-ı islâma ve hazreti vâkıfe-i vâlâ makâm ve ervâh-ı mü'minin ve mü'minat-i en'am için salevât-i nebî

aleyhi's-salâtü ve's-selâm ile müfteteh ve muhtetem du'a ideler ve zikr olunan eczâhânın her birinin cihet-i yevmîyesi üçer akçe ve reislerinin beşer akçe ikisi ve üçü kira'at için ola ve sandûkîlerin dahî vâzîfe-i yevmîyeleri beşer akçe ikisi sandûkî vâzîfesi ve üçü kira'at için ola ve yirmi nefer meslek-i takvâya salık ve meleke-i zikr ve fikre malik kimesneler her gün vâkt-i duhâda câmi'-i şerîfte cem' olup her birisi teveccüh-i tâm ve huzû' ve huşû' tamâm ile üç bin yüz kerre kelime-i tevhîd diyeki cümlesinin didikte yetmiş bin olur aded-i mezbûr-i itmâm itmedikçe bir ferd ile tekellüm itmeye ve zaruret icâb etmeyince esnâyı tevhîdde kalkıp gitmeye ve ba'de'l-itmâm vâki' fe-i aliyetü's-şân hazretlerinin sahâyıf-i amellerine sebt olmağı için du'a ideler ve bunların bir evra' ve fudla' ve aslah ve ekmel-i reis olup bilâ özr-i şer'i edâ-i vâzîfede ihmal ve müsahele ve tekasül ve müsâmehâ eyleyen mütevellîye i'lâm eyleye ve bu reisin vâzîfe-i yevmîyesi beş akçe ve yakînlarının üçer akçe ola ve altmış nefer sahîhu'l-kıra'et ve hüsnü't-tilave kimesneler her gün evkât-i haliyyeden bir vâkt-i mu'ayyende câmi'-i şerîfte cem' olup alâ vechi'l-mu'ayyene birer cüz Kur'ân-i kadîmi vech-i mushaf-ı kerîmden huzûr-i kalb ve safây-ı hatîr ve hulûs-ı niyyet ve huşu-ı meşâ'ir ile alâ sebîli't-teenni ve't-terfîl la-bis-sür'ati vet-ta'cîl okuyup esnây-i kira'et ve hîn-i tilâvetde mükâleme etmeyeler ve bundan dahî iki fırka olup her bir fırka otuz nefer ola fırka-i ülâ kira'et itdikleri hatm-i şerîfenin sevâbını Ayasofya-i kebîr kurbunde merhûm ve mağfurun leh Sultân Mustafa hân aleyhir-rahmetü ve'l-ğufrân türbe-i rafî'atü'r-rutbelerinde âsûde olan merhûme-i cennet mekân ve mağfure-i firdevs men'am el-vâsile ilâ kurbi'l-meliki'l-allam ve's-sâkinet fî dâri's-selâm e'nî bihâ Hazreti Fatime sultân İbnetü'l-merhûm el mağfuru'd-dâric ila medârici rahmeti rabbihi'l-ğafûr Sultân İbrahim Hân'ın rûh-ı pür fütûhlarına ihdâ eyleyeler ve fırka-i sâniye tilâvet itdikleri eczâ-i kerîmenin sevâbını bi'l-fi'il Dârüs-sâadetde olan câmi'u'l-mehasini'l-aliyye hâvi'l-mehâmidü's-seniyye zülkudreti'r-râsiha ve'l-ğurreti's-şâmiha el-mazhari bi-âlâ-i rabbi'l-âlemîn Mehmed Ağâ ibni Abdülmü'inin ithâf-ı rûh-ı pür-fütûhı kılalâr ve her firkadan bir takdîme sezâ kimesne reis olup iftitâh ve hatm-i tilâveti ol eyleye ve bir kimesne dahî sandûkî olup cemi' ve tefrîk-i eczâ hizmeti anâ mufavâza ola ve uslûb-i sabik üzere reis ve sandûkî olanların vâzîfe-i yevmîyeleri üçer akçe ve mâ'adâ eczâhânların ikişer akçe ola ve bir sadıku'l-kavl ve me'munu'l-intikam ve mü'minin ve emîn kesîru'l-ihimâm kimesne noktacı olup ale'd-devâm ehli vezâifi gözedüp bilâ özr-i şer'i velâ mâni' kavî edâ-i hizmet etmeyeni ketm etmeyup ismine adet-i câriye üzere

nokta vaz'ı' itdikten sonra ay ahırında mütevellîye teslîm eyleye tâki edâ-ı hizmet itmedüğü günün ücretini vermeye ve mezbûr noktacı bilâ garaz velâ müsameha hizmetini müeddî kıldıkdan sonra cihet-i yevmîyyesi on akçe ola ve bir racul-i emîn ve mütedeyyin ve emânet ve diyanet-i mütiayyin fenn-i tehayyürde mahi ve hizmetinde meharetî tâhir kimesne buhûri olup adet-i câriye üzere evkât-ı selâsede eczâ-i şerîf tilâvet ve eyyâm-ı cümüatda devr-i şerîf kırâat olunûr iken mahfilde ve esnây-ı vâ'iz ve nâsihat da kürsi üzere ve mihrâb önünde buhur yaka ve eczâ ve edevât-ı buhur için yevmî sekiz akçe ve kendinin ücret-i yevmîyyesi dahî on akçe ola ve iki nefer racul-i emîn sâhibü'l-idrâk ve müemmen ve mü'temen pak câmi'-i şerîf-i lâzımü't-tekrîm'de vaz' olunan mesahif-i vâcîbetü't-ta'zimi görüp gözetib evkâf-ı hamsede bi tarîki'l-münavebe câmi'de hazır ve mesahif-i mezbûreye nâzır olup isaet-i edeb eylemiş edenimeni' ve ahz ve tebdîl kasd ideni redi' ve def' eyleyeler ve her birinin vâzîfe-i yevmîyyesi sekizer akçe ola ve birinin nihad ve tâhiru's-sedâd kütüb-i müellefenin teatisine ârif ve zübür-i nüsannefenin mekâdîrine ve vâkıf rezâil-i hiyanetden hâli ve mehâsin-i emânet ve takvâ ile mütehalli kimesne hâfız-ı kütüb olup câmi'î şerîfte vaz' olunan kütüb-i ilmiyyeyi hıfız ve haraset ve nüsuh-i celîleyi vikâye ve siyanet de kemâl-i mertebe sâ'î ve dikkat ve bezl-i kudret idüp rehn ile istiare-i kütüb iden tâlibine kitâb vermede buhul ve dannetten ve bilâ rehîn kitâb vermek ile kütüb-i mevkûfeyi iza'atdan hazer eyleye ve vâzîfe-i yevmîyyesi on beş akçe ola ve bir diyanet ve istikâmeti zâhir ve fenn-i kitâbda mâhir kimesne katûb-i kütüb olup hâfız-ı kütüb olan kimesnenin rihân-ı makbuzasını ve verdiği kitâbları ferden ferden tahrîr-i defter idüp vâzîfe-i yevmîyyesi on akçe ola ve bir kervân veniğü-nihân ve fen ve san'atında üstâd kimesne mücellid olup gerek câmi'-i şerîfte ve gerek latîfede vaz'ı mesâhib-i (mesahif-i) kerîme ve kütüb-i ilmiyyeyi iktifâ itdikde merâmet ve lâzım gelür ise cildleri tecdîd ile hizmet eyleyüp vâzîfe-i yevmîyyesi on akça ola ve bir hizmet-i ma'lûmeye kâim ve ikâmet vâzîfe-i lâzımeye mülâzım kimesne mâni'u'n-nufûs olup sabiku'z-zikr olan mebâni-i hayrâta hazır ve der ve duvârlarına nâzır olup şöyleki süfeha-i en'am ve erazil ve avâmdan bir ferd dıvârlara yâ hatt veya nakş etmek kasd ede kâinen men kâne bieyyi tarîkin kâne men'î eğer ihtiyac olur ise darb ile def' eyleye ve tesvîd olunmuş mevazı mahk ve eserini bi'l-küllîye mahv eyleye ve vâzîfe-i yevmîyyesi altı akçe ola ve on bir nefer câbî ve mu'temed olmağâ sezâvâr ve cem' ve tahsilde mukaddem ve kârgûzar kimesnenin dört nefer-i süvâri ve mu'temedler ve dört neferi dahî süvâri cabiler ve biri dahî cabi-i

müşahere olup vâkfın re'âyâ ve müstecirinden olan hukûk-i şer'iyyesin ahz ve istifâ idüp ihmal ve müsahele ve ya bir kimesneye meyl ve mühaba etmek ile vâkfın bir akçe ve bir habbesin kimesne üzerinde komayalâr ve iki neferi dahî piyade mu'temedler olup hizmet-i vâkıfta tekasül ve tehavün itmeyüp iktizâ etdikte merâmatçılara ve su yolculara mu'avin olalar ve zikr olunan onbir nefer kimesnenin her birisini onâr akçe vâzîfeye mutasârrıf ola ve bir katîb-i kadîr kimesne dahî müşahare cabisine katîb olup vâzîfe-i yevmîyyesi on akçe ola ve bir fende mahîr ve hasene ve kuruşun ceyyidini reddisinden teşhîs ve temyîze kadîr kimesne sarrâf ve mubassır olup fakîr ve kıtmîr ve kalîl ve kesîr mal-i vâkfa kemâl-i basîret ve dikkat ile hizmet eyleyüp vâzîfe-i yevmîyyesi on akçe ola ve bir sâhib-i ruşd ve kiyâset ve ehl-i sâ'î ve kîfâyet kimesne vekîl-i harc olup câmi'-i şerîfin havâic ve levâzım-ı ma'lûmeti'l-isti'mâli her ne ise vâki' t ve zemânile bilâ imhal ve ihmal ma'rifet-i mütevellî ile merh-i rûhi üzere sûk-i sultânide herkimde bulunûr ise iştirâ ve hîn-i iştirâde akçesin edâ eyleye ve kemâl-i istikâmet ile hizmet eyleyüp mal-i vâkfa gadr ve hiyanet eylemeye ve ücret-i yevmîyyesi yirmi akçe ola ve bir katîbe kadîr ve masârif ve ihrâcatı yazmakda mâhir ehl-i kiyâset ve sâhib-i ferâset kimesne vekîl-i harc yapınca katîb olup her ne alınır ve nereye virilür esü defter idüp hizmetinde tekasül ve vekîl-i harcın ahvâline vukûf ve ittilada tecahül eylemeye ve ücret-i yevmîyyesi on akçe ola ve bir sâlih ve afif ve mü'min-i nazif emânet ve diyanet ile meşhûr ve cümle cihât-i ma'mur kimesne anbarcı olup kendûye teslîm olunan eşyây-ı hıfz ve hırsat itmede sâi dikkat eyleyüp mevzunatı vezn ile ve ma'düdatı ad ile lâzım geldikçe sarf eyleye ve vâzîfe-i yevmîyyesi on akça ola ve bir emîn ve müstekîm ve hizmet-i lâzimesine mukim kimesne katîb-i anbar olup anbara dâhil ve harici bi cümletihim defter eyleye ve vâzîfe-i yevmîyyesi on akçe ola ve üç nefer kârdan hoşnihad ve sanâat ta'mîr ve termîmde üstâd kimesneler meremmetçiler olup termimi lâzım olanı bilâ terah ve lâ te'hir ma'rifet-i mütevellî ile termîm ve ta'mîr eyleyeler ve ücret-i yevmîyyeleri altışar akçe ola ve bir kimesne dahî katîb-i merâmmatiyan olup termîm-i harc ve sarf olunan meblağı hak ve adli üzere katîb edüp hizmet-i lâzimesin edâya s'i ve dikkat eyleye ve vâzîfe-i yevmîyyesi on akçe ola ve dört nefer san'atlarında üsdat ve emîn lâyiki'l-i'timâd kimesnelerin biri perdecî olup câmi'-i şerîf ve türbe-i vâcîbu't-teşrifin kapularına tâlik olunan perdeler tecdîd ve ya termîme muhtac oldukda mahsûl-i evkâfeden harcı görülüp tecdîd ve termîm eyleye ve biri dahî kurşuncu olup ebniye-i mebniye-i mezbûre ve evkâfı mebniye-i mezkûrede kurşun ameli lâzım oldukda

tevekkuf ve teşvîk ve taksîr ve tevkîf etmeyüb ta'mîr eyleye ve biri dahî camcı olup gerek câmi'î ve mektebhâne ve gerek türbe ve sebîlhânenin camları termîme muhtac oldukça tehâvun ve tekâsül ve tesâhül eylemeyüp ta'mîr ve termîmini tekmîl ve tetmim eyleye ve biri dahî taşçı olup seng tıraşlığına müte'allık olan yerler noksan pezir oldukça tekmîl eyleye ve zikr olunan dört nefer kimesnelerin her biri yevmî altışar akçe vâzîfeye mutasârrıf olalar ve iki nefer emîn ve emânetleri zâhir ve su yolculuğunda mâhir kimesneler su yolcuları olup i'mâret-i ma'mure-i mezkûreye gelen su yollarını dâima yoklayup islâha muhtac olan yerlerini islâh etmekde kusûr ve termîmi lâzım gelen mahallerini termîmde fütûr itmeyeler ve her birisi sekiz akçeye vâzîfeye mutasârrıf ola ve iki nefer ta'lîm ve te'allüm kabûl ve salâh ve islâha mail şakirdleri olup termîmde anlara mu'avânet ve te'allüm-i san'at üzere muvâzabet eyleyeler ve ücret-i yevmîyeleri ikişer akçe ola ve takdîr-i rabbânî ve kazâ-i asumânî muktezâsınca her üstâdın biri vefât itmekle veya tebdîl olmağla mahlûl olsa sınıfında terakki idüp akrânından fâik ve üstâd olmağla lâıyk olan şakirdânın yerine geçüp bir ahar te'allüm-i kâbil kimesne yevmî iki akçe ile ol şakird yerine geçe ve iki nefer istihdâma kâbil ve sezâvâr ve hizmet-i lâzimesine kâim ve üstüvâr kimesneler harem kapucuları olup adet-i ma'rûfe-i ma'hüde ve kaide-i mukarrara-i ma'lûme üzere alâ tarîki'l-münavebe harem kapuların ba'de edâ-i salâti'l-işâ takfîl idüp ba'dehü vâkt-i fecirde geru açup hizmet-i mu'ayyeneleri kemâ yenbağî edâ etdikten sonra vâzîfe-i yevmîyeleri sekizer akçe ola ve iki nefer mü'minin-i müttekini's-salâh ve mütedeyyen-i mutebberu'l-felâh hıfz ve hırasta nazirleri nâdîr ve hizmeti lâzımetleri kemâ yenbağî kâdîr kimesneler çarşu kapucuları olup münavebe tarîki ile geleni ve gideni gözedib çarşu kapularını akşam kapayup ve sabah namazında geru acub cidd-i tâm ve sa'y-i mâle kelâm idüp kat'an bir ferdin ve aslen bir şahsın kalil ve kesîr ve celîl ve hakir nesnesi zayi olmamak bâbında gâyet de ihtiyat ve ikdam ve nihâyetde ihtirâz ve ihtimâm ideler ve ücret-i yevmîyeleri sekizer akçe ola ve bir men'e ve def'e kadîr ve emânet ve diyanet-i zâhir kimesne kal'a kapucusı olup kal'anın ebvâb-ı sâiresi açılup ve kapandığı vâki' t da buni dahî açup ve kapayup vâktinden evvel açup ve kapamakdan ve bir tarîk ile hiyanetden ihtirâz eyleye ve vâzîfe-i yevmîyesi on akçe ola ve altı nefer tendürüst ve çabikdest kimesnelerin ikisi ferrâş-ı sûk olup tarîka-i mahûde üzere her gün çarşısının içini silüp süpürüp dört nefer dahî kenîfler ferrâşı olup bi tarîki'l-münavebe her gün hizmet-i mahudelerine müdâvim ve emr-i tenzîf ve tathîrde kâim olup aslen taksîr ve tekasül

kat'an tehavün ve tesahül etmeyeler ve ücret-i yevmîyyeleri sekizer akçe ola ve bir sahîhten ve kavî beden kimesne mezbelekeş olup harem-i kebîrde ve sükda cem' olan mezbele ve kenasiyyeyi kaldırıp mu'tad olan mevâzi'a döke ve vâzîfe-i yevmîyyesi on akçe ola ve dahî şöyle şart eyledi ği;

Sâbıku'z-zıkr olan mektebhâne bedi'u'l-bünyân ve bedi'u'l-hi'tânda bir istikâmet ve diyanet ve ma'rûf ve salâh ve iffet ile mevsûf tecvîd ve tertîl ile kırâat-i Kur'âna kadîr ve ikra ve ta'lîm-i sıbyâna müktedir kimesne mu'allim olup sıbyân-ı müslimîne Kur'ân ve âdâb ve erkân ve farz ve sünnet ve hat ve lügat ta'lîm eyleye ve cihet-i yevmîyyesi on beş akçe ola ve bir salâh ve afâf-i zâhir ve hilâfet etmeye kadîr kimesne halîfe olup sıbyânın derslerinde i'ade ve tertîb ve ta'limde sâ'î ziyâde eyleye ve vâzîfe-i yevmîyyesi on akçe ola ve bir sâlih ve müstekîm ve hizmetine mukim kimesne kayyim olup her sabah mekteb kapusın açub ve silüp süpürüp pak idüp ba'de'l-asri kilitleye ve vâzîfe-i yevmîyyesi altı akçe ola ve her sene şehri Ramazanda zıkr olunan mekteb hânedede te'allüm-i Kur'an-ı azîmü'ş-şân eden sıbyâna ve hoca ve halîfe ve kayyim olanlara birer kapama ve birer don ve gömlek ve birer takye ve birer kuşak ve birer mest ve birer pabuç verilip bu mecmu'ina yirmi beş bin akçe harc oluna ve eyyâm-i sayfde behâriyye-i sıbyân için üç bin akçe verilip kezalik eyyâm-i şî'tâda dahî mektebhânenin pencerelerine muşamma kömür ve odun alınmağičün üç bin akçe harc ve sarf oluna ve dahî şöyle şart ve ta'yîn eylediği ;

Zıkr olunan türbe-i refi'atü'r-rütbe ve kubbe-i mercüvvü'l-kurbede bir salâh ve siyanet ile mevsûf ve afâf ve emânet ile ma'rûf memduhu'l-hisâl ve makbûlü'l-atvâr kimesne türbedâr olup alâ vechi'l-istimrâr edâ-i hizmetinde istikrâr ide ve vâzîfe-i yevmîyyesi on akçe ola ve otuz nefer salâh ve afâf ile mevsûf ve ta'at ve ibâdet ile me'lûf kimesnelerin on beş neferi gecelerde ve on beş neferi gündüzlerde türbe bekçileri olup vech-i cemîl üzere dâima zıkr ve tesbîh ve tehlîl ideler bu tertîb ile ki her fırkadan üç neferi vâkt-ı subuhtan vâkt-ı magribe deĝin ve fırka-i uhrâdan üç nefer kimesne dahî vâkt-i magribden vâkt-i subuha deĝin ki her neferin beş günde bir nevbet-i devr itmiş olur zıkr olunan türbe-i refi'ada hazir olup teveccüh hâtır ve safâ-i batin ve nika-i zâhir ile hemvâre vâkîfe-i kesîretü'l-me'asir için taleb-i rahmet ve istid'ây-i mağfiret ideler ve ri'âyet-i vâdîde kemâl-i mertebe ihtimâm ve tenâvül-i gıza ve ta'amdan ihtiyât tamâm eyleyüp her birinin ücret-i yevmîyyesi üçer akçe ola ve doksan nefer ehl-i Kur'an-ı mecîd ve kemâ yenbaĝî tertîl ve tecvîd ile kırâat-i Kur'an-ı kerîmde vâhid

kimesneler her gün türbe-i şerîfede cem'iyet üzere alâ vechi'l-maiyye vech-i mushafdan bilâ sür'atin ve ta'cîl tertîl-i cemîl üzere birer cüz-i kelâm-i kadîmin rabb-i celîl okuyup esnây-ı tilâvet ve hîn-i kıra'et de kelâm-ı dünyevi itmeyeler ve bunlar dahî üç fırka olup her fırka otuz nefer ola fırka-i ülâ ba'de salâti's-subuh okuyup sevâbını rûh-ı pak-i Hazreti habîb-i ekrem salle'llâhü aleyhi ve selleme ihdâ ideler ve fırka-i sâniye ba'de salâti'z-zuhûr okuyup sevâbını ervâh-i cemi' enbiyâ-i mürselîn salevâtü'llâhi aleyhim ecma'îne it'haf edeler ve fırka-i sâlise ba'de salâti'l-asr okuyup sevâbını ervâh-ı hulefâ-i râşidin ve şeref-i sohbet-i rasûl-i ekrem sale'llâhü aleyhi ve sellem ile murtenim olan ashâb-ı güzîn ve eimme-i din rıdvânü'llâhi Te'âlâ aleyhim ecma'în hibe ideler ve her firkadan bir takdîm-i aslah ve evlâ ve elyâk ve ahrâ olan kimesne reis olup iftitâh ve ihtitâm-ı kırâat ve du'a mercüvvül icâbeti ol eyleye ve bir kimesne dahî sandukı olup tefrik ve cem'i eczâ hizmeti anâ mufavvâza ola ve reis ile sandukanın ücreti yevmîyeleri beşer akçe mâ'adâ eczâhânların üçer akçe ola ve yirmi nefer abîd ve zahîd ve salîh ve mütezehhid kimesneler her gün vâkti'd-duhâda ol kubbe-i müte'addidü't-tezkar ve türbe-i mağfîret-i midrarda cem' olup vaz'ı maiyyet ve heyât-i cem'iyet ile tesbîh ve tahmîd ve tehlîl ve tevhîde meşgûl olalar ve her birisi hulûs-i niyyet ve safây-ı taviyyet ile üç bin beş yüz kerre kelime-i tevhîd deye ve bunların bir ezhed ve etka ve evra ve evlâlârı reis olup beş akçe vâzîfeye mutasârrıf ola ve mâ'adâ müsebbihinin vâzîfeleri üçer akçe ola ve bir sadıku'l-keâm ve mu'temedü'l-en'am kimesne türbe-i şerîfede noktacı olup bilâ öZR-i ser'i terk-i hizmet edenleri defter idüp ay bâşında mütevellîye i'lâm eyleye taki terk-i hizmet etdikleri günlerin vâzîfesi verilmeyüb ve ücret-i yevmîyyesi sekiz akçe ola ve bir zârif ve naziften ve sebükrev ve hafifü'l-beden kimesne buhûri olup zıkr olunan türbe-i seniyyetü'r-rütba'de hîn-i tilâvet-i eczâ-i şerîfede ve leyâlî'i mübârekeke buhur yakup on iki akçeye mutasârrıf ola altı akçesi harc-ı buhur akçesi vâzîfe ola ve bir kimesne dahî türbe-i latîfede vaz' olunan mesâhif-i kerîmeye hâfız olup vâzîfesi beş akçe ola ve dört nefer hub nefes ve hoş avâz ve tecvîd ve tertîl ile kırâatde mümtâz kimesneler her gün türbe-i müzburede savt-ı e'la ve husn-i edâ ile birisi salavât-ı subuhdan sonra sûre-i Yâsîn ba'dehü birisi salât-ı zuhûrdan sonra sûret-i mülk ve birisi asırdan sonra sûretün-Nebe' ve yine birisi akeb-i yâsîn-i şerîfde sûratü'l-fetih tilâvet eyleyüp kabûl-i tilâvet ve rûh-ı vâki' feye vusûl-i mağfîret ve rahmet için du'a ideler ve her birinin cihet-i yevmîyyeleri beşer akçe ola ve on nefer kavî ve kadîr ve kuvvet ve kudretleri zâhir kimesnelerin ikisi kayyim-i türbe ve

ikisi ferrâş-ı türbe ve ikisi siraci-i türbe ve ikisi ferrâş-ı harem-i türbe ve ikisi dahî ferrâş-ı kenîf olup hizmet-i lâzımelerini kemâ yenbeği edâda ihmal ve müsahele etmeyeler ve her biri sekiz akçe vâzîfeye mutasârrıf ola ve zikr olunan türbe-i cennet nâzır cenbinde binâ ve tesbîl olunan sebîl hânede dört nefer kimesne mu'tad üzere sebîlci olup alâ tarîki'l-münavâbe âmmе-i atşân-ı saki ve hizmet-i mu'ayyenelerin edâda cidd ve sa'yi eyleyüp her birine yevmî onâr akçe vâzîfe verile ve şöyle şart eyledilerki; Eyyâm-i sayfada üç ay mütevellîye sebîl hâneye kar verilmek için yirmi bin akçe sarf oluna ve dahî şöyle şart ve ta'yîn eyledilerki;

Leyâlî-i Ramazan-ı şerîfde câmi'-i şerîfin üç adet kapularında şerbet olmağı için her sene üç bin vukiyye Atina balı iştirâ olunup ba'de'l-teravih cemâ'at-i müslimîne iskâ oluna bu tertîb ile ki câmi'-i şerîf kapularından her bir kapuya şerbet için gecede otuz üçer vukiyye asel verilüp ve her kapuya iki nefer kimesne şerbetçi ta'yîn oluna ve Atina balından gayri bal alınmayup her ne mikdâr bahâ ile olursa yine Atina iştirâ oluna ve zikr olunan altı nefer şerbetçilere ellişer yüz akçe ücret verile ve Ramazan-ı şerîf eyyâm-i sayfa geldikde sebîlhâneye ta'yîn olunan kar câmi'-i şerîf kapularında şerbete konula ve dahî şöyle şart eyledilerki;

Cümle galle-i evkâfdan kendülerin atîkâtından olan tevekkül nâm hâtûn mademki hayâttadır yevmî yirmi akçe vâzîfeye mutasârrıf ola ve dahî şöyle şart eykedikerki;

Her sene Ramazan-ı şerîf ibtidâsında Üsküdar da mesâkin için ta'yîn olunan mahâlde sâkin olan miskinler pirinç ve rûgan ve odun virilip alivirilüp bu mecmu'ına on iki bin akçe sarf oluna ve dahî bundan akdem müfettiş-ı evkâf-ı Haremeyni's-şerîfeyn olan Hüseyin imzâsı ile mümzât ve hatmi ile mahtûm ve sıhhat ve lüzûm ile mahkûm olup hicret-i nebevîyye-i aliyye ekmelü't-tehiyyenin bin altmış altı Cemaziyel-ülâsı târîhi ile müverrehe olan vâkfiyye-i ma'mülün bihâleri nâtuka olduğu üzere tebdîl ve tağyîri ve taklîl ve teksîri merraten ba'de uhrâ kerraten ba'de ülâ yed-i kerîmelerde olmağla oldahî bu vâkfiyye-i cedîdelerine ilhâk olunup mazmûn-i vâkfiyeleri bi-aynihi bu mahalle-i celîleye nakl olunmak şart eyledikleri ecilden ol kitâb mer'î vâsl-ı mu'teberi şer'inin şurût ve kuyûdı bi ibâretiha işbû mahâlde zikr olunan sâhibetü's-se'âdet Vâlide Sultân damet ismetuha taraf-ı karîn-i şerîflerinden vâkf-ı ati'z-zikri ikrâra vekîl olup nehç-i şer'î üzere vekâlet-i sâbite olan ağây-ı Bâbü's-saâde Alî ağâ İbni Abdülmennân meclis-i şer'î kavîm ve mahfil-i din-i müstekîmden vâkf-ı cai'z-zikre li-ecli't-tescîl vel-i

itmâmi'l-maslihâti mütevellî nasîb ve ta'yîn buyrudukları Mustafa ağâ ibni Hasan mahzarında bi'l-vekâle ikrâr-i sahîh-i şer'î ve i'tirâf-i sarîh-i mer'î kılûp muşârun-ileyhâ Sultân hazretleri atyeb-i mâl ve ahles-i menâllerinden beş bin iki yüz kıt'a rabbânî-i kebîr kuruş ifrâz idüb vâkf ve habs ve tesbîl kılûp şöyle şart eyledilerki;

Meblağ-ı mevkûf-i mezbûr mütevellî mübâşereti ile her sal onu on bir hesabı üzere istirbâh ve istiğlâl olunub hâsıl olan rıbhından sarây-ı sultânide oda-i kebîrde sâkin olan iç oğlanlarından on beş nefer kimesne her gün Kur'ân-ı azîmü's-şândan birer cüz-i şerîf tilâvet idüp yevmî ikişer buçuk akçeye mutasârrıf olalar ve oda-i sağırde dahî onbeş nefer oğlan birer cüz-i şerîf tilâvet idüp kezalik ikişer buçuk akçeye mutasârrıf olalar ve zikr olunan eczâhânların üzerine bir noktacı ta'yîn olunup yevmî iki akçe dahî ona verile ve ba'de tilâveti'l-eczâ-i bir du'acı ta'yîn olunup iki akçe dahî anâ verile ve tevliyet-i mezbûreye ehil bir kimesne mütevellî olup yevmî yedi akçe vâzîfeye mutasârrıf ola ve bir kimesne dahî câbî olup yevmî üç akçe vâzîfeye mutasârrıf ola el-haletü hazîhi zikr olunan beş bin ikiyüz kuruş mal-i mevkûfi tebdîl ve tağyîr vâkf yedlerinde olmağla bi hasebi's-şer'î's-şerîf olup halen muceddeden binâ ve i'mâret olunan câmi'-i şerîfin masârif-i lâzîmesine harc ve sarf idüp şöyle şart ve ta'yîn eyledilerki;

Zikr olunduğı üzere sarây-ı sultânide oda-i kebîr ve oda-i sağırde kiraet olunan eczâ-i şerîfenin vezâifî şart-ı evvel üzere evkâf-ı câmi'-i şerîfden mah be mah verilüb bu mecelle-i şer'iyede kârî ben ketb ve tahrîr olunan şurût-ı vâkfiyye-i üladan vâzîfe-i tevliyyet olan yevmî yedi akçeden mâ'adâsı tağyîr olunmaya ve her ay bâşında hatmi mütevellî ile mahtûm bir surre ile vezâyif-i merkûm vâkfiyye-i menkûlün anhadе zikr olunan câbî yedi ile babu's-se'ade ağâsına irsâl ve ol dahî ashâbinâ tevzî' ve taksîmde tekâsül ve ihmal etmeye kezalik sâbikan Rumili kâdî askeri olup ba'dehü mesned nişîn-i sadr-i meşîhat-i islâmiyye olan Es-Seyyid Mehammedü'l-Emîn İbni Sun'î Efendi'nin imzâ ve hatemi ile mu'avvene ve mahtûme ve sıhhat ve lüzûmi ile müstehille ve mahkûm olup bin altmış sekiz Muharemi'l-Haram evâhiri ile müverreha vâkfiyelerinde zikr olunan evkâfın dahî tebdîl ve tağyîri ve taklîl ve teksîri yed-i şerîfelerinde olmağla ol vâkfiye-i ma'mûlün bihânın şurût ve kuyûdı dahî bu mecelle-i şer'iyeye sebt olunmak şart eyledikleri ecilden katîb-i vâkf-ı mezkûrin masârif ve müstegillâtı ve müsebbelat ve ihrâcatı min gayri ziyâdetin ve noksanın bu mahâlde tahrîr ve beyân olundu bâ'iset-i hâze'l-kitâb Vâlide-i Sultân-i zemân hazretlerinin kethudâlârı ve taraf-ı

bahiri'-ş-şereflerinden husûs-ı atı'l-beyân vekîlleri olup bimâ hüve nehcü's-sübûtü şer'an vekâlet-i sâbite olan alî Ağâ İbni Mustafa meclis-i şer'î hatîr-ı lâzımı't-tevkîrde vâkf-ı atı'l-beyâne li-celi't-tescîl ve'l-mehâkim mütevellî nasb ve ta'yîn olunan Mehmed Efendi ibni Hüseyin mahzarında bi'l-vekâle ikrâr ve i'tirâf idüp müvekkile-i mûmâ-ileyhâ hazretlerinin vâkf-ı âti zuhûr ve sudûrına değin silk-i mülkinde münselik olup vilâyet-i Anâdoluda Bergama nâm kasaba kurbinde Kavâk nâm mevzîde vâki' mûmâ-ileyhâ hazretlerine intima ile tahditden nüstegni dâhilen ve haricen büyut-i hâvî çiftlik ta'bîr olunûr mülk menzîli ve içinde mevcûd olan evânî ve edevâtı ma'lûm ve me'mâlik ve mevâşi vâlât-ı ma'dûdeyi ve yine Turhalı kazâsına tâbi' Soma nâm kasabada vâki' lede'l-ehâli ve'l-cirân ma'lûmetü'l-hudûd tek hamâmı ve yine çiftlik-i mezbûr ile kadîmden ma'an zabt oluna gelmiş ma'lûmetü'l-katı mülk mezra'alârı ve koruyı ve yine zikr olunan Soma kasabasında senede (...) vâkfına (...) akçe mukâta'ası olan yetmiş dokuz bâb dekâkîn ve bir bâb kahve hâne de olan mülk binâsı ve arazi-i mîrî üzere mebni olup Soma suyu ile da'ir bir göz değirmen ve eşcâr-ı müsmire ve gayr-i müsmireyi hâvî bir kıt'a bâğçeyi cemi' tevâbi ve levâhıkı ve kâffe-i hukûk ve mürâfıkı ve müştemilâtı ile hasbeten li'llâhi'l-azîm vâkf-ı sahîh-i müebbed ile vâkf ve habs idüp şöyle şart eylediği;

Zikr olunan çiftlik ve hamâm ve dekâkîn ve mezrea ve değirmen ve bâğçe beher sene ecr-i misli ber vech-i mu'tâd icâr olunup ücretinden mahmiye-i İstanbul'da Ayasofya-i kebîr câmi'-i şerîfnde ba'de salâti's-subh otuz nefer kimesne müctemian birer cüz-i şerîf tilâvet idüp her biri yevmî ikişer akçe vâzîfeye mutasârrıf ola ve dört nefer kimesne dahî biri du'acı ve biri noktacı ve biri buhurcu ve biri hâfız-ı eczâ-i şerîfe olup her biri ikişer akçe vâzîfeye mutasârrıf ola ve mütevellî sekiz akçeden vâzîfeye mutasârrıf ola ve yine câmi'-i mezbûrda her gün bir kimesne ba'de salâti's-subh bir yâsîn-i şerîf ve bir kimesne dahî ba'de's-selâti'z-zuhûr bir hatm-i şerîf tilâvet idüp yevmî ikişer akçe mutasârrıf ola ve zikr olunan eczâ-i şerîfe câmi'-i mezbûrın hâtîbi ve imâmi ve hâfızlarına ve tevliyyet-i merkûm her kim Vâlide Sultân kethudâsı olur ise anâ meşrûta ola deyu şart ve fârigan ani'-ş-şevâgil mütevellîye teslîm eyledi halen şöyle şart ve ta'yîn eyledilerki;

Bu vâkfiye-i ma'mûlün bihâ ve'l-mahkum bi-sıhhati ve'l-lüzûm beyne yedeyi'l-hâkimi'l-muvâkkı'-ı e'lâhâ de mezkûr olan şurût ve kuyûd-ı mer'iyeye ve mu'tebere olup vâzîfe-i tevliyyetden mâ'adâsı ibkâ ve bu vâkfa dahî evkâf câmi'-i şerîfe ilhâk olunmağla şart-ı

tevliyyet dahî ifâ olunup her kim câmi‘-i şerîfe mütevellî olursa buna dahî ol kimesne mütevellî ola ve mürûr-ı eyyâm ve kürûr-i şühûr ve e'vâm ile zikr olunan eczâ-i şerîfenin evkâfına fütûr ve müstegıllatına kusûr tari ve ariz olur ise eczâ hânânın ve Yâsîn ve fetih hânın vâzîfeleri evkâf câmi‘-i şerîfinden verile ve ol aliyetü'z-zât semi‘yyeti's-sıfât hafizahel'Ilâhü Te‘âlâ ancemi‘i'l-afâti ve'l-âhât hazretlerinin emri şerîfleri ile binâ olunan sabiku'z-zikr sultâniyye ve seddü'l-bahir ismile iştihar bulan kal‘alâr dâhilinde vâki‘ iki adet câmi‘-i şerîf ve mekteb-i latîfin vezâif-i mürettebatı ve mevâcib ve ihrâcatı ve sâir merâsim ve levâzım mesâlihi için ba‘zı emlâk ve akârat ve ebniye ve müsakkafat ki silk-i mülkünde dâhil ve vâkf ve tesbîle kâbil yerlerdir vâkf eyledi tekabbele'Ilâhü minhâ hasenâtihe'l-mebrûre ve ce‘âlehü fî e‘lâ-i kelimiti'Ilâhi mesa‘iha meşkûra ol emlâk ve akârat bunlardır ki zikr olunûr evvelen kal‘a-i sultâniyye dâhilinde muşârun-ileyhânın izin ve ma‘rifeti ile binâ olan bir çifte hamâm ve kal‘a-i merkûmede binâ olunan dekâkîn ve karye Esenlü ve gayriden üç bin sekiz yüz kırk sekiz akçe yazusu olan nısf timârın mahsûli ve mahsûl-i ihtisab-i bâc ve pazar ve furun ve habbaz ve bigâdîç kazâsına tâbi‘ Akdere nim karyede Köse İsmail çiftliği demekle ma‘rûf olan çiftliğin mahsûli ve sâniyen seddü'l-bahir kal‘asında binâ olunan hamâm ve zikr olunan kal‘ada vâki‘ olan dekâkîn ki her biri mevziinde ma‘lûm ve mümtâz ve hudûd ve hukûki beyyinü'l-imtiyan olmağın ta‘rîf ve tahdîde gayri muhtac ve temhîd-i tevsîfe âdîmü'l-ihtiyaclardır bi cemi‘i't-tevâbi ve'l-lavâhık ve cümleti'l-merâfik ve't-taraik ve şöyle şart ve ta‘yîn eyledilerki;

Mahmiyye-i Kostantiniyyede binâ olunan câmi‘-i şerîfin evkâfına her kim mütevellî olur ise kal‘alâr evkâfına dahî ol mütevellî olup ve lâkin zikr olunan kal‘alârda vâki‘ olan hıdamat-ı lâzıme-i evkâfı görmek için bir müstekîm ve mütedeyyin ve kal‘alârdan birinde mütevettin kimesne yevmî yirmi akçe vâzîfe ile mütevellî-i kâimmakâmı olup her sene mahmiye-i İstanbul'a gele ve kal‘alârda vâki‘ olan evkâfın muhâsebesini câmi‘-i şerîf mütevellîsine beyân idüp mütevellî-i vâkfın imzâ ve hatmini müştemil yedine mühasebe temessüki alâ ve bir kimesne dahî katîb olup kal‘alârda vâki‘ olan evkâfın îrâd ve masrafını hak ve adl üzere yazup yevmî sekiz akçe vâzîfeye mutasârrıf ola ve bir kimesne dahî câbî olup yevmî altı akçe vâzîfeye mutasârrıf ola ve Kal‘a-i Sultâniyyede binâ olunan câmi‘-i şerîfde bir zîver zühd ve salâh ile areste ve hilye-i vera ve felâh ile yeraste vâ‘iz ve tezkire kadîr ve pend ve nâsihatde mâhir kimesne vâ‘iz ve müzekkir olup yevmî yirmi akçe vâzîfeye mutasârrıf ola ve bir kimesne dahî mu‘arrif

olup ba'de edâ'î'l-hizme altı akçe vâzîfeye mutasârrıf ola ve dört nefer kimesneler dahî devr-i hândan olup üçer akçe vâzîfeye mutasârrıf olalar ve içlerinden birisi ser-mahfil olup bir akçe vâzîfeye mutasârrıf ola ve iki nefer kimesnelerin birisi rûh-ı pâk Hazret-i seyyidü'l-enâm aleyhi's-salâtü ve's-selâm için ve birisi dahî devâm-ı ömr-i devlet ve pâdişâh-ı islâm için her gün câmi'-i şerîf-i mezkûrda savt-i e'la ile tilâvet-i süre-i yâsîn-i şerîf edüb her biri dört akçe vâzîfeye mutasârrıf olalar ve bir hizmetine kaim kimesne câmi'-i mezkûrede kayyim olup altı akçe vâzîfeye mutasârrıf ola ve bir salâh ve diyanet ile melûf ve ilim ve hilim ile ma'rûf kimesne mu'allim-i mekteb olup yevmî on akçe vâzîfeye mutasârrıf ola ve bir zörmend ve tüvânâ ve sa'yi vü küşüş'de bi pervâ kimesne seka-i vüdü ve ferrâş-ı kenîf olup yevmî on akçe vâzîfeye mutasârrıf ola ve kezalik Kal'a-i Seddü'l-bahir'da binâ olunan câmi'-i şerîfde dahî bir ehl-i hâl ve sâhib-i kemâl kimesne vâ'iz olup yevmî yirmi akçe vâzîfeye mutasârrıf ola ve bir kimesne mu'arrif olup altı akçe vâzîfeye mutasârrıf ola ve dört nefer kimesneler dahî devrihânlar olup her biri dört akçe vâzîfeye mutasârrıf ola ve içlerinden biri ser-mahfil olup bir akçe vâzîfeye mutasârrıf ola ve iki nefer kimesnelerin dahî birisi rûh-ı revân-ı Hazret-i (Risâlet)-penâh aleyhi salevâtü'llâhi için ve birisi devâm-ı ömür ve devlet ve pâdişâh-ı din penâh için her gün câmi'-i şerîfde süre-i yâsîn-i kerîmini tilâvet idüp her biri dört akçe vâzîfeye mutasârrıf ola ve biri mü'minin mütteki ve mü'temen'i naki kimesne dahî mu'allim-i mekteb olup yevmî on beş akçe vâzîfeye mutasârrıf ola ve bir kimesne dahî saka-i vüdü ve ferrâş-ı kenîf olup yevmî on akçe vâzîfeye mutasârrıf ola ve câmi'în-i mezkûrenin her birine kîfâyet mikdârı şem'i asel ve şem'i rûgan ve rûgan-ı zeyt ve kanâdîl ve hasır ve sâir mühimmât-ı lâzimesi verile ve leyâli-i mübârekede husûsen Ramazan-ı şerîfde minârelerde olan kanâdîl kîfâyet mikdârı rûgan-ı zeyt verile ve şöyle şart eyledilerki; Zıkr olunan kal'alarda olan evkâf ve müberrâtın mahsûlatı şurût-ı mezkûre-i mestûrenin müra'âtı için bi-temâmiha harc ve sarf olundukdan sonra masârif-i lâzime-i sâire her ne ise İstanbulda olan câmi'-i şerîfin evkâfından tekmîl olunup bi-emri'llâhi Te'âlâ bir vecihle câmi'în-i mezkûreynin vezâif-i mu'ayyenesine kusûr ve masârif-i mübeyyenesine fütûr târi ve âriz olmaya ve ol aliyyü's-şân mükerreme-i unvân sâneha'llâhü Te'âlâ an-nevâibi'l-izmân hazretlerinin ceryân-ı hubyân-ı avâtıf-i aliyye ve feyzân-i çeşme-sar-i merakîm-sîneleri âmme-i âlem ve kâffe-i benî Adem hakkında neyl-i revân ve seyl-i devân gibi dâima câri ve sâri olup hemvâre bezl-i sadâkat-ı seniyye ile sükkân-ı Haremeyni's-şerîfeyni ta'zîm ve isâl-i salât-i tehiyye ile kuttan-i

beledeyn-i latîfeyn-i tekrîm âdet-i kavîme-i kadîme ve haslet-i kerîme-i müdimeleri olduğuna binâen "veli'llâhi alennasi hiccül beyti menisteta'a ileyhi sebîlâ" ve hadîs-i şerîf "inne'llâhe ketebe aleykümü'l-hacce fehuccü" muktezâsı üzere tarîk-i diyanete salik ve nisâb-ı hıcece malik olan fırka-i müslimiyn ve zümre-i müvâhhidine hacc-ı beytu'llâhi'l-haram ve ziyâret-i ravzâ-i mutahhera-i seyyidu'l-en'am aleyhi efdalü's-salâtü ve's-selâm ümde-i daâim-i hamse-i islâmiyyeden olmağla feriza-i lâzimeyi edâya ikâmet ve iddihar-ı mesûbât-ı ahiret için tehammuli atş-i sahara vekıfer ve hukkatı'l-cennetü bi'l-mekârî hi mazmûni ile irtikab-i mezar ve ihtari mahz-ı gani'met ve ayni se'âdet bilüp cânîb-i şammi cennet meşâmdan âzim-i tavâf-ı beyt-i meliki'l-allam olan efvâc-ı huccâc-i ol berari-i birtef ve tabin killet-i ebniyeden ve manend-i deşt-i kerbela killet-i âb ve şiddet-i germiyyet-i hevâ ile darbü'l-mesel olan saharinin hiddet-i iltihabından menâzil ve merahil'de bi nihâye su'ubet ve hadden ziyade meşakkat hükümleri ile ol tâife-i aliyyeden bu dacret ve idtırabı izale itmek için enhâri merhametleri isâle idüb mizab-i zemân-ı hikmet-i benân nebiyyü âheri'z-zemân aleyhi salevâtü'llâhirrahmândan iden "men seka müminen alâ zamein sekahü'llâhü minerrahiki'l-mahtûm yevme'l-kıyâmi" mâul hayât kelimât-ı kudsiyye misdakınca rûh-ı pür-fütûhları garik-i zülâli rahmeti rahmân ve menbe'-i füyûzât-i ilâhiyye olan lisan-ı bedi'u'l-beyân celibü'r-rahmân aleyhi salevâtü'llâhi'l-meliki'l-mennândan rızan olan "men berrede kebden atşâneten sekahu'llâhü ve ervâhı min şerabi'l-cenneti" reşehât-ı âb-i zülâl-i füyûzâti's-seniyye müeddasinca bostân-i revân-i kuds-i lisanları katarât-ı emtâr-i ğufrân ile ser-sebzü reyyan olmak için cânîb-i vâkf-i şerîflerinden yedi bin sekiz yüz adet tâm vezm ve kâmilü'l-ayar ri'yâli kuruş ta'yîn eyleyüb vücûh-i masârif bu yüzden tebeyyun eyledilerki tebirdârân-ı sarây-ı atîk-i sultâniden bir racul-i emîn ve mütedeyyin ve emânel ve diyaneti mütebeyyin kimesne sekabâşı ta'yîn olunub meblağ-ı mezbûri'n-na'at mütevellî-i vâkf tarafından yedine def' ve teslîm oluna ol dahî zikr olunan meblağdan üç yüz adet kuruşı kendü mühimmât-ı lâzime ve havâyic-i zarûriyyesine sarf itmek için ifrâz ve sâirinden mümtâz kılub mâ'adâ yedibin beş yüz kuruşı hıfz eyleye ol vâkta değın ki adet-i kadîme-i mahude ve kaide-i kavîme-i mahmûde üzre her re'si senede Dâru's-se'âdeti'l-aliyye tarafından ihrâc ve hezâr izzet ve ibtihâc ile cânîb-i Şama irsâl olunan surre-i şerîfe ile nehdat ve tarîk-i se'âdet-i refîk huccet-i azîmet eyleyüp bi îrâdeti'llâhi Te'âlâ diyâr-ı Şama vâsıl ve kavâfil-i huccâc ol memlekete nazil olduklarında sâir yoldaşları ile diyâr-ı Şamda sekabâşı olan

kimesnelere zehab ve iyabda mahall-i nüzül ve ikâmet olmağı için iştirâ ve vâkf ve lâzım oldukça ta'mîr ve termîmini cânîb-i vâkıftan ta'yîn eyledikleri ser-çukadar musli sarây dimekle ma'rûf olan sarây-ı refi'u'l-bünyân ki mahallinde kemâl-i iştiharından hudûd-i erba'ası müstegni ani'l-beyândır ol sarâyâya nüzül eyleyüp atşân-ı huccâc-i müslimînden suya muhtac olanlar sekaya olmağı için zikr olunan yedi bin beş yüz kuruluş ile altmış beş re's-i evvel isticâr eyleyüb beş re'sine sekalârın çadırı ve levâzımı ve altmış re'sine dahî menâzil ve merahilde mâ-i sâfi tahmil olunup zehab ve iyyab da huccâcın muhtac olan atşası iskâ ve leheb-i fuadları mâ-i bârid ile itfâ oluna taki bu hayrât-ı ebedîyyi'l-istimrâr dünyâda ve ukbâda itfâ-i nâr-i gazab-i kahhar eyleye bi-mennihi ve keremihi ve ol hazret-i ulyâ menkibet ve banüyi vâlâ menzîlet e'nî vâki' fe-i mesûbât hayr ve ihsân ve bâniye-i mebâni-i hayrât-i hisân lâ zâlet muveffakate't-tevfîri mecâmi'i't-tâ'ât ve mâ berihat mueyyedetden fî teksîr-i cevâmi-i ibâdât şöyle şart ve ta'yîn eylediki;

Mekke-i müşerrefe-i mükerreme ve tayyibe-i mufahhamada ukûf ve kıyâm ağâyân-i vâla makâm ve harem-i muhterem-i mükerremede se'âdet-i hizmet-i feraşat ile müşerref olan huddâm-i zevil ihtirâmdan kırk nefer kırâat-i Kur'an-i azîmüş şâna kadîr kimesneler en'amhânlar olup her gün ba'de salâti's-subhi harem-i muhteremde cemiyet ve sûre-i en'âm ceziriyyeti'l-in'amı vech-i mushaf-ı kerîmden kemâl-i huşu ve ta'zim ile tilâvet ve ediye-i mesûrelerin yerlü yerinde kırâat idüp esnâ-i tilâvet sûre ve kırâat-i ediyye-i mesûrede terk-i kelâm etmekte itimâm ve sa'y-i mâ kelâm eyleyeler ve cümle-i şurût ve âdâb ile kırâat-i sûre-i kerîme-i in'am-ı husn-ü ihtitâm buldukda cenâb-ı mebde-i feyyâz ve vehhab-i bi ilel ve eğrazdan Hazreti pâdişâh-ı islâm edâme'llâhü ömrehü ve devletehu ilâ yevmî'l-kıyâme cenâbının imtidad-ı ömür ve devlet ve bekây-ı izzü ve saltanâtları için istianet ve istid'â ve kabûl ricâlârı için sûre-i fâtihayı hâtîme-i du'a eyleyeler ve her birisi senede beş aded haseneye mutasârrıf ola ve zikr olunan kırk nefer kimesneden birisi sandûkî ve birisi mu'arrif olup her biri ikişer haseneye mutasârrıf ola ve dahî şöyle şart eylediler ki;

Reis-i hataya olan hubb-i dünyâdan kable safâ nemâsını mütehalliye ve şevârik-i envâr-ı kudsiyye ve bevârik-i esrâr-ı ev ünsiyye ile tehalliye eyleyüp vâtanından bi'l-küllîye muhaceret ve ka'be-i mu'azzamede ihtiyâr-ı se'âdet-i müceveret iden ashâb-ı fevz ve felâh ve erbâb-ı salâh ve necahdan doksan nefer tecvîd ve tertîle kadîr ve kiraet-i Kur'âna mukdedir kimesneler eczâ hânlar olup her gün harem-i şerîfde vaz'ı maiyyet ve

hey'ât-i cem'iyet ile vech-i mushaf-ı şerîfden birer cüz Kur'an-ı kerîm tilâvet eyleyeler lâkin bunlar üç fırka olup her fırka otuz nefer ola bir kat salât-ı subuhdan sonra okuyup sevâbını Hazret-i seyyid-i kâinât ve mefhar-i mevcûdât şefî'u'l-müznibîn ve rasûl-i rabbi'l-âlemîn hazretlerinin ber vech-i mukaddes ve mu'âllasına ithâf ve ihdâ eyleyeler ve bir fırka dahî salât-i zuhûrdan sonra okuyup sevâbını çehar-ı yâr-ı güzîn rıdvânü'llâhi Te'âlâ aleyhim ecma'în ervâh-ı tayyibelerine hediye eyleyeler ve bir fırka dahî salât-i asırdan sonra okuyup sevâbını Hazret-i vâkıfe-i aliyyetü's-şân amîmeti'l-ihsân ebkâhe'llâhü Te'âlâ ilâ yevmî'l-haşr-i ve'l-mizan cenâbının rûh-ı pür-fütûhuna hibe eyleyeler ve her fırkadan takdîm elyâk ve tevfik-i ehak iki nefer kimesnelerin biri müarrif biri sandûkî olup ibtidâ tilâvet du'a ve tefrik ve cemi eczâ anlara muvâffak ola ve zikr olunan eczâhânların her birisi senede beşer hasene dersleri yedişer haseneye mutasârrıf ola ikişeri sandûkî ve mu'arriflik için ve beşeri kırâat için ola ve dahî şöyle şart eyledilerki;

Her kim ki Mekke-i mükerreme ve ka'be-i mu'azzamada şeyhu'l-harem olur ise zikr olunan eczâhânân ve en'am hânânâ nâzır olup cihet-i nazârat senede on dört haseneye mutessarrıf ola ve kezalik Medine-i münevvere ve ümmet-i bi'l-envâr-i musavverada envâr-ı füyûzât-ı ilâhiyye ile mahfûfe ve kemâl-i kudüs ve nezahat ile mevsûfe olan türbe-i mütahhera-i Hazreti rasûl-i ekrem salla'llâhü aleyhi ve sellemde hizmet-i feraşet ve se'âdet-i mucaveret ile müşerref ve mugtenim olan ibâdet-i mükerremînden kırk nefer kırâat-i Kur'an-i azîmü's-şâna kadîr kimesneler her gün ba'de salâti's-subh harem-i ravzâ-i mutahherede cemiyet ve vech-i mushaf-ı kerîmden süre-i in'am müstevcibü'l-in'amı tilâvet ve ed'ıye-i me'süreleri kırâat eyleyüp izdiyâd-ı ömr ü devlet-i pâdişâh-ı islâm için du'a ve du'alârının dergâh-ı hakda makbûliyyetini rica eyleyeler ve zikr olunan kırk meferden iki nefer kimesnenin biri dahî muarrif ve biri sandûkî olup senede yedişer haseneye ve mâ'ada in'am hânlar beşer haseneye mutasârrıf olalar ve Medine-i münevverede se'âdet-i mucaveret ile müşerref olan ashâb-ı îmân ve ikan ve rebâb-ı ilm ve irfandan doksan nefer abîd ve zahîd ve müterettib ve mücevvid kimesneler her gün harem-i ravzâ-i muhteremde cem'iyet ve vech-i maıyyet ile kur'an-ı azîmü's-şândan birer cüz-i kerîm tilâvet eyleyeler ve bunlar dahî üç fırka olup her fırka otuz nefer ola fırka-ı ülâ ba'de salât-ı subh okuyub sevâbını rûh-ı pâk-i Hazreti seyyidü'l-enbiyâ aleyhi salevâtü'llâhi ve selâmühüye ihdâ eyleyeler ve fırka-i sâniye ba'de salâti'z-zuhri okuyup sevâbını ervâh-ı tayyibe-i çihar-ı yar-ı güzîn rıdvânü'llâhi Te'âlâ aleyhim ecma'îne

hediyeye eyleyeler ve fırka-i sâlise ba'de'l-asır okuyup sevâbını rûh-ı sâhibetü'l-evkâfa ithâf eyleyeler ve zikr olunan üç fırkanın her bir fırkasından iki nefer kimesnenin biri mu'arrif biri sandûkî olup senede yedişer haseneye ve mâ'ada eczâhânlar beşer haseneye mutasârrif olalar ve ravzâ-ı mutahhera-i nebevîye alâ sâkinaha efdalü't-tehiyyede her kim şeyhu'l-harem olur ise zikr oluna en'am hânlar ve eczâhânlara nâzır olup cihet-i nazârat senede ondört haseneye mutasârrif ola ve dahî şöyle şart eyledilerki; Câmi'î şerîf-i pür envârda vaz' olunan kanâdîl-i bi şumâr ile türbe-i latîfede ve iki aded minârelerde ve sâir tâlik-i kanâdîl olan mahallerde yanmak için her sene üç bin vâki' ye rûgan-ı zeyt sarf oluna ve leyâli-i mübârekede ve leyâli-i Ramazanda minâre kanâdîl-i ikâd için istihdâm olunan kimesnelere senede dört bin akçe ücret verile ve zikr olunan kanâdîle mikdâr-ı kîfâye zencir ve kaz ayağı iştirâ oluna ve câmi'-i şerîfin mihrâb-ı pür nûrunun iki tarafında her gice evkâf-ı selâsede yanâcak pâk ve sâf ve ak bal mumı için senede yirmi beşbin akçe sarf oluna ve şem'î rûganâ mütad üzere ücret verilüp bi hasebi'l-iktizâ bir mahalle câbî gönderildikde harc-i rah verile ve lâzım oldukça merâmmeçilere ücret ve ta'amiyye verilüp câmi'-i şerîf için alınan eşyânın dahî hammaliyyesi cânîb-i vâkıfdan verile ve evkâf-ı sâireden arsa-ı sırfa ve haliyye iken mütevellîleri ma'rifeti ile eshâbından iştirâ olunup câmi'-i şerîf evkâfına zam ve ilhâk olunan arâzî için senede onbeşbin akçe mukâta'a verile ve ol câmi'-i cennet nâzır ve türbe rahmet-i masîr ile mekteb hâne âdîmi'l-âdîlde bast olunan hasır ve seccade ve halılarki her biri nice müddetde bir kerre alınûr vâkt-i hacetde münâsib behâye alâ kaderi'l-kîfâye alına ve pak ve nazif tutulub ahsen-i minvâl ile isti'mâl oluna mademki hâsıl-ı evkâf-ı mezkûre vâkıfı ve galle-i muberrât-i mezbûre kâfi ola bu taksîm mer'î ve bu tevzî' mahmi ola ve inâyet-i bi gâyet-i rabbânîye ve eltâf-i bi nihâyet-i sübhâniye müktezâsınca vezâif-i meşrûha-i mezkûre ve ihrâcat-ı meşru'a-ı mezbûreden hâsıl evkâf-ı mestûre ziyade kalur ise vâkıfe-i mûmâ-ileyhâ etâle'llâhü ömreha ve devletiha hazretlerinin mademki rûh-ı pak-i münevveri beden-i pak-ı mutahherine müte'allik dir kendûsi mutasârrif ola hükm-i ilâhi nazil ve saday-ı "ircî ilâ rabbiki râdiyeten merdiyye" güç-i cânına vâsıl olup i'lâ-yı izzet-i(?) pür şeref-i huld-i berini mudtacı ve men'am ve ibha-i kusûr-i bi kusûr dâru's-selâmda "fî mak'adı sıdkın inde melikin muktedir" nişînen-gahını makâr ve makâm etdikte yed-i mütevellîde gâyet muhâfaza ile hıfz olunup vâkt-ı hacetde hüsn-ü mulâhaza rakabeye sarf oluna ve îrâdet-i hak ve meşîyyet-i fail-i mutlak ile hâsıl evkâf-ı mubeyyeneye vezâif ve masârif-ı

mu'ayyenesine vefâ itmez ise hâsıl-i evkâf vefâ itdüğüne göre re'y-i sâhib ve fikr-i münasip ile mütevellî-i mevâcib ve vezâif ve ihrâcat ve masârif kısmet-i âdile ve adelet-i kâmile ile tatbik ve tevfiğ ile ve dahî merden zikr-i mürûr ve mürûr-i zammin sad sutûrda sudûr bulan envâ'î emlak-i mevkûfe ve esnâf-ı evkâf-ı mevsûfenin îrâdat ve mahsûlatı ve ihrâcat ve masrûfâtı her sene nâzır-ı vâkf olan ağâ-yı Dârus-se'ade ma'rifeti ile dikkat-i tâm ve ihtimâm-ı temâm ile görüle ve dahî mütevellî olan kimesne ebniye-i evkâf evkâf-ı mezbûreden islâha muhtac ve termîm-i zâhiru'l-ihtiyac olan mevazı'ı te'hir etmeyüb termîm ve münhedim olan mahallin tecdîdini mahsûl-i vâkf ile tetmim etdüre ve dai-i sa'y-i belîğ ve cehd-i bi dirig eyleyeki inşâa'llâhü Te'âlâ cümle evkâf-ı mezbûre cem'î ezmânda ma'mûr ve nakz ve kusûrdan dür ola ve eğer el-ıyazü bi'llâhi ber müktezây-i kazâ-i ilâhi bi'l-küllîyye münhedim ve evza-ı asliyyesi bi cümletiha mün'âdîm olup zevâyid-i evkâf-ı mezbûreden nesne dahî bulunmasa mahsûlat-ı evkâf-ı mezkûre bi-zimmetiha rakabeye tutulup tahsîl-i gallet ve zabt-ı mahsûlatda muhtac-ü ileyhim olan mütevellî ve katîb ve cabilerden gayr-i masârif ve vezâife kat'an nesne verilmeye ve her ne hâsıl olur ise ve kaç yılda temâm olur ise olsun hâsıl olan cemi ve zabt olunup vaz'ı evvel üzere mebân-i münhedim tecdîd ve evza-ı münâdim teşyîd ve temhîd oluna ve ne'uzü bi'llâhi min gadâbi'l-cebbar eğer inhidamı bir vecihle olsaki tecdîd-i muhâl ve iadesi gayr-i mümkinü'l-hal ola ol vâkıtta gallât-ı evkâf-ı mezbûre bi'l-cümletiha ve mahsûlat-i emlak-i mevkûfe bi-rimmetiha mutlak fukarâ-i müslimîn ve mesâkin-i mü'minine sarf oluna ve ba'de zalik ol Haticetü'z-zemân ve meryemü'l-asr ve'l-evân ce'âle'llâhü Te'âlâ ömreha tavîlen ve zikraha cemîlen hazretleri evkâf-ı mufassale-i mezkûreyi vücûh-i meşrûha-i mezbûre üzere vâkf-ı sahîh-i şer'î ve habes-i sarîh-i mer'î eyleyüp fariğani'ş-şevâgîli'l-mânia ve câmi'aten bi'ş-şerâitin-nafi'a mecmu'ı envâlinde ifrâz ve mütevellî-i muşârun-ileyh cenâbinâ teslîm itmekle mümtâz ve cümle surut ve erkânını ta'yîn ve sâir vücûh mevâzîmü'l-beyânını tebyîn eyleyüp mütevellî-i mûmâ-ileyh dahî sâir mutesarrifân-ı evkâf ve mütevellîyan-ı eslâf gibi tesarrif-i tâm ve ri'âyet-i kavânin-i şurût ve kuyûd da sarf-ı ihtimâm eyledi deyup tekmîl-i şurût ve tetmim-i kuyûd etdikde mütevellî-i sâlifü'z-zikr vekîl-i mûmâ-ileyhi ikrâr meşrûhında vicâhen ve şifâhen tasdîk ve tahkîk eylemeği emr-i ikrâr bi'l-vâkf ve teslîm minvâl-i meşru üzere ikmâl ve tetmim olundukdan sonra mezheb ve milletde muktedârları ve meslek-i şeri'atda bi-şuru' ve pişivâlâri olan akdem-ü eimmeti'd-din ve ustad-ı ecilleti'l-müctehidîn siracü'l-ümme tâcü'l-eimme unvân-i

divâru's-sedâd sultân-ı serîru'l-ictihâd ellezi ki fî teşyîdi'l-usûl ve temhîdi'l-fürü'i yed-i beydâ ve kadem-i sâbitü'l-imâm el-celîl Ebu Hânife Numan bin Sâbit râdîye'llâhü anhü ve ansâiri'l-müctehidîn ve evlâ lehü velehûm evlâ makâmin fî alâ illiyin katında adem-i lüzûm vâkf-ı ma'lûm ve meşhûr ve kütüb-i fetavâda alâ vechi't-tafdil mezbûr ve mezkûr ve mürûr ve dühur ve kürûr-i şühûr ile evkâfa nakz ve fütûr gelmek hud-i ukûl-i selîme ashâbinâ gayr-i mestûr olmağın "inne e'zame's-sadâkatı ecran en tûsaddikahü ve ente sahîhun" fehvâsı safha-ı kalb-i pür nûrlarında mestûr oldukda ruknü'l-atabeti'l-aliyyeti's-sultâniyye mukarribü'l-hazarâti's-seniyyeti'l-hâkâniyye beyt-i kasîdetü'l-mecd ve'l-ulâ unvân-ı sahîfetu's-şerefi' ve's-senâ bi'l-fi'il ağây-ı Dâru's-se'âdeti's-şerîfe olan Mehmed Ağâ İbni Abdurrahmân hassahü'llâhü bi mezîdi'l-ihsân cenâbını tescîl için rücû'u vekîl ve Hazreti imâm-ı Azam kavîni delîl itmeğın muşârun-ileyh vekîl-i celîlü'l-kadr zâde'llâhü kadrahü ve şeraha sadrahü ba'de sübût-i vekâletihî ani'l-hazreti'l-aliyyeti'l-vâki' feti bimâ hüve tarîk-u subûtiha şer'an ayn-ı tahkîk-i niyabetihî anha bimâ hüve sebîlü tehakkukıha bihi sem'an evkâf-ı sâlifetü'l-evsâfi bi tarîki'l-istikâmeti mütevellî ve kemâl-i iffet ve istikâmet ile mütehalli olan zü'l-kadri'r-rafi' ve's-şâni'l-meni' vâsıta-i envâ'i'l-hayrât müammiru'l-evkâfi ve'l-i'mâret Hasan Efendi ibni Mehmed ile ba'de vuzuh-i tevliyet-i aleyhâ bi hasebi's-şer'ii's-şerîfi'l-enver ve alâ takdîmi'd-dini'l-hânifi'l-ezher mesned-i şeri'at-ı garrâya müstenid ve hükümet millet-i semhada müste'bîd olan es-sadrü'l-celîlü'l-kadri ve's-şân ve'l-fadıl muşârun-ileyh bi'l-benân nâsıru's-şeri'ati'l-ğarra hâvi'l-mehaccetü'l-beydâ kâdî'l-kudât fî memleketi'r-rum e'tahu'llâhü sübhânehü mâ yatlubü ve yerumu hazretlerinin huzûr-ı şerîflerindeki bu vâkfiyyet-i şer'iiyyetü'l-mebâninin mebadisinde tevki-i vekî-ı vâki' ve hat ve hatmi ile hükmi-i münîf-i lâ ma'dûd mürafe'a eyleyüb mûmâileyh ağây-ı âlişân ve vekîl-i sâlifü'l-beyân inân-ı kelâmını semt-i rücû'a atf ve zimâm-ı merâmını savb-i istirdâda sarf idüp mütevellî-i mezkûr müvâcehesine bi'l-vekâle bu vecih üzere takrîr-i kelâm ve bu nehc-i bedi' üzere ta'bîr-i ani'l-merâm etdikde imâm-ı Azam ve hümâm-ı ekrem râdîye'llâhü anhü hazretlerinin re'y-i münîr ve mezheb-i hatîrları üzere vâkîf mucerred vekaftü dimekle vâkfa lüzûm arız olmadığa ma'lûm ve mülk-i kadîmine ircaa kudreti gayr-i mektûbe olup ve cihet-i miriden bir cihet için vâkf olunan arsa üzere mebni olan şey'in cihet-i uhrâya vâkfının ba'zı meşâyih-i icâreın mezhepleri üzere sıhhati olmadığından mâ'adâ vâkîf galle-i vâkfi küllen ve yâ ba'zan kendü nefsine şart itmek imâm-ı Muhammed hazretleri katında bâtil ve hilye-i sıhhatdan atıl olduğu cihetten akârım

kavmin ve zikr olan erazi-i mevkûfe üzerine mebniye olan evkâfın vâkfiyyetinden rucû ve müvekkilem mûmâ-ileyhânın silk-i mülküne idhâle şüru eyledim mütevellî kasr-ı yed ve bânâ teslîm ve red etmesi matlûbumdur suâl olunsun dedikte gıbbe'l-istintâk mütevellî-i reşîd esâs mümteni'ü'l-ındıras vâkfı teşyîd için müstevcib-i sevâb olan cevâb ki savâb ile cevâb verüp dedikte vâkf-ı akâr eğerçi imâm-ı muşârun-ileyh katında gayr-i lâzım ve vâkıf menâfi'-i vâkfı küllen ve ya ba'zan kendû nefesine şart itmek bâtil olduğuna imâm-ı Muhammed hazretleri câzim olduğu beyyin ve aşikârdır lâkin tilmiz-i evvel Ebu Yusuf Yakub bin İbrahîm el-imâm şâni mezheb-i şerîfleri üzere vâkıf mücerred vekaftü demekle vâkf sahîh ve lâzım olup ve cihet-i miriden bir cihet için mevkûfe arsa üzerinde olan binânın cihet-i uhrâya vâkfının sıhhatında dahî eğerci baz-ı meşâyih-i icâreın ihtilâfı vârdır lâkin ba'zı ahar sıhhatına zahib olduğu mukarrar olmağın rücû'a sebîl sudûr ve udule tarîk mefkûddir ve bunların kavli-i müftaye ve müftabih idüğü ulem'a-i e'lama ma'lûm ve gayri müşebbehdir deyu red ve teslîmden imtinâ' idüp bu kitâb-ı mütetâbı isr-i kâlem-i müşkîn rakkamlar ile teşrif iden hâkim ellezi lâ yehafü fi'llâhi levmete laimin hazretlerinden vâkf-ı mezkûru ile zımninde münderic olan şurût ve kuyûdun sıhhat ve lüzumuna hüküm talep idecek hâkim-i hasım muterâfi'un ileyh ecra'llâhü'l-hakka beyne yedeyhi dahî tarafeynin kelâmında tefekkür ve cânîbeynin merâmında teemmül eyledikten sonra cânîb-i sıhhat vâkf-ı tercih ve ihtiyâr ve taraf-ı hayrî takdîm ve isyar idüp vekîl-i vâlâ cenâb tûbâ lehû ve husn ü me'ab müvâcehesinde müvekkile-i celîleti'l-me'asir ebkâhe'llâhü'l-melikü'l-kadîr cânîbinden sâdır olan sâbık zikr-i akârın ve zikr olunan arâzî'i mevkûfe üzerine mebniye olan ebniyyenin ve zımnında münderic olan şurût ve kuyûdun imâm-ı Ebu Yusuf mezheb-i hatırları üzere sıhhat ve lüzûmuna hüküm eyledi hükmen sahîhân makrûnen bi'l-ihkâmi ve kazaen sarîhân makbûlen lede'l-hükkâm muvâfikan li-menâhîcü's-şer'i ve mutâbıkan li-kavânini'i'l-aslı ve'l-fer'ı âlimen bi'l-hilâf fî emr-i'l-evkâfî'l-vâkı beyne'l-eimmeti ve'l-eşrâf ve'l-meşâyihî ve'l-eslâf pes bu evkâf-ı mufassale-i mezbûre vücûh-i mukarrara-i mesfûre üzere mahkûmün bih olmağla mücmeun aleyhi olup ma'mülün bih ve mü'avvelün aleyh oldu fe izâ kânel emru kezalik min ba'd nakz ve nakzı mecâl ve tağyîr ve tebdîli mümteni'ü'l-ihtimâl olup ahad-i nâsdan bir ehade üsül ve fusûlünün ibtâlî'ne kudret ve efrâd-ı âferideden bir ferde şerâit ve zavâbıtının ihlâline ruhsat kalmamağı hak sübhânehü ve Te'âlânın ülü hiyyet ve rububiyetine ve melâike-i mukarrebînün ubudiyetine ve cemi'i kütüb-i münzelenin hakıyyetine ve zümre-i rusül

ashâb-i hidâyet ve müci-i yevm-i kıyâmet îmân ve ikan ve itikâd ve izanı olan kâinen menkan fî eyyizemânın ve min eyy-i mekânın gerek şah ve gerek nezir gerek sağır ve gerek kebîr bu evkâf-ı müsecelenin tevkîh ve tevkîr ve mahbusât-ı mufassalânın tenmiyye ve tesemmürüne sa'y-i cemîl ve cidd-i cezîl eyleyenin dünyâda metâlib ve me'aribi hâsıl olup ahiret de ebhây-ı merâtibe vâsıl ola ve her kim ki usûline kasd-i ibtâl ve ya şurûtuna niyyet-i ihlâl ide dünyâda hâl-i harâb ve me'âli ikab ve ukbâde müstehakk-ı azab ve müste'hil-i ikab ola "fe-men beddelehû ba'de mâ semi'ahû fe-innemâ ismuhû alellezine yubeddilûnehû inne'llâhe semî'un alîm" cerâ ve hurrira hâze'l-hüküm ve't-tescîl ve tekarrere ve tehakkaka zel vâkf-ı ve't-tesbîl fi'l-yevmî'l-hâmis es-sâbi' ve'l-işrin min şehri'llâhi'l-esammi'l-ehab Receb âmmet meyaminihü ehad-i şühur-i seneti selâse ve seb'ine ve elf. mine'l-hicreti'n-nebevîyye aleyhi ve alâ âlihi ve sahbihi ezka salâtin ve etyab-u tehiyye.(27 Receb 1073)

Ş u h u d u 'l-h a l;

El-veziru'l-kebîru'l-azîmu'ş-şân ve'l-müşîru'l-hatîru muşârunileyhi bi'l-benân nazîm-ı mesâlihu'l-en'am bi-ahseni'l-ittisakı ve'l-intizâm seyyidü'l-vüzerâ-yi fi'l-âfâk câmi'u cemî'u'l-mehasını ale'l-ittlak el-veziru'l-e'zamu'l-e'lem ve'l-müşîru'l-efhâmü'l-ekrem Hazreti Ahmed Paşa ibni el-merhûm Köprülü Mehmed Paşa,Kıdvetü'l-vüzerâ-i ve'l-eazîm umdetü'l-kübera ve'l-efahım menat-ı nizâm-i âlem düstür-i mukerrem müşîr-i mufahham Yusuf Paşa, El-cenâbü'l-âli makârru'l-me'asırı ve'l-me'âli mütemmimü mehami'l-en'ami fi'l-eyyâm mudebbirü mesâlihi'l-havâsı ve'l-avâm İsmail Paşa, El-veziru'l-kebîr zi'ş-şâni'l-hatîr malik-i me'mâliki'r-re'yi ve't-tedbîr sâhibü't-tedbîrati'l-hasene ve'l-ihtilâfi'l-müstehsene İbrahîm Paşa, düstür-i ma'delet şiar ve müşîr-i âsaf ve kar sadrî'l-vüzerâi'l-izâm bedrî'l-kubera'l-fihâm Kabun Mustafa Paşa, Sâhibu'l-izzü ve't-tekmîl adudî'd-devleti ve'd-din müdîr-i umûr-i cumhûri'l-ümem el-veziru'l-mukerrem Kaplan Mustafa Paşa, Sâhibu'l-izzü ve'l-ikbâl sâhib-i ezyâli'l-haşm ve'l-iclâl en-nâzıru ilâ emvâli's-sultâni Ahmed Paşa et-defteri, Zübdetü ashâbu'l-inşâd ve'l-inşâ ellezi insü paşa-i ellatîf el-münşin el-mütekaddimin eyyu insa Mehmed Efendi Reisu'l-küttâb,.Hâfızu'l-hadaiki's-sultâniyye mürebb-i riyâzu'l-hâkâniyye Sinân ağâ ser-i bostânyân-i hassa, Umdetu'l-efâdî'l-câmi'u'l-mehâmid ve'l-irfânî ve'l-fedâ'il fahru'l-eimme Hâfız Muhammed Efendi el-imâmü's-Sultânı, kıdvetü'l-ekâbir ve'l-e'âli müstecmi'u'l-mekârimi ve'l-me'âli Mehmed Ağâ kethudâ-i bevvâbin-i dergâh-ı âli,

Muzeyyin-i dîvân-i pâdişâhi mürettib-i bârigâh-i şehin-şahi İbrahim ağâ reisi çavuşân-i dergâh-ı âli, Mefharu'l-emâcidi ve'l-ekârî m câmi'ü'l-mehâmid ve'l-mekârim İbrahim Ağâ emîn-i binâ-i câmi'-i şerîf halen, Zi'l-kadri'r-rafi' ve'ş-şâni'l-meni' Mustafa Efendi muhâsebe, Mefharu'l-akrân ve merciu'l-e'yan ibrahîm Efendi mukâta'a, Sâhibü'l-fedâ'il ve'l-fevâdî'l-menbei'l-mekârim ve'l-hasai'l-Mehmed Efendi el-me'mur teftîş-i evkâf'l-Haremeyni'ş-şerîfeyn, Katîb-i haze's-sifri'l-hatîr el-abdü'l-fakîr emir Ömer bin Nasuh el vezir .

GÜLNÛŞ SULTAN VAKFIYESİ TRANSKRİPSİYONU

1640 nolu kasa defterinde kayıtlı Sultan Mustafa Han'ın vâlidesi Emetullah Gülnûş Sultan Vakfına ait 29 Şevval 1110 H. tarihli vakfiyenin yeni harflere çevirisidir.

Sûret-i hatt-ı hümâyûn Hüve'l-muin.

İşbu vakfiye-i ma'mûlün bihâda mastûr olan arazi bi'l-cümle karîha-i hümâyûnumdan vâlidem müşârunileyhâya bi-ivaz hibe ve temlik edip ivazı taraf-ı hümâyûnumda kabz olunmuştur. Sûret-i vakfiye-i ma'mulun bihâ-i sahibetü'l-hayrât ve'l-hasenât Hazret-i Vâlide Sultan dâmet ismetuha ve zâdet iffetuha vâlide-i Hazret-i Sultan Mustafa Han ibn Sultan Mehmet Han der-Galata ve Cezire-i Sakız ve Edirne kayd şod der sene 1110. Müberretü melaki emriha hüsne'n-niyye ve cemilu evveliha (...) el-erzak ile masarifihhae'ş-şer'iyye. Ketebehu'l-fakir es-Seyyid Feyzullah el-Müfti fi's-saltanati'l-aliyyeti'l-Mustafa Hâniyye afallahu anhuma ve an sahibeti'l-hayrât ve eskenehum bi-fadlihi buhbûhate'l-cennât. Mecelletün şer'iyyetün yaarribu madmûnuhâ ani'l-meberrât ve'l-hayrât dâafallahu ucûra vâkifetihâ ve mettaa butûle hayâtiha'l-müslimîn ve ene'l-fakir es-Seyyid Ali el-kadı bi'l-Asâkiri'l-mansûra fi vilayeti Rumeli el-ma'mure ufiye anhu ve ğufira lehu. Hasbiyallahu. Kitabu vakfin hâvin li'l-hayrâti'z-zâhiyeti'z-zâhire ve'l-hasenâti'l-bâkiyeti't-tâmmeti'l-bâhire mettaallahu subhanehu Hazrete'l-vâkife bi-tûlu bekâi sultanine'l-a'zam bi-câh-ı nebiyyine'l-ekrem Muhammed sallallahu aleyhi ve sellem kâlehu'l-abdu'l-fakir Abdullah bin Mustafa kâdiyen bi-Askeri Anadolu afallahu teala anhûma. Ma zübire fi heze'l-kitabi'l-kerim cârin ala nehci'ş-şer'i'l-kavim fe-kadaytu bi-sıhhati ma fihi mine'l-vakfi ve lüzumihi fi husûsihi ve umumihî alimen bi'l-hilafil vaki fi mesaili'l-evkaf beyne'l-eimmeti'l-eşraf harrahü'l-fakir ileyhi subhanehu ve taala es-Seyyid Mahmud el-me'mur bi teftişi'l-evkaf ufiye anhu. Hamd-i nâ mahdûd ve senâ-yı gayr-ı ma'dûd ol Hâlık-ı kevn ü mekân ve vâkif-ı ahvâl-i ins ü cân ve Râzık-ı cümle-i âferinendegân hazretlerinin dergâh-ı akdes ve barigâh-ı mukaddeslerine olsun ki insanı ketm-i ademden ibda' ve imlâ ve ahseni takvim üzere ihtira' ve inşâ edip mesâlik-i maâşî tefhim ve menâfi-i maâdi ta'lim eyledi. Ve sad hezâr salât ü selam ol sâhib-i Makâm-ı Mahmûd ve habib-i Rabb-i Vedûd, pişuvâ-yı mürselîn, muktedâ-yı evvelîn ve âhirîn, dibace-i halk u tekvin, hâtîme-i tertib-i mürselîn, efdal-i evlad-ı beşer, şefi-i rûz-ı mahşer, hâce-i her dû-serâ Muhammed el-

Mustafa hazretlerine olsun ki deâyim-i azâyimi tevfik-i karin ile erkân-ı din-i metîni te'yid ve levâmi-i envâr-ı şer'-i mübin ile zülumât-ı küfr ü dalâl nâ bedîd edip, kâffe-i enâmı dâru's-selâma davet ve minhâc-ı hakk-ı mübine irşâd ve hidâyet eyledi. Ve dahi âl-i izam ve ashâb-ı kirâm ve ezvâc-ı mutahharât ve zürriyât-ı hurşid-simâtları üzerine olsun ki her biri necm-i burc-ı dîn ve kevâkib-i evc-i yakîn olmuşlardır, rıdvânullahi teala aleyhim ecmaîn. Emma ba'du; Ashab-ı ukûl ve efhâma mestûr ve mektûm ve pûşide ve nâ-ma'lûm değildir ki bâis-i ibdâ-ı efrâd-ı halâyık ve dâi-i ihtirâ-i zevât-ı hakâyık ibadet-i hazret-i Hâlıkı'l-ibâd ve marifet-i mebde vü meâd birle husûl-i hayat-ı ebediye ve vusûl-i saadet-i sermediyedir. Hususâ bu cihân-ı gaddârın mâl u câhı bî-karar ve dünya-yı nâ-payidârın tâc u tahtı müsteâr ve bî-istikrârdır. "Küllü şey'in hêlıkun. " Der-cihân gayrullah fâni bî gümân. Bu hayme-i zer-nigar içre karara mecal muhal ve bu eyvan-ı bî emân içinde bekâya ikrar mümtenu'l-ihtimaldir. "Lev kaneti'd-dünya tedûmu li-vâhidin le-kâne resulullahi fiha muhalleden." Çünkü bu ribat-ı vahşet-eserden murûr olunmak makarrer ve ber-mısdâk-ı "küllü'mriin bimâ kesebe rehin." Herkesin hâli a'mâline menût ve ef'âline merbût olmak muhakkaktır. Lâ cerem, tehyie-i esbâb ve zâd-ı sermâye-i rûz-ı meâd için sa'y-ı bî-şumâr ve bezl-i dirhem ve dinar olunmak gerektir ki bâis-i fevz u necât ve vesile-i ref'-i derecât ola. Kâle'n-nebiyyu salallahu aleyhi ve sellem: "el-Cennetu dâru'l-eshiyâ." Seha ve keremde dahi inde cemii'l-ümem makbûl ve müsellemler olan li-vechillahi taâla hasenât-ı hisân ve hayrât-ı dil-sitâna sarf olan dirhemdir.

İmdi mâlik-i dinar ve direm ve sâhib-i sehâ ve kerem olan bi-delil-i kelâm-ı tayyib; "Meselüllezîne yünfikûne emvâlehum fi sebilillahi ke-meseli habbetin enbetet seb'a senâbile fi külli sünbületin mietü habbetin. Vallahu yudâifu li-men yeşâu. Vallahu vâsiun alîm" beşâretini hemdem, "Ve men cee bi'l-haseneti fe-lehu aşru emsâliha" nass-ı şerifi işaretini cerâhatine merhem edip mehâsin-i ahlâk ve a'mâl ile âraste ve celâbil-i ma'rifet ve kemâl ile pîrâste olup rûz-ı haşirde hey'et-i behiyye üzere mahşûr ve naim-i mukîmde mübtehic ve mesrûr olup, "İzâ mâte ibnu âdem inkataa ameluhu illa an selasin; veledün sâlihun yed'u lehu ve ilmün yüntefau bihi ve sadakatun câriyetün" hadis-i şerifi muktezâsınca hayrât ve hasenât etmekle isticlâb-ı gufrân-ı nâ-mütenâhi edip dâr-ı dünyada zikr-i cemil ve saray-ı ukbâda ecr-i cezile nâil ola.

Binâen alâ zâlik bu meslek-i pür-savâba sâlike olan sâhibetü'l-hayrât ve'l-hasenât hâlâ serir-i kasr-ı sultânî ve taht-ı âli-baht-ı Osmani üzere devlet ü ikbâl-i saâdet-iclâl ile

kâmbîn ve kâmrân olan sultân-ı cihân ve hâkân-ı zamân, şehriyâr-ı sipihr-i iktidâr, hurşîd-i ferr ü cihandâr-ı bülend- ahter, muhyi-i merâsim-i adl ü dâd, mâhi-i âsâr-ı cevr ü fesâd, hâdimü'l-Haremeyni'ş-şerifeyn, nâzır-ı şer'-i nûr-ı pür-metîn, rûh-ı efzûnde-i eyvân şâhi, ser-efzande-i mülk-i ilahi, şeh-i kişver-küşa-yi heft-iklim, sezâ-yı taht u baht-ı tac-ı dihim; elâ ve hüve's-sultanu'l-a'zam ellezi tefevveka ale's-selâtîn bi-uluvvi'l-himem es-Sultan ibnu's-sultan el-Gazi Sultan Mustafa Han ibni's-sultan es-said el-mütegammid rahmete Rabbihi'l-Mecid Sultan Mehmet Han ibni' s-Sultan İbrahim Han lâ zâlet âyâtu saltanatıhi mastûraten fi sahayifi'l-eyyâm ve mâ berihat silsiletu hilâfetihi müteselsiletan ilâ inkırâzi'd-duhûr ve'l-a'vâm tavvalallahu ömrehu ilâ kıyamı's-sâati ve sâati'l-kıyâm hazretlerinin vâlide-i mükerrereleri seyyidetü'l-muhadderât, ikliletü'l- muhassenât, refiatu'd-derecât, zâti'l-ula ve's-saâdât, dürret-i iklileti'l-iffeti ve'l-iclâl, gurretu cebini's-saâdeti ve'l-iclâl aliyyetü'z-zât, safiyyetü's-sifât devletlü saâdetlü Emetullah Sultan dâmet ismetuha ve sînet an mesâibi'd-dehri zâtuha hazretlerinin taraf-ı bahiri'ş-şeriflerinden vakf-ı ati'z-zikre vekil-i şer'ileri olan iftihârü'l-havâs ve'l-mukarrebîn mu'temedü'l-mülûk ve's-salatîn, sâhibu'l-izzı ve't-temkîn el-muhtassu bi-inayeti'l-Meliki'l-Muîn zü'l-kadri'r-refî' ve'l-câhi'l-menî' bi'l-fiil dârü's-saâdeti'ş-şerife ağası olan el-Hac Ali Ağa ibn Abdulmuîn hazretleri mahmiye-i Edirne'de vâki saray-ı sultanîde emin odası demekle ma'rûf odada akd olunan meclis-i şer'-i şerif-i şâmihu'l-imâd ve mahfil-i din-i münîf-i râsihü'l-evtâdda vakf-ı âti'z-zikre li-ecli't-tescîl ve li-itmâmi't-tekmîl mütevellî nasb ve ta'yîn olunan müşârun ileyha hazretlerinin kethüdarları iftiharü'l-emâcid ve'l-ekârim câmiu'l-mehâmid ve'l-mekârim zü'l-kadri'r-refî izzetlü el-Hac Muhammed Efendi mahzarlarında bi'l-vekâle ikrâr-ı sahîh-i şer'î ve itiraf-ı sarîh-i mer'î edip, Müvekkilem müşârün ileyha hazretleri ikâmet-i salât-ı mektûbe ve müdâvemet-i ibâdât-ı mergûbe için mahrûse-i Galata'da müceddeden bina buyurdıkları cami-i şerif ve mabed-i latif ve kezalik cezire-i Sakız'da müceddeden bina buyurdıkları cami-i şerif ve mabed-i münif ve mahmiye-i Edirne'de Hadika-i Hassa mukabelesinde müceddeden bina ve icra eyledikleri çeşmeyi halisen li-vechillahi taala vakf-ı sahih ile vakf ve habs buyurup zikrolunan hayrâtın itmam-ı mesalihi için vilayet-i Anadolu'da vaki hatt-ı hümâyûn-ı şevket-makrun ile bi-ivaz kendilere hibe ve temlik olunmakla yedlerinde olan milname-i hümâyûn mantûku üzere milkleri olup defter-i hakanide sınır ve hududu müteayyin, tahdit ve tavsifden müstağni olan Giresun ve nevahi-i Sire mukataalarını ve

medine-i Üsküdar hamahallahu ani'l-ekdâr muzâfâtından Adalar Nahiyesinde Soğanlı nam karyede vâki sâbikan atebe-i aliyyede bâbu's-saade ağası olan müteveffa Çalık Ahmet ağası çiftliği olup, 1075 tarihinde taraf-ı devlet-i aliyyeden kendülere hibe ve temlik olunmakla yedlerinde olan mülknâme-i hümâyûn ve hüccet-i şer'iyye mantûku üzere;

Bir taraftan Ahmet nâm kimesne harmanı ve iki taraftan tarik-i âm ile mahdûd hâriciyesi bir ocaklı selamlık ve iki fevkâni oda ve bir sofa ve üç tahta anbar ve bir ahur ve bi'r-i mâ ve bir tahtâni oda ve samanlık ve bağçe ve dâhiliyede iki fevkâni oda ve bir sofa ve altında bir anbar ve matbah ve bağçe ve iki sığır damı ve bir sığır ağılı ve bir canibden vadi ve iki tarafı tarik-i âm ve bir tarafı Sarı Halil mülkü ile mahdûd iki bi'r-i ma ve bir odayı müştemil mülk bostan

Ve etraf-ı erbaası taş duvar harman yeri

Ve çiftlik-i mezbûr kurbunda cedid yel değirmenini

Ve çiftlik-i mezbûr kurbunda tarlalar ve tarik-i âm ile mahdûd birbirine muttasıl iki kıt'a bağ

Ve yine etraf-ı erbaası Cafer Beşe veresesi bağları ve tarlaları ve Ak Mustafa oğlu tasarrufunda olan tarla ile mahdûd birbirine muttasıl iki kıt'a bağ

Ve yine etraf-ı erbaası İbrahim ve küçük Mustafa ve Muhammed Beşe bağları ve Serkiz veresesi bağları ile mahdud bir kıt'a bağ

Ve yine etraf-ı erbaası el-Hac Mustafa ve Abdalbaki Beşe ve Meryem Hatun bağları ve tarik-i âm ile mahdûd bir kıt'a bağ

Ve yine etraf-ı erbaası el-Hac Muhammed ve Uncuoğlu ve Papazoğlu bağları ve tarik-i âm ile mahdûd bir kıt'a bağ

Ve yine etraf-ı erbaası Ömer ve İsmail Beşe ve Serdar Muhammed veresesi bostanları ve müşârun ileyhâ tasarrufunda olan bostanlar ile mahdûd bir kıt'a bostan

Ve yine etraf-ı erbaası Serdar Muhammed veresesi menzili ve vâdi ve müşârunileyha tasarrufunda olan tarla ile mahdûd bir kıt'a çayır

Ve yine etraf-ı erbaası İvaz ve el-Hac Ali ve İsmail Beşe tarlaları ve değirmen bendi ile mahdûd birbirine muttasıl tahminen yirmi beş keyl tohum istiâb eder dört kıt'a tarla

Ve yine etraf-ı erbaası müşârun ileyhâ bostanı ve Ak Mustafa oğlu ve el-Hac Musli tarlaları ve tarik-i âm ile mahdûd taşlı tarla demekle mahdûd on iki keyl tohum istiâb eder bir tarla

Ve yine etraf-ı erbaası Ali Beşe bağı ve Aşıroğlu veresesi ve Ak Mustafa ve Cafer Beşe oğlu tasarruflarında olan ve müşârun ileyha çayırı ve tarik-i âm ile mahdûd beş keyl tohum istiâb eder bir kıtâ tarla

Ve yine etraf-ı erbaası İbrahim Bey bahçesi ve tarlası ve tarik-i âm ile mahdûd dört keyl tohum istiâb eder bir kıt'a tarla

Ve yine etraf-ı erbaası Recep bostanı ve müşârun ileyha bağı ve vadi ve tarik-i âm ile mahdûd birbirine muttasıl on beş keyl tohum istiâb eder iki kıt'a tarla

Ve yine etraf-ı erbaası el-Hac Ali bostanı ve tarlası ve Hocaoğlu tarlası ve tarik-i hâs ve tarik-i âm ile mahdûd on sekiz keyl tohum istiâb eder bir kıt'a tarla

Ve yine etraf-ı erbaası el-Hac Ali ve Osman tarlaları ve tarik-i âm ile mahdûd iki keyl tohum istiâb eder bir kıt'a tarla

Ve yine etraf-ı erbaası Bali Beşe oğlu tarlası ve Havva Hatun tarlası ve kuh ile mahdûd dört keyl tohum istiâb eder tarla

Ve yine etraf-ı erbaası kuh ile ve tarik-i âm ile mahdûd birbirine muttasıl yirmi keyl tohum istiâb eder iki kıt'a tarla

Ve yine etraf-ı erbaası kuh ve tarik-i âm ile mahdûd iki keyl tohum istiâb eder bir kıt'a tarla

Ve yine etraf-ı erbaası İsmail Beşe ve Hasan Beşe ve Abdülbaki Beşe ve Kara Ömer tarlaları ile mahdûd on beş keyl tohum istiâb eder bir kıt'a tarla

Ve yine etraf-ı erbaası Kara Ömer bağı ve Salih Beşe ve Ali Beşe tarlaları ve tarik-i âm ile mahdûd birbirine muttasıl yirmi keyl tohum istiâb eder iki kıt'a tarla

Ve yine etraf-ı erbaası Balcıoğlu ve Cafer Beşe tarlaları ve orman ve tarik-i âm ile mahdûd yirmi beş keyl tohum istiâb eder bir kıt'a tarla

Ve yine etraf-ı erbaası Küçük Mustafa bağı ve el-Hac Yusuf ve Cafer Beşe ve el-Hac Ali ve ilyas bey veresesi tarlaları ile mahdûd altmış keyl tohum istiâb eder dört kıt'a tarla

Ve yine etraf-ı erbaası İsmail Beşe tarlası ve kuh ve tarik-i âm ile mahdûd sekiz keyl tohum istiâb eder bir kıt'a tarla

Ve yine etraf-ı erbaası İsmail beşe ve el-Hac Yusuf ve Budak zimmi tarlaları ile mahdûd üç keyl tohum istiâb eder bir kıt'a tarla

Ve yine etraf-ı erbaası Hisarlıoğlu bağı ve İsmail Beşe ve Abdülbaki Beşe tarlaları ve vadi ile mahdûd yirmi keyl tohum istiâb eder bir kıt'a tarla

Ve yine etraf-ı erbaası Deli İbrahim ve el-Hac Ali tarlaları ve tarik-i âm ile mahdûd dört keyl tohum istiâb eder bir kıt'a tarla

Ve yine etraf-ı erbaası Ali Beşe ve Ali nâm kimesne tarlaları ve orman ile mahdûd beş keyl tohum istiâb eder bir kıt'a tarla

Ve Kara incir tarlası demekle ma'rûf bir kıt'a tarla

Ve yine büyük Maltepe kurbunda etraf-ı erbaası hisarlı oğlu bağı ve el-Hac Ali tarlası ve tarik-i âm ile mahdûd beş keyl tohum istiâb eder bir kıt'a tarla

Ve yine etraf-ı erbaası Muhammed Beşe ve el-Hac Abdünnebi ve el-Hac Abdullah bağları ve tarik-i âm ile mahdûd sekiz keyl tohum istiâb eder bir kıt'a tarla

Ve yine Kartal kurbünde etraf-ı erbaası berber İbrahim ve hurdacı oğlu vereseşi bağları ve İstanbuli manav bağı ve tarik-i âm ile mahdûd iki keyl tohum istiâb eder bir kıt'a tarla

Ve Bağçeler nam mahalde vaki etraf-ı erbaası Ali Reis oğlu ve sirkeci Veli ve Osman oğlu ve Serdar Muhammed vereseşi ve deli Hasan vereseşi tarlaları ve vadi ile mahdûd birbirine muttasıl kırk keyl tohum istiâb eder tarlalar

Ve yine zikrolunan Adalar nahiyesinde Salih nam karyede vaki müteveffa-yı mezbûr Çalık Ahmet Ağa çiftliği demekle ma'rûf olup tarih-i mezbûrda kendülere taraf-ı saltanatı aliyeden hibe ve temlik olunmakla yedlerinde olan mülknâme-i hümâyûn ve hüccet-i şer'iyye mantûku üzere mülkleri olup tahdiden müstağni dâhiliye ve hâriciyesi fevkâni iki oda ve iki sofa ve altında ahır ve matbah ve anbar ve fevkâni bir selamlık ve altında ahır ve bir hüddam odası ve bir samanlık ve bir fırın ve buzağı damı ve fevkâni iki çatma oda ve altları ahır ve muhavvata ve bi'r-i mâ'yı müştemil menzili çiftlik-i mezbûra tâbi olup Yoros kazasında İbrahim Paşa çiftliği

Ve çiftlik-i mezbûra tâbi bir kıt'a bağ ve koyun kışlağı ve bir kıt'a çayır ve mevazi-i adîdede tahditten müstağni altı yüz keyl tohum istiâb eder tarlalarını

Ve Kısıkkaya nâm mahalde göz su değirmenini

Ve yine nahije-i mezbûrede Semendre nâm karyede vâki müteveffa-yı mezbûr Çalık Ahmet ağa çiftliği demekle ma'rûf olup tarih-i merkûmede kendülere taraf-ı saltanat-ı aliyeden hibe ve temlik olunmakla yedlerinde olan mülknâme-i hümâyûn ve hüccet-i şer'yye mantûku üzere mülkleri olup etraf-ı erbaası arsa-i haliye ile mahdûd dâhiliyesi iki fevkâni oda ve iki sofa ve kiler ve altında matbah ve kiler ve dört anbar ve bir sağır oda ve bahçe ve hâriciyede iki fevkâni oda ve iki sofa ve iki ahır ve samanlık ve iki

hizmetkâr odası ve bi'r-i mâ' ve kurbunda yedi dönüm bağı müştemil çiftlik tabir olunur menzili ve çiftlik-i mezbûra tabi olup karye-i mezbûre toprağında vâki etraf-ı erbaası Ali Çelebi çayırı ve müşârun ileyha tarlası ve vâdi ile mahdûd Kanlı çayır demekle ma'rûf bir kıt'a çayır

Ve yine etraf-ı erbaası vâdi ile mahdûd bir kıt'a çayır

Ve yine etraf-ı erbaası Haseki Sultan çayırı ve İbrahim Çelebi tarlası ile mahdûd Uzunçayır demekle ma'rûf bir kıt'a çayır

Ve yine etraf-ı erbaası müşârun ileyha ve Derviş oğlu tarlası ile mahdûd bir kıt'a çayır ve kızılca viran suyu ile dair olmak üzere harabe değirmen yeri

Ve yine etraf-ı erbaası Haseki Sultan tarlası ve vâdi ile mahdûd takriben yirmi keyl tohum istiâb eder bir kıt'a tarla

Ve yine Kızılcaviran nâm mahalda etraf-ı erbaası Hamamcı oğlu tarlası ve vâdi ile mahdûd takriben on keyl tohum istiâb eder bir kıt'a tarla

Ve yine etraf-ı erbaası müşârun ileyha ve el-Hac Hasan ve Derviş oğlu tarlası ile mahdûd otuz keyl tohum istiâb eder Erikpınarı tarlası demekle ma'rûf bir kıt'a tarla

Ve yine Paşa çayırı kurbunda etraf-ı erbaası değirmen deresi ve el-Hac Mustafa çayırı ve ovacık çayırı ve tarik-i âm ile mahdûd altmış keyl tohum istiâb eder birbirine muttasıl üç kıt'a tarla

Ve yine etraf-ı erbaası Deli Mahmud çayırı ve Sultan çiftliği yolu ve dağ yolu ile mahdûd kırk keyl tohum istiâb eder bir kıt'a tarla

Ve yine etraf-ı erbaası Kavak değirmeni ve Timurculu Karyesi makberesi ve el-Hac Mustafa tarlasıyla mahdûd Kazçayırı tarlası demekle ma'rûf elli keyl tohum istiâb eder birbirine muttasıl iki kıt'a tarla

Ve yine etraf-ı erbaası müşârun ileyha değirmeni ve vâdi ve tarik-i âm ile mahdûd altı keyl tohum istiâb eder tarla

Ve yine etraf-ı erbaası el-Hac Mustafa ve İbrahim Beşe tarlaları ve karye-i mezbûre mer'ası ve tarik-i âm ile mahdûd yirmi keyl tohum istiâb eder tarla ve Çukur tarla demekle ma'rûf bir kıt'a tarla

Ve yine etraf-ı erbaası Kavaklı Karyesine giden tarik ve Karapınar yolu ve Muhammed Çelebi tarlası ve değirmen harkı ile mahdûd yirmi keyl tohum istiâb eder bir kıt'a tarla

Ve yine etraf-ı erbaası Sarı Kadı tarlası ve vâdi ile ve tarik-i âm ile mahdûd sekiz keyl tohum istiâb eder tarla

Ve yine Viran değirmen kurbunda vâki etraf-ı erbaası vâdi ve tarik-i âm ile mahdûd iki keyl tohum istiâb eder bir kıt'a tarla

Ve yine Ovacık tepesinde vâki etraf-ı erbaası hamamcı oğlu tarlası ve orman ile mahdûd iki keyl tohum istiâb eder tarla

Ve yine yeni değirmen altında vâki etraf-ı erbaası değirmen deresi ve tarik-i âm ile mahdûd takriben altı keyl tohum istiâb eder tarlalarını

Ve zikrolunan çiftliklerde mevcut olan sekiz yüz kırk re's koyun ve kırk beş re's kara sığır ve inek ve iki abd ve iki cariyesi

Ve yine Dâru'n-nasr ve'l-meymene Edirnetü'l-mahmiyyede Hadika-i Hassa kurbunda vâki Doğancı çiftliği arazisinde tarik-i âmda bina ve ihya buyurdıkları çeşme havalisinde iki taraftan tarik-i âm ve bir tarafı çiftlik-i mezbûr tarlaları ve bir taraftan Çukur çayır ile mahdûd tahminen yetmiş dönüm arazi, çiftlik-i mezbûrdan ba'de'l-ifraz yedlerinde olan mülkname-i hümâyûn mantûku üzere kendülere temlik olunmağın arazi-i mezkûreyi

Ve yine mahmiye-i Edirne kurbunda vâki Ahır Köyü çiftliği demekle ma'rûf olup taraf-ı Devlet-i Aliyye'den kendülere hibe ve temlik olunmakla yedlerinde olan mülkname-i hümâyûn ve hüccet-i şer'iyye mantûku üzere karye-i mezbûrede vâki; bir taraftan Yusuf Sarban oğlu Ahmet Ağa bahçesi ve üç taraftan tarik-i âm ile mahdûd dahilen nim sofalı bir bab fevkâni oda ve bir bab sağır oda ve matbah ve üzerinde bir bab oda ve tahtâni bir kiler ve önünde bir sofa ve bir kurnalı hamam ve bir camekân odası ve bir fırın ve ikişer kursaklı iki çatma anbar ve bi'r-i mâ' ve iki kenif ve eşcar-ı müsmire ve gayr-ı müsmireyi ve iki dolabı müştemil kırk dönüm bahçe ve ortasında bir köşk ve iki bahçevan odası ve hâricen iki fevkâni oda ve bir sofa ve dehliz ve kenif ve tahtında buzağı ahır ve sekiz kirişli bir samanhan ve sundurma ve tahtâni iki oda ve iki sofa ve on kirişli bir bab at ahır, öküz sayesi ve sekiz kirişli öküz ahır, iki kaz kümesi ve hayvanat tukadı ve kapı önünde nısıf dönüm miktarı zibilhane ve bir miktar havluyu müştemil çiftlik tabir olunur saray-ı âlilerini ve çiftlik-i mezbûrda mevcut olan bin re's koyun ve kırk dört re's kara sığır ve camus ve ineklerini ve maan zapt ve tasarruf olunagelen Kara İshaklı nâm karye bağlarında vâki hendekden Eyneoğlu Karyesinde Ahmet bey nâm kimesne bağına, andan İvaz Bey bağlarına ve andan yine hendeğe muntahi olan harabe müşrif iki dönüm bir kıt'a bağ ve Ahır Karyesi harmanları kurbunda vaki Eyneoğlu Karyesine murûr eden tarikden had olunan hendekden

Hocaoğlu tarlasına ve andan İsmail ve Kara Hüseyin oğlu Ramazan ve Kuluoğlu Ali tarlalarına ve andan tarik-i âma müntehi olan cevizli tarla demekle ma'rûf iki yüz dönüm bir kıt'a tarla

Ve yine çiftlik-i mezbûr harmanı önünde vâki hendekden Hasan Ağa tarlasına ve ondan Osman Ağa tarlasına ve ondan Muhammed Sarban tarlasına ve andan zikrolunan hendeğe müntehi olan altı dönüm bir kıt'a tarla

Ve yine Yusuf Sarban oğlu tarlasından Yusuf Bey oğlu ve Topal İvaz ve Anbarcıoğlu tarlalarına ve andan Zebun oğlu tarlasına, andan Muharrem Çelebi ve Kara Hüseyin oğlu tarlalarına, andan Mustafa Sarban tarlasına ve andan mezbûr Ahmet tarlasına müntehi olan Parça demekle ma'rûf yirmi beş dönüm bir kıt'a tarla

Ve Geren nâm mahalde Aşık Hasan tarlasından Azmak nâm mahalle ve andan kilerci Mustafa tarlasına, andan Ebubekir ağa ve el-Hac Murat tarlalarına, andan mezbûr aşık Hasan tarlasına müntehi olan birbirine muttasıl yirmi beş dönüm üç kıt'a tarla

Ve Emirli Karyesi kurbunda merhum Koca Mustafa Paşa arz-ı mevkûfesinde vâki mîri çayırdan kayyım Ahmet tarlasına ve andan Ali bey ve el-Hac Mustafa ve İnce Karaoğlu Mehmet tarlalarına ve andan dere ile gelip mîri çayıra müntehi olan birbirine muttasıl on beş dönüm iki kıt'a tarla

Ve yine zikrolunan dereden İnce Karaoğlu Mehmed tarlasına ve andan Emirli Karyesine murûr eden tarik ile gelip mârru'z-zikr dereye müntehi olan beş dönüm bir kıt'a tarla

Ve Yıldırım Beyazıd Han arz-ı mevkûfesinde Polat nâm karye kurbunda Benlikkovan nâm mahalde vâki Muharrem Çelebi tarlasında Kaludi nâm zimmi tarlasına ve andan Hristo nâm zimmi tarlasına ve andan Polat Karyesine murûr eden tarik-i âm ile gidip mezbûr Muharrem Çelebi tarlasına müntehi olan sekiz dönüm bir kıt'a tarla

Ve yine karye-i mezbûre kurbunda vâki Gölden Polihoron zimmi hendeğine, andan İstamat oğlu tarlasına, andan zikrolunan göle müntehi olan sekiz dönüm bir kıt'a tarla

Ve Polat ile Timurtaş karyeleri beyninde Bosna köylü Focale nâm zimmi tarlasında Karaca nâm zimmi tarlasına, andan Anderiya nâm zimmi tarlasına, andan mezbûr Focule zimmi tarlasına müntehi olan beş dönüm bir kıt'a tarla

Ve yine Timurtaşlı Mehmed kethüda tarlasından Ahmet ağa tarlasına ve andan Ali Efendi ve Uskuli tarlalarına ve andan Şidiri tarlasına, andan mezbûr Muhammed kethüde tarlasına müntehi olan beş dönüm bir kıt'a tarla

Ve yine Çoban Ahmet tarlasından tacu'l-mükerreremat devletlü Hatice Sultan hazretleri tasarrufunda olan tarlaya, andan maktûl Mustafa Paşa evladı tasarrufunda olan tarlaya, andan Karaca nâm zimmî tarlasına, andan mezbûr Çoban Ahmet tarlasına müntehi olan üç dönüm bir kıt'a tarla

Ve mârru'z-zikr Emirli ve Polat karyeleri beyninde Emirli karyesine murûr eden tarikden Murat Hoca tarlasına ve andan alamet vaz' olunan dört adet taşları sıralayıp Doğancı Karyesinden murûr eden tarike girip zikrolunan Emirli Karyesinin tarikine müntehi olan Polat Karyesi ahalilerinden alınan bin dönüm koyun mer'ası

Ve Ahır Karyesi toprağında Bosna nâm karyeden cereyân eden ırmaktan mîri çayırı hududu için vaz' olunan tepelere, andan Ahır Karyesi mer'asına, andan zikrolunan ırmağa müntehi olan Hırvat yurdu demekle ma'rûf altıyüz dönüm koyun mer'ası

Ve yine Ahır Karyesi toprağında vâki nehri Tonca'dan had olunan Balık Hendeği demekle ma'rûf hendek ile garp tarafına gidip andan Hisarlık tepesinden gelen Azmak intihasında vâki kuyuya, andan Delikli Azmak nâm mahalle, andan kible tarafına gidip Eyneoğlu Karyesi sınırında olan tepelere, andan nehr-i Tonca'ya müntehi olan Güğümlük çayırı demekle ma'rûf iki bin dönüm bir kıt'a çayır

Ve yine zikrolunan Güğümlük çayırı kenarında vâki Hisarlık tepesinden gelen azmak ile gidip iki azmak kavuştuğu mahalle ve andan azmağı geçip Dügelik bostanı demekle ma'rûf çayır kenarında Seydi Ali tarlasına andan Ebubekir Ağa ve Recep Ağa tarlalarının kenarından delikli azmağa ve andan mahfil-i Sarbani Mustafa Sarban tarlasına, andan yine zikrolunan azmağa müntehi olan Yahşi oğlu parçası ve Düğülük bostanı demekle ma'rûf üç yüz elli bir kıt'a çayır arazilerini cısr-i Ergene Kazasına tabi Dırağışın nâm karyede vâki hassa koru mülhakatından olup hatt-ı hümâyûn-ı şevket-makrûn ile kendülere hibe ve temlik olunmakla yedlerinde olan milkname-i hümâyûn ve hüccet-i şer'îye mantûku üzere Mustafa meşesi kurbunda vâki dikilitaştan penbe deresi kurbunda vâki yerli kayalara, andan Korucuoğlu tarlasına, andan penbe deresi başında olan öyük (höyük) tabir olunur tepeye, andan sırt ile karyei Yeniceye gider tarik-i âma, andan Kuyucuk nam mahalle, andan Gölcük'e, andan Papaztepesi başında vâki koru öyüğüne, andan düz orman başında vâki Sivridepeye, andan Panayır tepesine, andan Manastır tepesine, andan Yakacık tepesine, andan İnöze giden tarik-i âme, andan tarik-i âm-ı mezbûr üzerinde araba konacak eşcar-ı gayr-ı müsmirelere, andan zikrolunan Mustafa meşesi kurbunda vâki dikili taş müntehi olan koyun yaylak ve kışlağını

Ve cezayir-i Bahr-i sefid'den bâlâda zikri murûr eden cezire-i Sakız'da liman kurbunda leb-i deryada vâki olup müşârun ileyha hazretlerinin milk-i sahihleri olan etraf-ı erbaası Halil Ağa dükkânı ve İbrahim Ağa nâm kimesne kahvehanesi ve tarik-i âm ile mahdûd fevkâni bir oda ve bir matbah ve bir kiler ve müsterah ve tahtâni bir oda ve üç mahzeni müştemil olan gümrükhaneyi

Ve yine kurbunda vâki etraf-ı erbaadan Abdurrahman Paşa ve Estefeli Hasan Paşa mülkleri ve tarik-i âm ile mahdûd birbirine muttasıl üç bab mahzeni ve mahazin-i mezbûre üzerinde tahta nerdübanlı bir bab kahvehaneyi

Ve yine zikr olunan Gümrükhane cânibinde vâki etraf-ı erbaadan Delibey zâde Ali Bey ve Ali Çelebi ve Emine ve Ahmet mülkleri ve bazen Pandalı ve İskaramenka nâm zimmiler mülkleri ve bazan tarik-i âm ile mahdûd bi-hesab-ı terbiî altı yüz seksen iki buçuk zira arsa-i haliyeyi

Ve yine mahall-i mezbûrda tûlen on dokuz buçuk, arzan yedi buçuk bi-hisab-ı terbiî yüz otuz altı zira mülk kenise yerini ve tarafı garbisinde tûlen on dört buçuk, arzan iki zira ve yirmi iki parmak bi-hisabı terbiî kırk iki zira yedi parmak kenise yerine mahsus milk tarikini

Ve yine cezire-i mezbûrede bina buyurdıkları cami-i şerif karşısında vâki bir tarafı tarik-i âm ve bir tarafı İbrahim Bey bahçesi ve bir tarafı Marya menzili ve bir tarafı Azna zimmi menzili ile mahdûd bir bab mülk menzilini ve cami-i şerife muttasıl olup tarafeyni Abdurrahman Paşa mülkleri ve bir tarafı cami-i şerif ve bir tarafı tarik-i âm ile mahdûd birbirine muttasıl fevkâni ve tahtâni oda ve kenif ve sofa ve bir miktar bahçeyi müştemil beş bab mülk menzillerini

Ve yine cezire-i mezbûrede Parike Mahallesinde vâki etraf-ı erbaadan Engiriyonde ve Tomkaperende milkleri ve tarik-i âm ile mahdûd fevkâni bir oda ve bir divanhane ve divanhaneye açılır bir oda ve nerdüban başında bir oda ve tahtâni iki oda ve havluyu müştemil menzilini

Ve yine cezire-i mezbûrede Livadiye nâm mevzide vâki bir tarafı bazan Piri Çelebi ve bazan Anton zimmi milkleri ve bir tarafı bazan Engirü ve bazan Zaniho nâm nasraniyeler mülkleri ve bir tarafı bazan Mihali ve bazan Kosta nâm zimmi milkleri ve bir tarafı çay ile mahdûd ulyada bir bab oda ve vustada bir meydan ve bir oda ve matbah ve nerdüban başında bir çardak ve tahtında iki mahzen ve şirehaneyi havi iki mülk

kuleleri ve rugan-ı zeyt değirmeni ve iki dolap kaptısı ve iki havuz ve mülk tarla ve eşcar-ı müsmire ve gayr-ı müsmireyi müştemil mülk bahçesini

Ve yine Livadye nâm mevzide vâki bir tarafı Fırankolu nâm zimmi mülkü ve bir tarafı cebel ve bir tarafı çay ve bir tarafı bazan cebel ve bazan tarik-i âm ile mahdûd ulyada bir bab oda ve meydan ve vustada bir bab oda ve meydan ve bir matbah ve nerdüban başında bir çardak ve tahtında beş bab mahzeni havi mülk kuleyi

Ve yine çay tarafında vâki bir bab oda ve bir matbah ve fırın ve şirehaneyi havi milk kuleler ve dolap kaptısı ve havzı ve bağ ve tarla ve eşcar-ı müsmire ve gayr-ı müsmireyi müştemil milk bahçelerini

Cemi-i tevâbi ve levâhik ve âmme-i hukuk ve merâfıkı ile hasbeten lillahi'l-Aliyyi'l-A'la ve taleben li-merdâti'r-Rabbi'l-A'la vakf-ı sahih-i müebbed ve habs-ı sarih-i muhalled ile vakf ve habs edip,

Şöyle şart buyurdular ki;

Zikrolunan Gürusun ve nevahi-yi Sire mukataaları ve mârru'z-zikr çiftlikler ve arazi mahsulatından ve cezire-i mezbûrede vâki kahvehane ve gümrükhane ve mahazin ve bağ ve bahçe ve tarlalar icârâtından hasıl olan galle ve nemâsından medine-i Galata'da vâki cami-i şerifde bir ehl-i ilim ve sahib-i verâ' kimesne vâiz ve nâsih olup, ba'de eda-i salati'l-Cum'a va'z u nasihat edip yevmi yirmi beş akçe vazifeye mutasarrıf ola

Kezâlik bir ehl-i ilim ve muttaki kimesne dahi cami-i şerif-i mezbûrede isneyn günü va'z u nasihat edüp kezâlik yevmî yirmi beş akçe vazifeye mutasarrıf ola

Ve fûnûn-ı şettâda tedrise kadir bir ehl-i ilim kimesne dahi cami-i mezbûrda isneyn ve hamis günlerinde ders-i âm olup yevmi onbeş akçe vazifeye mutasarrıf ola

Kezâlik bir ehl-i ilim kimesne dahi cami-i mezbûrda sebt ve erbia günlerinde ders-i âm olup yevmi yirmi beş akçe vazifeye mutasarrıf ola

Ve ilm-i kırâatta mâhir bir kimesne dahi cami-i mezbûrda şeyhü'l-kurr olup yevmi yirmi akça vazifeye mutasarrıf ola

Ve bir müstaid kimesne dahi mülazım-ı daru'l-kurrâ olup yevmi beş akçe vazifeye mutasarrıf ola

Ve bir ehl-i ilim ve sahib-i hilim muttaki kimesne dahi cami-i mezbûrda hatip olup yevmi yirmi beş akçe vazifeye mutasarrıf ola

Ve bir alim ve salih ve mütedeyyin kimesne cami-i mezbûrda imam olup yevmi on beş akçe vazifeye mutasarrıf ola

Ve ba'de eda-i salati's-subh iki akçe vazife ile Yâsin-hânlık ve bade'l-asr iki akçe vazife ile Amme-hânlık ve ba'de'l-işâ' iki akçe vazife ile Tebâreke-hânlık imam-ı evvel olanlara meşrûta ola

Kezâlik bir ehl-i ilim ve sahib-i vera' kimesne dahi cami-i mezbûrda imam-ı sâni olup yevmî onbeş akçe vazifeye mutasarrıf ola

Kezâlik ba'de salati's-subh iki [akçe] vazife ile Yasin-hânlık ve ba'de'l-asr iki akçe vazife ile Amme-hânlık ve ba'de'l-işâ' iki akçe vazife ile Tebâreke-hânlık imam-ı sani olanlara meşrûta ola

Ve cami-i mezbûrda bir ehil kimesne sermahfil olup yevmî sekiz akçe vazifeye mutasarrıf ola

Ve dört nefer ehl-i kırâat kimesneler cami-i mezbûrda devr-hân olup herbiri yevmî beşer akçe vazifeye mutasarrıf ola

Ve bir kimesne müezzin-i salâ olup yevmî altı akçe vazifeye mutasarrıf ola

Ve bir mütediyyin kimesne dahi müezzin-i evvel olup yevmî sekiz akçe vazifeye mutasarrıf ola

Ve müezzin-i sâni ve sâlis ve râbi olanlar her biri yevmî altışar akçe vazifeye mutasarrıf olalar

Ve bir ehil kimesne dahi cami-i mezbûrda muvakkıt olup yevmî beş akçe vazifeye mutasarrıf ola

Ve bir ehil kimesne dahi cami-i mezbûrda na't-hân olup yevmî altı akçe vazifeye mutasarrıf ola

Ve bir kimesne dahi muarraf olup yevmî beş akçe vazifeye mutasarrıf ola

Ve bir ehil kimesne dahi cami-i mezbûrda hamis günü Muhammediye-hân olup yevmî beş akçe vazifeye mutasarrıf ola

Ve bir müstakim ve dindar umûr-ı tevliyeti ikamete kâdir kimesne mütevellî olup yevmî otuzbeş akçe vazifeye mutasarrıf ola

Ve hisab ve kitaba kâdir istikameti bâhir kimesne kâtib-i vakıf olup vakfın muhasebe defterini hasebe'l-vukû' tahrir ve terkim edip yevmî sekiz akçe vazifeye mutasarrıf ola

Ve bir ehil kimesne dahi rûznâmçe olup yevmî beş akçe vazifeye mutasarrıf ola

Ve bir kimesne dahi câbi olup yevmî beş akçe vazifeye mutasarrıf ola

Ve bir mutemed kimesne dahi kilari olup yevmî beş akçe vazifeye mutasarrıf ola

Ve bir müstakim kimesne dahi mutemed-i vakıf olup yevmî altı akçe vazifeye mutasarrıf ola

Ve bir mütediyyin kimesne cami-i mezburda buhurî olup yevmî sekiz akçe vazifeye mutasarrıf ola

Ve bir kimesne dahi mustahfız-ı mahfil-i hümâyûn olup yevmî sekiz akçe vazifeye mutasarrıf ola

Ve bir kimesne dahi ferraş-ı mahfil-i hümâyûn olup yevmî yedi akçe vazifeye mutasarrıf ola

Ve bir salih kimesne dahi cami-i mezbûrda ser-kayyım olup yevmî on akçe vazifeye mutasarrıf ola

Ve bir kimesne dahi kayyım-ı sâni olup yevmî yedi akçe vazifeye mutasarrıf ola

Ve bir kimesne dahi cami-i şerif ferrâş-ı olup yevmî sekiz akçe vazifeye mutasarrıf ola

Ve bir kimesne dahi ferrâş-ı harem olup yevmî yedi akçe vazifeye mutasarrıf ola

Ve bir kimesne dahi ferrâş-ı harem-i sâni olup yevmî altı akçe vazifeye mutasarrıf ola

Ve iki kimesne dahi serrâci-i cami-i şerif olup her biri yevmî yedişer akçe vazifeye mutasarrıf ola

Ve bir kimesne dahi bevvâb-ı cami-i şerif olup yevmî yedi akçe vazifeye mutasarrıf ola

Ve bir kimesne dahi ferrâş-ı musluk olup yevmî altı akçe vazifeye mutasarrıf ola

Ve bir kimesne dahi ferrâş-ı kenif olup yevmî yedi akçe vazifeye mutasarrıf ola

Ve bir kimesne dahi râh-âbi-i evvel olup yevmî sekiz akçe vazifeye mutasarrıf ola

Ve bir kimesne dahi râh-âbi-i sâni olup yevmî beş akçe vazifeye mutasarrıf ola

Ve bir ehil kimesne dahi meremmeti-i vakıf olup yevmî altı akçe vazifeye mutasarrıf ola

Ve bir kimse dahi ferrâş-ı minber olup yevmî dört akçe vazifeye mutasarrıf ola

Ve bir kimse dahi kurşuncu-ı vakıf olup yevmî dört akçe vazifeye mutasarrıf ola

Ve bir müstakim kimesne dahi sarraf-ı vakıf olup yevmî beş akçe vazifeye mutasarrıf ola

Ve bir kimesne dahi mezbele-keş olup yevmî beş akçe vazifeye mutasarrıf ola

Ve bir kimesne dahi lağımçı olup yevmî dört akçe vazifeye mutasarrıf ola.

Ve müezzin-i evvel olan kimesne reisu'l-müezzinîn ola.

Ve cami-i şerif-i mezbûrun mihrabı iki tarafında ikâd olunmak için beher sene yüz vukiyye balmumu alınıp ve beher yevm ikâd olunmak için dahi beher sene yirmi altı vukiyye balmumu iştira oluna

Ve cami-i şerif-i mezbûrda ve minaresinde ve taşrasında ikâd olunmak için beher sene beşyüz vukiyye revgan-ı zeyt işтира oluna

Ve cami-i şerif-i mezbûrda iktizası mertebe beher bene kandil ve fitil ve şamandıra ve süpürge ve sünger ve hasır işтира oluna.

Ve dahi şöyle şart eylediler ki;

Cezire-i Sakız'da vâki cami-i şeriflerinde;

Bir âlim ve sâlih ve muttaki kimesna vâiz olup ba'de edâ-i salati'l-Cuma va'z u nasihat edip yevmî onbeş akçe vazifeye mutasarrıf ola

Ve bir ehl-i ilim ve müteverri kimesne dahi cami-i mezbûrda hatib olup yevmî yirmi akçe vazifeye mutasarrıf ola

Ve bir müttaki ve âlim kimesne cami-i mezbûrda imam olup yevmî onbeş akçe vazifeye mutasarrıf ola

Ve ba'de salati's-subh yevmî iki akçe vazife ile Yasin-hânlık ve ba'de(1-asr iki akçe vazife ile Amme-hânlık ve ba'de'l-işâ iki akçe ile Tebarek-hânlık cami-i mezbûrda imam olanlara meşrûta ola

Ve bir kimesne dahi ser-mahfil olup yevmî dört akçe vazifeye mutasarrıf ola

Ve iki nefer ehl-i Kur'an devr-hân olup herbiri yevmî beşer akçe vazifeye mutasarrıf ola

Ve bir kimesne dahi cami-i mezbûrda müezzin-i evvel olup yevmî onar akçe vazifeye mutasarrıf ola

Ve müezzin-i sâni ve sâlis olanlar yevmî sekizer akçe vazifeye mutasarrıf olalar

Ve bir kimesne dahi müezzin-i salâ olup yevmî dört akçe vazifeye mutasarrıf ola

Ve bir kimesne dahi muarrif olup yevmî beş akçe vazifeye mutasarrıf ola

Ve bir ehil kimesne dahi cami-i mezbûrda na't-hân olup yevmî dört akçe vazifeye mutasarrıf ola

Ve bir ehil kimesne dahi cami-i mezbûrda muvakkıt olup yevmî dört akçe vazifeye mutasarrıf ola

Ve bir mütedeyyin ve müstakim kimesne dahi cezire-i mezbûrede olan evkâfa müteveli kaimmakamı olup yevmi yirmi akçe vazifeye mutasarrıf ola

Ve fenn-i kitabette mahir bir müstakim kimesne dahi kâtip olup yevmî yedi akçe vazifeye mutasarrıf ola

Ve bir müstakim kimesne câbi olup yevmî beş akçe vazifeye mutasarrıf ola

Ve bir ehil kimesne dahi cami-i mezbûrde hamis günü Muhammediye-hân olup yevmî beş akçe vazifeye mutasarrıf ola

Ve bir müstakim ve dindar umûr-ı tevliyeti ikamete kâdir kimesne mütevellî olup yevmî otuzbeş akçe vazifeye mutasarrıf ola

Ve bir salih kimesne dahi cami-i mezbûrda kayyımbaşî olup yevmî on akçe vazifeye mutasarrıf ola

Ve bir kimesne dahi ferraş-ı cami-i şerif olup yevmî sekiz atçe vazifeye mutasarrıf ola

Ve bir kimesne dahi serraci-i cami-i şerif olup yevmî sekiz akçe vazifeye mutasarrıf ola

Ve bir kimesne dahi ferrâş-ı kenif olup yevmî yedi akçe vazifeye mutasarrıf ola

Ve bir kimesne dahi râh-âbi olup yevmî altı akçe vazifeye mutasarrıf ola

Ve bir kimesne dahi meremmeti-i vakıf olup yevmî beş akçe vazifeye mutasarrıf ola.

Ve dahi şöyle şart eylediler ki;

Cezire-i mezbûrede vâki cami-i şerif-i mezbûrkarşısında vâki menzil-i mezbûr cami-i şerif-i mezbûrede imam olanlara meşrûta olup ve cami-i şerif-i mezbûra muttasıl olan mârru'z-zikr beş bab menzilin biri cami-i mezbûrda müezzinbaşî olanlara meşrûta olup müezzin-i sâni olanlara ve biri müezzin-i sâlis olanlara ve biri cami-i mezbûrda kayyımbaşî olanlara ve biri cami-i şerif-i mezbûrda ferraş olanlara meşrûta ola

Ve cami-i mezbûrun mihrabının iki tarafında ikâd olunmak için senede altmış vukiyye balmumu alınıp

Ve yine cami-i mezbûrda beher yevm ikâd olunmak için beher sene onsekiz vukiyye balmumu işтира oluna

Ve cami-i mezbûrda ve minare ve taşrasında ikâd olunmak için beher sene ikiyüzaltmış vukiyye revgan-ı zeyt işтира oluna

Ve cami-i mezbûrda iktizası mürettebe beher sene kandil ve fitil ve şamandıra ve süpürge ve sünger ve hasır alına.

Ve dahi şöyle şart eylediler ki;

Edirne'de Hadika-i Hâssa kurbunda olan arazinin gallatı mahall-i mezbûrda icrâ buyurdıkları çeşme meremmatına sarf oluna

Ve bir kimesne râh-âbi olup yevmî beş akçe vazifeye mutasarrıf ola

Ve evkâf-ı mezbûrenin beher sene izdiyâdı yed-i mütevellide hıfz olunup zikr olunan cami-i şeriflerin iktiza ettikçe meremmat ve tamiratına sarf oluna.

Ve atebe-i aliyye-i hüsrevânîde Dâru's-saadeti'ş-şerife ağası olanlara evkâf-ı mezbûreye nâzır olup yevmî yirmi akçe vazifeye mutasarrıf olalar.

Ve evkâf-ı mezbûreye ihtiyar eyledikleri umûr-ı tevliyeti ikâmete kâdir kimesneyi mütevellî nasb edip azl ve nasbı yedlerinde ola.

Ve murûr-ı eyyâm ve kürûr-ı şuhûr ve a'vâm ile şurût-ı mezkûreye riâyet müteazzir olursa mutlaka fukarâ-yı müslimîne vakf ola deyu şurût ve tebyîn-i kuyûd edip zikr olunan mukâtaalar ve çiftlikler ve arazi ve bağ ve çayır ve menâzil ve bağçeler ve sâirlerini mütevellî-i mezbûra mahallinde teslim, onlar dahi vakfiyet üzere kabz ve tesellüm edip sâir mütevellilerin evkâfda tasarrufu gibi tasarruf eylediler dediklerinde gibbe't-tasdiki'ş-şer'î vekil-i müşarun ileyh hazretleri inân-ı kelâmını semt-i vifaktan cânib-i şikâka sârif olup murûr-ı eyyâm ve duhûr ve kurûr-ı a'vâm ve şuhûr ile vakfa fütûr ve gallâtına kusur gelmek ihtimâli karîbu'l-vukû olup ve sultan-ı serîr-i ictihâd melik-i mülki'l-hidâye ve'l-irşâd pîşuvâ-yı kül, reh-nümâ-yı subul İmâm-ı A'zam-ı efham Ebu Hanife el-Kûfî cûziye bi'l-hayrî ve kûfî hazretleri katlarında vakf-ı akâr ve zımında olan menkûlât kısmı akâr hükmünde olmakla vakfiyeti sahih ve lakin lazım olmamağın zikrolunan akâr ve tevâbiinin vakfiyetinden rucû edip cemi-i mevkûfu müvekkilem müşarun ileyh hazretlerinin mülküne istirdâd ederim dedikde, mütevellî mezbûr dahi kendüye lazım ve mahalle mülâyim cevab-ı bâ-savâba mütesaddi olup eğerçi sirâc-ı ümmet, nâzım-ı millet, üstad-ı efâdılı'l-müctehidîn hazretleri katında hâl tafsîl olunan üzere, lakin İmameyn-i hümâmeyn-i şemseyn-i münîreyn Ebu Yusuf imam-ı sâni ve imam-ı sâlis Muhammed Şeybânî hazretleri katlarında vakf-ı akâr husûsan ba'de't-teslim ile'l-mütevellî vakf-ı lazım kabilinden olup sıhhat lüzumdan mufarık olmadığı emr-i müsellemlü'l-burhan olmağın vakf-ı mezbûrun sıhhat ve lüzumuna hüküm talep ederim deyu hakim-i hasim-i muvakkî-i sadr-ı kitab tûbâ lehu ve hüsn-i meâb hazretleri huzurunda müterâfân ve her biri mübteğasınca fasl u hasme tâlibân olduklarında hakim-i müşarun ileyh lâ zâle'l-hakku câriyen beyne yedey[h] hazretleri dahi fikr-i enîk ve teemmül-i dakîk edip vakf-ı mezbûrun sıhhat ve lüzumuna İmameyn hazretleri kavli akvâ ve ma'mûlun bih olmak mâ aleyhi'l-fetvâ olmağın âlimen bi'l-hilâfi beyne'l-eimmeti'l-eslâf vakf-ı mezbûrun sıhhat ve lüzumuna hükmi sahih-i şer'î ve kazâ-i sarîh-i mer'î edip min ba'd vakf-ı mezbûr sahih ve lazım ve sarîh ve mütehattim olup, naks ve nakzına mecal adimu'l-ihtimal olmuştur.“Fe-men beddelehu ba'de mâ semi'ahu fe-innemâ ismuhu ale'llezîne yübeddilûnehu innallaha

semî'un alîm." Ve ecru'l-vâkıfeti ale'l-Hayyi'l-Kerîm.Cerâ zêlike ve hurre fi evâhir-i şehr-i Şevvâli'l-mükerrem min şuhûr-ı sene aşara ve mie ve elf min hicreti'n-nebeviyye.

Şehide bi-mâ fîhi;

-Mefharu erbâbi't-tahrîr ve'l-kalem Hasan Efendi bi-muhâsib-i Haremeyni'ş-şerifeyn -
Umdetu erbâbi't-tahrir ve'l-kalem el-Hac Ahmed Efendi kâtib-i ağa-yı müşârun ileyh -
Umdetu ashâbi't-tastîr ve'r-rakam İbrahim Efendi mukâtaa-i Haremeyni'ş-şerifeyn -
Mefharu'l-küttâb Muhammed Efendi ser-halife-i Haremeyn -Umdetü'l-küttâb Yusuf
Efendi ser-halife-i mukâtaa -Fahru'l-küttâb Hasan Efendi kesedâr-ı Haremeyn, -Fahru'l-
akrân el-Hac Habib Ağa kethüda-yı teberdârân, -Mefharu'l-küttâb Ahmed Efendi kâtib-i
Bultan Bayezid, -el-Hac Ömer Ağa ser-kahve-i el-Hac Ali Ağa ser-kahve-i el-Hac
Mehmed Ağa vekil-harc-ı teberdârân Ahmed Ağa ibn Veli teberdâr el-Hac Hasan Ağa
ibn Ahmed el-Hac Mehmed Ağa el-Hac Hasan Ağa ibn Ahmed teberdâr Ahmed Efendi
ibn Mehmed kâtib Mehmed Bey bevvâb Hasan Bey bevvâb Ahmed Bey bevvâb
Mustafa Çelebi ibn Muhammed Ahmed Çelebi ibn Ali ve gayruhum.

ÖZGEÇMİŞ

1984 yılında Kastamonu'nun Tosya ilçesinde doğdu. İlköğrenimini Fevzi Paşa ilkokulunda, ortaöğrenimini ise Tosya Anadolu Lisesi'nde tamamladı. 2003 yılında Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi Tarih bölümüne girdi. 2007 yılında mezun oldu. Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Tarih Öğretmenliği Anabilim dalında tezsiz yüksek lisans yaptı. 2007 yılında Kırıkkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yeniçağ Anabilim dalı tarih bölümünde tezli yüksek lisansa başladı. Yine 2007 Ağustosunda Vakıflar Genel Müdürlüğü'nün Vakıf Araştırmaları Yapılandırma Sistemi (VAYS) projesinde Vakıf Arşiv Uzmanı olarak çalışmaya başladı. 10.04.2008 tarihinden itibaren de Tapu Kadastro Genel Müdürlüğü'nün TARBİS projesinde Tapu Arşiv Uzmanı olarak çalıştı. 2009 yılı sonunda bu görevden ayrılarak, Milli Eğitim Bakanlığı'na bağlı bir okulda öğretmenlik yaptı.